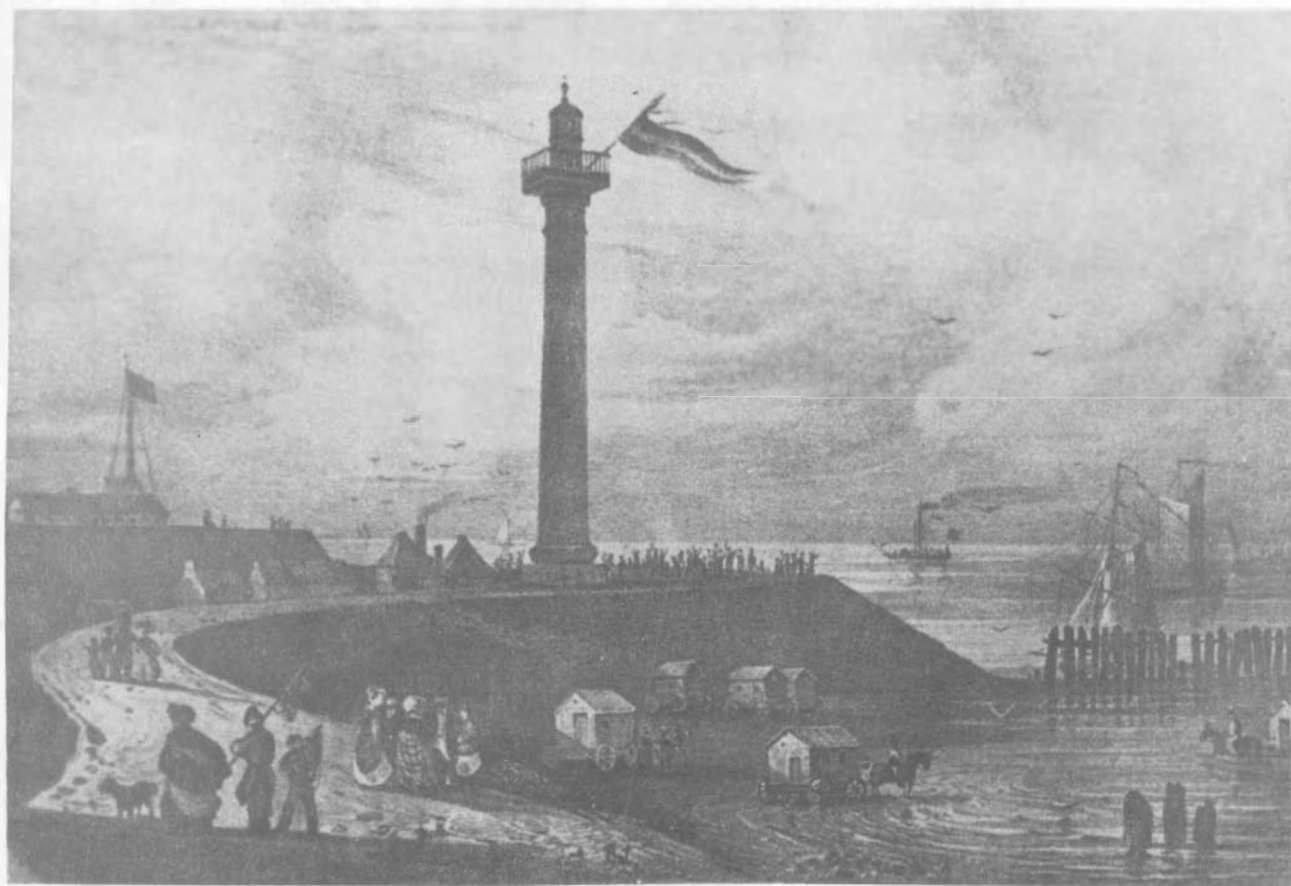

DE PLATE

Tijdschrift (verschijnt 9 maal per jaar)

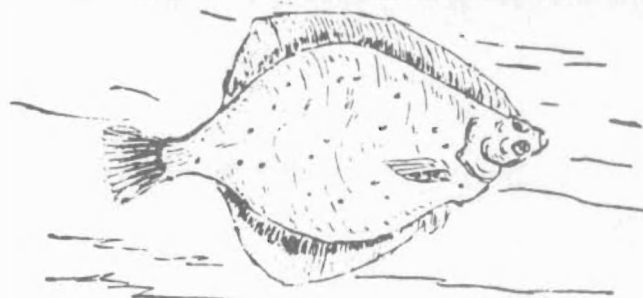

Redactie : DE PLATE

c/o O. VILAIN

Rogierlaan 38 - bus 11

8400 Oostende

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

A. VAN ISEGHEM

Alle verzekeringen

Hypotheken

Stockholmstraat 47a

8400 Oostende

Tel. 70 35 73

Plaatsingen op korte termijn bij

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

Kantoor Oostende :

Wapenplein 8-8400 Oostende Tel. 059/50 49 11 (6 l)

geven U :

- * **voordelige rente**
- * **vrijstelling van roerende voorheffing (tot 30.000 Fr. intrest)**
- * **onmiddellijk volledig opvraagbaar**
- * **ongevallenverzekering**

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.

Privé parking voor cliënten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur

Op zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE", v.z.w.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 1 januari 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

JANUARI-ACTIVITEIT. Zeer belangrijke uitnodiging

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "De PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de Jaarlijkse Algemene Vergadering die doorgaat :

donderdag 27 januari 1983 om 30 uur stipt

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Programma.

20 uur Toespraak van de heer A. Van Iseghem, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

Jaarverslag 1982 door de heer J.B. Dreesen, secretaris.
Financieel verslag 1982 door de heer G. Vermeersch.
Rondvraag.

20u30 JUMELAGE MET MONACO voordracht met film door de heer N. Hostyn.
Deze film komt door het overlijden van Prinses GRACE weer in de actualiteit en zal voor velen onderons mooie herinneringen oproepen.

21 uur VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer O. VILAIN, ondervoorzitter.
Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking gesteld worden van de leden.
Daar de veiling uitsluitend aan de leden is voorbehouden, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in regel willen stellen met hun lidmaatschapbijdrage 1983, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B.D.

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1983

1. donderdag 27 januari 1983 om 20 uur.

- Algemene ledenvergadering.
- JUMELAGE MET MONACO voordracht met film door de heer N. HOSTYN
- Jaarlijkse Veiling van "De Plate", voorbehouden aan leden, onder leiding van de heer O. VILAIN.

2. donderdag 24 februari 1983 om 20u30
 - VRIJMETSELARIJ TE OOSTENDE, HISTORIEK EN FOLKLORE
voordracht door de heer O. VILAIN.
3. donderdag 31 maart 1983 om 20u30
 - MET EEN BREDENAAR DE WERELD ROND
voordracht met film door de heer G. VERSLUYS.
4. donderdag 28 april 1983 om 20u30
 - DE STOOMMACHINES IN WESTVLAANDEREN
voordracht met dias door dr. jur. M. DEBRUYNE.
5. donderdag 26 mei 1983 om 20u30
 - STERKE VERHALEN UIT WESTVLAANDEREN
door de heer A. REYSERHOVE.
6. zondag 12 juni 1983 om 08.00 uur
 - VIERBRONNENTOCHT IN FRANS-VLAANDEREN
studiereis onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
7. donderdag 29 september 1983 om 20u30
 - DE MARITIEME ROL VAN OOSTENDE IN DE SPAANSE SUCCESIEOORLOG (1702-1706)
voordracht door de heer W. DEBROCK
8. donderdag 27 oktober 1983 om 20u30
 - DE VISSERSOPSTAND TE OOSTENDE IN 1887
voordracht met dias door de heer J. KLAUSING.
9. donderdag 24 november 1983 om 20u30
 - CINEMAS IN OOSTENDE
voordracht met film door de heer Roland STRUYS.
10. zaterdag 10 december 1983 om 19u30
 - OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND
voorafgegaan door het jaarlijks souper.
11. zaterdag 17 december 1983 om 10u30
 - BELGISCHE MARINESCHILDERKUNST 1750-1914
rondleiding in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende door de heer N. HOSTYN.
12. donderdag 22 december 1983 om 20u30
 - OOSTENDSE MONUMENTEN
voordracht met dias door de heer N. HOSTYN.

Van de meeste Oostendse onderwerpen zullen terzelfdertijd thematentoonstellingen in het Heermuseum georganiseerd worden.

J.B. DREESEN

IJSPRET IN HET BOSJE

Op het ijs nabij "Het Laiterietje" (voor 1905)

Duitse soldaten en mariniers in 1917

Vrijgemaakte schaatsbanen op het besneeuwde ijsveld (1931?).
Hoelang is het nu ook weer geleden dat het bosje "toelag"?

Oorspronkelijk stond er op de plaats waar nu het Koninginnehof staat een woonhuis dat aan de Koninklijke Schenking toebehoorde. Bij dit woonhuis behoorde een schuur en stallen waarin koeien gehouden werden en die aan de basis lagen van de later benaming LAITERIE. Voor Wereldoorlog I liet een zekere VANDERAUWERA, oud kolonel van de burgerwacht en persoonlijke vriend van Koning Leopold II, aan de achterkant van het woonhuis een gebouw in metalen platen optrekken dat oorspronkelijk bestemd was voor Kongo. Hij baatte dit gebouw uit als een ontspanningsoord waar de wandelaars en bezoekers van het Maria Hendrikapark zich konden verfrissen met een glas melk, maar waar ze ook een pint konden krijgen. Leopold II was een regelmatig bezoeker van deze instelling.

VANDERAUWERA hield deze zaak open tot in het begin van de twintiger jaren, waarna de heer FOVEL het complex overnam en met de uitbating ervan verder ging onder de naam LAITERIE ROYAL.

FOVEL was een liefhebber van paardenkoersen. Hierdoor kreeg "het Laiterietje" in deze periode grote bekendheid bij de jockeys. Zij kwamen er 's morgens trainen om gewicht te verliezen. Om het gewenste resultaat te bereiken trokken ze een ware trui aan, daarover een rubberen pak, waarna ze de nodige rondjes liepen in "het bosje". De resultaten waren soms verrassend. Sommige jockeys vonden de mogelijkheid in enkele uren tot 3 kg te verliezen.

Meestal begonnen zij hun oefenstunden zeer vroeg. Dit bracht, vanaf 5 uur 's morgens de nodige drukte mee. Het waren niet alleen de jockeys, er was ook hun "entourage" en last but not least de paardensportliefhebbers die op "tuyaux" uitwaren. De in de morgen ingezette drukte spreidde zich verder over de voormiddag uit. In de namiddag werd het nog geanimeerder want dan speelde er een orkest, dat voor de nodige pret zorgde bij een jonger publiek. Dit liep dan tot ongeveer 19 uur waarna de zaak dicht ging. De FOVELS sloten 's avonds vroeg, aangezien ze 's morgens bijtijds de zaak weer moesten openen. In 1941 nam de heer J. ASAERT, in samenwerking met zijn schoonbroer de heer O. DEVRIENDT, de zaak over. De heer ASAERT kende de mogelijkheden van het "Laiterietje". Hij was er sedert 1925 werkzaam. Eerst als muzikant en daarna als orkestleider. Het amusementsorkest dat hij er leidde had naam aan de kust. Het telde in zijn rangen muzikanten die later carrière maakten in de muziekwereld. Zo trad de heer August Maekelberghe regelmatig als gelegenheidspianist op. Hij zou later naar Amerika trekken waar hij bekendheid verwierf als orgelist van de SINT-JOHN'S EPISCOPAL CHURCH in Detroit en publiceerde in 1977 "Flemish folktales".

De heer ASAERT liet het metalen gebouwtje afbreken en bouwde een nieuwe annexe die hij uitbaatte tot 1967. Melk was er onder andere ook nog wel te krijgen, maar werd minder gevraagd. Het werd een vast dancing met orkest, die op maandag, donderdag en zondag tussen 15u30 en 19 u voor de beweging van het jonge volk zorgde. Duizenden Oostendenaars zijn daar aan een lief geraakt. Ook was het de plaats waar men trouw-, communie- en andere banketten gaf. Zo is er ooit onder de oorlog (1940-1945) na een derby ASO-VGO een banket gegeven dat 300 fr. per persoon kostte. Voor die tijd een formidabele som. Moest er geld zijn? ... De heer J. ASAERT lag ook aan de basis van de aanleg van de kinderspeeltuin in 1941.

In 1967 brak de Stad de achterkant van het gebouw af, liet evenwel de gevel staan en bouwde de instelling in zijn huidige vorm op en gaf haar een nieuwe naam "KONINGINNEHOF". De heer Emiel Van Groenewoud nam over, trachtte het geheel uit te baten als luxerestaurant maar moest na enkele jaren de uitbating staken. Toen kwam een Nederlander een zekere PAS, aan de beurt. Die hield het minder dan één jaar vol. In 1972 nam wijlen heer Cobbaert het complex over en herbegon de uitbating op basis Tearoom-Restaurant-Recreatiepark.

Momenteel wordt de directie van het "Recreatiepark Koninginnehof" waargenomen door Mevrouw R. COBBAERT-HOUTHOOFT.

A. LIEBAERT, OOSTENDS ROMANTIKUS (1783-1854)

Het merendeel van de literatuurgeschiedenissen leert ons dat de Belgische Romantiek nooit echt van de grond gekomen is : de Romantiek vond bij ons pas enige ingang toen ze in het buitenland al uitgebloeid was en had bovendien dergelijk plaatselijk karakter dat uitstraling onmogelijk bleek. Het waarom van dit fenomeen verklaren zou ons te ver leiden; globaal gezien gaan we met die stelling akkoord., zij het met enige aarzeling. De figuur Aimé Liebaert belicht enkele aspecten van onze terughoudendheid.

Liebaert maakt zijn literair debuut op 21-jarige leeftijd als lid van de Oostendse rederijderskamer. (1) Hij neemt zijn lidmaatschap au sérieux : op verschillende dichtwedstrijden behaald hij ereprijzen, wat hem de waardering van zijn medeleden oplevert. In 1816 volgt Liebaert Bernaerdus Brickx op als voorzitter van de kamer (2).

De rederijkerstraditie had een grote invloed op Liebaert : poëzie beschouwde hij als de enige vorm van literatuur. Tot 1841 schreef hij niets anders dan gedichten, zowel in het Vlaams als in het Frans. In die gedichten valt echter een evolutie te bespeuren : tot 1823 hebben we geen gedichten kunnen terugvinden die persoonlijke gevoelens weerspiegelen; het zijn rederijdersgedichten die zich strikt houden aan de regels die de kamer oplegde. Zo bijvoorbeeld De Nederlaag der Algieren en de Afschaffing der Slavernij (3), een honderd verzen lange heldendicht, doorweven met lofbetuigingen aan het adres van de Nederlandse vorst en bedekte verwijzingen naar het Franse tiranieke regime. Het gedicht vond zelfs enige weerklank in het buitenland, want de Engelsman T. Stackhouse junior wijdde er een lofdicht aan. (4)

Het eerste gedicht dat de Liebaert's gevoelens weerspiegelt is in het Vlaams geschreven en beschrijft het verdriet van de dichter bij de dood van zijn vrouw. De volledige titel luidt: Uitboezeming van Smart of Dichterlijke Tranen eens Echtgenoots aan Medelijdende Vriendschap opgedragen, 5 januari 1823. Belangrijk is dat Liebaert hier voor het eerst breekt met de rederijkerstraditie : hij kiest zelf een onderwerp en drukt zijn eigen gevoelens uit; vorm en stijl zijn echter nog altijd verbonden met de rederijderskamer:

" In 't bloeyendst mijner jeugd en 't prilste mijner jaren
Heb ik de Liefde haar Tol, Natuur haar Regt betaald,
Het egtebed zag mij een drietal kroost vergaren :
Thans streelt de Natuur mij nog, maar Liefde is heen gedwaalt (5)

In 1838 schrijft Liebaert een drietal Franse gedichten ~~via~~ zijn onmogelijke liefde voor een dodelijk zieke vrouw behandelen. In die gedichten schijnt Liebaert te lijden onder 'le mal de siècle', overgewaaid uit Frankrijk; de originaliteit van de verzen wordt door de dichter zelf in twijfel getrokken door afstand van ze te nemen nog voor de lezer het gedicht onder ogen gekregen heeft. Hij maakt een onderscheid tussen zijn ziel en zijn geest om geen verkeerde indruk bij zijn lezerspubliek te maken:

"Après la journée d'hier qui n'a pas renouvelé ma douleur mais qui en a rendu le sentiment plus vif je me suis porté devant une maison où j'ai failli succomber, et à mon retour chez moi, à la clarté d'une pâle lumière, j'ai tracé après un déluge de pleurs les rimes suivantes où il ne faut voir que l'âme de l'Ecrivain et non son Esprit". (6)

De Franse gedichten zijn volgens ons beter geschreven dan de Vlaamse; ze vertonen minder taalfouten en vertonen een zekere élégance die in de Vlaamse gedichten niet terug te vinden is. Waarschijnlijk had Liebaert een Franstalige opvoeding genoten en voordien al Franse verzen geschreven, die spijtig genoeg zijn verloren gegaan. Als illustratie geven we het eerste van de drie gedichten

26 Avril, 1838, 9 1/2 du soir.

Trois jours sont écoulés et je ne l'ai pas vue,
Nul bruit ne m'annonçait sa légère venue,
Nul sourire amicale ne me disait bonjour.
Et l'espoir de mon coeur s'est enfui sans retour.

J'ai revu sa demeure où depuis tant d'années
Près d'elle je passais d'agréable soirées,
Mais un calme mortel règnant autour de moi,
Mes genoux fléchissant, mon coeur rempli d'effroi,
Mon oeil terne et mon âme égarée, éperdue,
En soupirant, j'ai du m'élancer dans la rue :
Mais croyant son image attachée à mes pas
j'osai me retourner... mais je ne la vis pas.

.....
Triste et silencieux, regagnant mon asile
j'y rentrai comme avant, mais sans un coeur tranquilles,
car je ne pouvais plus dans mon sombre chagrin
Me dire, en me couchant, je la verrai demain. (7)

Zowel de Vlaamse als de Franse gedichten tonen ons dat Liebaert al in kontakt gekomen was met de Romantiek, voordat de Romantische stroming tot onze gewesten volledig doorgedrongen was. Van enige originaliteit is evenwel geen sprake : de gedichten steunen op onderwerpen door de Franse Romantici al eerder behandeld. Dat de Romantiek nog geen vaste voet had bewijst het vasthouden van de dichter aan sommige rederijkers-ideeën. Met lede ogen volgt hij de opgang van het proza; als kompromis besluit hij toneel te schrijven, omdat volgens hem deze populaire literatuur vorm het dichtst bij de poëzie staat.

In 1841 publiceert Liebaert Lodewijk van Male, of misbruik van grootheid en magt; dit toneelstuk werd volgens Vande Weghe te Oostende opgevoerd op 17 oktober 1841 (8); hoe het onthaald werd is onbekend.

Lodewijk van Male ligt, in de lijn van de historische werken over Vlaanderen. Gesitueerd in de 14e eeuw verhaalt het de lotgevallen van Lodewijk, graaf van Vlaanderen, die verliefd wordt op Helena, een eenvoudig en rechtschapen buitenmeisje. Hoewel Lodewijk beloofd heeft Margareta van Brabant te huwen, blijft hij Helena bezoeken. Helena is onwetend ontrent Lodewijks adellijke stand omdat hij een schuilnaam aangenomen heeft. Het ergste gebeurd dan : Helena wordt zwanger en Margareta komt dit te weten. Helena moet vluchten terwijl Conrad, een ridder in dienst van Lodewijk, zijn heer gaat opzoeken en hem te helpen. Juist wanneer Margareta Helena zal veroordelen verschijnt Lodewijk en redt haar.

Lodewijk van Male is geen uitschieter in de literatuur van die periode; Van Perne ontzegt zelfs het stuk "voor altijd 't burgerrecht in het Vlaams repertorium" (9). Niettemin bezit het een literair historische waarde omdat het kenmerken vertoont die tekenend zijn voor het toneel uit die tijd.

Opvallend is de naïviteit dat het stuk uitstraalt. De eenvoud en terzelfdertijd de intensiteit waarmee de gevoelens uitgedrukt worden mogen en kunnen niet toegeschreven worden aan een evenredige naïviteit van de auteur. Liebaert was stadsontvanger en beheerder van de Godshuizen, wat een zekere wereldlijke ervaring en onderlegdheid laat vermoeden. De naïviteit komt trouwens ook voor in de werken van andere Vlaamse schrijvers : bij Conscience, Ledeganck, e.a. wordt er bij de minste gelegenheid emotioneel gereageerd. Trouwens, de Europese Romantiek kan eveneens van tranirigheid beschuldigd worden. Men mag het Liebaert niet kwalijk nemen dat hij dezelfde toer opgaat : hij volgt enkel een tijdsverschijnsel.

Hand in hand met deze naïviteit gaat het vertolken van elementaire gevoelens, gebreken en deugden. De helden zijn duidelijk te onderscheiden van de snoodaards en de verraders. Trouw, eer, rechtvaardigheid en moed worden beloond; lafheid, verraad, onderkruiperij en valsheid worden bestraft. M.a.w. het publiek krijgt een zedenschets voorgeschoteld die bijna symbolisch van aard is : zo vertegenwoordigt Lodewijk hoogmoed, Conrad trouw, Helena eer, Margareta wraak, Jacob valsheid.

Clichematig worden zaken als stad en platteland behandeld : de stad is een oord van verderf, terwijl op het platteland de eenvoud en de onschuld huist. De stad wil het platteland inpalmen maar het kwaad wordt succesvol bestreden. Het thema van de brave boer wordt in bijna ieder historisch stuk uit die tijd behandeld : in Lodewijk van Male zijn dat Vanburg (Helena's vader) en Pieter en Melle, de knecht en de dienstmeid. De stedelingen proberen deze mensen te korrumperen, maar juist hun eenvoud redt hen.

Achter deze eenvoudige schets huist de complexe katholieke en burgerlijke moraal. Door het publiek te konfronteren met voorvallen die kunnen getransponeerd worden naar hun eigen milieu tracht de schrijver hen bewust te maken van hun eigen morele tekortkomingen. Hierbij wordt dan ook de nadruk gelegd op de rol van de werkende klasse, die onderdanig moet blijven aan de heersende klasse en aan de Kerk; zo niet zal de arbeider zijn eigen ondergang bewerken zoals de valse Jacob.

Als laatste element willen we de Vlaamsgezindheid aanstippen die, naargelang de auteur, meer of minder aanwezig was. Liebaert neemt een matige houding aan; we melden reeds dat hij Franstalige gedichten schreef en waarschijnlijk een Franstalige opvoeding genoten had. Bovendien protestaert hij tegen het engagement dat meer en meer op de voorgrond treedt. Hierin blijft Liebaert een rederijker : de literatuur moet ontspanning brengen, geen oproer. In 1849 zegt hij nog tot de overgebleven rederijkers :

"Wij wijken af van het spoor dat onzen echten Stand en wezenlijke Eer schragen moet, maar wat kan en moet gedaan worden, als men rondom zich zo standvastig ziet werken om van dit spoor willekeurig af te treden, een anderen weg in te slaen; geene toegevingen meer voldoende te vinden en wijstrekt de wagen voor den peerden willen stellen."(10)

Over de rest van wat Liebaert op toneelgebied gepresteerd heeft moeten we volledig steunen op Vande Weghe's informatie. Liebaert zou nog twee toneelstukken geschreven hebben, nl. Lara, een bewerking van het gedicht van Byron, en Den Misdader en het slagtoffer of den gedwongen verzoening, dat zich afspeelt in de Franse tijd. (11)

Liebaert was een kontradiktair personage : hij was zich enerzijds bewust van wat er op literair gebied aan de gang was maar anderzijds weigerde hij principes te laten varen die verbonden waren met een periode die op zijn einde liep. Hierdoor werd Liebaert niet aanvaard door de jonge generatie, te meer omdat hij niet genoeg talent in huis had om zich als overgangsfiguur te doen gelden.

Hij nam nieuwe elementen over maar verwerkte ze op een oude, soms verouderde manier. Deze werkwijze is waarschijnlijk de reden waarom Liebaert voornamelijk als rederijker en dichter bekend is, en niet als toneelschrijver.

J. SURMONT

BIBLIOGRAFIE

1. VANDE WEGHE, F., Schets eener Geschiedenis der Oostendsche Kamer van Rhetorica, 1486-1849, Roeselare, 1914, p. 55
 2. Ibidem, p. 55
 3. Ibidem, p. 63
 4. Ibidem, p. 63
 5. Ibidem, p. 61
 6. Ibidem, p. 58
 7. Ibidem, p. 68-69
 8. Ibidem, p. 64
 9. DE RONDE, T., Het Tonneelleven in Vlaanderen door de eeuwen heen, Davidsfonds, 1930
 10. VANDE WEGHE, F., op. cit., p. 68
 11. Ibidem, p. 64
-

COMPAGNIE VAN OOSTENDE

De "Koninklijke Academie voor Overzeese Wetenschappen" (Defacqzstraat 1, 1050 Brussel), van een bescheiden Instituut uitgegroeid tot de status van een volwaardige Academie, is nu reeds méér dan een halve eeuw oud. Een volumineus tweedelig Gedenkboek, dat de titel meebrengt "Vijftig-jaris Bestaan van de Academie : 1928 - 1978" (Brussel, 1982), boekstaft de diverse activiteiten welke dit geleerd genootschap ontplooid heeft. En stellig wel op velerlei, uiteenlopende gebieden, ook wat de 'Overzeese Geschiedenis' aangaat en bestrijkt ! De heer Dr. Marcel Luwel, conservator van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, memoreert in dit aangehaald boekwerk in het bijzonder over deze discipline; zijn synthese staat aldaar afgedrukt op de bladzijden 85 tot en met 88. Hij benadrukt er onder meer de grote betekenis en de belangrijke rol, die van de voormalige roemrijke "Oostendse Compagnie" uitging : een glansrijke pagina in onze vaderlandse geschiedenis! ... Wij citeren voluit deze passus :

" (...) Een zeer speciale plaats wordt ingenomen in de historiografie van de Belgische expansie door de in Indië werkzame Compagnie van Oostende. Alhoewel haar een kort leven was beschoren, heeft zij steeds ruime belangstelling opgewekt en er kan niet aan getwijfeld worden dat het voor de onderzoeker naar de Belgische aanwezigheid over de wereld, een episode uit de vaderlandse geschiedenis is geweest waar men steeds met dankbaarheid naar verwijst (...)" (bladzijde 88).

E. SMISSAERT

Felix BUELENS is voor de lezers van "De Plate" niet helemaal een onbekende. We herinneren ons nog allemaal de monografie die onze stadsgenoot Christian-Adolphe WAUTERS schreef : "Felix BUELENS. Vergeten vriend van Ensor of het coloriet van de tederheid" (1972).

We herinneren ons ook nog de polemieken die dan in "De Plate" gevoerd werd n.w.v. WAUTERS' stelling dat BUELENS ooit conservator van het Oostends stadsmuseum zou geweest zijn. (Zie De Plate, feb. 1973, p. 9 en oktober 1973, p. 2).

Ondertussen weten we dat die titel ten onrechte op F. BUELENS "doodsantje" te lezen stond, en dat dit wellicht op een spijtig maar menselijk misverstand berustte.

In het voorwoord tot zijn genoemde monografie schreef C.A. WAUTERS : "...mijn werk wil in de eerste plaats een oproep zijn tot allen die informatie of werken van of over deze schilder kunnen bijeenbrengen, zodat het wellicht geen ijdele hoop is deze onvolledige puzzel met nieuwe stukken te zien aanvullen..."

De monografie van C.A. WAUTERS was enorm verdienstelijk daar zeeën lacune vulde, maar toch... ze bevatte wetenschappelijke onjuistheden en vaagheden. Ze is kunstschilder "SPILLIAERT" die herhaalde malen ten berde komt niet de grote Léon, maar diens verre neef Emile, ook schilder; en dat van F. BUELENS' vermeend conservatorschap, dat weet u nu al. Ook naast F. BUELENS' vermelde studieperiode aan de Brusselse Academie en zijn Romeprijs meen ik vraagtekens te mogen plaatsen.

Tijdens jarenlang methodisch zoekwerk heb ik zelf 't een en 't ander nopens F. BUELENS genoteerd. Redens genoeg dus om de hele BUELENS-biografie hier eens iets meer wetenschappelijk naar voor te brengen.

X X X

Familiekundige gegevens :

Michel-Felix BUELENS wordt op 1850 te Etterbeek geboren als zoon van Jean-Joseph BUELENS en Suzanna IGNATIUS.

Eerste huwelijk te Oostende op 23 november 1875 met Antoinette BAKKER (°Oostende, 8 augustus 1845), bij wie hij twee kinderen kreeg : Edmond & Jeanne.

Bij zijn huwelijk stond F. BUELENS in de burgerstand ingeschreven als... "Coiffeerder, wonende te Schaarbeek". In de akte lezen we ook dat zijn vader te Schaarbeek was overleden op 22 februari 1870.

Zijn eerste vrouw stierf op 8 september 1905 te Oostende, en op 18 augustus 1915 ging hij een tweede huwelijk aan met HÉLÈNE-CLEMENCE GUNST (°Oostende, 7 mei 1888). 3 kinderen.

X X X

- IN 1880 is hij el elk geval te Oostende gevestigd. Uit "La Saison d'Oostende" van 2 september 1880, volgende annonce :

FELIX BUELENS
BOIFFEUR-PROFESSEUR
ET
FONDATEUR DES COURS DE VOIFFURE DE BRUXELLES
RUE DE LA CHAFELLE 40
ANCIENNEMENT PLACE D'ARMES 19
OSTENDE

GALERIE DE TABLEAUX

- 1880 : "A l'abreuvoir" Dierenschildering getoond in het Salon 1880 te Gent
(cf. Echo d'Ostende, 25/07/1880)

- 1892 : deelname aan het Driejaarlijkse Salon te Gent met een stilleven
"Rauw en gebraden".

Zijn adres was toen al "Villa des Arts", Koninginnelaan 10 te Oostende. Dat was een pension waar veel artisten kwamen logeren, zo naar verluid o.m. P. PANTAZIS, J. SMITS, G. VOGELS, F. CHARLET e.a. De muren waren met schilderijen van hen, van anderen en F. BUELENS zelf versierd.

- 1894 : Januari - F. BUELENS is medestichter van de "Cercle des Beaux-Arts d'Ostende", samen met James ENSOR, Emile SPILLIAERT, Antoine DUJARDIN, Jean GOBIN, Henri PERMEKE, Jules DAVELUY, Albert BAERTSOEN, Franz CHARLET, Auguste MUSIN, Auguste ROUVROY en Mevrouw VAN HALME.

Deze kring slaagde erin enkele kunsttentoonstellingen in te richten te Oostende, maar bloedde na enkele jaren dood.

- 1896 : Felix BUELENS is een van de grote "motoren" achter "La Commune Libre d'Asschendaele", een ludieke navolging van wat de bewoners van de Parijse Montmartre wijk in 1870 hadden gedaan, nl. het stichten van een onafhankelijke gemeente binnen een bestaande stad.

"Asschendaele" was de wijk tussen het Leopold I-plein en Petit Paris, ook de Koninginnelaan en aanpalende straten omvattend.

Er was een eigen "gemeentehuis" (in een herberg, natuurlijk). waar ook een eigen "gemeentelijk museum" was ondergebracht. Wellicht was BUELENS de "conservator" en vandaar misschien de verwarring.

(zie ook : G. VILAIN, Langs de Oostendse kateien, Oostende, 1974, p. 70-73 "Asschendaele").

october 1896 : Felix BUELENS schrijft zijn collega's kunstenaars aan om werken af te staan voor een tombola ten voordele van vissersfamilies die broodwinners verloren hadden in de stormramp van 13 oktober 1896.

Tientallen artisten antwoordden enthousiast en stuurden werkjes in. Slechts enkele namen : ARDAN, BEERNAERT, BOCH, BERNIER, BELLIS, COPPENS, CLAUS, DELL'ACQUA, ENSOR, HERBO, HAMMAN jr., MORTELMANS, MUSIN, MEUNIER, e.v.a.

De tombola bleef bekend als de "Tombola d'Asschendaele" daar ze doorging in het "Gemeentehuis" van Asschendaele. Alle niet afgehaalde loten kwamen naar het Oostends stadsmuseum, en dat waren er heel wat.

F. BUELENS had ook de gelukkige gedachte al de correspondentie daaromtrent te bundelen in een album (nu in bezit van diens zoon Albert), versierd met een eigenhandige tekening van een wanhopig vissersgezin.

1898

De lname aan het Kerstsalon in het Museum van Oostende (25-26 december 1898) samen met Auguste MUSIN, Henri PERMEKE, Emile SPILLIAERT, Emile BULCKE, Marthe DUFOUR & Franz CHARLET.

BUELENS exposeerde "Chrysanthen", "Stilleven met schaaldieren en kreeft", "Gigot", "Stilleven met Ossevlees" (cf. LE CARILLON, 22 december 1898).

1900

Stelt met Pinksteren tentoon in het Museum te Oostende; in een klein salon waaraan ook Emile SPILLIAERT, Emile BULCKE, Oscar HALLE en Auguste MUSIN deelnamen. (Saison d'Ostende, 10 juni 1900).

1902

Deelname aan de "Exposition des Beaux-Arts organisée à l'occasion de l'Inauguration de la Nouvelle Salle du Kursaal" (2 augustus - 15 september 1902) met 2 stillevens.

1905

Deelname aan een "Oostends salon" met Emile SPILLIAERT, Emile BULCKE, Jan DE CLERCK, Henri PERMEKE s.a. (Le Carillon, 1-2 juli 1905).

1909

"Daken te Oostende" (met gezicht op de toren van de Sint-Jozefskerk (olie op doek; 103 x 95 cm).

1921 : sterft te Oostende op 24 maart, ten gevolge van een val.

- "De Plate" bezit een werk dat naar alle waarschijnlijkheid aan F. BUELENS kan toegeschreven worden. Zie hier de beschrijving :

WAPENSCHILDE VAN "LA COMMUNE LIBRE d'ASSCHENDAELE"

Een wapenschild, voorstellende twee geknielde vrouwtjes die kooltjes zoeken tussen de asse op een in aanleg zijnde weg, omringd door lauriertakken en met erboven een kroon. olieverf op doek; 179 x 138

Een verticale naad loopt midden door het schilderij

opschrift : bovenaan : ARMOIRIES D'ASSCHENDAELE

Herkomst : Door E. DE TAEYE gekocht in een Oostendse antiekhandel en door hem geschonken aan de Plate.

Bibl. : Omer VILAIN, Langs de Oostendse kateien, Oostende, 1974 p. 70-73.

- Het Museum voor Schone Kunsten van Oostende bezat voor W.O.II 2 werken van F. Buelens, door C. LOONTIENS vermeld in de catalogus :

"Vieille étirant la laine" (olie op doek; 43 x 32; nr. 285)

"Stilleven met kreeft, langoest, krab & mosselen"

(olie op doek ; 65 x 89; nr. 194).

- Van F. BUELENS kennen we een portret, ca. 1880 geschilderd door M.V.S. MICAEL.

N. HOSTYN

Bronnen :

L'Echo d'Ostende, 25 juli 1880 & nr. 135 van 1909.

Le Carillon, 7 maart 1897.

PENNINGEN EN MEDAILLES MET LOCAAL-HISTORISCH BELANG IN BEZIT VAN HET STADSARCHIEF

OOSTENDE

A. HOUTEN VITRINEKADER BEVATTENDE 10 EREPENNINGEN (19e eeuw)

- 1-8 : BIENFAISANCE HOTEL DU GRAND CAFE
in het midden het wapenschild van Oostende
in diverse uitvoeringen
9. BIENFAISANCE SOCIETE POULE LOYALE
in het midden : wapenschild van Oostende
10. BIENFAISANCE ESTAMINET ANCIEN SEBASTIEN

B. VITRINEKADER MET 8 PRIJSMEDAILLES UITGEREIKT IN OOSTENDE ONDERWIJSINSTELLINGEN
1816-1857

- 1-2. A L'ECOLE PRIMAIRE / DE / LOUIS VITSE / LE 25 AOUT / 1816 : ϕ 4
3. A L'ECOLE PRIMAIRE / LOUIS / VITSE / LE 25 AOUT / 1817 : ϕ 4,5
4. A MADLLE MIMI VITSE / ECOLE PRIMAIRE / DE M. L. VITSE / LE 28 AOUT 1820 : ϕ 4,7
5. ECOLE D'OSTENDE / 1830
afbeelding wapenschild Stad Oostende : ϕ 5,2
6. A JEANETTE VITSE / ECOLE PRIMAIRE / DE M. L. VITSE / LE 3 SEPTEMBRE 1821 : ϕ 4,7
7. ECOLE D'ARCHITECTURE ET DE DESSIN / OSTENDE 1845
wapenschild van de Stad Oostende : ϕ 4
8. ECOLE DE MUSIQUE / DE LA VILLE / D'OSTENDE / 1857
 ϕ 4 - bekroond, met oor en ring

Zilveren medaillons in eenvoudige vattingen met hoge, gladde randen en ring.

C. GVAAL VITRINEKADER BETATTENDE 7 EREPENNINGEN GEGEVEN BIJ DIVERSE GELEGENHEDEN,
GEMONTEERD IN VATTINGEN

1. 1r PRIX / ESTAMINET ST SEBASTIEN / QUETEURS / Mr. Me C. STUBBE & P. CAUWE
omlauerd stadswapen : vassing bekroon met bol
2. 2e PRIX / HOTEL ST DENIS / MM. L. WICKMAYER & A. VAN NESTE VITSE
omlauerd stadswapen : vassing bekroond met vol
3. BIENFAISANCE / QUETEUR / ANCIENS S. SEBASTIEN M.C. STUBBE
4. omlauerd stadswapen : bekroonde vassing
5. RECONNAISSANCE / POUR SECOURS / AUX / PAUVRES VIEILLARDS / D'OSTENDE / 1859
bekroonde vassing
6. CAVALCADE / 1830 / A LA SOCIETE / ALTOOS MET / KORAZIE
7. Beeldenaar van Koning LEOPOLD II naar links. Bekroonde vassing.

N.B. dit alles is steeds te zien in het Heemkundig Museum.

N. HOSTYN

Als prentkaartenverzamelaar van Oostende en de kust is het mij menigmaal opgevallen dat een geschreven tekst van de afzender ook heel belangrijk kon zijn. Men stelde dan wel meestal vast dat de geschreven tekst handelde over het weer, hoe dat men aangekomen was, hoe men gelogeed was en dat men vragen stelde over de familie. Doch daarnaast kwamen er ook heel wat inlichtingen naar voor. Men kreeg vooral informatie over de sfeer alhier, de mensen die men ontmoette en wat er allemaal te doen was.

Daarnaast waren er ook de gewone mededelingen met de gewone grootjes, maar waarvan de handtekening van de afzender soms heel belangrijk was. Daarbij kan men dan nog stellen dat de prentkaarten soms verzonden werden om mededelingen te doen die helemaal niets te maken hadden nog met een toeristische trip aan de kust of een verblijf alhier.

Uit die duizenden kaarten hebben wij van een goede dertigtal de teksten overgenomen en hier laten volgen. Wat vooral opvalt is dat de meeste teksten in het Frans opgesteld zijn; inderdaad de bourgeoisie en ook vele anderen schreven enkel in het Frans. Dat de tekst soms gebrekkig is, en of dit uit haast of onbekwaamheid was laten wij dat in het midden. We hebben de teksten ook niet steeds integraal overgenomen.

- Aan een der eerste verzamelaars :

Poststempel : Ostende, 8 juin 1900

L'édition des cartes postales illustrées Nels n'existent pas à Ostende. Lorsque je serai de retour à Bruxelles le 1er juillet je vous enverrai afin quelles soient timbrées de cette ville...

M. Mamlon
Villa Magdalene
31 rue de Vienne Ostende

- Maar op een kaart Nels "Souvenir d'Ostende" met vroegere datum :

Poststempel : Ostende, 28 janvier 1900

Chère Gabrielle,

Je t'envoie une vue d'Ostende afin d'augmenté ta collection. Combien a tu de carte dans ta collection. Moi j'ai commences au moi de mai et j'en ait 74...

Lina Valcke

- Op een kaart met het stadhuis, het terras met tent van "Le Cercle Littéraire" en de kiosk op het Wapenplein :

Poststempel : Bruxelles 20 nov. 1899

Assis sous cette tente j'entendis le Cercle Euterpe d'Ostende jouer un beau pas-redoublé.

Papatje

- Op 3 kaarten uit De Panne heel wat sfeer over het weder en de kustvisserij :

Poststempel : Panne (Bains) 7 août 1900

... Je t'ai écrit qu'il faisait mauvais, aujourd'hui, jour de l'enterrement de notre pauvre hôtelier, il faisait beau mais il paraît que l'abattoir d'Uccle a annoncé qu'une tempête allait se déchaîner sur la mer. On a pendu un signe distinctif au phare pour prévenir les bateaux qui passent en vue...

A.R.

Poststempel : La Panne, le 9.8.1900

... Après le dîner il se met à tomber une petite pluie fine. C'est enrageant et désespérant. Nous ne pourrions probablement pas aller nous reposer dans les dunes. Connais-tu quelque chose de plus enn., agaçant que de passer son temps de congé à l'hôtel...

Richard

Poststempel : La Panne, le 10.8.1900

Mauvais temps persistant. Pluie et toujours le vent qui souffle avec violence. Le signal a été remis au sémaphore, hier midi, pour prévenir les pêcheurs d'une tempête prochaine. En effet, cette nuit il a fait rage et toutes les barques ont dû se réfugier à Nieuport...

R.

- Over de storm en nog wat op 2 kaarten gepend :

Poststempel : Ostende, 23 août 1901

Ma chère Irma,

Je t'avoie une barque ballotée par les vagues, cependant cela ne peut être comparée à la tempête que nous avons depuis lundi. La mer est vraiment belle, furieuse comme elle est, l'écume lèchant la digue et par moments les grosses vagues mouillant d'une douche forcée les audacieux qui s'approchent trop près de la balustrade. La plage est déserte, les voyageurs s'en vont par masse...

Cet après-midi nous irons à la recherche des chardons à Raversyde, puis on nous photographira en groupe...

Avant hier nous étions à 17 personnes d'une seule société la bonne humeur était communicative, nous avons ri comme des folles. Une jupe qui vole, des jupons qui se soulèvent, paf ! nous nous tordons. Une paysanne à l'estacade a éprouvé hier l'ennui de se voir tout à coup le tout audessus de la tête, le vent était si violent qu'elle a eu de la peine à se recouvrir. Des instantanées en ces moments là, seraient souvent indiscrets...

Caroline

- En een in 't Vlaams :

Poststempel : Ostende, 2 juillet 1906

Mademoiselle,

Zit gij alleen in Lux. Ik zit alleen in Oostende en dat voor een maand of drie. Achille gaat een bloemenwinkel openen en nu ben ik mede getrokken om hem te helpen. Gisteren zaten wij opgesloten het was storm. Wij durfden niet buitenkomen.

Groote vlokken schuim kwamen op de vensters gevlogen, de baren sloegen op de dijk, het was schoon maar ik was een beetje bang...

Valentine
Villa Miramar, Digue 42 Ostende

-Drie kaarten aan Mademoiselle Sidonie te Gent :

Poststempel : 29 juin 1908

Ma chère Donny,

... à propos ne manque pas de te procurer un costume de bain pour dimanche en huit...

ton Ficke

Poststempel : Ostende 2 juillet 1908

Ma très chère Donny,

Hier soir ouverture de la saison théâtrale par : Faust. Et ma foi ! Fort belle soirée. Cela a dépassé même les espérances.

Voilà donc une magnifique occasion pour aller passer mes soirées. Et j'en profiterai je t'assure ! Aujourd'hui : Mignon. - Samedi : Carmen...

Ton Ficke

Poststempel : Ostende, 4 juillet 1908

Ma chère petite femme,

j'ai trouvé encore un bon costume de bain ici, qui t'ira très bien. Il est tout en noir, et n'a pour ainsi dire pas été employé. Cela peut-il te servir. A toi !

ton Ficke

- Van een gelukkige loteling die er uitgeloot was :

Poststempel : Ostende, le 8/2/1905

Cher Georges,

C'est avec plaisir que je viens t'annoncer que j'ai tiré un bon numero 442. Le plus haut était 466. Espérant se revoir bientôt à Ostende. Amitiés.

M. Linden

- Op verschillende kaarten is er ook spraak van gekende figuren, o.a. Koning Leopold II, die niet door iedereen zo geliefd was.

Op een kaartje met de beeltenis van Leopold II op het strand :

Poststempel : Ostende, Le 26 septembre 1899

Tu vois ici Monsieur le Roi, mais moi j'ai été à la messe bien près de l'archiduchesse Stephanie et de la princesse Clémentine...

Wiwize

Poststempel : Ostende, 16 juillet 1902

... Le chat s'amuse comme une petite folle et a pris les habitudes de Popol, se promenant sans escorte, entre dans les magasins, etc.

(niet getekend, maar geadresseerd aan :
E. Bulcke, Artiste peintre)

(Le chat was natuurlijk de Shah van Perzië en Popol Leopold II.)

- Op een fotokaart met de beeltenis van Mouszaffer-ed-Dine, Shah van Perzië :

Poststempel : Ostende, 18 oct. 1900

Voilà le smoel de celui qui dépense un million contre moi un franc !...

A.

- Over koning Albert I :

Poststempel : 18 juin 1910

Je reviens à l'instant de Mariakerke rendre visite à S.M. Albert. Je l'ai trouvé à la digue, le derrière sur le dos d'un banc et les pieds contre les barres de la digue de façon qu'il tournait tout son postérieur au public. Que doivent penser les étrangers de voir notre souverain dans cette pose ? ...

Cuypers

Poststempel : Ostende, 20.VII.1913

Nous attendons aujourd'hui le délicieux baron que nous cherchons en grande pompe à la gare. Sa Majesté Albert I nous a fait part qu'il l'attendait à déjeuner à midi...

Vicomtesse d'Argencourt

- Over een oude foto :

Poststempel : Nieuport-Bains, 18 août 1900

Chère Grand-mère,

Tu seras bien étonnée que j'ai retrouvé ta photographie lorsque tu avais 20 ans. Monsieur Cocx que je viens de rencontrer, il est de retour du Congo, m'a aussi certifié que c'est bien toi... Tu étais quand-même joliment coquette et provocante.

Jules

- Op een kaart met de duivenschieting te Ostende :

Poststempel : Middelkerke, 3 oct. 1900

... Les pinchas sont arrivées mais pas les grives. J'ai tué 6 béc., 2 courlis et 2 dunekop... Dès que vous aurez fini, revenez ici il y a encore beaucoup à tuer... Hier nous avons illuminé, feu d'artifice, champagne, discours, fête très réussie...

F.

- Over de schermwedstrijden :

Poststempel : Ostende, 6 août 1905

... Le concours d'escrime a été très intéressant, j'ai été éliminé dans les demi-finales. Feznick m'a dit que de Hemptinne était à tout extrémité. La Belgique a gagné le championnat par équipes devant l'Angleterre et la Hollande...

Albert

- Gericht aan "le Directeur de la Lecture Universelle", 14, Rue d'Arenberg, Bruxelles; een kaartje van de Franse archeoloog Chocqueel, die veel opgravingen te Kaversijde deed :

Poststempel : Ostende, 10 septembre 1906

Prière de renouveler l'inscription des 2 volumes en possession...

A. Chocqueel

- Over de mode :

Poststempel : Coq s/Mer, 24 juillet 1907

Ma très chère Adorée,

... J'ai vu également la famille Galland, tout habillés de blanc, il est vrai qu'il y a tellement de blanc à Ostende...

Alfred

- Caruso te Oostende :

Poststempel : Ostende 21 août 1910

Ostende le dimanche et beau-temps - belle santé de nous deux. Ce soir, soirée de gala. Nous entendons le célèbre ténor Caruso. Mon cœur va pilpater (sic)...

M.M.

- Een tekstje van een groot Vlaming ! :

Poststempel : Blankenberghe, 15 août 1903
(of 1905)

Mon cher Monsieur et ma très chère Dame,

Nous vous envoyons nos meilleurs amitiés de Blankenberghe. Temps superbe à présent. Ce matin : pluies abondantes. Bien vôtre.

Julius Hoste
Grand Hôtel de l'Océan
Blankenberghe

- Een interieur-kaart van het Osborne Hotel :

Poststempel : Oostende, 16. IX.1913

... Il fait très bien ici. Nous sommes 112 personnes à table...

Fanny

- Over het Museum Stracké op een kaart van het Museum :

Poststempel : Ostende, 20 nov. 09

Ch. Père,

Les renseignements pris concordent à dire que le Musée Stracké n'a pas de conservateur proprement dit, mais un simple portier ou concierge. C'est Monsieur Stracké lui-même (Aug. Stracké, hôtelier rue du Quai 22) qui est le fondateur et collectionneur, et probablement le conservateur. C'est une collection très intéressante.

f. Cl. Bruys

- Aan de echtgenote van kunstschilder Emile Bulcke :

Poststempel : Ostende, 11 janv. 04

Ma chère Augusta,

Comme Hélène te l'a écrit, je viendrai te dire un petit bonjour demain après-midi entre 4 et 4.30 h Je t'apporterai le cortège historique et la vue d'Ostende fortifié. Quant à d'autres sujets, il me faudra du temps pour les rassembler...

Arthur

(Het ging hier over documenten die Emile Bulcke nodig had voor de historische stoet over het Beleg van Oostende 1901-1904, die evenwel niet doorging en van dewelke de schetsen nu in het museum hangen).

- Nog een niet uitgevoerd projekt met wat historiek ! :

GHISTELLES, 9 oct. 1913

Monsieur Edward de Beaucourt
153 Avenue de la Couronne - Kroonlaan
Ixelles - Bruxelles

Mon Cher Edward,

Sur ma proposition la ville d'Ostende qui a accepté mon travail historique de la façade de l'hôtel de ville, a déjà commencé ; il y aura 5 écussons : 1. Marguerite de Constantinople 1267 éleva Ostende au rang de ville. 2. Armées communales. 3. Philippe le Bon 1445 fit creuser le port. 4. Maison Autriche-Espagnole : un seul écusson pour Marguerite d'Autriche (qui fit vendre le hareng à Ostende) ; Charles VI favorisa la Compagnie des Indes ; Marie-Thérèse mère de la patrie 1747 prospérité d'Ostende ; Joseph II agrandissement du port. 5. Ecusson des armes de Saxe Cobourg, fondateur d'Ostende.

Tâche de trouver les armes personnelles du roi. C'est un lion belge et au coeur 10 fascés avec couronne diagonale. Ce sera de l'art sculpture sur pierre blanche...

ton Robert

(Robert de Beaucourt de Noortvelde, die zichzelf betitelde als "historiografe du littoral" schreef verschillende werkjes over de kustgemeenten).

- Van de Franse historicus en kaperspecialist :

Poststempel : 13/6/13

Mon cher Ami,

... Je viens de déguster ici dans ce coin tranquille où j'élabore le tome III des Corsaires de Dunkerque...

Henri MALO
Villa Adrienne
Duinhoek par Adinkerke

- Een tekst vol leed :

Poststempel : Ostende, 2 août 1919

... Nous sommes ici depuis un mois. Mon mari est forcément distrait par son exposition du Kursaal, mais moi, je continue à souffrir, hélas !! ma vie est finie...

A. Bulcke
94, Rue Euph. Beernaert

(De echtgenote van kunstschilder Emile Bulcke zinspeelde op de dood van hun enig dochtertje Dinah).

- De prijs van een villa... ;

Poststempel : Middelkerke, 8.IX.1925

Ma chère Aline,

... Jean vient d'acheter une jolie villa sur la Digue meublé pour 85.000 Frs. Mady l'a vue : la ville Denise...

(niet getekend)

- Over Holland of de opinie van een biertoerist :

Poststempel : Heyst a/Zee, 25.VIII. 1926

Beste onkel en ta,

Het weder is hier doorgaans nogal mooi. Wij zijn naar Holland geweest, doch hebben niet veel meer gezien dan windmolens en eenige vrouwen met kappen in kant. We hebben daar 1,5 Fr betaald voor een glas bier. We kunnen nu toch zeggen dat we al eens in Holland geweest zijn...

(niet getekend)

- Een prachtige beschrijving op een kaart van het Royal Palace Hotel over het grootheid van het hotel zelf :

Poststempel : le 9.7.26

Chers Parents,

Aujourd'hui j'ai dû visiter l'hôtel pour faire mon service, J'ai passé de 8 h. à midi pour avoir une petite idée de ce que vous voyez sur la carte ce n'est qu'un quart du bâtiment car au milieu il ya un jardin grand comme la plaine St. Michel.

Four vous donner une petite idée : il y a environs 4 ou 5 kilomètres de couloirs. Dans l'hôtel il y a 3 dancings, 5 ou 6 salons, 1 théâtre immense pour plus de 2000 personnes, 3 salles de jeux avec roulettes, baccaret, etc. deux orchestres de 10 musiciens...

(niet getekend)

- Een vondst op de Oude Markt te Gent die vanzelfsprekend een der waardevolste stukken uit de verzameling is. Op een prentkaart "Aspect de la plage en hiver" met de Kon. Galerijen en ijsschotsen langs 't hard zand staat geschreven :

Poststempel : Ostende, 4 mars 1931

Beau spectacle ! Un froide canard ! Brrr !!! Je vous embrasse affectueusement, ainsi que Marcel. Embrassez Nini de ma part. Amilités d'Alex, Richard et Jules.

Geo Daveluy

(gevolgd door de handtekeningen van :)

Alex, Richard, Jules, Marie Ensor, Baron James Ensor

- Tot slot wat gedacht van het volgend kaartje met een zicht van de Zeedijk aan de politiecommissaris Danneels gericht :

(niet gedateerd, doch vanvoor 1914)

Mijnheer Commissair Daneel tot Oostende

Mijnheer ik laat U weten da U hondenvanger heeft een hond teruggebracht thans nog aan iemand ie voor zijn hond niet betaaldt en hij daar voor moeten een fr. hebben nogthaans de menschen kunnen gemakkelijk een hond betaalen anders zou ik U niet willen schrijven het is de hond van P. Scheppers ooststraat nr 66 tot Oostende deze man is ook gelijk ik in de Bargadene Commissionair en ze hebben sloepen. Zoo zij kunnen wel een hond betaalen dat is het werk van u hondenvanger. Ik groet u vriendelijk

F. Janssens

Commissionair de l'Etat belge

(Hij voegt er op de keerzijde nog aan toe :)

Mijnheer ik hoop dat gij op deze bediende zal denken en hem maar ook in de bac steeken bij de honden.

Dit is dus een bloemlezing van wat men allemaal op oude prentkaarten kan lezen. Wie weet wat men van ons binnen een halve eeuw zal terugvinden ! Mooie en minder mooie teksten en geschriften waar men misschien enkel oog zal hebben voor de taalfouten.

O. VILAIN

NOG OVER BLAASPIJPEN

Volgens de heer J. Asaert werden er in de Eerste Wereldoorlog in Engeland blikken blaaspijpen gebruikt waarmee men erwten wegblies. Men noemde ze PEASHOOTERS.

J.B. DREESEN

- II : HET RUITERSTANDBEELD LEOPOLD I OP HET LEOPOLD I PLEIN

WAT VOORAFGING...

Op 10 december 1865 overleed Leopold I, eerste Koning der Belgen in zijn paleis te Laken.

In de Gemeenteraad van 11 december al was er een voorstel van gemeenteraadslid Am. TERMOTE om een standbeeld voor Leopold I op te richten, en wel op het Wapenplein. De zaak werd echter om allerlei redenen (en drogredenen) op de lange baan geschoven : 1865 ging voorbij zonder dat er verder iets gebeurde. 1870... 1875... 1880... 1885... 1890...

Pas in de gemeenteraadzitting van 17 september 1895 werd het aloude voorstel terug ten berde gebracht door het gemeenteraadslid Désiré FERMON. En onder de dynamische burgemeester Alphonse PIETERS kwam er via de bevoegde commissies al gauw schot in de zaak.

Het was de bedoeling een wedstrijd uit te schrijven voor een ruitersstandbeeld op sokkel, waaraan alle Belgische beeldhouwers zouden mogen deelnemen (Gemeenteraad 20 december 1898). Het bekroonde ontwerp zou uitgevoerd worden en geplaatst aan de De Smet de Naeyerlaan. Al gauw echter opteerde men, mede op voorstel van Leopold II, voor het Gemeenteplein, waar tal van straten in een stervorm op uitgeven : zo is het beeld van ver te zien uit Karel Janssenslaan, Rogierlaan, Torhoutse Steenweg, Warschaustraat, Kemmelbergstraat en Van Iseghemlaan.

Het Ministerie van Landbouw (dat ook Cultuur onder zijn vleugels had) toonde zich echter vijandig tegen de idee om een wedstrijd te organiseren : de reden was dat de verwezenlijking van het project daardoor veel te lang zou aanslepen.

In de Gemeenteraad van 6 maart 1900 werd dan ook beslist af te zien van het uitschrijven van een wedstrijd en meteen de opdracht toe te vertrouwen aan de niet onverdienstelijke sculpteur Graaf Jacques DE LALAING.

Er werd met J. DE LALAING een prijs van 85000 fr. bedongen, als volgt verdeeld : Stad Oostende 53.750 fr., Provincie West-Vlaanderen 10.000 fr., Belgische Staat 21.250 fr.

X X X

Graaf Jacques DE LALAING werd op 4 november 1858 te Londen geboren als telg uit een zeer voornaam Belgisch adellijk geslacht. Na een begin van carrière bij de Engelse Navy, vatte hij artistieke studies aan te Brussel (schilderen; later beeldhouwen). Hij debuteerde in 1882 tijdens een tentoonstelling van "L'Essor" en dra werd hij één van de geliefde portrettisten van de Belgische "haute-monde".

RUITERSTANDBEELD LEOPOLD I

Beelden van de montage (1901)

Foto's: Oostende, stadsarchief

Anno 1900 had DE LALAING al enkele voornamen verwezenlijkingen op zijn actief staan : decoratie van de Eretrap in het Brusselse Stadhuis (1893) en decoratie van een gedeelte van de Senaat (1895). Zĳer gekend is zijn "Strijd te paard", een bronzen beeld opgesteld aan de ingang van het Brusselse Ter Kamerenbos (ca. 1908). Graaf DE LALAING overleed te Brussel op 10 oktober 1917.

DE LALAING moet wel erg vlug gewerkt hebben want reeds op 3 juni 1900 berichtte het blad "La Saison d'Ostende" dat de maquette van het standbeeld klaar was. Het bleek dat DE LALAING geopteerd had voor een eerder dynamisch-vurig paard, de kop lichtjes naar beneden gebogen. Aldus kon hij hoofd en romp van de koningsfiguur mĳer allure geven, beter tot hun recht laten komen.

De Koning zelf maakt een draaiende beweging en houdt een hoofddeksel in de rechterhand. Zo wist DE LALAING een erg zwaar oplossing te geven aan het ruitersstandbeeld.

Op de lange zijden van de rose-marmere sokkel voorzag hij grote bronzen basreliĳfs met uitbeeldingen van vaderlandse allegorieĳn. Deze waren helaas niet voltooid op de dag van de inhuldiging van het monument.

Het gieten en het monteren van het beeld (zie fotobladzĳde voor dit laatste) zal zonder al te grote moeilijkheden zijn verlopen en een goed jaar later kon het standbeeld onthuld worden, in een feestelijk versierd Oostende.

X X X

5 AUGUSTUS 1901 : DE INHULDIGINGSPLECHTIGHEID...

... ging gepaard met heel wat pompeuze Belle-Epoque geplogenheden :

- Om 08.00 uur luidden alle kerkklokken en deze van de beiaard; de Burgerwacht schoot een artilleriesalvo af.
- Om 09.00 uur wijding van de eerste steen van de nieuwe SS. Petrus en Pauluskerk door Monseigneur WAFFELAERT, en ceremonie in de Noodkerk.
- Om 11.00 uur inhuldiging van het ruitersstandsbeeld Leopold I op het Gemeenteplein, in tegenwoordigheid van Leopold II, Prinses Clĳmentine en Prins Albert.

Deze feestelijke ceremonie omvatte volgende punten :

1. Aankomst van de Koning, de Prinses en de Prins op het Gemeenteplein (per tram)
2. Verwelkoming door de Burgemeester A. PIETERS.
3. Redevoering door de Burgemeester waaruit we volgende "pareltjes" lichtten:

" ... En cĳlĳbrant, au nom de mes consitoyens, l'illustre mĳmoire de ce Souverain incomparable, dont nous voulions, depuis tant d'annĳes, perpĳtuer par la bronze, le souvenir qui est dans nos coeurs, je me sens envahi par un sentiment d'ĳmotion indicible. Le privilĳge rare m'ĳchoit de rappeler ce que la ville d'Ostende doit d'ĳternelle gratitude au Fondateur de notre Royautĳ. L'honneur enviĳ me revient en outre de pouvoir montrer que les sympathies du feu Roi pour Ostende ont ĳtĳ recueillies, comme un de ses hĳritages les plus chers par son Fils, notre Souverain actuel, qui en toutes circonstances, montre son inaltĳrable affection d pour notre ville.

Aussi sont-ce des sentiments multiples et profonds, qui font déborder nos âmes enthousiastes et répandre tout ce qu'elles peuvent contenir d'attachement et de reconnaissance envers nos Souverains bien-aimés...

... Ai-je besoin de rappeler ici comment, en toutes circonstances, Leopold Ier daigna s'intéresser à tout ce qui augmentait la prospérité et le bien-être de notre chère ville ? Déjà de longues années ont passé depuis le jour néfaste où nous fut ravi à jamais ce Roi bien-aimé. Mais malgré ce long espace écoulé, Ostende a gardé le souvenir de tant de bienfaits. Elle a voué un culte de pieuse reconnaissance à Celui qui, après tant de sollicitude, voulut lui donner une marque suprême d'intérêt, en décrétant le démantèlement des fortifications de la ville.

Après avoir créé la plage et les bains d'Ostende, il voulait présider encore, en quelque sorte, à ce splendide développement de notre cité dont nous sommes redevables à son auguste Filz. Oui, cette Ostende qui doit tant à ses Rois, est heureuse et fière de pouvoir manifester à la face du pays sa reconnaissance indestructible pour Ceux qui se sont attachés de préférence à celle...

... Ostendais ! Ce bronze nous rappellera à tous que c'est à nos Augustes Souverains, à notre populaire Dynastie que nous devons ce que nous sommes devenus.

Vive le Roi.

Vive la famille Royale. "

4. de eigenlijke onthulling van het monument.
 5. Uitvoering van de Brabançonne door het Kursaalorkest en leerlingen van het muziekconservatorium o.l.v. L. RINSKOPF (600 uitvoerders).
 6. Dankwoord van Leopold II.
 7. Uitvoering van de cantate "Een koningslied" door koor, orkest en solist Jean NOTE, terug o.l.v. L. RINSKOPF (1).
 8. Voorstelling van beeldhouwer DE LALAING, tekstdichter VAN OYE, componist RINSKOPF en solist NOTE aan de Vorst.
 9. Defilé van locale maatschappijen, Burgerwacht en Legereenheden.
- Om 12.30 uur volgde de plechtige "eerste steen-legging" van de nieuwbouw SS. Petrus & Pauluskerk door Leopold II.
- Om 21.30 uur waren er illuminaties van Wapenplein en Gemeenteplein waar tevens muziekkuitvoeringen plaats grepen.

X X X

VOOR DE NUMISMATEN (2) :

Tar gelegenheid van de inhuldiging van het Leopold I -monument ward een verguld-zilveren herdenkingspenning geslagen met op de rectozijde het profiel van Leopold I naar links met onder de data : 1831 1865

en op de versozijde het Stadswapen van Oostende met de tekst :

A LEOPOLD Ier
LA VILLE D'OSTENDE
RECONNAISSANTE
5 AOUT 1901

PLECHTIGHEDEN BIJ HET MONUMENT :

Elk jaar op 21 juli (Nationale Feestdag) is er neerlegging van kransen rond het monument door de Burgerlijke en Militaire Overheid en de patriottische verenigingen.

ICONOGRAFIE :

- Voornamelijk prentkaarten, zowel oude als recente.
Er staan er enkele afgebeeld in Y. VYNCKE, Oostende in oude prentkaarten, deel 1 : nrs. 47 (inhuldigingsplechtigheid) ; 78; 80; 81.
- Verder foto's in het Stadsarchief Oostende en in het archief van "De Plate".

ANDERE LEOPOLD I-MONUMENTEN IN BELGIE :

- Laken
- De Panne

N. HOSTYN

Nota's :

1. "Een koningslied" was een cantate op tekst van Eugene VAN OYE met muziek van Léon RINSKOPF.
De tekst werd gepubliceerd en gecommentarieerd in "De Plate" van 1980, pagina 80-81 & 86.
2. I. VAN ISEGHEM, Elements de numismatique ostendaise, nr. 132.

LEOPOLD II

Even een boek signaleren over Leopold II, waarin ook zijn relatie tot Oostende diepgaand bestudeerd werd, vooral dan uit financieel standpunt :

N. ASCHERSON, The King Incorporated. Leopold II in the Age of Truste, London (ALLEN & UNWIN), 1963.

Een boek dat, ondanks het feit dat het reeds 20 jaar oud is, praktisch niet gekend is in België.

We lezen er o.m. dat Leopold II 's persoonlijke eigendommen enkel te Brussel en Oostende al op 18.250.000 goudfranken geraamd werden toen!...

ROBERT DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE

Over R. DE BEAUCOURT DE NOORTVELDE (°Ieper, 3 augustus 1857) schreef Omer VILAIN in "De Plate" van 1978 (p. 18-19 en 44).

In "L'Intermédiaire des Généalogistes" van juli 1973 lezen we een genealogische bijdrage door Ludo POPLEMONT : "La famille de Beaucourt de Noortvelde".

N.H.

In de loop van bijna veertig jaar schreef Stijn Streuvels (1871-1969) acht 'Kerstvertellingen', die evenwel onderling sterk verschillen. Zowel naar de inhoud al naar de omvang. Ook naar niveau. Minstens een viertal behoren tot de categorie van de zeer mooie, ja tot de rijkst genuanceerde novellen uit Streuvels' werk. Van de vele kerstverhalen die wij van Streuvels bezitten geldt 'Het Kerstekind' volgens kenners en lezers als zijn mooiste kersnovelle. Wat minder van gehalte maar toch geslaagd en nog te smaken is Streuvels' verhaal "De Drie Koningen aan de Kust", voor het eerst en afzonderlijk uitgegeven bij Uitgeverij L. Opdebeek te Antwerpen in 1927.

Een zeer recente uitgave is nu beschikbaar want, naar aanleiding van de kinder- en jeugdboekenweek 1982, bezorgde de Standaard Boekhandel een keurige herdruk. De tekst voor deze speciale editie en de woordverklaringen van de door Streuvels zo karakteristiek gebruikte Westvlaamse woorden werden overgenomen uit het "Volladig Werk" van Stijn Streuvels, te zoeken in het vierde deel (1973), blz. 217 - 241. Ter wille van de volledigheid dient bericht te worden, dat ook het kortverhaal, door Streuvels zelf eenvoudig weg "Kerstvertelsel" betiteld, voorkomt in deze heruitgave van 1982.

Hoeft het hier beklemtoond, dat het lezen zelf van deze twee korte teksten veruit de voorkeur geniet boven het, grif toegegeven, moeizaam en zo beknopt parafraseren van de rijke inhoud door ondergetekende ?

Ingrediënten van de vertelling zijn : het dik besneeuwde land, de eenzame armoede bij een drietal zeevissers : Pinkel, Karkole en Viane, de verwachting van het nabije wonder, de suggestieve invloed van het fantaserend vertellen, de traditie van het boerse kerstmaal, de geboorte van een kind in een armelijke hut, de droom van een komend geluk.

Het verhaal neemt een aanvang met de lange, barre nachtelijke tocht van de haven af landinwaarts. Tenslotte wordt een boedderij bereikt. De hoofdpersonages, de Drie Koningen, werpen een steelse blik in een vertrek vol warme feestelijkheid. Groot is de teleurstelling wegens de aanwezigheid van een ander gekomen drietal koningen-met-de-ster en Pinkel, Karkole en Viane worden verjaagd door de plotseling losgebroken waakhond. Eindelijk ontmoeten zij een oude, gehochelde vroedvrouw die voor haar werk onderweg is naar een schamele woning. En precies in dat verblijf vinden zij, de drie vissers, niet enkel het wonder van het pas geboren kind maar ook het feestmaal, aangericht met hun eigen meegebrachte "klutske deelvis". Streuvels, echt en onvervalst in woordkeuze en zinsbouw, steeds daarin zichzelf getrouw, eindigt met enkele sublieme volzinnen :

" (...) 't Geen hij (- Karkole) thuis bij de eigen kinderen verloren had en missen moest - meewarigheid en liefde - vond hij hier onverwachts, dubbel en drievoudig terug. Zijn geluk was zo volledig, reikte zover als de ogen dragen konden, het was een verzadiging van al zijn wensen en begeerten; hier nu, bij de Heilige Familie, in het stalleke, meende hij een laatste schuiloord en toevlucht gevonden te hebben (einde citaat)".

Niet alleen de jeugd die de toekomst van morgen is, óók de nog talrijke volwassenen met een ontvankelijk gemoed voor wat schoon en waarachtig is, kunnen, nu nog en nog steeds, van die heerlijke brokken proza knusjes genieten... en houden !

Emiel SMISSAERT

Het Festival CHAMINADE was zonder twijfel het hoogtepunt van het Kursaalseizoen dat overigens maar mager gestoffeerd was dat jaar : wat zangers, weinig of geen solisten en, naast CHAMINADE, geen componisten die eigen werk kwamen dirigeren of vertolken. Ging het toen ook al zo slecht ??

De naam van Cécile CHAMINADE, een in haar tijd zeer geliefde pianovirtuoze en veelgespeelde componiste, is nu niet meer zo gekend, al zijn haar werken stilaan aan een herwaardering toe. Terecht zouden we zeggen, want het zijn doorgaans zuivere pareltjes van échte Belle-Epoque casino- en salonmuziek. CHAMINADE had geen slogans over vrouwenemancipatie van doen : ze had uit zichzelf haar verdiensten en wist goed haar "manne-tje te staan" in de complexe muziekwereld van haar tijd.

Cécile CHAMINADE, geboren te Paris in 1857, was een muzikaal wonderkind : 8 jaar oud liet ze al van zich horen als componiste en pianiste. Georges BIZET voorspelde haar een schitterende toekomst. Na verdere studies lag haar toekomst vast : ze maakte zich kenbaar als componiste van opera's, orkest- en kamermuziek, liederen en pianostukken, dit alles in een exquisite romantische stijl.

Vanaf haar achttiende ondernam ze concerttournees door Europa tijdens dewelke ze eigen werk vertolkte. Zo was ze in augustus 1898 te gast in het Oostendse Kursaal. Tijdens haar verblijf alhier logeerde ze in het "Hotel de Londres". Het festival CHAMINADE had plaats op donderdagnamiddag 18 augustus 1898. Een blik op het programmaverloop : Eerst haar "Concertstuk voor piano en orkest" waarbij CHAMINADE zelf de solopartij vertolkte. Over haar spel schreef de chroniqueur van "La Saison d'Ostende" het volgende : "elle possède un mécanisme accompli, un jeu tour à tour délicat et viril, un remarquable brio à enlever le trait difficile".

Daarna speelde ze twee werkjes voor pianosolo : "Les Sylvains" en "Air de Ballet". De zanger BELHOMME van de Opéra te Paris vertolkte de Ballade van Richepin "Les Deux Ménétriers" samen met het orkest. Een zangeres van de Muntshouwborg, Blanche MARGERIE, vervolgde met enkele van CHAMINADE's melodiën, "gentiment roucoulé" volgens de chroniqueur; en samen met BELHOMME zong ze een duet.

De uitvoering van "Noël de Marins" en "Noce Hongroise", uitgevoerd door het Kursaal-orkest en het "Choral des Dames du Cercle Coecilia d'Ostende" onder leiding van de componiste, was een schitterende apotheose van dit concert. Hoeft het gezegd dat zo iets succes had anno 1898 ? Cécile CHAMINADE kreeg bloemen aangeboden van Juffr. PIETERS in naam van het dameskoor.

Cécile CHAMINADE had niets dan lof over voor het Oostends Kursaalorkest, trouwens een der best orkesten op dat moment. Haar bewondering blijkt uit een brief die ze nadien aan Léon RINSKOPF schreef :

"Cher Monsieur,
j'espérais rester quelques jours encore à Ostende, une dépêche me rappelle de suite. Je ne veux pas partir sans vous redire combien j'ai été émerveillée de votre orchestre et de leur chef si remarquable. Ayant déjà beaucoup voyagé, j'ai eu l'honneur d'être jouée par bien des sociétés philharmoniques très justement réputées; je n'ai jamais rencontré de lecteurs comme vos musiciens, et quel zèle et quelle intelligence ils apportent aux répétitions! Vous savez leur communiquer cette intuition que vous possédez au plus haut point et qui fait de suite vivre et comprendre les oeuvres que vous interprétez. C'est une grande jouissance pour le compositeur de s'entendre traduire avec tant de talent et je tenais à vous remercier encore en vous priant de transmettre aussi mes remerciements à votre superbe orchestre, très touchées de la sympathie qu'il m'a si chaudement témoigné. Croyez, Cher Monsieur...
C. CHAMINADE

CHAMINADE overleed te Monte-Carlo in 1944.

Norbert HOSTYN

NIEUWJAARSBOODSCHAP VAN DE VOORZITTER

Het is voor mij een gemakkelijke taak ieder jaar opnieuw aan al onze trouwe leden een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar toe te wensen.

Ik hoop dat het voor hen een gezondvol jaar mag worden en dat zij niet te erg onder de crisis zullen te lijden hebben. "De Plate" is een echte Oostendse vereniging en daarom zou het jammer zijn dat sommigen achterwege zouden blijven omdat zij reeds aan veel verenigingen hun jaarbijdrage moeten betalen. Niettegenstaande alles meer en meer kost, denk maar aan papier en postzegels, zijn we er toch nog in geslaagd ons tijdschrift op meer dan 200 bladzijden te houden. Voor 1983 hebben we enkel een kleine verhoging van 50 F. voor het lidgeld moeten toepassen. Dat heeft onze trouwe leden niet afgeschrikt. Meer dan de helft hadden reeds hun bijdrage vóór december vereffend. Hiervoor mijn oprchte dank.

Deze dank gaat tevens gepaard met erkentelijkheid aan het voltallig bestuur dat zich op onbaatzuchtige wijze rond mij schaart om "De Plate" hoog te houden. Om niemand te vergeten vermeld ik de administratieve krachten, de noeste werkers in het Heemkundig Museum en de redactie van "De Plate" met de talrijke verdienstelijke medewerkers die de bijdragen leverden.

Toen ik in 1974 de taak van voorzitter in opvolging van wijlen E. De Taeye op mij mocht nemen, wist ik niet dat, zoals bij een contract van 3 - 6 - 9, die 9 jaren zo vlug zouden voorbijvliegen. Het zijn voor mij 9 vreugdevolle jaren geweest en ik hoop daarom met U allen nog lang verder te mogen werken met liefde voor de heemkunde en Oostende in het bijzonder.

Ik hef het symbolisch glas op U en uw familie voor een gelukkig jaar in 1983.

AUGUST VAN ISEGHEM

LEO HOLLEVOET IS NIET MEER

Het is met grote verslagenheid dat "De Plate" op 17 december 1982 het overlijden van haar beheerraadslid Leo HOLLEVOET vernam.

Hij had de laatste tijd weliswaar met zijn gezondheid gesukkeld, doch geregeld had hij nog de Beheerraadsvergaderingen bijgewoond.

Leo HOLLEVOET was architect en zijn afsterven op 49-jarige leeftijd laat een grote leemte na. "De Plate" zal zijn doorzicht, steeds gekruid met wat gezonde humor zeker missen.

"De Plate" biedt dan ook aan mevrouw Hollevoet en familie, haar innigste deelneming aan in de zware rouw die hen komt te treffen.

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

JAARLIJKSE VEILING

De jaarlijkse veiling van "De Plate" heeft dit jaar voor de 11 maal plaats op donderdag 27 januari a.s. Al wie stukken wilt laten veilen gelieve dit vóór zaterdag 22 januari schriftelijk mede te delen aan O. VILAIN, Rogierlaan 38, bus 11, Oostende. Komen in aanmerking : Boeken, brochures, tijdschriften, programma's, affiches, prenten, plannen, kaarten, enz. in verband met Oostende of de kuststreek. Braekbare stukken komen niet in aanmerking ! De leden worden verzocht de stukken de avond zelf van de algemene vergadering (27 januari) tussen 19 u. en 20 u af te geven. Let wel : niet vooraf ingeschreven stukken komen niet in aanmerking

O.V.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : Winterpret in het Bosje (foto);
blz. 4 : J.B. DREESEN : Het Koninginnehof;
blz. 5 : J. SURMONT : A. LIEBAERT, Oostends romanticus;
blz. 9 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse schilders : XXIX Felix BUELENS;
blz. 13 : O. VILAIN : De indiscretie van een verzamelaar;
blz. 21 : N. HOSTYN : Monumenten... te Oostende II;
blz. 26 : E. SMISSAERT : Streuvels' prozaverhaal "De Drie Koningen aan de kust"
herdrukt;
blz. 27 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis : XXIV Het festival Chaminade;
blz. 28 : A. VAN ISEGHEM : Nieuwjaarsboodschap van de Voorzitter.

"LES ECRITS DE JAMES ENSOR" SCOORT HOGE PRIJS !

De eens gesmade schilder, ook niet gesmaakt noch begrepen en erkend in eigen stad gedurende lange tijd, neemt revanche, zeker na zijn dood. Bij het antiquariaat Yves Gevaert p.v.b.a., gevestigd te Brussel, worden "Les Ecrits de James Ensor" nu van de hand gedaan voor de prijs van 1.850 gulden (ruim 30.000 Belgische franken). Enkele gegevens over dit boek dat 164 bladzijden telt; uitgegeven te Brussel door de firma Sélaction in 1921; 32 x 25,5 cm; het voorplat (gemeenzaam: koft genoemd) is met een tekening van Ensor verlucht; Ensor schreef er een opdracht in voor Georges Vriamont; het betreft hier één van de vijf exemplaren die gedrukt werden op "Japon impérial" (n° A).

Bron : Catalogus van de 3de Europese beurs van het oude, antiquarische boek, gehouden te Maastricht (Eurohal, Griend 18) van 21 tot en met 24 april 1982. Referentie aangetroffen op blz. 27.

E. SMISSAERT

THEMATENTOONSTELLINGEN

"Visserij te Oostende in de 19de eeuw" en "Auguste DISTAVE, vergeten Oostends kunstenaar" : nog op zaterdag 8 januari 1983 van 10 tot 12 uur.

"HET BLOEMENUURWERK" foto's uit de verzameling R. DELY. op zaterdagen 15, 22, 29 januari 1983 en 5, 12 februari 1983 van 10 tot 12 uur.

(er zal een bijdrage over het Bloemenwerk in het februari 1983-nummer verschijnen).

G.V.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE", V.Z.W.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
840 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 2 februari 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

FEBRUARI-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordrachtavond die doorgaat :

donderdag 24 februari 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Met als onderwerp : VRIJMETSELARIJ; historiek en folklore
en als spreker : OMER VILAIN

Sinds geruime tijd werd er door sommige leden gevraagd om eens een voordracht te krijgen over VRIJMETSELARIJ.

Gezien het zeer bijzondere aspekt van dit onderwerp, waar iedereen wel iets over weet, bleek het bij gebrek aan een gastspreker, moeilijk dit onderwerp op het jaarprogramma te plaatsen.

Tenslotte werd onze ondervoorzitter, gezien de grote documentatie die hij over allerlei onderwerpen bezit, bereid gevonden om over de grote onbekende, die de Vrijmetselarij is, te spreken.

In de volgende hoofdstukjes wil hij pogen om het doek dat over de Vrijmetselarij hangt, iets op te lichten :

1. Wat is Vrijmetselarij ?
2. Korte historiek van de Vrijmetselarij.
3. Beroemde figuren uit de Vrijmetselarij.
4. De werking van een Loge.
5. Vrijmetselarij en folklore.
6. Vrijmetselarij te Oostende.

Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos.

J.B.D.

LUCY GELBER

ENCYCLOPEDIË VAN HET LEVENDE VLAAMSE VOLKSLIED

(Auralia Books, Museumlaan, 17, 9831 St.-Martens-Latem)

In de nazomer van 1982 werd het eerste deel van dit werk op de markt gebracht, het tweede deel wordt einde 1983 verwacht. In de twee delen samen worden volgende onderwerpen behandeld : in vertellende toon ; in de huiskring ; op het platteland ; in lief en leed ; in het dagelijks leven ; op zon- en feestdagen ; (deel I) ; in opgewekte toon ; onder de toren ; onder de wapens ; uit het kinderleven ; uit het schoolleven ; uit de jaarkring.

De encyclopedie is een selectie uit de verzameling Prof. Dr. Alfons Verbist/Dr. Lucy Gelber welke ruim 8000 bandopnamen en 1000 optekeningen op het gehoor uit alle gewesten van het Vlaamse land bevat. De verzameling berust in de Afdeling Muziek van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

Op 460 bladzijden, voorzien van illustraties van de hand van Nadine Bogaert, worden 1300 liederen, roepen, dansjes en kinderliedjes met muziek en/of ritme weergegeven.

De encyclopedie zou representatief zijn voor het Vlaamse Land. Wie enigszins vertrouwd is met onze liederenschat weet hoe uitgebreid en "nationaal" die is, bijgevolg kan verwacht worden dat er wel enkele onvolledigheden in dit breed opgevatte werk naar voor komen. Zo is er slechts één optekening uit Oostnede, maar wel meerdere uit Steene, Oudenburg en andere plaatsen uit de omtrek. Maar we vinden wel "Oostendse" deuntjes en teksten bijna over heel het land terug. Zo werd in 1974 te Beerse een stuk lijflied van onze Irma Bubbeline (+) opgetekend : De zee, het leven en Benjamin, evenwel op een andere melodie.

Anderzijds valt het op dat een tamelijk jong lied, "de Boerinnekensdans" als "volkslied" opgetekend werd, naast liederen die duidelijk uit Nederland geïmporteerd werden (de Koninklijke Marine bvb.) terwijl nog andere (onder meer "Twee vrienden") ons gekend zijn als het meer deftige kabaretlied. Aan oorsprong en herkomst werd bijgevolg weinig aandacht besteed en enkel weergegeven wat op zeker ogenblik en op bepaalde plaatsen nog uit de volksmond kwam.

Schunnige liederen werden niet opgenomen (of... : opgetekend, waarvoor waarschijnlijk de talrijke congregaties en kloostergemeenschappen die aan de verzameling hebben medegewerkt gezorgd hebben), wel is de pot hier en daar wel wat angebrand : volksliederen zijn nu eenmaal niet alle geschikt om kerkelijke diensten op te luisteren.

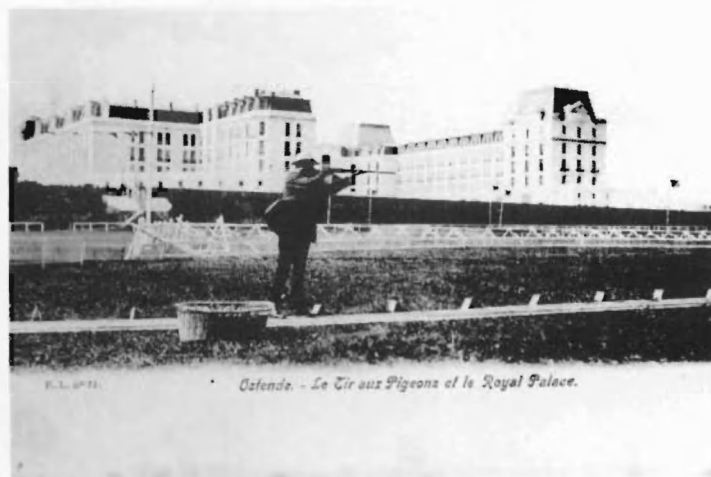
De prijs voor deze zeer verzorgde uitgave ligt wel wat aan de hoge kant: 3.400 fr., maar muziekuitgaven zijn duur. Voor wie Sinterklaas in de verkeerde schoorsteen is geduikeld of de Kerstboom niet te zwaar doorhing, ligt hier misschien een late kans ? Wie braaf blijft in 1983 kan deel II reeds vermelden in zijn Nieuwjaarsbrief voor 1984. Wie weet ?

Jef KLAUSING

Vergeeten sportmanifestaties te Oostende

Polowedstrijd rond 1900 in het Hippodroom Wellington. In de achtergrond ziet men het Palace Hotel.

Duivenschieting rond 1905 naast het poloplein

Internationale schermwedstrijden rond 1910 in de tuinen van de Koninklijke Galerijen.

O.V.

VOOR 1980

Voor zeer velen onder ons - niet alleen zij die gestudeerd hebben of bijzonder onderlegd zijn, maar evenzeer voor "gewone" mensen die wensen op de hoogte te zijn, kortom "bij" te kunnen blijven, valt het moeilijk zicht te krijgen (en te houden!) op de nieuwe, essentieel wetenschappelijke publikaties. Enerzijds vindt men in de boekhandels te lande meestal alleen de gepopulariseerde werken,... en dan nog in de meeste gevallen sterk commercieel bepaald en getint. En, laat het ons maar rustig toegeven, anderzijds is het erg moeilijk een (verantwoorde!) selectie te maken tussen die stroom van nieuwe publikaties. Onder meer om die reden komt de jaarlijkse, lopende "Bibliografie van de geschiedenis van België" als welkom steuntje want overzicht van de historische literatuur over. Ter herinnering : de bibliografie komt telken jare voor in de vierde aflevering van het gereputeerde "Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis". Een vaktijdschrift dat in 1981 reeds aan haar 59e jaargang toe is... Wij selecteerden voor de belangstellenden volgende werken :

- nr. 33.402 : GENICOT (L.), Simples observations sur la façon d'écrire l'histoire. Louvain-la-Neuve, Université Catholique de Louvain, 1980, 125 p. (Travaux de la Faculté de Philosophie et Lettres, XXIII. Section d'histoire, vol 4).
- nr. 33.403 : GENICOT (L.), Nova et vetera. Sur le progrès des méthodes historiques. In : Revue de l'Institut de Sociologie, 1980, pp. 175-185.
- nr. 33.404 : DE BOCK - DOEHAERD (R.) ed., Heuristiek en methodologie van de dorps-geschiedenis. Brussel; Vrije Universiteit Brussel, Centrum Sociale structuur en economische conjunctuur; 1980.
- nr. 33.514 : Bronnen voor de historische geografie van België. - Sources de la géographie historique en Belgique. Handelingen - Actes van het Colloquium te Brussel, 25-27/IV/1974. Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1980, 549 blz.
o.m. : VERHULST (A.), De historische geografie en haar ontwikkeling sedert 1930, pp. 21-33.
NOTEBAERT (A.), La carte postale illustrée, source pour la géographie historique depuis la fin du 19e siècle jusqu'à nos jours, pp. 349-357.
- nr. 33.608 : Biografisch woordenboek der Belgische kunstenaars. Brussel, Arto, 1980, 1.250 B.F. (bevat circa 4.000 notities).
- nr. 33.611 : VAN HOUTTE (J.A.), Economische geschiedenis van de Lage Landen : 800 - 1800. Haarlem, Fibula - Van Dishoeck, 1979, 298 p.
- nr. 33.648 : RYCKAERT (M.), Brügge und die flandrischen Häfen vom 11. bis 18. Jahrhundert. In : Protokoll des 10. Kolloquiums für vergleichende Städtegeschichte in Münster vom 26.-29. März 1979 : "See- und Flusshäfen vom Spätmittelalter bis zum Industrialisierung" (Institut für vergleichende Städtegeschichte). Münster, 1979, pp. 27-32.

- nr. 33.693 : d'YDEWALLE (Charles), L'abbaye au bout du jardin.
Ostende, EREL, 1980, 163 p. (Over Sint-Andries te Brugge).
- nr. 33.919 : VERHAEGHE (Frans), Bijdrage tot het archeologisch onderzoek van de middel-
eeuwse rurale bewoning in de Belgische kustvlakte. Transgressies en occu-
patiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België.
Gent, Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis. - Centre belge
d'histoire rurale, 1980, pp. 37-64.
(Colloquium Gent 5 - 7 september 1978. "Handelingen" - "Proceedings"
uitgegeven door A. Verhulst & M.K.E. Gottschalk).
- nr. 33.989 : VERHULST (A.), & GOTTSCHALK (M.K.E.), ed., Transgressies en occupatie-
geschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België. (zie supra,
nr. 33.919) :
- VERHULST (A.), De bewoningsgeschiedenis van de kustgebieden van Neder-
land en België in het licht van de nieuwe opvattingen over transgressie,
stormvloeden en klimaatwijzigingen, pp. 9 - 19.
 - RYCKAERT (M.), Resultaten van het historische-geograafsch onderzoek in
de Belgische kustvlakte, pp. 75-92.
 - ROELEVELD (W.), De bijdrage van de aardwetenschappen tot de studie van
de transgressieve activiteit langs de zuidelijke kusten van de Noordzee.
pp. 291-316.
- nrs. 34.106 tot en met 34.109 : Algemene Geschiedenis der Nederlanden.
Uitgegeven te Haarlem door de firma Fibula-Van Dishoeck, ten vervolge.
- BRULEZ (W.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, deel 6, pp. 123-
128;
 - VAN UYTVEN (R.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden, deel 6,
pp. 138-144;
 - BAETENS (R.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, 1585-1650,
deel 7, pp. 156-159;
 - BOELMANS-KRANENBURG (H.A.H.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden,
1580-1650, deel 7, pp. 170-172 ;
 - BAETENS (R.), Scheepvaart in de Zuidelijke Nederlanden, 1650-1810,
deel 8, pp. 239-264.
 - BOELMANS-KRANENBURG (H.A.H.), Visserij in de Zuidelijke Nederlanden,
1650-1795, pp. 261-264.
- nr. 34.158 : KONINCKX (Christian), The first and second charters of the Swedish East
India Company (1731-1766) : a contribution to the maritime economic and
social history of North-Western Europe in its relationships with the far
East. Kortrijk, Van Ghemert Publishing Company, 1980. 543 blz.
- nr. 34.159 : KONINCKX (Christian), De betekenis van de handel met het Verre Oosten
voor het Westeuropese maritiem milieu in de Eeuw van de Verlichting,
in : Liber Alumnorum Karel Van Isacker, Antwerpen, 1980 (Bijdragen tot
de geschiedenis, LCIII, 1980, nrs. 1 - 4), pp. 267-292.

- NR. 34.349 : VERBANCK (Richard), Bredene in 1560. Proeve tot interpretatie van de kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus, grondgebied Bredene 1560.
In : Ter Cuere Bredene, Jaarboek 1980, 9 p.
- nr. 34.382 : SCHRICKX (Willem), Aartshertog Albert van Oostenrijk en het Theater in de Spaanse Nederlanden, in : Spiegel Historiae, jaargang XV, 1980, nr. 12, pp. 678 - 684.
- nr. 34.542 : WARNER (Philip), The Zeebrugge raid. London, W. Kimber, 1978, 238 p.
- nr. 34.618 : ARREN (R.), De rijkswacht te Koekelare, een historische documentatie 1892-1980. Koekelare, 1980, 72 p. (Uitgave nr. 2 van de Heemkundige Kring Koekelare "Coelariensia, nr. 2)
- nr. 34.830 : ROTSAERT (René & DEWULF-HEUS (Romain), Volkstelling 1814 : 13: Oostende. Brugge, Vlaamse Vereniging voor Familiekunde - Gouw Westvlaanderen, 1980, 268 p.
- nr. 34.910 : NEYENS (Jos), Buurtspoorwegen in de provincie West-Vlaanderen, 1885-1967. Lier, Van In, 1980.
- nr. 34.921 : VANDECASTEELE (Louis), De Oostense Rederij N.V. 1921-1950, in : Ter Cuere Bredene, Jaarboek 1980 (2Op.)
- nr. 34.922 : LANZWEERT (Wim), Wat Ijslandvaarders vertelden... Naar getuigenissen van Jules en Henri Desmedt. s.l., eigen beheer, 1980, 108 p., ill.
- nr. 34.999 : COSTENOBLE (Eva), De landelijke gemeente Adinkerke: 1944-1976. De Panne, Gemeentebestuur De Panne, 1980. 3 volumes, 527 blz.
- nr. 35.037 : BERKO (P.S.V.) & HOSTYN (Norbert), Eugène VERBOECKHOVEN. Knokke, Berko, 1980, 280 p.
- nr. 35.138 : HOSTYN (Norbert), Vijf versaten Oostendse kunstschilders : Louis Serruys, Daniël Pieters, Emile Spilliaert, Camille De Bruyne en Matie Lévy. Bijdrage tot de geschiedenis van de 19e-eeuwse Belgische schilderkunst. Oostende, eigen beheer, 1980, 18 p.

Emiel SMISSAERT

EEN VERZENBUNDEL VAN IGNAAS VEYS : "BAL DU RAT MORT" (1971)

Iets zeldzaams menen aan te treffen, stimuleert de aandrifft om er een "Stukje" over te schrijven. Wij kregen een dichtbundeltje in handen, amper 46 bladzijden dik, samengesteld door Ignaas Veyts (°1946) die momenteel te Dilbeek bij Brussel woont. Merkwaardig is ook dat het in Franse vertaling (door Henry Fagne) verscheen en niet vermeld wordt in het bekende "Lectuurrepertorium" (1967-1978). Het kreeg de titel "Bal du Rat Mort" mee en werd in 1971 gepubliceerd door uitgever Henry Fagne (F. Bossaertstraat 105, 1030 Brussel) in zijn reeks "Espaces" die gewijd is aan literaire vertalingen ; de letterkundige Willem M. Roggeman schreef een kort 'Woord vooraf'. In dat bundeltje verzen komt op de bladzijden 8 tot en met 10 het gedicht "Bal du Rat Mort" voor.

E. SMISSAERT

83/35

DENDUYTS Prosper Hypolite

1. °Oostende 19 augustus 1808
2. vader : Edouard Constantin Jacques
3. moeder : Anna Maria Maertens
4. echtg. : Stéfanie Joanna Maetens
5. beroep : reder
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1852-1857

1.2.3.4.5./ huwelijksakte

DENECKERE Charles Bartholemie

1. °Roeselare 11 maart 1801 +Ieper 21 september 1854
2. vader : Pierre François
3. moeder : Marie-Louise Josephine Colette De Meulenaere
4. echtg. : Clénence Françoise De Coninck
5. beroep : geneesheer arrondissements kommissaris te Ieper en te Veurne
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : burgm. Moson
Senaat V.D.O. 1846-1847
Senaat Roeselare 1848-1844

1.2.3.4./ R. Devoldere p. 661

DERÈERE Auguste

1. °Eernegem 25 oktober 1848
4. echtg. : Rosalie Vandorpe
5. beroep : aannemer
6. pol. strekking : katoliek
7. pol. loopbaan : patroonsraadlid 1896

1.5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende 1904 p. 25

4./ Echo d'Ostende 12/4/1883 p. 3,d

DE RIDDER Jacques

1. °Oostende 25 januari 1767 + Oostende 13 december 1848
2. vader : Jean Pierre
3. moeder : Isabelle Van Damme
4. echtg. : Anne Breugel
5. beroep : vrederechter
7. pol. loopbaan : gem. raad Holl. periode - 1836

1.2.3.4.5./ Sebrechts

DE RIDDER Philippe Jacques

1. °Bredene 6 december 1773 + Brugge 30 oktober 1856
2. vader : Jean Pierre
3. moeder : Isabelle Van Damme
4. echtg. : Isabelle Petronille Caroline Pollet
5. beroep : bewaarder van Hypoteken

- 6. pol. strekking : unionistisch
- 7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1839-1847
Senaat V.O. 1847-1851

1.2.3.4.5./ Sebrechts

DESMET Louis Hendrik

- 1. °Oostende 3 november 1841
- 2. vader : Antoine Louis
- 3. moeder : Rosalie Louise Vermeirsch
- 5. beroep : stovemaker
- 6. pol. strekking : katholiek
- 7. pol. loopbaan : patroonsraadlid 1904

1.2.3./ geboorteakte

5./ Rapport sur l'administration de la ville d'Ostenede 1904 p. 25

DE SPOT Raphael J.H.

- 1. °Rousbrugge-Haringhe 23 oktober 1850 +Veurne 13 april 1926
- 2. vader : Anicet René Arsène
- 3. moeder : Albertine Aimable Therry
- 4. echtg. : Marie Emilie Thérèse Dautricourt Brugge 16/7/1878
- 6. pol. strekking : katholiek
- 7. pol. loopbaan : Senaat V.D.O. 1902-1905
schep en burgm. Veurne

1.2.3.4./ R. Coppieters 't Wallant Notices généalogiques et historiques sur quelques familles en Flandre Occidentale Brugge 1946 p. 246

DESTUERS Ferdinand Lambert Cornélie Marie

- 1. °Ieper 14 december 1835 + Brussel 2 juni 1900
- 2. vader : Lambert Joseph Corneille Antoine Marie
- 3. moeder : Eline Sophie Marie Vanden Peereboom
- 4. echtg. : Van Zuylen Van Myevelt Brugge 21/2/1865
- 5. beroep : ambassade attaché vervolgens bibliothekaris op ministerie;
directeur paardwedrennen Oostende
- 6. pol. strekking : liberaal
- 7. pol. loopbaan : prov. raad W.-Vl. 1871-1879
Kamer O. 1887-1888/1892-1894

1.2.3.4./ R. Devoldere

5./ Feuille d'Ostende 9/6/1892 p. 2,a

DEVANDER Louis

- 1. °Duinkerke 3 juli 1777 + Oostende 7 maart 1840
- 2. vader : Joseph
- 3. moeder : Christine Verlinde
- 4. echtg. : Rosa Eugénie Leep
- 5. beroep : koopman
- 6. pol. strekking : unionistisch
- 7. pol. loopbaan : gem. raad 1836-1840

1.2.3.4.5./ overlidensakte

DE VRIERE Raoul Philippe Louis Alfred Gislain

1. °Sint Joost ten Rode 2 april 1864 + Zedelgem 23 november 1929
2. vader : Alfred Gustaaf Adolphe Gislain
3. moeder : Emilie Philippe Marie... de Vanderstegen de Putte
4. echtg. : 1. Anna Keyward Cutting (gescheiden)
2. Bertha Eggers 13/8/1873
5. beroep : rentenier
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1911-1914

1.2.3.4.5./ Archief de Vrière Raoul A.H. Brugge aanwinsten II, 6860

DE VRIESE Hector

5. beroep : apoteker
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1912
schepen 1912-1914 23/4/1921
- 5./ De Vrijheid 5/10/1911 p. 1

DEWEERT Henri

1. °Oostende 4 november 1857
 2. vader : Louis
 3. moeder : Jeanne Depauw
 4. Echtg.: Mathilde Desmet Oostende 30/6/1879
 5. beroep : houthandelaar
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1904-1914
- 1.2.3.4.5./ huwelijksakte

DONNY François Constantin Leopold

1. ° Oostende 17 november 1791 + Gent 5 januari 1872
2. vader : François
3. moeder : Marie Vanderheyde
4. echtg. : Anne Thérèse Tribou
5. beroep : gem. sekretaris tot 1834; advocaat generaal beroepshof te Gent 9/10/1834
vénérable maître van les trois Niveaux
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : Kamer O. 1832-1848
maakte deel uit van financiële kommissie naar Nederland

1.2.3.4.5./ Beaucourt de Noortvelde Biographie Ostendaise Oostende 1900 p. 35

DUBUIS DE GISIGNIES Albéric

1. °Doornik 30 mei 1810 + Brussel 26 juli 1874
2. vader : Léonard Pierre
3. Moeder : Marie Anne de Deurwaerder
4. echtg. : ongehuwd
5. beroep : advocaat; eigenaar
6. pol. strekking : liberaal doctrinair
7. pol. loopbaan : Senaat V.O. 1859-1874

(vervolgt)

W. MAERVOET

Oktober 1940

- Zaterdag 5 Afweergeschut vanaf 10u30 tot 10u40 en van 15u20 tot 15u40.
- Zondag 6 Afweergeschut om 6u15.
- Maandag 7 Afweergeschut gedurende de nacht, bommen worden geworpen op de Reederijkaai en in den haven.
- Donderdag 10 Afweergeschut op een drietal overvluchten.
- Vrijdag 11 Afweergeschut vanaf 21 uur. Op de stad werden een tiental bommen gelost op de volgende plaatsen :
Een grote bom op Werfkaai 7, 6 brandbommen kwamen terecht in hotel de la Couronne waar 4 kamers op het eerste en tweede verdiep door brand bedreigd werden.
8 brandbommen in de Vindictivelaan voor Hotel de la Couronne, 2 brandbommen op Hotel du Bassin.
Een groote bom op de Vindictivelaan voor den ingang van het O.L. Vrouwe College, welke veel schade berokkende. Een groote bom in de Euphr. Beernaertstraat, achter het College op het voetpad, de huizen in den omtrek hadden veel te lijden.
Een groote bom kwam terecht op het gebouw van het klein College, waarvan het bovenste gedeelte verwoest werd.
Aan de St. Jansbrug vielen twee bommen. In het ijzermagazijn van Valcke in de St. Jorisstraat, in het appartement van Wwe Bourgon kwam eveneens brandbommen terecht; al deze branden werden echter spoedig overmeesterd. Ok in de Jozef II straat bij Pierloot viel een brandbom die spoedig gedoofd werd.
- Zondag 13 Afweergeschut om 21 uur tot na middernacht. Britsche vliegers werpen hun bommen af op de spoorbaan van de Oude Statie ter hoogte van de IJzerwegstraat. In de Romestraat tegenaan de Vogelmarkt viel een bom in de straat en berokkende veel schade aan omliggende gebouwen.
- Zondag 20 Afweergeschut van 20u30 tot 5u45; bommen werden geworpen te Breedene te Raversijde en te Steene.
- Donderdag 24 Britsche vliegers overvliegen de stad en werpen hun bommen af in de huizenblok gelegen tusschen de Koningstraat, de Kemmelbergstraat en de Van Iseghemlaan. Een projektiel drong door het huis van den Heer Mordka Sanlzer, van Poolse nationaliteit, en ontplofte slechts om 8 uur 's morgens. Een andere bom kwam terecht in den kelder van het Consulaat van Monaco bij den Heer Porta. Een derde bom viel op het Pension Lindbergh aan den achterkant. De personen werde voorloopig in veiligheid gebracht.
- Vrijdag 25 Afweergeschut van 23 uur af gansch den nacht door.

- Zaterdag 26 Afweergeschut om 23 uur en van 22u15 tot 6u45. Gedurende de nacht worden bommen geworpen op Breedene en Raversijde.
- Zondag 27 Afweergeschut om 23 uur. Bommen werden op het spergebied geworpen en buiten de stad.
- Maandag 28 Om 23 uur afweergeschut en bombardementen buiten stad.
- Dinsdag 29 Om 23 uur, hevig afweergeschut, bommen op Steene, Raversijde, Blauw Kasteel en Zandvoorde.
- Woensdag 30 Om 19u45 afweergeschut. Bommen op de Zeestatie, Marinewerkhuis en op de Scheepsbouwwerven Seghers.

November 1940

- Vrijdag 1 Herhaald afweergeschut boven en buiten de stad.
- Maandag 4 Van 22u15 tot 23 uur, bombardement en afweergeschut buiten stad.
- Dinsdag 5 Afweergeschut om 19u45, 21 uur en 22 uur. Bommen beschadigden het Zeemanshuis "Godtschalk" en het Fort Napoleon, verder in het spergebied kwamen eveneens bommen terecht.
- Donderdag 7 Afweergeschut gedurende den nacht op verschillende tijdstippen, er werden geen bommen uitgeworpen.
- Vrijdag 8 Hevig afweergeschut om 19u50, 20u10, 22u30, 1u30, 4u30. Bommen werden tusschen 20 uur en 7 uur geworpen op Opex (spergebied)
- Zaterdag 9 Afweergeschut om 20u30, 6u30
- Donderdag 14 Om 21u30 tot 22u45, hevig afweergeschut, bommen werden op het strand afgeworpen voor de Hotels Miramar en Osborne.
- Vrijdag 15 Om 20 tot 24u30 afweergeschut, bommen op Halve Maan (Spergebied) In de Kaaistraat op achterhuizen, Danszaal "Konijntje", Franciscusstraat en Passchijnstraat, Steensche Dijk, brisantbommen in de Sterrestraat, Torhoutsesteenweg 306. Waren aanwezig S.L. Heno, Quintens, Verbouwen, geen burgerlijke slachtoffers.
- Zondag 17 Het afweergeschut trad op verschillende tijdstippen in aktie.
- Vrijdag 22 Tot 7 maal hebben vliegtuigen bommen geworpen. Om 3 uur werden een vijftigtal brandbommen geworpen in het Westerkwartier, in de Dr. Verhaeghe- en aanpalende straten, en op enkele werkmanswoningen. De plaatselijke - en Duitse brandweer waren snel ter plaatse en konden de brandhaarden spoedig uitdooven. Dan zij dit snelle optreden zijn de schaden gering. Springbommen kwamen terecht op de Torhoutsesteenweg, dichtbij de Hennepstraat. Ook in de huizenblok van die twee straten en op de koer van een huis in de Gerststraat.

- Vrijdag 22
(vervolg)
- Veel huizen zijn beschadigd, er zijn geen slachtoffers te betreuren. Om 5.15 werden een ontelbare vracht brandbommen en een achttal springbommen op het centrum der stad gelost. Ondanks het snel ingrijpen der brandweerdiensten, geholpen door de L.B. mannen stonden verschillende daken en bovenverdiepingen in brand. Volgende huizen werden getroffen : de schouwburg welke erg geleden heeft van den grooten brand waarvan een groot deel van de schermen in de vlaamen zijn opgegaan. In de Christinastraat nrs. 28, 28 bis, 30 werden getroffen. Langestraat 42, Ad. Buylstraat 9 & 11 en 23, 25, 27, Poststraat 9, Witte Nonnenstraat 53, een bom kwam op de puinen van een afgebroken huis terecht, in de sprotfabriek aan de Leffingestraat, op het Weezenhuis, brandbommen zijn in de Christinastraat in de Ad. Buylstraat, op de Zeedijk, aan het oude kerkhof op de huizen van de Oostendsche haard, in de Van Izeghemlaan, Langestraat Schoolstraat gevallen.
- Twee groote bommen kwamen op de post terecht en vernietigden gansch de telegraafzaal, waaronder de andere gedeelten van de post aanzienlijk geleden hebben, een bom kwam ook terecht in de Kerk van H. Hart, in de St. Vincentius Ferrariusschool kwamen bommen op de koer terecht. Een blindganger van 400 kg. viel in het huis H. Serruyslaan, waar hij nadien uitgehaald werd door de bevoegde diensten. Als bij wonder waren geen slachtoffers te betreuren.
- De branden konden na drie uren hard zwoegen gebluscht worden, slechts aan de schouwburg werd tot 10 uur in de morgen gebluscht. Vele vrijwilligers uit alle gedeelten van de stad waren ter plaatse en hebben gezwraagd tot laat inde morgen, wat niet belet dat de schade in de stad aanzienlijk is.
- Zaterdag 23 Afweergeschut, 19u30 tot 21u30. Bommen werden aan de Westkant van de stad geworpen, evenals op het Spergebied Opex. Brandbommen kwamen terecht in de Vredestraat 41, Dr. Verhaeghestraat, Vereenigingstraat, en Spaarzaamheidstraat. Er zijn geen burgerlijke slachtoffers te betreuren. Burgers, L.B. en andere diensten staken een helpende hand bij en doofden de branden in een minimum van tijd.
- Zondag 24 Om 23u45 tot 24u30 barstte een hevig afweergeschut los.
- Woensdag 27 Tusschen 14 en 15 uur schoot het luchtdoelgeschut op een aantal jagers. 's Nachts trad het afweergeschut opnieuw in werking tusschen 21u30 en 23 uur. Bommen werden buiten stad geworpen.
- Donderdag 28 Om 21u30 ging het afweergeschut. Ten Westen van de stad werden bommen geworpen.
- Vrijdag 29 Afweergeschut om 2 uur 's nachts.
- Zaterdag 30 Vanaf 2 uur tot 2u30 afweergeschut en bombardement aan de Westkant van de stad.

(vervolgt)

Gustaaf TEYGEMAN werd op 10 juli 1874 te Oostende geboren als zoon van Henri TEYGEMAN & Melanie JOORIS.

Hij huwde Florina SURVEILLANT en woonde Ieperstraat 9 te Oostende.

TEYGEMAN had een schildersbedrijf waarvan we in "Le Carillon", jaargang 1919 volgende publiciteit terug vonden :

ENTREPRISES GENERALES DE PEINTURES DE BATIMENTS

PEINTURES DECORATIVES EN TOUS STYLES, PROJETS ET DEVIS SUR DEMANDE - VITRAUX D'ART - LINCRUSTA - LAQUAGE DE MEUBLES - PEINTURE D'EQUIPAGES, LUXE ET ORDINAIRE

GUST. TEYGEMAN

9 RUE DE CONSTANTINOËLE 9
OSTENDE

Deze "decoratieve schilderijen" duiden hoogstwaarschijnlijk op de marmer- & houtimitaties of figuratieve schilderijen die men destijds graag aanbracht in trappenhuisen en kamers van burgershuizen, en waarvan nog enkele mooie voorbeelden bewaard bleven te Oostende.

Van TEYGEMAN's artistieke productie weten we in feite nog niet zo veel.

Met zekerheid kennen we zijn superbe affiche voor het "Bal du Rat Mort 1912" (1911), waarvan "De Plate" het wellicht nog enig overgebleven exemplaar bezit. Het is een affiche die qua fantasie en artistieke kwaliteiten helemaal niet hoeft onder te doen voor de producten van vele vooraanstaande Belgische affichekunstenaars.

In een centraal medaillon zien we het strand ten westen van het Kursaal bij nacht. Ratten voeren er een rijdans uit. Rond het medaillon : een gemaskerd personage die de middernachtklok luidt, de silhouetten van het station en de SS. Petrus- & Pauluskerk, uilen, vleermuizen, zwarte katten en ratten.

Een ander voornaam werk van hem is een decoratieve schildering in de "hammam" van het Thermae-Palace, een werk uit de vroege jaren dertig, waarin hij op decoratieve wijze enige Oosterse sfeer wist op te roepen.

Tot slot nog een korte vermelding uit Emile BULCKE's dagboek, zondag 17 december 1899 : "Daniel et moi n. rendons une visite à l' ami Gustave Teygeman, il n. montre deux de ses paysages qui ne sont pas mal brossés."

Gustaaf TEYGEMAN overleed te Oostende op 14 december 1960.

Zijn laatste adres was Vlaanderenstraat 9 b.

N. HOSTYN

CURIOSA

Een vrolijk boekje verscheen in Nederland door Thomas LEEFLANG met als titel "Wat de gek er voor geeft : curiosa, kitsch en kwartjeskunst". De auteur handelt in enkele hoofdstukken over wat nu al verzamelt wordt. Een keus daaruit : Flipperkasten, emailleborden, coca-cola-cultuur, gedachtenisprentjes, juke-boxen, sigarettendoosjes-kunst, cinemabilia, enz. Uitgegeven door het Spectrum. Prijs : 285 Fr.

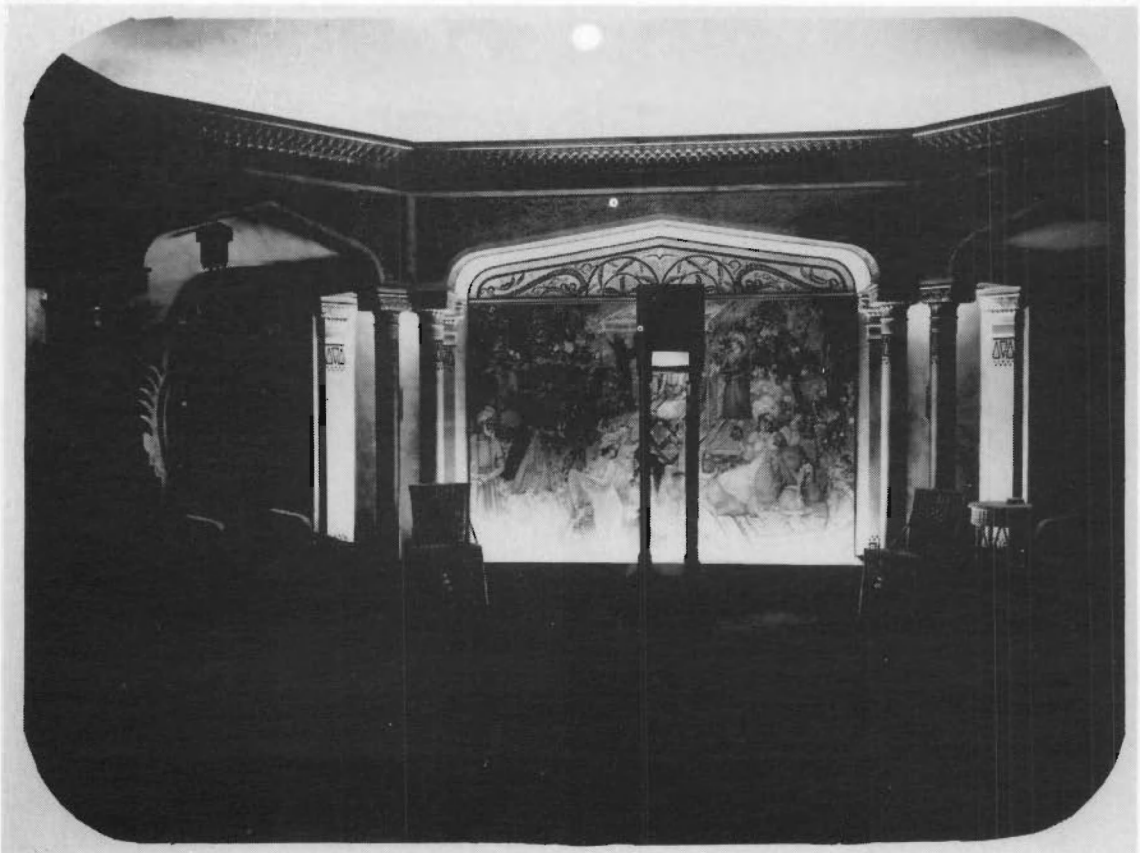
O.V.

GUSTAAF TEYGEMAN

◆ Affiche "Bal du Rat Mort" (1912)

- ◆ Schildering in de hammam van het Thermenpaleis

Over het verenigingsleven tijdens W.O.I is weinig geweten. Vermoedelijk hadden de meeste verenigingen hun activiteiten gestaakt, zodat de mogelijkheid tot ontspanning verdween. In 1917 vinden enkele Oostendenaars dat daar verandering moet in komen; de bevolking gaat te veel gebukt onder de last van het oorlogsdrama en dreigt weg te kwijnen in zwartgalligheid. Om dit te verhelpen worden 'De Rijstvreters' opgericht, een vaderlandslievende vereniging die tot doel heeft het moreel van de bevolking hoog te houden. (De naam 'Rijstvreters' werd gekozen vanwege het feit dat rijst het hoofdbestanddeel van het dieet vormde en dus de aardappel vervangen had).

In het archief van het heemkundig museum 'De Plate' vonden we het verslagboek van de vergaderingen; het leert ons veel over de werking van die enigszins bizarre vereniging. De hoger vermelde doelstellingen staan in het 'Voorwoord' als volgt geformuleerd :

"De oorlog welke sedert twee-en-dertig maanden haar vernielingswerk voortzet, heeft, onder andere onheilen, ook het zekelijk peil der samenleving grootelijks ten onder gebracht. De gemoedstoestand der niet-strijdenden is fel geschokt door den tegenwoordigen wereldbrand, bij zover dat vele deze lieden, langzaam maar zeker ten grave worden gesleept.

Met het doel dit dreigend gevaar tijdig te keer te gaan is door enige vrienden het gedacht opgevat gemakkelikheden in te richten, ten einde de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen zonder dat betreuenswaardige gevolgen onze medemakers ten onder brengen."

De eerste officiële vergadering had plaats op 24 mei 1917 in Café Flessinghe, Sint-Sebastiaanstraat, 19. De stichtende leden waren ART, Victor; BOEHME, Emile; CATTOIR, Alfred; DEGROOTE, Amand; DEGROOTE, Georges; DEMULER, Hector; DE VISSCHER, Emiel; GERMONPRE, Arthur; GERMONPRE, Emiel; DEWULF, Charles; LUSSENE, Albert; MERMUYTS, Médard; PLOUVIER, Charles; REILZEN, Louis; SIMON, Frans; SINAËVE, Frédéric; SOENEN, Guillaume; STEENBRUGGHE, Charles; SURMONT, Georges; SURMONT, Michel; THOMAS, Jan; VANCOETSEM, Gust.; VANDEWALLE, Eugeen; VANHOORNE, Arthur; VAN PRAET, Sylvain.

Tijdens de eerste vergadering werd een tijdelijk bestuur verkozen : Amand DE GROOTE werd voorzitter, Louis REILZEN, sekretaris, Guillaume SOENEN ondervoorzitter, Arthur VANHOORNE schatmeester, Hubert DEMULDER boetmeester. Later werd sekretaris Reilzen vervangen door Michel SURMONT.

Niettegenstaande de grondregel dat ontspanning het hoofddoel vormde draaiden vele vergaderingen uit op zware diskussies. De verslagen hebben het zelfs over een oppositie, geleid door Michel Surmont en Médard Flouvier. Deze twee 'confraters' geven eindeloze kritiek op door het bestuur genomen beslissingen en zorgen er voor dat iedere vergadering op een zitting van de gemeenteraad gaat lijken.

Naast de wekelijkse vergaderingen werden er ook feestelijkheden georganiseerd. De eerste activiteit was een roeiregatta ingericht op 28 mei 1917. Dit initiatief oogstte, naar verluid, veel bijval bij de Oostendenaars. Op 1, 2 en 3 juli werd Oostende kermis gevierd: de eerste dag werd een gaai-bollenwedstrijd georganiseerd op de Konterdam; op de tweede dag werden de prijzen uitgereikt, gevolgd door een variété-avond.

Hoe de derde dag verliep laten we de schrijver Louis Reilzen vertellen; meteen krijgen we een stemmig sfeerbeeld van de gemoedsgesteldheid die heerste onder de leden.

3e Kermisdag.

Om eene afwisseling te brengen in het verbruik van spijzen, heeft Confrater Arthur Vanhoorne en familie de leden uitgenodigd tot een mosselpartijtje. Tot zijn groot spijt moest hij de liefhebbers verzoeken hun boterhammen made te brengen, daar zijne bakker er niet wil van weten eenige brooden meer te bakken.

Denk daarom niet dat er vele achterblijvers waren, ver van daar, want de plaatsen waren om 8 ure zoo druk bezet als den dag te voren. Wat meer is, wij hadden het genoeg ditmaal de tegenwoordigheid te bestatigen van onze confrater Frédéric Sinaeve en zijne achtbare familie.

Op een gegeven oogenblik kwamen eenige rookende tellooren de begeerigheid der in 'Mosselvreters' veranderde leden tevreden stellen, zonder het daarom kwalijk te nemen dat Arthur van Vanhoorne geen brood kon opdienen, door de schuld van zijnen bakker. Indien de bakker in kwestie wat koppig is geweest, zoo ook was onze koppigheid gestegen tot den hoogsten graad, want onmiddellijk de mossels op tafel, of het brood kwam er achter.

Elk was bediend en elk ging zijnen gang. Ik voor mijn part had dubbel werk : 'k moest eten en zien eten ! Voorwaar een lastige taak, aan de welke ik niettemin graag voldeed, hoe meer hoe liever. 'k Zag den eenen zijn vork aan de kant leggen omdat het met zijne handen rapper ging. Anderen dronken zoo graag deze mosselmelk of de mosselvisch eten; nog anderen prijsden beide soorten : Surmont Michel van zijn kant was al etende bezig eene kroon te vlechten van mosselschelpen, hetgeen me deed denken dat hij nog niet gansch tevreden was met de krooning van gisteren en hij de 'Reine' nogmaals zou willen bekronen; Guill. Soenan, volgens de gewoonte toonde maar altijd hoe men bier moet drinken, verzadigen kon hij zich niet, "niettegenstaande de 15 pinten welke gisteren door zijn keelgat zijn gelopen", zegde mijnen nevenmaat. Enfin, elk volgens zijn gewoonte en ik volgens de mijne, 't is te zeggen altijd den laatsten. Wanneer ik een onderzoekenden blik werp op de tafels bestatigde ik dat er niets meer overschoot dan de schelpen, hetgeen genoeg bewijst dat Melletje hare beroemdheid van vroeger heeft weten te behouden.

Onze vriend Fred Senaeve, dewelke zich voor de eerste maal in de mogelijkheid bevond gemengd te zijn onder de groep 'Vreters' gevoelde zich in den hoogsten hemel; zoo aandoenlijk vond hij dit gezellig samenzijn, dat hij eveneens wilde genieten van het muzikfeest van gisteren. Daartoe verlangde hij van den Voorzitter, Heer Am. De Grootte dat deze het lied 'Vlaanderen' zou herzingen aan hetgeen bereidwillig werd voldaan, en nadien de bewondering afdwong van confrater Senaeve voor de kunstvolle toonzetting.

Na het eindigen van dit vriendenmaal, neemt confrater Steenbrugghe, Ch. het woord en dankt in naam der leden van de Maatschappij al diegenen welke bijgedragen hebben aan dit heerlijke feest in te richten. Hij heeft een bijzonder woord van dank voor het bestuur, welke onverpoosd denkt en werkt, hunne nachtrust opofferen om de leden te behoeden tegen de ontmoediging. Hij spoort de leden aan zich nog nauwer te scharen rond hunne Voorzitter om met dezès hulp de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen, in afwachting van betere tijden.

De toejuichingen betuigen van de erkentelijkheid welke den leden aan het bestuur toedragen, alsmede van de eendracht waarmede allen zijn bezielt.

Zoo eindigt de reeks, feestelijkheden welke op waardige wijze door de 'Rijstvreter's' is ingericht geworden gedurende de Kermisdagen van 1e, 2e en 3e juli 1917 dewelke in gulden letteren zullen geprent worden in het hart van allen welke deze feesten hebben bijgewoond.

DE SCHRIJVER

L. REILZEN

DE VOORZITTER

A. DE GROOTE

De geldelijke inkomsten, zoals lidgeld, boetegeld en inleggeld voor gezelschapsspelen, werden geschonken aan het Fonds voor Oostendse Krijgsgevangenen; toen de vereniging op 14 december 1918 ontbonden werd, besloot het bestuur de resterende 54 frank te schenken aan 'Het Werk der oorlogswezen', Langestraat 54.

Inderdaad, het einde van de oorlog betekende meteen het einde van de 'Rijstvreter's'. Zij achtten hun taak volbracht en beschouwden het verder voortbestaan van de vereniging overbodig. Het oude verenigingsleven zou zich terug herpakken...

J. SURMONT

Nota : 'zekelijk' = waarschijnlijk zedelijk (blz. 15)

"BAD", EEN GERMANISME

Voorreerst : wat is een 'germanisme' ? Over de definitie zijn alle woordenboeken het eens : het is "een woord of uitdrukking uit het Duits overgenomen en strijdig met het Nederlandse taaleigen". In 1898 schrijft het gezaghebbende "Woordenboek der Nederlandsche Taal" : "Een thans nog hinderlijk germanisme is 'bad' in den zin van 'badplaats' of de 'baden' op eene bepaalde plaats : men zegt in het Hoogduits 'Karlsbad' ... 'Bad Ems' ..., doch men kan niet in het Nederlands zeggen 'Bad Scheveningen' ...".

Ook de woordenboeken van Koenen (sedert 1921) en Van Dale (sedert 1924), alsook het tijdschrift "Onze Taal" (in 1938) keuren dit germanisme af.

Het vertaalwoordenboek van Van Galderen, in zijn "Duits woordenboek", vermeldt het zonder afkeuring, tot in 1953; daarna nam hij het woord 'bad' (in de betekenis van 'badplaats' of 'baden') niet meer op. Het "Modern Woordenboek" van Verschueren was de enige die 'bad' (= "badplaats") vanaf 1935 ook nog tot aan het eind van de jaren '60 goedkeurde. Andere geraadpleegde woordenboeken hebben dit woord niet opgenomen. Deze wat dorre en theoretische materie en tekst stamt uit het lijvige boek van S. Theissen, De Germanismen in de moderne Nederlandse woordenschat, uitgegeven in 1975 door het 'Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek' in haar reeks : 'Bouwstoffen en studiën voor de geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands', deel 13 (op blz. 221 over 'bad').

E. SMISSAERT

In "Le Carillon" (Oostends "journal quotidien" van weleer) verschenen in het nummer van 15 juli 1909, op de eerste bladzijde, in de rubriek : "Chronique Bruxelloise", de eerste twee strofen van een zgn. Oostends lied ("chanson patriotique Ostendaise"). De journalist die het aanhaalde (en zich X noemde) had het aange troffen in een Brussels tijdschrift dat hij niet noemde.

Ik delf het hier op, niet om zijn literaire waarde maar als een klein folkloristisch-taalkundig document en gun het een beetje commentaar.

Kaai kapoen !

1. Daar gaat de droeve Kaai kapoen
2. al slenteren op zijn houten schoen
3. de kaaien op en neer !
4. Zijn petje draagt hij scheef op 't hoofd,
5. zijn broekske heeft hij opgesloofd
6. en 't "boutje" vraagt niets meer !

7. De visschers lossen hunne sloep.
8. Hij drumt al schuiflen bij de groep
9. en, eer een mensch het ziet,
10. een vischje schoept hij rap en vlug,
11. verbergt het achter zijnen rug,
12. doch hij gebaart van niets.

Hoewel het rijmschema (aab, ccb) een zekere technische kennis suggereert, is het ding niets meer dan een vriendelijk-naïef maar onhandig gerijmel met stoplappen.

In regel 6 is de onbekende verzenschrijver in rijmood wegens "neer" (r.3). We lezen immers : "'t boutje vraagt niets meer", wat niet waar is want in r.10 gapt hij een visje. In r. 7 en 8 rijmen "sloep" en "groep" wel, maar het klinkt gewrongen want lossende vissers vormen geen groep. Dat "rap en vlug" (r. 10) is een hulpeloze tautologie en rijmt "gelukkig", maar eigenlijk ongelukkig, met "verbergt het achter zijnen rug" (r.11) want daardoor worden de bestolen vissers voor stumperds gehouden. Ook r. 12 is zwak van factuur.

Wat het taalkundig aspect betreft, de atueur - waarschijnlijk wel een Oostende-naar - heeft het stukje hier en daar duidelijk Westvlaams getint, al vertoont het geheel 'n andere kleur. Algemeen Westvlaams zijn : "droef" (= stout, ondeugend, r.1), "drummen" (= dringen, zich door druk een weg banen, r. 8) en "schuifelen" (= fluiten, r. 8); "boutje" (r.6) en "schoept" (r.10) zijn Oostends. In het Westvlaams Idioticon van De Bo komen ze niet voor.

"boutje", gewoonlijk geschreven "boetje", is het diminutief van "boet", "boeten" (= jongen, kerel - b.v. 'n kloeke boeten). Cf. Vercouillie, Etymol. Woordenb., R. Desnerck, Oostends Woordenb. en Loquela. Gezelle schrijft echter "boutje" en merkt op : "Ik en hebbe 't woord "boutje" (teOostende) niet anders horen bezigen of 't zij om een jongentje toe te spreken".

"schoepen" (=stelen) wordt, vreemd genoeg, niet vermeld door Vercouillie, maar wel in Loquela en in het Oostends Woordenb. met als nevenvormen : "tsjoepen" en "tsjiepen".

Anderzijds behoren "kapoen" (r.1), "petje" (r.4) en vooral "doch" (r.12) - helemaal geen Oostends - tot het Algemeen Nederlands. Zodat het woordgebruik in die verzen een mengelmoesje is als gevolg van gebrekkige taalvaardigheid.

Het liedje schijnt nog meer strofen bevat te hebben want X noteerde na de laatste regel : etc.

Kent iemand de rest ?

G. BILLIET

HET "ZELFPORTRET" VAN JAMES ENSOR. EEN GETUIGENIS OMTRENT DE AANKOOP

Vele gesprekken met een groot aantal Vlaamse prominenten die een welgevulde loopbaan achter de rug hadden, werden, na uitzending voor het populaire doch zo "vluchtige" medium dat televisie heet, te boek gesteld in de in brede kringen welbekende serie 'Ten huize van...', samengesteld door wijlen Joos Florquin en door de goede zorgen van het Davidsfonds uitgegeven te Leuven in haar "Keurreeks". Het 18de deel in de reeks, in 1982 aan de openbaarheid prijsgegeven, sluit definitief en onherroepelijk het geheel.

In het interview dat afgenomen werd van Dr. Walther Vanbeselaere, hoofdconservator van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen van 1948 tot 1973, komt een passus voor die de aankoop van het "Zelfportret" van Ensor even aanhaalt, met de perikelen daaromtrent. Dr. W. Vanbeselaere streefde na zijn aanstelling naar systematische aanvulling van de reeds aanwezige collecties van de schilders James Ensor, Henri de Braeckeleer, Jakob Smits en Constant Permeke voor "zijn" museum te Antwerpen.

Toen het schilderij met het "zelfportret" van Ensor, het wereldwijd bekende doek met de behloemde hoed dat thans in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende prijkt, te koop werd aangeboden, waren de musea van Brussel en Antwerpen erop uit om het tot elke prijs te bemachtigen. Geen van beide wou wijken, buigen, laat staan : toegeven. Wij laten verder Dr. W. Vanbeselaere aan het woord : " (...) Ik heb toen het voorstel gedaan aan een derde de kans te geven en wel aan de stad Oostende die door het bombardement van 1940 al haar Ensors verloren had. Zo heeft Oostende, geboortestad van Ensor, één van de allermooiste Ensors in zijn bezit gekregen. Als geboren Westvliming was ik blij met dat gentlemen's agreement !". De beschreven anekdote komt voor het in in de aanhef van dit artikel geciteerd boek op bladzijde 328.

Emiel SMISSAERT

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum in "De Plate" is gedurende de wintermaanden elke zaterdagvoormiddag geopend van 10 tot 12 u. Toegangsprijs 20 fr. Leden van "De Plate" hebben gratis toegang op vertoon van hun lidkaart 1983.

G.V.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXV : CAMILLE SAINT-SAENS ALS
GASTDIRIGENT IN HET KURSAAL OP 3.8.1906

De muziek liefhebbers onder de badgasten die het seizoen 1906 te Oostende doorbrachten werden wel heel erg verwend : op 3 augustus konden ze Camille SAINT-SAENS' dirigeerkunst met eigen ogen bewonderen en op 4 september die van Richard STRAUSS !

Camille SAINT-SAENS (°Paris 1835) hoeft in feite niet voorgesteld te worden : enkele van zijn werken zijn echte "evergreens" van het klassieke repertoire geworden en verlenen de maestro het aureool van een "Groot Klassieker". We denken aan zijn pittige "Danse Macabre", zijn "Samson et Dalilah", zijn "Carnaval des Animaux" met daarin heel speciaal het sentimentele "Le Cygne" en natuurlijke ook zijn machtige 3e symphonie, die vorig jaar nog in popversie echte furore maakte.

De man die dit alles schreef was in augustus 1906 te gast in de Koningin der Badsteden. Ter gelegenheid van dit Saint-Saëns-festival drukte "Le Carillon" op 3.8.1906 een groot artikel van SAINT-SAENS af op de voorpagina : "L'Evolution Musicale".

De dag van het festival werd SAINT-SAENS een eremaaltijd aangeboden in het Kursaal-restaurant. "Menu exquis tout à l'honneur de MM. Neri et Matheudi, les habiles concessionnaires des restaurants du Kursaal; vins non moins exquis, parmi lesquels le Saint-Marceaux brut 1892 n'a pas été le moins apprécié.", aldus "Le Carillon" van 4.8.1906. Waren aanwezig tijdens dit diner : Directeur MARQUET en zijn directiesecretaris LUTENS, volksvertegenwoordiger BUYL, de heren MESTDAGH, MATHIEU & VAN DEN EEDEN, directeurs van de Conservatoria te Brugge, Gent & Mons, de artiste Judith CLADEL, Léon RINSKOPF, de Italiaanse uitgever SONZOGO, de heren schepenen LIERAERT, DECOCK & VAN GLABBEKE, alsook twee vertegenwoordigers van de locale pers : A. BOUCHERY voor "Le Carillon" en J. DAVELUY voor "La Saison d'Ostende" en "L'Echo d'Ostende". (La Saison d'Ostende, 4.8.1906). Vanzelfsprekend werden er heel wat heildronken uitgebracht.

De eerste helft van het concert bevatte zo van alles wat, maar stuk voor stuk composities die in de vergeethoek zijn geraakt : de ouverture "Andromaque", de "Romance voor viool en orkest (op. 48) waarin de solopartij verzorgd werd door Edouard DERU, vioolsolo van het Kursaal, "3 rapsodies pour orgue sur des cantiques bretons" (op. 7) door SAINT-SAENS zelf vertolkt en de "Sarabande et Rigaudon" voor strijkorkest (op. 93).

Hoofdbrok van de avond was, hoe kon het anders ?; de machtige monumentale 3e symphonie voor orkest, orgel en piano (op. 78).

"Ce chef-d'oeuvre est de ceux qui ne craignent ni le temps, ni les évolutions : "il vieillira certes, mais ne tombera pas" orakelde "Le Carillon" op 7.8.1906. En inderdaad, het werk houdt anno 1983 meer dan ooit repertoire, al is de kans klein het ooit nog te Oostende te horen nu ons Kursaal niet langer over een orgel beschikt. Helaas zouden we zeggen.

Na de majestatische finale waar in piano, orgel en orkest werkelijk alles geven, moest het festival wel een denderend succes worden. RINSKOPF offereerde zijn Franse collega een grote palm, versierd met de Belgische en Franse tricolors.

Tot slot nog een fragment uit het verslag van het concert zoals het verheen in "Le Carillon" van 7.8.1906 : "... Saint-Saëns, à l'âge où tous les artistes se reposent d'un long et glorieux labeur, où l'on regarde loin derrière soi à la recherche du dernier chef-d'oeuvre, de la dernière production, à cet âge où l'homme, jadis fort et vigoureux, a le droit de s'appuyer sur un bras plus jeune et solide, Saint-Saëns lui est resté ferme, plein d'une belle assurance. Il porte ses soixante douze ans avec fierté, d'un pas assuré et tranquille, avec ce beau calme qui révèle un belle âme, un esprit sain et juste, Saint-Saëns monte au pupitre. Un moment il contemple ce formidable orchestre qu'il a là au bout de sa baguette, soumis, attentif et admirateur..."

X X X

Saint-Saëns kwam nog een tweede keer naar Oostende, en wel in 1919, het eerste naoorlogse Kursaalseizoen, het eerste jaar dat JEHIN dirigeerde. In het weekend van 18 tot 21 juli was er een groots muziektfestival gepland. De 18e, een vrijdag, was er het "Grand Festival Interallié". Er waren concerten gedirigeerd door Percy PITT (London), Alfredo CASELLA (Roma) en de huisdirigent Léon JEHIN. Op het programma stond SAINT-SAENS's "Cyprès et Lauriers", een werk voor orgel en orkest, opgedragen aan Koningin Elisabeth. SAINT-SAENS vertolkte zelf de orgelpartij.

De volgende dag was er dan een speciaal "SAINT-SAENS FESTIVAL". Op het programma stond om de uitvoering van "La lyre et la harpe", voor soli, koor en orkest, op gedicht van Victor HUGO. Solisten waren de dames LUBIN & CHARNI en de heren FRANZ en CERDAN. Het koor was dat van de Brusselse Muntchouwburg.

Tijdens zijn verblijf te Oostende logeerde de gevierde kuntenaar in het Hôtel de la Plage.

SAINT-SAENS aanvaardde ook het erevoorzitterschap van het RINSKOPF-comité, dat de overleden toondichter een memoriaal wilde bezorgen in het Kursaal. Het monument werd in 1921 onthuld. In hetzelfde jaar stierf SAINT-SAENS te Alger.

Norbert HOSTYN

LIT : GROVES DICTIONARY OF MUSIC AND MUSICIANS.

VOLGENDE AFLEVERING : RICHARD STRAUSS

OSTENDIANA : HUIZE LOUISE-MARIE

Onder de titel "Huize Louise-Marie" publiceerde de Oostendse Handelskamer onlangs een zéér interessante brochure waarin de historiek van het pand Langestraat 69 uitvoerig behandeld wordt.

Zoals men weet fungeerde dit streng-neoklassieke herenhuis in de 19de eeuw als Koninklijke Residentie (Koningin Louise-Marie overleed er in 1850).

Onlangs nam de Handelskamer er haar (hopelijk definitieve) intrek, en het pand werd compleet gerestaureerd.

"Huize Louise-Marie", Oostende (Kamer voor Handel en Nijverheid), 1982, 12 gepolycoëerde blz.

N.H.

Bloemenuurwerken kunnen we beschouwen als een merkwaardige, zo niet bizarre variant van zogenaamde "bloemmozaïeken" : gekunstelde figuurcomposities met levende (al dan niet bloemdragende) plantjes, vroeger veelal in ster-patronen aangelegd in plantsoenen. Samen met haag-doolhoven vormen bloemmozaïeken en bloemenuurwerken fenomenen in de rand van park- en tuinverfraaiing.

Sedert de "Belle Epoque" zijn "bloemmozaïeken" een ware specialiteit van de Oostendse Beplantingsdienst, en tevens hun prestigezaak daar dergelijke aanplantingen onge-looflijk veel manueel werk (lees peperdure arbeidsuren), zorg en onderhoud vergen. Niet zonder reden waren en zijn de bloemmozaïeken in de as van de Leopold II-laan, het Marie-Joséplein, het Leopold I-plein, de Koninginnelaan en het pleintje voor de SS. Petrus en Pauluskerk en dat voor de Sint-Jozefskerk de trots van de Oostendse Beplantingsdienst, tevens een bewijs van hoogstaand vakmanschap.

Bloemenuurwerken, die eigenaardige combinatie van bloemmozaïek en uurwerkmechanisme, zijn geen Oostends monopolie : we treffen ze wel meer aan, zij het zeldzaam en niet steeds van het royale Oostendse formaat : Nijmegen, Genève, Johannesburg, Interlaken, Le Mans, Blackpool...zijn steden die er een bloemuurwerk op nahouden.

X X X

Het Oostendse "bloemhorloge" werd in 1932-1933 aangelegd in het Leopoldpark, kant Karel-Janssenslaan, in het verlengde van de as Leopold II-laan. Van de richting Kursaal uit gezien vormde ze een mooi floraal sluitstuk voor de anders al zo bloemmozaïek-rijke laan.

Vóór 1933 was deze zone in het Leopoldpark ook al licht-hellend aangelegd en voorzien van bloemmozaïeken (cf. OIOP I, pl. 123; OIOP II, pl. 57 & 59) waaraan elk jaar een nieuw sierpatroon voor bedacht werd : stervormen, wapenschilden... Een waterbekken met fontein bekroonde het hoogste gedeelte van deze aanleg.

X X X

Het Bloemenuurwerk kwam tot stand ten gevolge van een overeenkomst tussen het College van Burgemeester en Schepenen en de Heer Marcel VAN HABOST uit Oostende "betreffende de vergunning van het plaatsen en het uitbaten van verlichtbare reclamezuilen, elk voorzien van vier verlichte uurwerken" (G.R., 3 maart 1933 en 30 juni 1933).

De Heer VAN HABOST kreeg vergunning om in de Stad Oostende op de openbare weg, 10 reclamezuilen met uurwerk te plaatsen (3 grote en 7 kleinere) en ze uit te baten. In ruil moest hij een bloemenuurwerk (diam. 9 meter) aanleggen "op den heuvel van het Leopoldpark, rechtover de Leopoldlaan".

De grote reclame- & uurwerkzuilen moesten geplaatst worden :

1. Kruispunt Van Iseghemlaan - Langestraat (Kursaal)
2. Voetpad Kapellebrug (zuidkant)
3. Petit Paris

De kleine :

1. Zeedijk ter hoogte Langestraat
2. Zeedijk ter hoogte Badepaleis
3. Zeedijk Mariakerke - Tramstation
4. Rondpunt Albertus (Mariakerke)
5. Van Iseghemlaan (trottoir Schouwburg)
6. Marie-Joséplein (zuidkant)
7. Vindictivelaan (IJzerpanorama)

Verder waren er heel wat bijkomende verplichtingen gesteld aan de concessionaris, terwijl de Stad er zich toe verbond hem het monopolie te geven op het plaatsen van dergelijke zuilen en géén belastingen te heffen.

De vergunning liep normaliter tot 1 april 1945, waarna reclamezuilen en bloemenuurwerk "van rechtswege, zonder enige vergoeding," eigendom werden van de Stad Oostende.

X X X

Voor het uurwerk bedachten de opeenvolgende directeurs van de Beplantingsdienst telkens nieuwe sierpatronen. Daarin werd meestal ingespeeld op belangrijke evenementen of herdenkingen van historische feiten. Tijdens zijn 50 jarig bestaan maakt het uurwerk meerdere metamorfoses en één verhuis mee.

Aan de hand van onderstaand lijstje is het mogelijk wegwijs te raken in de vele versies die het Bloemenuurwerk ofte 'Horloge' kende :

- 1933 : Uurwerk bovenaan afgezet met geschoren haagjes die het waterbekken verduiken
Er is nog géén vijvertje vooraan (dat komt er pas in 1938)
- 1934 : Het haagje bovenaan is verdwenen. Er is nu een aarden verhoging aangelegd
waarop in bloemen het woord "Oostende" is aangebracht
- 1935 : De wijzerplaat is vierkant aangelegd; initialen L.A. (Leopold - Astrid)
door elkaar gevlochten vooraan
- 1936 : Wijzerplaat in achthoek ; Initiaal L (Leopold) onderaan
- 1937 : Gekroonde dubbele L als garnituur vooraan
- 1938 : De watervalletjes en vijver met siervis zijn aangelegd
Siermotieven : Wapenschild West-Vlaanderen/L/kroon/L/Wapenschild Oostende
- 1939 : ongeveer identiek
- 1940-44 : Géén versieringen
- 1945 : tekst bovenaan : XII TH MANITOBA

DRAGOONS

géén wijzers : mozaïek in V-vorm waaraan de vlaggen van de geallieerde landen

- 1946 : Strook boven wijzerplaat : 1846-1946
 Onder wijzerplaat : Ostend-Dover (100-jarig bestaan van de lijn Oostende-Dover)
- 1947 : Tekst boven wijzerplaat : OOSTENDE
- 1948 : idem; maar romeinse cijfers
- 1949 : idem; in de wijzerplaat is het Lier-motief (100-jarig bestaan van Kon. Conservatorium) verwerkt. In een banderol onderaan : muziekmotieven
- 1950 : idem; leliemotief in de wijzerplaat.

René DELY

(Vervolgt)

 BEZOEK DE THEMATENTOONSTELLING "BLOEMENUURWERK" IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM!!!

ACHTERGLASSCHILDERIJEN

1. In verband met achterglasschilderijen van de hand van E. DEVRIEZE en E. VAN NESTE wordt in het boek 'Brugge en de Zee' (uitgegeven door het Mercatorfonds-Antwerpen 1982) op blz. 191 het Heemkundig Museum van de Plate vermeld. Van deze twee kustenaars wordt er inderdaad een schilderij in het Museum bewaard.

Verder vermeldt dit boek nog de namen van de achterglasschilders WENZESLAUS WIEDEN (woonde te Oostende in de 19e eeuw en huwde er met een Vlaamse vrouw), FRANCOIS MESEURE (woonde te Oostende in 1803 en 1806), PETRUS NEFORS (geboren te Oostende in 1790), PETRUS WEYTS (woonde in Oostende tot in 1838), C. BAERVOETS en J. HUYGHEBAERT.

In ons tijdschrift, jaargang 1981 verschenen er een drietal artikels betreffende de achterglasschilderkunst. Op blz. 215 een artikel van J. Van Beylen, op blz. 229 een artikel van W. Verlonje en op blz. 247 een bijdrage van Norbert Hostyn. Alle artikels vermelden de namen van de hierboven aangehaalde achterglasschilders. Alleen de namen van C. Baervoets en J. Huyghebaert worden niet vermeld.

2. In hetzelfde boek over 'Brugge en de Zee' staat op blz. 119 een afbeelding van een trekraan gebruikt in vele Vlaamse havens tot in de 19e eeuw. Het afgebeeld model is dit van ons Heemkundig Museum.

Jean-Pierre FALISE

DESIRE 80 ! PROFICIAT!!!

Elke geregelde bezoeker aan het Heemkundig Museum kent natuurlijk onze kranige Désiré Van Duyvenboden. Sinds talrijke jaren weet hij de bezoekers met een waardige jovialiteit te ontvangen.

Nu werd Désiré op 31 januari j.l. 80 jaar ! "De Plate" wenst hem ter gelegenheid van die hoge verjaardag een hartelijk proficiat. Zij hoopt tevens dat Désiré de bezoekers nog veel jaren vloeiend in de vier talen mag verwelkomen, want het museum is een stuk van zijn leven.

Met onze gelukwensen ook onze dank voor alles, Désiré.

A. VAN ISEGHEM
 Voorzitter

III. HET PRAALGRAF VAN KONINGIN LOUISE-MARIE IN DE KAPEL ACHTER DE SS. PETRUS EN PAULUSKERK

Op 11 oktober 1850 overleed Louise-Marie d'Orleans, eerste koningin der Belgen, in haar Paleis aan de Oostendse Langestraat. Ze was amper 38 jaar oud, en volledig uitgeput door een slepende ziekte. Haar overlijden en begrafenis gaven aanleiding tot het ontstaan van heel wat kunstgewrochten (1) : schilderijen, litho's, gedenkpenningen, gelegenheidsgedichten en ook tot een praalgraf in de Oostendse SS. Petrus & Pauluskerk.

X X X

Kort na het overlijden van de Koningin besliste het Oostendse stadsbestuur de gedachtenis aan haar met een monument te vereeuwigen. Om het monument te financieren werden intekenlijsten geopend, waarop al wat naam en stand had te Oostende, zich uiteraard verplicht voelde te storten, te meer daar de "milde schenkers" desgewenst met naam en toenaam in de locale kranten (oa. "La Feuille d'Ostende") vermeld werden !

Aanvankelijk verliep alles vlot : op 6 augustus 1851 keurde het Ministerie van Binnenlandse Zaken (de staat subsidiëerde) het contract tussen beeldhouwer FRAIKIN en het bestuurscomité der intekenaren voor het vervaardigen van het monument goed.

X X X

Karel-August FRAIKIN (Herentals 1817-Schaarbeek 1893), was als beeldhouwer in 1851 al een ware beroemdheid. Hij had gestudeerd aan de Academies te Antwerpen en Brussel. Aan deze te Brussel zou hij een leraarsfunctie bekleden.

FRAIKIN is de auteur van het Standbeeld voor Egmont en Hoorn, op de kleine Zavel te Brussel, het Adolf Queteletmonument te Brussel, het Pater Desmedtmonument te Dendermonde (dat enige maanden geleden wegens metaalmoetheid door de knieën ging), en het Louis ROBBE-monument te Kortrijk.

Verder was hij een gevierd kapper van portretbustes, grafmonumenten en allerlei bevallige genretafereeltjes.

Zijn nagenoeg complete oeuvre vindt u uitgestald op de zolders van het Herentalse Stadhuis. In dat Fraikin-museum worden gipsen modellen van zijn creaties bewaard. In dit bizarre museum vindt u ook de gipsen voorstudie van het Praalgraf Louise-Marie.

X X X

Uit het jaarverslag 1854 van de Stad Oostende (p. 76) blijkt dat de uitvoering van de beeldengroep ver gevorderd was.

Het kon, blijkens het jaarverslag, zelfs tentoongesteld worden in de wereldtentoonstelling 1855 te Paris.

In elk geval leverde FRAIKIN zijn werkstuk pas in mei 1859... 8 jaar na het overlijden van de Koningin. Het beeld werd ongergebracht in een speciaal daartoe gebouwde kapel in de SS. Petrus en Pauluskerk, waar het veel bekijks genoot.

X X X

ICONOGRAFIE VAN HET PRAALGRAF :

Het marmeren monument omvat 3 figuren : de koningin, een engel en een verpersoonlijking van de Stad Oostende. Naar de beste tradities van de romantiek is het erg zwaar allegorisch geladen :

"De beeldengroep stelt de laatste ogenblikken van de koningin voor. Op haar sterfbed doet zij haar koninklijke mantel open waaruit onder de vorm van bloemen, haar laatste weldaden voor de stad Oostende te voorschijn komen. Wenend woont de stad de droeve gebeurtenis bij. Terwijl de koningin de ogen opslaat, ziet zij een engel uit de hemel dalen die haar met zijn vleugels beschermt en haar een olijftak aanbiedt, symbool van de eeuwige vrede, evenals de kroon der onsterfelijkheid die zij gaat ruilen tegen de koninklijke kroon die op de grond valt. De figuur die Oostende uitbeeldt zit op een schip dat de wapenschilden van de stad draagt. Ze is geharnast en draagt een helm waarvan de vorm herinnert aan het kapsel der Oostendse dames. Er rijst ook een vuurtoren op, met riet omgeven, om aan te duiden dat de stad een veilige haven is voor de zeelui."

VERDERE WEDERVARENS :

Het praalgraf kwam betrekkelijk intact uit de brand van de kerk in 1896. Daar hadden August STRACKE en zijn mensen voor gezorgd (2).

Tijdens de bouw van de nieuwe kerk (1901-1908) werd het marmeren beeld uit elkaar genomen en geborgen in de oude doopkapel onder de "Peperbusse". Deze taak werd toevertrouwd aan de heer J. MIRAMAI, een gespecialiseerde practicien verbonden aan de Staatsmusea te Brussel.

Louis DE LA CENCERIE, architect van de nieuwbouw, voorzag in zijn plannen een afzonderlijke kapel naar concentrisch grondplan, achter het koor van de kerk, om het monument in onder te brengen. Die kapel, een pareltje van neogotische architectuur, staat in feite los van het kerkgebouw maar is er met een mooi architecturaal opgeloste "overbrugging" toch mee verbonden.

Daar kunt u heden het monument Louise-Marie nog bewonderen. Een tip; ga bij voorkeur eens zien op een zonnige voormiddag; dan spelen de kleurige weerschijnen van de brandvensters mee in het totaaleffect.

Lit. : Museum Fraikin van Herentals. Catalogus, Herentals, s.d.

- (1.) Norbert HOSTYN, 130 jaar geleden : verzen om een dode koningin, in De Plate, 80/184-186.
- (2.) Germain BILLIET, August Stracké, De Plate 82/23.

IV. DE "STENEN BANK"

Aan de "Stenen Bank" in de as van de Koninginnelaan ter hoogte van de Kon. Stal-lingen had Oostende zo'n 60 jaar lang een werkelijk uniek art-nouveaunkunstwerk dat elke andere stad ons kon benijden.

Minder benijdenswaardig is wat er in 1971 met de "stenen bank" gebeurde : in alle stilte tot puin geslagen dienden de brokstukken als vulgaire vulling voor een golfbreker ergens in de buurt van 't Klein strand. Winst : parkeerplaats voor ten hoogste een drietal auto's...

Een van de zwarte bladzijden uit het cultuurbeleid uit het zogenaamde "Pierstijd-perk", een periode die ook gemarkeerd wordt door de afbraak van de belle-époque-schouwburg in de Van Iseghemlaan. Dat alles in Oostende waar anno 1967 de éérste grote art-nouveaexpo plaats vond...

X X X

Merkwaardig genoeg blijft de geschiedenis van deze "stenen bank", die elke oudere Oostendenaar heeft gekend (mensen van mijn generatie zijn wellicht de laatste die de bank bewust gezien hebben), een raadsel. De architect ervan is nog steeds niet gekend, al moesten we hem, gezien de uitzonderlijke esthetische kwaliteit bij een van de voornamste art-nouveaubouwmeesters van ons land zoeken : HANKAR, HORTA, SAINTENOY...

Het exacte jaar van plaatsen weten we al evenmin, maar het was in of na 1905 (1). De bank zou een gezamenlijk geschenk geweest zijn vanwege Waalse steengroeven die arduinblokken geleverd hadden voor de aanleg van de Kon. Galerijen. In elk geval prijken de namen van tal van groeven, ingebeiteld, op de bank.

Dit is trouwens heel goed te zien op één van de zeldzame goede foto's die we van de "stenen bank" kennen, afgebeeld in O.I.O.P 1 onder het nr. 85.

X X X

Jarenlang was de bank een geliefd klimtuig van de Oostendse jeugd en een ideaal "vrijerhoekje" voor de iets ouderen.

Is Oostende daarom alléén al het haarzelf niet verschuldigd de nodige fondsen bijeen te zoeken om tot een reconstructie over te gaan ?

Norbert HOSTYN

- (1) De Oostendse dagbladen uit de Belle-Epoque, zwijgen in alle talen over de "Stenen Bank" en volleerde Oostende-kenners als bijvoorbeeld D. FARAZYN tasten ook in het duister ! WIE KAN HELPEN ???

ONZE JAARLIJKSE KALENDER

Onze leden hebben ons jaarlijkse kalender voor het jaar 1983 naar hun zeggen met veel genoegen ontvangen. Uit de meeste reacties hoorden we heel wat lofbetuigingen. "De Plate" dankt hierbij dan ook van harte de firma SNELDRUK en vooral Fred LAMMAING die deze 3de kalender gratis ter beschikking van al onze leden stelde.

A.VAN ISEGHEM
Voorzitter

DE "BOOTJESJOUWERIE"

De "Bootjesjouwerie" was tot voor de Tweede Wereldoorlog op onze kust de kleine visserij die bedreven werd met open roei- en zeilvaartuigen. Vandaar dat de meeste Oostendse bootjesjouweraars van zichzelf zegden dat ze "een open boot" bezaten.

Zo'n open boot, ook wel SCHOVER of OOSTENDSE SCHOVER, genoemd was maar 6 tot 7 meter groot, dus niet veel groter dan een gewone roeiboort. Hij was meestal gebouwd in klinkwerk, dit is overnaad, voerde één enkele mast en had geen vooronder. Het enige zeil dat hij voerde was een trapeziumvormig emmerzeil dat op het onderlijk ongeveer vijf meter breed was. (1)

De visser van de "bootjesjouwerie" voer meestal alleen en indien hij een metgezel had dan was dat veelal een familielid. De bootjesjouweraars voeren met de tij, dat wil zeggen dat zij in de late nacht of de vroege ochtend vertrokken, om dan, rekening houdende met de eb- en vloedstroom, tegen het middaguur, ten laatste om één uur, binnen te zijn. De inventaris van de boot bestond uit een mast en zeil, een paar riemen, een dreg met lijn en het net, een boomkorretje. Van thuis brachten zij dagelijks een paar voorwerpen mee die zij voorzichtigheidshalve liefst niet aan boord lieten overnachten. Dat waren : een "zifte", vier dollen, een kompas, een koperen mist "teuter" (ofte -hoorn) en een paar vette wollen handschoenen. Bij deze dagelijkse inventaris behoorden uiteraard ook de nodige boterhammen. Drank bleef echter veelal achterwege. (2) Liep er bij het buitenlopen van de haven ebstroom dan gingen zij west uit. Ze visten dan zogezegd op Duinkerke of Grevelingen; meestal kwamen zij echter niet verder dan tot in de Westdiep tussen Nieuwpoort en De Panne. Liep er vloedstroom dan gingen ze oost uit. Ze visten dan "in den Beir" dat was op Wenduinebank tussen Bredene en Blankenberge. "Den Beir" was de plaats waar de baggerschepen hun lading slijk stortten die ze in de haven van Oostende hadden opgenomen. De garnalen van "den Beir" hadden als nadeel dat ze bleker van kleur waren. Na het koken vielen ze minder roos uit. (3)

Het vissen gebeurde met "liedertie" - dit is lijtij - wat wil zeggen dat zij meeliepen met stroom en wind. In het voorjaar en de zomer werd op garnaal gevist, in het najaar en winter werd achter sprot gegaan en soms achter haring. Ze trachten meestal met tij en wind ook weer terug de haven te bereiken. Ontbraken deze twee natuurelementen dan moest er uiteraard geroeid worden. Ook waren ze bij weinig wind verplicht de haven binnen te roeien of het moest zijn dat ze op de havenhoofden hun vrouw, een vriend, een kennis of een paar schooljongens zagen. Dan sloegen ze een eind rond de top van de mast, dat ze aan de wal overgaven om zich zo te laten binnenslepen.

De gevangen garnaal werd rauw binnengebracht en door diegenen, die ze opkochten voor verdere verkoop, gekookt en op netten, die op schragen lagen, te koelen gelegd. Om de afkoeling te bevorderen was het gebruikelijk de gekookte garnalen met de hand regelmatig te keren. Hierdoor vielen de kleinste exemplaren, de ziftelingen, door de mazen van het net op de grond. Dat was dan voer voor de schoolgaande jeugd, die ze in hun muts verzamelden en ze in plaats van onbetaalbare snoepjes langs straat oppeuzelden.

De ziftelingen van toen waren meestal groter dan de gewone garnalen van nu. Soms trof men tussen de garnalen enkele pladijsjes ("platjes") en ook wel eens enkele kleine tongen aan. Die werden niet in de garnaalmijn, maar rechtstreeks aan "de Trap" verkocht.

De bootjesjouwerie was een hard bestaan met karige inkomsten. Daarbij gebeurde het regelmatig dat de alleen varende bootjesjouwer om de een of andere reden over boord ging en verdronk. Dit was b.v. het geval van "Neuze" Deckmijn in 1912. (4) (5)

J.B. DREESEN

- (1) Voor meer inlichtingen over de SCHOVER lees VLAAMSE VISSLERIJ EN VISSLERSVAAR-
TUIGEN door G. en R. DESNERCK deel II. Uitgever G. Desnerck 1976.
Blz 252 tot 258, Oostendse schover of open garnaalboot.
- (2) Naar inlichtingen verstrekt door mevrouw Georgette Mestdagh, wiens vader
WETE Mestdagh "een open boot" de "0.50" had.
- (3) Naar inlichtingen verstrekt door de heer Fernand Monteny, uit Oostende.
- (4) Naar inlichtingen verstrekt door de heer J.P. Falise uit Oostende.
- (5) Voor meer dergelijke gevallen lees CONTACTBLAD, Vrije Visserijschool Paster
PYPE Oostende, 18de jaargang, nr. 5- nr. 169 blz. 9 in het artikel Rampen
uit L'ECHO D'Oostende in het jaar 1900.

"OSTENDE OENDER WOATER"

Dertig jaar reeds sedert de memorabele overstrooming die ook o e stad niet spaarde..
Ter herinnering aan deze ramp zullen tijdens de maanden februari & maart foto's
van februari 1953 geexposeerd worden in het heemkundig museum.
Samen met de thematentoonstellingen "Bloemenuurwerk 1933-1983" en "S.E.O." een
bezoek overwaard !

G.V.

IN DIT NUMMER

- Blz. 2 : J. KLAUSING : Encyclopedie van het levende Vlaamse volkslied;
- blz. 4 : E. SMISSAERT : Lopende bibliografie;
- blz. 7 : W. MAERVOET : Bibliografie van Oostendse politici;
- blz. 10 : OORLOGSDAGBOEK OOSTENDE 1940-45 (7);
- Blz. 13 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstenaars : XXX Gustaaf Teygeman;
- Blz. 15 : J. SURMONT : De rijstvraters;
- Blz. 18 : G. BILLIET : Een Oostends liedje opgedolven;
- Blz. 20 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis XXV : Camille Saint-Saëns;
- blz. 22 : R. DELY : Het Bloemenuurwerk in het Leopoldpark 1933-1983;
- blz. 25 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : III en IV;
- blz. 28 : J.B. DREESEN : De bootjesjouwerie.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 3, maart 1983.

- - - - -

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

- - - - -

MAART-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met film die doorgaat op

donderdag 31 maart 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling Oostende Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : MET EEN BREDENAAR DE WERELD ROND

de spreker : de heer Gustaaf VERSLUYS

Staf VERSLUYS aan het Oostends publiek voorstellen is water naar de zee dragen. Voor twee jaar was hij onze gast met het verhaal en de beelden van zijn zelfgebouwd jacht. Sedertdien is hij er de "aardkloot" mee rondgezeild, in de goedgekende WITHBREAD ROUND THE WORLD RACE van 1981-1982. In deze keiharde wedstrijd, langs 's werelds meest beruchte kapen en zeeën, waarbij hij zeven-en een halve maand onderweg was, 170 dagen onder zeil voer om 27.000 mijlen af te leggen, bewees hij dat zijn zelfgebouwde boot vakmanschap van de bovenste plank was. Met vaste hand stuurde hij zijn, voor de gelegenheid, tot CROCKY herdoopte boot in een gezelschap van wereldtenoren uit de zeilsport naar de 15de plaats. Hierbij kreeg hij de prijs voor ZEEMANSCHAP, omdat hij en zijn bemanning de wedstrijd hadden uitgezeild zonder enige noemenswaardige averij.

Over dit alles krijgt u van, de eenvoudige kustjongen, die Staf. gebleven is, een spannend relaas in woord en beeld. Zoals steeds is de toegang vrij en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B. DREESEN

OOSTENDSE BLAASPIJPMAATSCHAPPIJEN

Toen ik destijds de blaaspijp, enkele pijltjes en naalden voor het maken van pijltjes kreeg, deelde ik de heer Ivo WITTEVRONGEL mede dat ik deze voorwerpen aan het museum van 'De Plate' zou schenken.

Hij bezorgde mij nog een reglement van de vereniging, en volgens zijn aanduidingen tekende ik de schietschijf (soort vogelpik schijf in het groot) welke bij het blaaspijpschieten gebruikt werd. (Dit werd ook aan 'De Plate' gegeven).

Wat hij mij nog vertelde :

- er werd ook wel geschoten met een soort van knikkers in klei. Ze werden ook door sommige leden gemaakt, en werden voor kalibrage door ronde openingen van een plaatje geschoven.
- ieder lid beschikte over een blaaspijp, ook de vereniging had niet voldoende pijpen om alle leden individueel uit te rusten. De blaaspijp werd rondgegeven, en het mondstuk werd ieder maal ontsmet met een lapje (beetje ouate) in alcohol gedrenkt...

De blaaspijp van 'De Plate' is voorzien van een ovalen koperen plaatje welke de initialen van de eigenaar vertoont.

Wat I. WITTEVRONGEL mij vertelde, en ook het gegeven reglement had betrekking op een blaaspijpmatschappij welke heringerecht was (door oude leden van de eerste vereniging ? door personen die op een of andere wijze in bezit van een blaaspijp gekomen waren ?).

De zoon van de Heer Ivo WITTEVRONGEL, die ik ken, woont te Brussel. Bij de eerste gelegenheid vraag ik hem naar nog bijzonderheden die hij mocht weten over deze zaak.

Zeker is dat de blaaspijp in oude tijden als wapen gebruikt werd, ook bij de jacht, voor het schieten van vogels, en met vergiftigde kleine kogeltjes of pijltjes om een dier te verdoven, verder gebruikt door kinderen als speelgoed... en ook als spel voor grote mensen.

Zie : BLAASPIJP (v./m.) GNLE, 5, p. 164, kol. 1 en onder BLAASROE zelfde p. kol. 2.

Verder Gr. Larousse Encyclop., (Frans, onder Sarcabane), 9, p. 598 kol. 1; Grote Winkler Prins Encyclop. 4, p. 335, kol. 3.

Blaaspijpen (in Fr. 'Sarcabane') bevinden zich ook in de café-opstelling in het Volkskunde Museum te Gent.

Misschien bestaat daar dokumentatie over, de konservator, Prof. Dr. R. HAESEREN is te bereiken in het museum, Kraanlei 63, 9000 Gent. Tel. 091/23.13.36. Voor winterbezoek (tot 31 maart) : openingsuren 10-12u en 13u30 tot 17u. Niet op dinsdag.

Waarom wordt de blaaspijp van 'De Plate' ook niet ondergebracht in de ingerichte herberg ? Tenzij men een afzonderlijke afdeling van 'Sport en volksspelen' zou op het oog hebben.

W. VERLONJE

VERDWENEN TENNISVELDEN

Nabij de Northlaan in de Wellingtonrenbaan (1905)

In de Hovingen van de Koninklijke Galerijen (1925)

In de Duinenweg te Raversijde (1932)

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XXXII : DE SCHILDER-SCHRIJVER

EDGAR BAES (1837-1909)

Edgar BAES werd te Oostende geboren. Zijn leven en werk hebben voor de rest eigenlijk niet zo heel veel verband met Oostende, maar als geboren Oostendenaar wou ik hem toch zijn plaats gunnen in deze inmiddels lange galerij van "vergeten" Oostendse kunstschilders.

De volgende bijdrage zal dan gewijd zijn aan Edgar's broer Lionel, die ook al kunstschilder was. Aangezien de gebroeders BAES in de bestaande literatuur amper aan hun trekken komen, voelde ik me des te meer gesterkt om hun biografie (de gegevens zijn schaars) te publiceren in ons aller tijdschrift.

Werken van Edgar en Lionel zijn zeldzaam. Ik dank dan ook nu al personen die me op het spoor van schilderijen kunnen brengen.

X X X

Edgar-Alfred BAES werd op 24 juni 1837 te Oostende geboren als zoon van Pierre-François BAES, van beroep le besteller bij de Dienst van Douanen en Accijnzen en van Silvie - Octavie DUTOICT. Hij was de oudere broer van Lionel BAES.

Edgar BAES was een veelzijdig man : hij was zowel schilder als graveur, auteur, journalist & kunstcritikus.

Het is me voorlopig niet geweten waar hij zijn artistieke studies deed. In elk geval woonde hij na zijn studieperiode steeds in de hoofdstad, op diverse adressen; lange tijd zelfs op hetzelfde adres van zijn broer, nl. Wérystraat 15 (ca. 1871-ca. 1882).

In augustus 1833 was hij medestichter van de "Cercle des Aquarellistes et des Aquafortistes" in het café "A La porte verte" te Brussel. Medestichters waren verder zijn broer Edgard, Jules BARBIER, Euphr. BEERNAERT, Jean CAPEININCK, Auguste DANSE, Marie DE BIEVRE, Emile DE MUNCK, Charles DE NAYER, Willy FINCH, Maurice HAGEMANS, Alexandra HANNOTIAU, Amedée LYNEN, Alexandre MARCETTE, Jean MAYNE, Joseph MIDDELEER, Auguste NUMANS, Jules RAEYMAKERS, Louis TITZ, Edouard TOURTEAU, Camille VAN CAMP, Antoine, VAN HAMMEE, Hubert VOS, Ernest WETTERENS, Eugène VAN GELDER & Eugène VERDYEN.

Edgar BAES was secretaris van deze kring, die tal van tentoonstellingen inrichtte te Brussel.

Op 2 juli 1907 was hij aanwezig tijdens de opening van het Oostends kunstsalon (Kursaal, Ostende-Centre d'art).

E. BAES overleed te Elsene in 1909.

X X X

EDGAR BAES, KUNSTSCHILDER

Met verhasend gemak beoefende hij de meeste schilderkunstige genres in realistische stijl, overgoten met een vleugje romantiek.

Een bloemlezing van titels van zijn schilderijen zal dat verduidelijken :

"Spaans avonturier uit 1566", "Armen van het klooster", "Maaltijd van de oude jonkman", "Het mirakel van Fiere Margriet te Leuven", "Portret van Henri met de Bles", "Portret van Joachim Patinir", "Portret van Paul Brill", "Sneeuweffect", "Avond te Nieuwendijk", "Uitgedroogd moeras", "Avond nabij Brandenburg", "Weg in de Kempen", "Gezicht te Amalfi", "Boten te Vrouwvliet", "Schelde te Terneuzen", "Kusten van Normandië", "Visserboot varend naar de haven", "Hollandse schepen", "Schelde te Hemiksem", "De Schelde 's morgens", "Schip in nood voor Cap Blanc-Nez", "Boom op de Rupel bij zondsondergang", "Windhoos in de duinen" en verder tal van Italiaanse scènes, souvenirs aan zijn vele reizen in het Zuiden.

X X X

EDGAR BAES, GRAVEUR

We vonden de titels van volgende etsen terug :

"Het lijk van Maria van Bourgondië te Brugge getoond" (1872), "Dood van Philips de Stoute" (1873), "Overstroming" (1873), "Herinnering aan de Marne" (1874), "Vijver van Groenendaal" (1876), "Sint-Jansvuren" (1875) & "Moeras".

X X X

EDGAR BAES ROMANCIER & KUNSTHISTORISCH AUTEUR :

We vonden de titels van volgende geschriften van hem terug :

- L'art primitif français et le style de Flandre et de Bourgogne (1)
- Le symbole et l'allégorie (1)
- Les sept lueurs d'Elohim (brochure met meditatieve teksten)
- La Famille Floris (roman over die kunstenaarsfamilie; gepubliceerd in de Revue Générale)
- Een verhandeling over de basissenmerken van de Vlaamse Schilderschool (1864); bekroond door de Academie
- Histoire de la peinture de paysage (1875); gepubliceerd door de Annales de la Société Royale des Beaux-Arts et de Littérature de Gand.

X X X

EDGAR BAES, KUNSTKRITIKUS

In die hoedanigheid schreef hij geregeld bijdragen voor de gespecialiseerde tijdschriften "La Fédération Artistique" en "Journal des Beaux-Arts".

Regelmatig drukte het Oostendse blad "Le Carillon" teksten af van E. BAES.

We noteerden er enkele :

- "Greater Ostend" (24.12.1901)
- "Ostend for ever" (21.11.1901)
- "Attractions nautiques" (12.11.1901)
- "Un musée à Ostende" (25.09.1902)
- "La neige" (15.02.1908)

X X X

Etsen van BAES berusten in het Prentenkabinet te Brussel; verder is hij bij mijn weten in geen enkele openbare verzameling vertegenwoordigd.

- Bronnen : - Burgerstand Oostende
- Catalogi kunsttentoonstellingen in België 1857-1909
- genoemde tijdschriften en dagbladen.

Norbert HOSTYN

Noot :

- (1) : Exemplaren staken in J. ENSOR'S persoonlijke bibliotheek, met opdracht van E. BAES aan ENSOR; wat wijst op vriendschappelijke betrekkingen tussen beide.

HET (VOLKS)LIED. REFERATEN DAAROMTRENT OP HET VLAAMS FILOLOGENCONGRES 1981

Op het 33ste Vlaams Filologencongres, te Antwerpen op 14 - 16 april 1981, werden in de sectie Volkskunde vier lezingen gehouden met als gemeenschappelijk onderwerp diverse aspecten van het (volks)lied.

Dr. Stefaan Top, hoogleraar aan de K.U. Leuven, stelt dat "(...) Het lied en alles wat erbij hoort, immers een zeer waardevol stuk volkscultuur is". Dit werd door de verschillende sprekers, maar telkens anders, beklemtoond. Het driemaandelijks tijdschrift, voor de studie van het volksleven, "Volkskunde", geeft, in het nummer 3 van juli - september 1981, de gedrukte tekst weer van deze vier voordrachten :

- S. Top, Volkskunde op het 33ste Vlaams Filologencongres Antwerpen 14-16 april 1981 (blz. 169);
- D. Callewaert, Liederen rond Godelieve van Gistel, 18de, 19de en 20e eeuw (blz. 170 - 178);
- L. Gelber, Aspecten van het kinderlied (met muzikale illustratie) (blz.179-189);
- M. van Dijk, Het beleid van de Amsterdamse overheid ten aanzien van straatmuzikanten 1900-1980 (samenvatting) (blz. 190-191);
- S. Top, De marktzanger en zijn lied in de literatuur en de invloed ervan op het volksverhaal (blz. 192-211);
- Verslag van de discussies na de lezingen (van D. Callewaert, L. Gelber, M. van Dijk en S. Top) (blz. 212-214).

E. SMISSAERT

HET BLOEMENUURWERK IN HET LEOPOLDPARK 1933-1983(vervolg)

- 1951 : -bovenaan : OOSTENDE
-in de wijzerplaat is het ankermotief verwerkt (Zeevaartsalon)
- 1952 : bovenaan : OOSTENDE
- enkel de cijfers 3, 6, 9 & 12 zijn als cijfer uitgevoerd; de overige vervangen door strepen
- vierlob-motief in wijzerplaat
- 1953 : (overstromingsjaar)
- bovenaan Oostende
- enkel de cijfers 3, 6, 9 & 12 als cijfer uitgevoerd, de overige vervangen door ellipsvormen
- de hoekige siermotieven in de wijzerplaat
- 1954 : Rotary-embleem in de wijzerplaat
(Rotarycongres te Oostende)
- 1955 : bovenaan : OOSTENDE
enkel 3, 6, 9 & 12 als cijfer uitgevoerd; de overige vervangen door 4 gelijkbenige driehoeken die in het midden samenkomen
- 1956 : jaar van het doortrekken autosnelweg door Leopoldpark, links en rechts van bloemenuurwerk.
- bovenaan : OOSTENDE
- onderaan : OOSTENDE - BRUSSEL
- 1957 : in de banderol onderaan : gekoppelde letters J als motief
- 1958 : in de banderol : OOSTENDE-MONACO (Jumelage tussen beide steden)
- 1959 : in de banderol : ALBERT - PAOLA (huwelijk van Prins Albert)
- 1960 : in de banderol : OSLO - OOSTENDE (internationale zeilrace)
- 1962 : vierkant motief in wijzerplaat
- 1963 : in dat jaar gebeurde de verplaatsing van het uurwerk naar de huidige ligging.

De uurwerken van de jaren 1964-1982 vertonen nog maar weinig karakteristieke elementen, terwijl er minder ingespeeld werd op actuele gebeurtenissen.

Ze zouden haast wel een beroep dienen te doen op schetsen van de sierpatronen om wegwijs te raken uit de jaarlijkse versies.

Toch nog enigszins typisch waren de sierpatronen van 1974 (met afwisselend ruitvormige en vijfhoekige elementen) en dat van 1976 ; alsook een herneming van het rotary embleem in 1973.

Van de versie 1971 bestaat een prentkaart waarop de drumband W.I.K. poseert.

Van nagenoeg alle versies bestaan prentkaarten. In elk geval een leuk Oostends verzamelobject.

René DELY

DE THEMATENTOONSTELLING BLOEMENUURWERK IS NOG ELKE ZATERDAG IN MAART TE
BEZICHTIGEN VAN 10 TOT 12 UUR.

Het orgel van de Anglicaanse kerk is één van de oudste nog bespeelbare van onze stad, en tevens het minst gekende.

Het orgel werd besteld bij Louis HOOGHUYS uit Brugge, toen de Engelse kerk nog in de voormalige kloosterkapel der Zusters van de H. Ontvangenis aan de Witte Nonnenstraat gevestigd was. Toen de nieuwe Anglicaanse kerk anno 1863 klaar kwam in de Langestraat, verhuisde het orgel - met vertraging - mee. Het eigenlijke bouwjaar konden we voorlopig niet achterhalen. Louis was echter pas vanaf omstreeks 1845 als orgelbouwer gevestigd.

Stylistisch gezien is de orgelkast in alle opzichten een vroeg-19e eeuwse product : het meubel is duidelijk neoklassiek. Het heeft een front in twee verdiepingen, door 4 pilasters in 3 traveeën verdeeld. Die pilasters schragen een geprofileerde kroonlijst met verkroppingen, waarop - boven de middenste travee - een driehoeksfronton prijkt. De velden van de drie traveeën op het verdiep tonen "valse" orgelpijpen, die enkel een decoratieve functie hebben. De speeltafel is in het onderdeel van de middenste travee ingebouwd en kan met twee scharnierende luikjes afgesloten worden. De orgelist zit met de rug naar de kerk.

Het orgel, met mechanische tractuur, heeft 1 manuaal met 54 toetsen en een pedaal van 27 toetsen. Op het houtwerk van de speeltafel vinden we in Gotisch schrift, de naam van de bouwer terug : "L. HOOGHUYS A BRUGES". Over deze voornaam orgelbouwer kan men meer lezen in het Nationaal Biografisch Woordenboek. De oorspronkelijke dispositie, zoals ze nog op de mooie proceleinen registerknoppen voorkomt, is als volgt :

1. FLUTE (8')	6. TRUMPET AIR (8')
2. DULCIANA (4')	7. TRUMPET BASS (8')
3. STOP DIAPASON (8')	8. FIFTEENTH
4. OPEN DIAPASON (8')	9. PRINCIPAL (4')
5. PEDALS (16')	10. koppeling manuaal-pedaal.

Verder zijn er 4 pedaal-tjes. Drie geven vaste combinaties : piano (1&4), mezzo-forte (1,4,8&9), forte (1,4,6,7,8&9). Het vierde pedaal elimineert deze vaste combinaties.

Anno 1925 werd het instrument grondig nagezien door de Kortrijkse orgelbouwer Oscar ANNEESSENS-MARINUS : alle pijpen werden gereinigd, het "Trumpet"-register werd vervangen door een "Violon" in gebronsd zink voor de grootste pijpen en in een tin-loodlegering voor de kleinste pijpen. De "stomme" frontpijpen kregen een nieuw laagje aluminiumverf en de hele mechaniek werd afgeregeld. Dit alles voor 3.103, 10 fr.

Pas in 1930 werd het orgel van een elektrische ventilator voorzien door de firma ANNEESSENS (voor 5.452,10 fr.).

De ventilator werd geleverd door MEIDINGER & C°, een gespecialiseerde Zwitserse firma. De plannen voor uitbreiding met een tweede manuaal van 4 registers en zwelkast, en het pneumatisch maken van het gehele instrument, waarvan al in 1926 sprake was, werden toen definitief opgegeven : geldgebrek.

Het orgel, dat een prachtige klank bezit, lijkt uiterlijk goed bewaard. Bij nader toekijken lijkt het aangetast door houtworm, en dat wordt op de duur nefast. Hopelijk zullen de verantwoordelijke instanties mettertijd het nodige doen om ook dit "historisch" orgel voor het nageslacht te bewaren.

Robert HOSTYN

(1) De laatste aflevering van de reeks verscheen in januari 1981
Volgende aflevering : Sint-Katharina Conterdam.

HARRY PETERS OVER : "VAN ANTWERPEN NAAR OOSTENDE".

Het trof mij in de "Bibliografie van en over Harry Peters", samengesteld door Prosper Arents en gepubliceerd in de 'Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde' (1953, blz. 193-243), dat de thans vergeten Vlaamse auteur H. Peters ook een journalistieke bijdrage liet opnemen onder de titel : "Van Antwerpen naar Oostende". Deze reisindrukken verschenen te Antwerpen in : Het Klaverblad. I. Mengelwerk A. 1859, blz. 17 - 32 en het opstel dateert van mei 1855. Dit "Klaverblad" (is het een dag- of weekblad ? of misschien een tijdschriftje?) blijkt zo goed als onvindbaar te zijn geworden, ook te Antwerpen ... Even toch de figuur van Harry Peters oproepen en pogen te situeren. Bondig geschetst : een rasecht Sinjoor, geboren en getogen te Antwerpen anno 1839 en overleden te Deurne in 1907; griffier van de Antwerpse Handelskamer was hij gekend in heel Antwerpen waar hij in de wandeling het "zwart manneken" geheten werd. Hij maakte in zijn tijd, de negentiende eeuw, naam als de man die het aandurfde de gerechtelijke dwaling inzake de Fransonkundigen Coucke en Goethals aan te klagen, wat hem niet in dank werd afgenomen !... In het "Nieuw Vlaams Tijdschrift" heeft Herman Bossier, in april 1950, een zeer gedocumenteerd opstel gewijd aan "De Zaak Coucke en Goethals : geschiedenis van een mythe", één der beroemdste en meest tragische rechtszaken uit de vorige eeuw. Maar dit is een ander, zij het wrang verhaal dat buiten het bestek van dit bewust kort gehouden artikeltje, eveneens buiten de belangstellingsfeer van de lezers en lezeressen van "De Plate" valt. Toch dienen curiosa en vergeten documenten gesignaleerd te worden, mij dunkt, van zodra ze Oostende en de kustregio raken of handelen over. En het is goed dat ook deze stukjes een plaats krijgen in ons tijdschrift.

E. SMISSAERT

ENSORIANA

Van de hand van ons bestuurslid Norbert Hostyn verscheen in de reeks "Toeristische Bibliotheek" van de Vlaamse Toeristenbond een brochure getiteld "Ensor zien te Oostende". Naast een beknopte Ensorbiografie omvat ze een begeleidende tekst voor bezoeken aan het Ensorhuis & de Ensorzaal in het Museum voor Schone Kunsten. De brochure, erg rijk geïllustreerd, kost 40 fr. en is te verkrijgen in het Museum voor Schone Kunsten, het Ensorhuis en in alle filialen van de V.T.B.

A. VAN ISEGHEM

OPENBAAR VERVOER IN WEST-VLAANDEREN, 1838-1918.

Het driemaandelijks tijdschrift "BIEKORF" meldt in de aflevering 4 van 1981, meer bepaald op pagina 397, dat de Bruggeling Daniel De Volder een reeks brochures wijdde aan het openbaar vervoer in West-Vlaanderen.

Deze brochures werden gepubliceerd in eigen beheer, in 1930 en in 1981; zij zijn verkrijgbaar op het adres van de heer D. De Volder, Eigen Heerdlaan 26, 8200 Brugge; de prijs varieert per brochure volgens het aantal bladzijden. De geboden boekjes betreffen meer bepaald :

- Geschiedkundig Overzicht van het Openbaar Vervoer in de streek van :

1. Brugge en Knokke vanaf 1838 tot 1914 (44 blz.);
2. Ieper, Poperinge, Diksmuide vanaf 1853 tot 1914 (48 blz.);
3. Koeselare, Izegem, Tielt vanaf 1847 tot 1914 (24 blz.);
4. Kortrijk, Moeskroen, Menen vanaf 1839 tot 1914 (20 blz.);
5. Oostende, Veurne vanaf 1838 tot 1914 (31 blz.).

- Geschiedkundig Overzicht van het Openbaar Vervoer in de Provincie West-Vlaanderen vanaf 4 augustus 1914 tot 1918 (37 blz.).

De auteur geeft voor elke spoorlijn de naam van de concessiehoudende maatschappij, met de gegevens over stichting van de vennootschap, oprichters, kapitaal, aangelegde spoorlijnen en data van opening, enz. Hij behandelt ook uitgebreid de buurtspoorweglijnen (opgericht vanaf 1885) die dank zij de actieve en financiële tussenkomst van de gemeenten een snelle ontwikkeling kenden.

De brochure die handelt over de periode 1914-1918 en van interessante illustraties is voorzien, geeft talrijke inlichtingen over de spoor- en tramlijnen zowel in het bezet gebied als in het door België en de geallieerden behouden IJergebied. Bij veel gegevens wordt verwezen naar de officiële bron : Staatsblad, notariële akte, Koninklijk Besluit, enz.

Bij andere (bv. de datum van ingebruikname van lijnen) is er minder bronnaanduiding, maar dit zou wellicht deze bescheiden publikaties te zeer beladen.

A. Vanden Abeele besluit zijn recensie (door ons voor deze korte mededeling uitvoerig aangehaald) als volgt : " (...) Het geheel geeft in ieder geval een indruk van degelijk opzoekingswerk, met een overvloed aan data, cijfers, namen en andere concrete gegevens. Heel wat plannetjes illustreren op overzichtelijke wijze de inplanting van het openbaar vervoernet.

In hun zakelijke presentatie bevatten deze brochures dan ook een massa informatie die alleen dank zij de enthousiaste inzet van een liefhebber op zo'n volledige wijze kon samengebracht worden."

E.S.

December 1940

- Zondag 1 Om 16u30 tot 17 uur afweergeschut, bommen werden boven zee geworpen.
- Zaterdag 7 Hevig afweergeschut van 18u30 tot 24u20.
 Britsche toestellen worpen rond 21 uur bommen af ten Zuiden van het tweede Handelsdok, voor de bureaux van de Oude statie. 4 bommen zijn daar gevallen, waaronder een blindganger, waarschijnlijk een tijdbom want pas hadden de springstoftechniekers zich weggetrokken toen het tuig in werking trad.
 De tramlijn werd beschadigd, de bureaux van de Oude Statie werd beschadigd en telden veel gebroken ruiten.
 Dien nacht stortte een Engelsch vliegtuig neder op de Meiboom op een werkmanswoning, de bewoners van het huis die in de kelder zaten kwamen er heelhuids van af; de Canadeesche vliegers daarentegen ten getalle van 6 werden op slag gedood.
- Zondag 8 Afweergeschut rond 23 uur. Bommen werden aan de westkant van de stad afgeworpen.
- Dinsdag 10 In den morgen van 10 december rond 8u30 cirkelden verscheidene vliegtuigen boven stad. Rond de vischmijn wierpen ze brandbommen uit, ook aan de Marine werkhuizen en aan den kant van den Groenen dijk. In den avond rond 22u30 en rond 23u20 werd een zware bom afgeworpen op wijk Opex, dichtbij Café Tivoli. Een groot aantal brandbommen kwamen terecht op het klooster naast de kerk en op de kapel van het klooster. De zusters van het klooster geholpen door vrijwillige leden van de L.B. konden den vuurpoel meester worden.
 Ook in de Thomas van Loostraat brandden een aantal huizen welke spoedig gebluscht werden.
- Woensdag 11 Het luchtdoelgeschut trad in werking op verschillende tijdstippen op de vliegtuigen die de stad die nacht overvlogen. Er werden evenwel geen bommen afgeworpen.
- Vrijdag 20 Rond 21 uur deed het geronk van de aankomende vliegers zich weerom horen, het afweergeschut trad in werking. Weinige oogenblikken daarna werden brandbommen afgeworpen op en rond het oude kerkhof. Een zware bom kwam terecht in de middengang en verwoestte eenige graven. In de Dr. Verhaeghestraat viel een bom van zwaar kaliber op onbebouwde grond zoodat daar weinig schade aangedaan werd.
 In de Overvloedstraat, Werkzaamheidstraat en Northlaan op Mariakerke werden brandbommen afgeworpen welke evenwel snel gebluscht werden. Een nieuw bombardement deed zich een paar uren later voor. Om 3 uur werden bommen en brandbommen uitgeworpen tot 8u30. Het burgerlijk hospitaal werd door brandbommen getroffen, het vuur vond voedsel aan een wiegje in de kinderkamer en breidde zich snel uit, twee kinderen zijn aldus levend opgebrand, een derde wicht werd zwaar gewond. De brandweer die intusschen was opgeroepen kon het vuur snel meester worden.

In de St. Peterburgstraat werd de Albertschool, die met de vernieling gedurende de meidagen erg te lijden heeft gehad zoodat naar een ander voorlopig gebouw moest uitgezien worden, werd in voornoemde straat overgebracht waar het door twee bommen volledig vernield werd. In de Euphr. Beernaertstraat 62 viel een voltreffer welke het huis volledig vernielde. In dezelfde straat werden de huizen die volgen beschadigd :

nr. 7 & 9 Klein College, dak en voorgevel, zwaar beschadigd
nr. 11 dak en voorgevel zwaar beschadigd
nr. 13 dak en voorgevel zwaar beschadigd
nr. 15 dak en voorgevel licht beschadigd
nr. 17 voorgevel licht beschadigd
nr. 19 & 21 voorgevel licht beschadigd
nr. 2 Groot college, voorgevel zwaar beschadigd
nr. 4 Groot college, voorgevel zwaar beschadigd
nr. 6 Achtergevel van het Groot College zwaar beschadigd
nr. 8 voorgevel licht beschadigd
nr. 10&12 voorgevel licht beschadigd
nr. 1, 3 en 5 voorgevel zwaar beschadigd

In nr. 5 van dezelfde straat werd den Heer Degroote Jan gekwetst. In de Kapellestraat vielen twee zware projektielen welke volgende huizen beschadigden :

nr. 89 en 91 dak en voorgevel werden zwaar beschadigd
nr. 93 het dak werd gedeeltelijk weggeslagen
nr. 95 achtergebouw zwaar beschadigd
nr. 72 en 74 voorgevel licht beschadigd

In de Christinastraat :

Nr; 130 en 132 gansch vernield
nr. 134 pakhuis half beschadigd
nr. 136 en 137 voorgevel licht beschadigd
128, 131 b, 133, 135 voorgevel zwaar beschadigd

In de Christinaramp : nrs. 10, 12, 14 gansch vernield

Brandbommen kwamen terecht in de A. Pieterslaan op de huizen : Rijkswacht, Café Rodenbach, Lauwers, Au bon Coin, in de Peter Benoitstraat, Veldstraat, op de werkhuizen van den IJzeren weg en op de Tilburykaai.

Op Opex, spergebied, op de Slyckenslaan voor de pompierskazerne werden zware bommen afgeworpen. Deze nacht is een van de hevigste geweest, die Oostende tot nu toe meegemaakt heeft.

Zaterdag 21

Bommen werden op Opex, in het spergebied geworpen om 21u30. Rond 6u30 werden zware bommen op de Meiboom in de Gouweloestraat afgeworpen, waar ze in een weide terechtkwamen. Een honderdtal brandbommen werden op deze wijk afgeworpen en stichtten verschillende vuurhaarden die echter spoedig werden gebluscht. Slechts bij den Heer Devos, in de Gouweloestraat nam de brand uitbreiding, de L.B. leden moesten allen wat nog te redden viel uithalen, doch bij de komst van de brandweer werd het vuur spoedig overmeesterd. Een bom was op het huis van de familie Roeland gevallen, twee redders aldaar op ronde hielpen de menschen hun kelder te verlaten.

Zondag 22

Over het algemeen kalme nachten, slechts 2 maal afweergeschut.

(wordt vervolgt)

In "La Saison d'Ostende" van 6 september 1906 kon men lezen : "Il est passé, hélas! le point culminant de la saison, au point de vue artistique; c'était mardi, en effet, le splendide concert où le musicien le plus considérable, le plus subtil et le plus puissant à la fois, nous a tenus, deux heures durant, sous le charme victorieux de son art, et nous a élevés avec lui dans les sphères supérieures où plane son génie. Génie! Nul ne trouvera le mot trop fort de ceux qui ont entendu s'ouvrir les portes d'or du temple de l'Idéal, aux sublimes accords par lesquels Richard Strauss traduit la transfiguration d'un âme-"

In 1906 was het RINSKOPF en de Kursaaldirectie dus gelukt Richard STRAUSS te contracteren ! Op dinsdag 4 september 1906 kwam hij een concert van eigen muziek dirigeren in het Kursaal. Een bekroning te meer voor RINSKOPF's onafletende inspanningen om de "crème" van de Europese muziekwereld naar "zijn" Kursaal te brengen !

Richard STRAUSS, nog steeds goed gekend door elke melomaan, genoot tijdens zijn leven al een benijdenswaardige faam. Geboren te München in juni 1864, toonde hij al heel vroeg een uitzonderlijk muzikaal talent. Als componist verwierf hij jong nog faam met een helaas niet meer gespeelde symphonie (1884) en enkele jaren nadien met de gekende symphonische gedichten "Aus Italiën" (1887), "Don Juan" (1889), "Mac Beth" (1890), "Tod und Verklärung" (1890), "Teil Eulenspiegels lustige Streiche" (1895) en de adembenemende "Symphonia Domestica" (1904). Twee opera's, "Feuersnot" (1901), "Salome" (1905) en een groot aantal liederen completeerden de roem van de jonge meester. Andere meesterwerken moesten het licht nog zien : zo o.a. de opera's "Elektra" (waaraan STRAUSS juist in 1906 werkte) & "Der Rosenkavalier" (1901), het ballet "Schlagobers" (1924), de orkestwerken "Festliches Praeludium" (1914) en "Alpensymphonie" (1915), het hoornconcerto (1942) en het hoboconcerto (1946), de "Metamorphosen" (1946), enz.

4 september 1906 was dus de datum van STRAUSS' eerste optreden te Oostende. Tijdens zijn verblijf alhier logeerde hij in het Hôtel Continental. Vier dagen intense repetitie met het orkest ging de uitvoering vooraf. Geen wonder als men weet hoe aartsmoeilijk STRAUSS' orkestwerken geschreven zijn, zéker toen, wanneer die stukken nog betrekkelijk nieuw waren..

Op het programma stond de 8e symphonie van BEETHOVEN, een ongewoon stuk voor het Kursaal, maar door dirigent STRAUSS bedoeld als een eresaluut aan de grote meester . Alle andere nummers waren composities van STRAUSS zelf. Zo dirigeerde hij er zijn "Don Juan", "Tod und Verklärung", de liefdesscène uit de opera "Feuersnot", het orkestlied "Hymnus" (op. 33, n. 3; 1897) en twee liederen met piano : "Traum durch die Dämmerung" (op. 29, n. 1; 1895) en "Morgen" (op. 27, n. 4; 1894), Zanger was de bariton Richard BREITENFELD, toen verbonden aan de Opéra te Frankfurt.

X X X

Het volgende jaar kwam STRAUSS terug naar Oostende. Nu bracht hij zijn echtgenote mee. De aankondiging in "La Saison d'Ostende" luidde :

VENDREDI 30 AOUT 1907
GRANDE FESTIVAL RICHARD STRAUSS
SOUS LA DIRECTION DU MAITRE
AVEC LE CONCOURS DE MME
STRAUSS-DE AHNA CANTATRICE

In genoemd seizoen-dagblad verschenen portretfoto's van de maëstro en verder ook een korte biografische schets naast lovende artikels over zijn werken.

Het programma omvatte :

- Till Eulenspiegel; symphonisch gedicht voor groot orkest op. 28.
- Lieder "Das Rosenband" (uit op. 36) en "Muttertändele" (uit op. 43) en "Wiegenlied". Ze werden gezongen door Pauline STRAUSS, vrouw van de toondichter.
- Mac Beth (op. 23).
- 2 delen uit de symphonische fantasie "Aus Italien", nl. het zeer stemmingsvolle "Am Strande von Sorrent" en de spetterende finale "Neapolitanisches Volksleben", waar de gekende melodie "Funiculi, Funicula" in verwerkt is.

Over de finale de criticus van "La Saison d'Ostende : "Nous aimons moins le final et ces impressions d'Italie ne nous feront pas oublier celles de Charpentier..." Het concert eindigde met "Königsmarch" en met enkele liederen : "Morgen" en "Die Heilige drei Könige".

Het succes was weer eens compleet. STRAUSS werd meerdere malen terug geroepen. Meteen had het Kursaalorkest een van zijn schitterendste prestaties geleverd en ook STRAUSS was trouwens vol bewondering over het 150 man sterke ensemble.

STRAUSS overleed op 8 september 1949 te Garmish-Partenkirchen.

N. HOSTYN

Lit. : GROVE'S DICTIONARY OF MUSIC AND MUSICIANS.

Volgende aflevering : JULES DESWERT

LOPENDE BIBLIOGRAFIE I.V.M. HET LEEFMILIEU

Omtrent de bescherming en de vrijwaring van het, essentieel "ons" leefmilieu is al heel wat gepraat en ook geschreven geworden. De "Belgian Environmental Research Index" is een lopende bibliografie die de Belgische wetenschappelijke en technische literatuur in verband met het leefmilieu signaleert. Hierin worden artikels vermeld uit de 150 belangrijkste Belgische tijdschriften. Publikaties van Belgische auteurs in het buitenland worden eveneens opgenomen. Ook Belgische octrooien, boeken, conferenties en symposia zijn vermeld, zelfs indien van deze laatste geen verslagen beschikbaar zijn ... In 1981 verscheen volume 12, deel A, dat 549 referenties bevat en 136 pagina's telt; de kostprijs bedraagt 100 B.F. en de bestellingen van gegadigden dienen gericht aan het N.C.W.T.D. van de "Koninklijke Bibliotheek Albert I", Keizerslaan 4, 1000 Brussel. Fotocopieën van de gerepertorieerde artikels kunnen bekomen worden, mits betaling natuurlijk, bij de Fotografische Dienst van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel.

E. SMISSAERT

DE ZWARTE NONNEN TE OOSTENDE - EEN HISTORIEK (deel 1)

Onze voorzitter, de Heer August VAN ISEGHEM, stelde ons een interessant anoniem 19e eeuw's manuscript ter hand, een kleinood uit zijn persoonlijke "Ostendiana-verzameling" dat luidens het titelblad een geschiedenis van de Zwartzusters te Oostende bevat.

Het manuscript telt een zeventigtal bladzijden, door de onbekende samensteller zélf van commentaar en voetnoten voorzien.

Deze maand beginnen we de publicatie van dit handschrift. Het geheel zal een 35 à 40 tal bijdragen in beslag nemen. We zijn dus wel voor een 5 jaar "zoet" !

- bij het publiceren van de tekst wordt telkens de desbetreffende bladzijde in het manuscript voorop gezet
- de voetnoten die de tekst begeleiden zijn deze die in het manuscript zelf voorkomen.

Onze commentaar (waar nodig), volgt dan telkens op 't einde duidelijk onderscheiden van de commentaar en voetnoten van de (onbekende) auteur.

N.H.

BLAD 1 - TITELBLAD

STAD OOSTENDE

DE
HISTORIE
VAN HET
KLOOSTER DER "ZWARTE ZUSTERS"
TE
OOSTENDE

OORSPRONG VAN DEN NAAM
"ZWARTE NONNEN STRAAT"
NU DEEL
VAN DE
"OOSTSTRAAT"

- (wel te weten van aan de Kapellestraat tot aan de Kaaistraat) -
- blad 2r

- inleiding -

In de Nauwkeurige beschrijving der stad Oostende door Bowens lezen wij het volgende :

"In het jaar 1402 wierd door d'inwoonders binnen Oostende een vermaard Hospitael of Gast-huys gebouwd voor de zieke, welke Hospitael de Pauzen vergunt hebben met verscheyde Aflaeten. (1) Dit Hospitael moet gestaen hebben op de plaets alwaer tegenwoordig het Klooster is der Zwarte-zusters, steunende mijn gevoelen op een oud plan van de stad, gemaekt ten jaere 1551, alwaer een Kerksken staet uytgedrukt, gevolgentlijk zeer lang voor dat de teruggekome Grauwe Zusters van Sluys alsnu Zwarte-Zusters, binnen Oostende zijn gekomen, gelijk men voorders zal vinden"

(Eerste deel, blz. 16 en 17.) verders op blz. 104 lezen wij :

"Aengezien alle de Kloosterlingen genoodzaekt waeren de Stad Sluys te verlaeten, naer dat de zelve onder d'heerschappije der bondgenooten was gekomen, keerden de Grauwe-Zusters, dewelke op d'aenkomst van d'Hollanders en Engelschen, Oostende verlaeten, en hun naer Sluys in Vlaenderen begeven hadden, op ernstige aenzoeking van het Magistraet en van den Bisschop van Brugge, in het zelve jaer 1607 (2) naer Oostende weder. (3) Ik bevinde in zeker geloofwaardig Handschrift, dat de Grauwe-Zusters reeds van in het jaer 1544 Oostende bewoonden, en dat zij de Zieke bezorgden in het Hospitael, waervan ik in het jaer 1402 gesproken heb,

(1). Sanderus

(2). 1607 is misdrukt het moet 1609 zijn K.M.

(3). Gedenkschriften van 't klooster.

- blad 3r.

"welk Hospitael, volgens een zeer oud plan van Oostende, moet gestaen hebben ter plaets van hunne tegenwoordige (1783) wooning."

Wij hebben onlangs geheel het archivium van het Klooster gevonden, wij denken dat het in 't licht brengen van de Historie van 't klooster der Zwarte Zusters te Oostende eene plicht is, om alzoo dat Katholiek, godsdienstig en menschlievend gesticht, waar van de Oostendenaren een Zestigstal jaren beroofd zijn geweest, maar, waarvan zij heden het geluk hebben wederom een klooster te bezitten beter te doen kennen en meer te doen beminnen.

Deze historie, geheel eenvoudig geschreven, heeft ook voor oogwit, alle de zusters, die ooit te Oostende gewerkt hebben, te loven en te danken, omdat zij in tijden van ziekte, oorlog, pest en alle andere gevallen, voor onze voorouders, zoo veel gedaan hebben, zoo wel voor ziel als voor lichaam; al het welke de tegenwoordige zusters, in gelijke gevallen, wij twijfelen er niet aan, ook zouden doen, en dagelijks zijnd doende, voor de zieke en arme menschen.

Ook eenige zusters, geboortig van Oostende, aan de hedendaegsche inwoners bekend te maken, om dat van dezelve geen geheugen is overgebleven, daar zij zich zelve nochtans voor hare stadsgenoten geheel gegeven hebben.

De loon der menschen hebben zij niet gevraagd; wij zijn in 't volle betrouwen dat God aan allen den hemel voor alle deze liefdewerken, voor eeuwige beloning gegeven heeft; Hij die een glas water aan de armen in zijnen naam gegeven, niet onbeloond laat.

- blz 3v (blad papier waarop een rekeninguittreksel is overgeschreven; op blad 3v geplakt :)

Rekening van Oostende 1574 tot 1575

fo 54 Vso Suster Maykin Hoeck moeder van den godshuuse deser stede, de somme van drie ponden grooten, die hemlieden toegheleyt gheweest, in almoesen ten upsene van den jeghenwoordeghen diezen tyt ter odoonnantie van Mynheer den Commissaris, up huerlieden request 't jaer voorleden; ende dezelve alhier betaelt -----36 Lp.

(vervolgt)

N.N.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEMENKPLATEN IN OOSTENDE - V :
DE "PEPERBUSSE" AAN HET LEANDRE VILAINPLEIN

Over de "Peperbusse", de toren van de in 1896 afgebrande Sint-Pieterskerk, en die prijkt op de maarthladzijde van de puik verzorgde "Plate"-kalender 1983, verscheen reeds een uitgebreide bijdrage in het maartnummer 1974 : Het origineel gebrachte "De Oude Peperbusse vertelt" van Edward VAN ALDERWEIRELDT. We verwijzen onze lezers dan ook graag naar hun oud Plate-nummer want het heeft weinig zin hier nog eens hetzelfde te herhalen.

Enkel wat iconografische verwijzingen :

- tal van prentkaarten (zie oa. OIOP 1 : 33, 48)
- schilderijen, oa. Louis BOEL, John HILL, Charles WILDT
- gravures : zie VERBOUWE, Iconografie van het Arr. Oostende.
- reclameschilder Ch. GEUVELS bracht in zijn reeks zeefdrukken met Oostendse gezichten ook een voorstelling van de "Peperbusse".

X X X

Hierbij ook reeds het artikel over het Oorlogsmonument dat op de bladzijde "april" prijkt :

X X X

VI. HET MONUMENT DER GESNEUVELDEN OP HET SINT PETRUS EN PAULUSPLEIN

Het einde van de Eerste Wereldoorlog bracht goeie tijden mee voor 's lands beeldhouwers : iedere stad of dorp moest immers dringend voorzien worden van een "monument der gesneuvelden" om hen die in die droeve vier jaar hun leven hadden gelaten passend te eren. Zo ook Oostende.

Oostende gaf de opdracht voor het monument aan Pieter Braecke voor wat het sculptuur gedeelte betrof en aan architect CRETEN voor het bouwkundig gedeelte.

Pieter BRAECKE (° Nieuwpoort, 4 oktober 1859) was een van de meest vooraanstaande beeldhouwers in ons land (1). Hij studeerde bij PICKERY te Brugge, bij DETAILLE en VANDERLINDEN te Leuven, bij HOUSTONT en P. DEVIGNE te Brussel. Hij deed - met enorm succes - mee aan zowat alle belangrijke salons van zijn tijd, en behaalde o.m. een gouden medaille tijdens de Exposition Universelle 1900 te Parijs.

Hij is schepper van tal van genrestukken, portretbusten, medaillons, grafmonumenten, en Openbare monumenten. Musea te Brussel, Liège, Mechelen en Nieuwpoort bezitten werk van hem. Vooral zijn kleiner werk wordt de laatste tijd weer fel begeerd, dit terwijl de Stad Nieuwpoort de stukken die destijds het Pieter Braeckemuseum aldaar stoffeerden, nu op een schandelijke wijze slaat : verkrotten in de kelders van " 't Kasteeltje" in de Langestraat, waar straatkatten en ander ongedierte vrij-spel hebben...

BRAECKE overleed te Nossegem op 10 november 1938.

X X X

Het model van het monument was in 1922 voltooid en werd in mei van dat jaar definitief goedgekeurd. De inhuldiging kon op 4 september 1922 geschieden.

Voorgesteld is "De Belgische Soldaat stapt uit de loopgraven van de IJzer voor de bevrijding van zijn land". Dit monumentale en pathetische brons rustte op een kolossale sokkel die naar boven toe steeds smaller werd. In de sokkel waren twee hoogreliefs ingewerkt, het ene de "Vlucht van de Oostendse vissers", het andere "De verdediging van het vaandel" voorstellend. Een omheind bloemenperkje sloot het geheel af.

De architectuur was een soort amalgaam van art-decopogingen en eclectische resten.

X X X

In de zestiger jaren begon het monument gevaarlijk over te hellen. Toen werd er wijselijk besloten daar iets aan te doen en meteen het geheel te actualiseren. Die opdracht werd toevertrouwd aan de Oostendse Beeldhouwer Gust MICHIELS (1968).

Gust MICHIELS, beeldhouwer en ceramist werd te Oostende geboren in 1922. Hij deed zijn studies aan het Sint-Lucasinstituut te Gent maar is voor een groot deel ook autodidact. Hij is de auteur van het monumentale wapenschild in reliëf op de korte zuidgevel van het huidige stadhuis en van de heiligenbeelden in de O.L.V. Kerk te Mariakerke.

In de versie - MICHIELS werd de bronzen soldaat met zijn wijds armgebaar "afgedankt"; in extremis kon hij van de snijbranders gered worden, vond onderdak in de vestiaire van de toneelzaal in het Feest- en Cultuurpaleis en berust nu in het Heemkundig Museum "De Plate" waar hij de wacht houdt bij de sectie "Oorlog 14-18". Nagenoeg alle architectuurfragmenten werden weggehaald en enkel twee reliëfs vonden genade. Ervoor plaatste MICHIELS een licht gebogen muurtje waarop hij krachtige portretkoppen van Koning Albert en Koningin Elisabeth aanbracht.

PLECHTIGHEDEN AAN HET OORLOGSMONUMENT :

- overlijden Koning Albert (17 februari)
- wapenstilstand (8 mei)
- wapenstilstand (11 november)
- een zaterdag in oktober "Fakkels der Zee"
- meestal op 9 mei : "Herdenkingsfakkels uit Groot-Brittannië"

ICONOGRAFIE :

Tal van prentkaarten, van de twee versies
- OIOP 1, nr. 91

LIT. :

C. LOONTIENS, Guide du Touriste..., p. 14-16

ANDERE WERKEN VAN BRAECKE TE OOSTENDE

- De 4 evangelisten in de S.S. Petrus en Pauluskerk
- de tympanen met tafereelen uit het leven van Sint-Jozef boven de poorten van de Sint-Jozefskerk
- Drie graties (destijds in Kursaal) (nu spoorloos)

N. HOSTYN

(1). K.R. BERQUIN, Beknopte levensbeschrijving van P.J. BRAECKE, beeldhouwer, Nieuwpoort, 1956.

LEVENSBERICHT GEWIJD AAN DE VOLKSKUNDIGE ANTOON VIAENE

Minder geweten onder het brede publiek dat de volkskunde en geschiedenis een goed hart toedraagt, is dat wijlen Eerwaarde Heer Antoon Viaene (1900-1979) om zijn vele verdiensten aan de wetenschap lid was van de 'Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden'. Ieder lid van dit Noordnederlands Genootschap kan een uitgebreid In Memoriam krijgen in het 'Jaarboek' van genoemde Maatschappij, wat soms jaren kan aanslepen (voor sommige figuren komt het er nooit meer van, ook dat kan gebeuren!). De heer J. de Muelenaere wijdde een 'Levensbericht' aan de figuur van de Westvlaamse volkskundige Antoon Viaene; deze biografische notitie is inmiddels opgenomen in het Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden, 1980-1981 (in feite verschenen in 1982), bladzijden 211 tot en met 219.

E. SMISSAERT

TOL-, INVOER EN UITVOERRECHTEN GEHEVEN TE OOSTENDE, 1672-1673

Een aanzienlijke lot archieven die kunnen ondergebracht worden in de categorie "familiale" archieven kreeg de benaming "Fonds d'Ennetières" mee. Deze archivalia berusten thans in het Rijksarchief te Kortrijk. Aldoor stelde Ernest Warlop een "Inventaris van het fonds d'Ennetières" samen welke inmiddels keurig in druk verschenen is, anno 1981, is de bekende reeks "Inventarissen" uitgegeven door het Algemeen Rijksarchief te Brussel.

Een inventaris wordt niet gelezen, wel geraadpleegd en zo merkten wij op dat een annex met "Stukken zonder duidelijk verband met het fonds" voorkomt. Meer bepaald op bladzijde 218 van deze wel zeer uitgesponnen inventaris treft men onder nummer 3053 volgende beschrijving aan die historici van de kust kan interesseren :

" (3.053) : Staten van de tol-, invoer- en uitvoerrechten geheven te Oostende, 1672-1773 : 1 register + 1 katern "

E. SMISSAERT

Zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (1)

Het economisch leven van onze badstad, van 1880 tot aan W.O.I. - de periode waarover het hier hoofdzakelijk gaat - komt op levendige wijze tot uiting in de bedrijvigheid van de Oostendse Handelskamer en wel concreet in het "Bulletin mensuel" van dat organisme. Het is wel eens interessant na te gaan welke nuchtere problemen in onze stad tijdens de zgn. "Belle Epoque" aan de orde waren.

Mijn kennis van wat hier volgt heb ik bijna uitsluitend gehaald uit die maandelijksse rapporten waarvan onze Stadsbibliotheek een uitgebraide maar niet volledige (de jaarboeken 1884 en 1914 ontbreken) verzameling bezit.

Die "Association commerciale, maritime et industrielle de l'arrondissement d'Ostende" - de officiële benaming van de vereniging - was opnieuw georganiseerd op de statutaire vergaderingen van 16 en 30 november 1880. Ieder lid van de Handelskamer koos zijn afdeling maar mocht lid zijn van de andere secties. In het begin waren er 5 nl. 1. Handel en Transport - 2. Scheepvaart - 3. Nijverheid - 4. Zeevisserij - 5. Badseizoen. In 1882 werd sectie "Landbouw" in het leven geroepen en in 1886 werd "Scheepvaart" met "Nijverheid" versmolten en waren er dus 5 secties, een toestand die duurde tot 1911, het jaar dat de sectie "Expéditeurs" werd opgericht.

De kamer, bestuurd door een "Collège permanent", bestaande uit een voorzitter, vice-voorzitter, secretaris en alle voorzitters en secretarissen van de verschillende secties, hield in principe elkemaand een vergadering waartoe alle leden uitgenodigd waren. In de praktijk schommelde het aantal bijeenkomsten van dat bestuurscollege tussen 5 en 13. Bovendien was er minstens één keer per jaar (bij voorkeur in januari of februari) een algemene vergadering voorzien. Alle secties - die op onregelmatige tijdstippen bijeenkwamen - moesten jaarlijks bij het "Collège permanent" verslag uitbrengen over hun werking. Wat lang niet altijd gebeurde. De sectie "Badseizoen" b.v. bleef daarin vaak in gebreke. Het lidmaatschap van de kamer bedroeg 15 fr per jaar. Het ledenaantal van de vereniging klom, met ups en downs, van 82 in 1880 tot 161 in 1913. In 1920 waren er nog 132.

August Stracké (=A.S.), die sinds 31 mei 1876 het Hôtel d'Allemagne (het ge-
wezen Hôtel des Bains) in de Kaaistraat (eerst nr. 24, in 1892 nr. 22)
exploiteerde, trad toe tot de Oostendse Handelskamer op 15 maart 1881. Hij
werd lid van de sectie "Saison des Bains" ook genoemd "Intérêts balnéaires" - waar-
bij uiteraard vele hoteliers, die immers van het badseizoen moesten leven, zich
aansloten, o.a. Ch. Mann (Hôtel de France), Oscar en Juvenal Thoma (Hôtel de la
Plage), Léon Thoma (Océan), Ch. Deschepper (Couronne), J. Elleboudt (Fontaine),
A. Declerck (Kursaal et Beau Site). De sectie, begonnen in 1880 met 20 leden, tel-
de er in 1913 : 52.

In 1893 was A.S., als "Importateur d'huîtres et homards", later als "négociant
en h. et h.", ook lid van de secties Handel en Transport (1) en van Zeevisserij
(3). In 1899 bovendien van de sectie Nijverheid (2) en tenslotte van 1901 af ook
lid van afdeling Landbouw (5), dus van de 5 secties.

In 1880 was Ch. Janssens (de latere burgemeester) voorzitter van de kamer en
Aug. Van Inschoot, secretaris. Van de sectie "Saisons des Bains" was dat respec-
tieve Ch. Mertian (Hôtel Mertian) en D. Verhaeghe-Baele (Hôtel de la Marine,
Oostende en Hôtel de la Plage, Middelkerke).

Over de activiteiten van A.S. - vooral zijn tegenwoordigheid op de vergaderingen en zijn mondelinge tussenkomsten - geven de "Bulletins" ongelijke inlichtingen. Eerst in 1887 worden de aanwezige leden gesignaleerd zodat we niet kunnen uitmaken in welke mate A.S. de vergaderingen van 1881 tot 1885 heeft bijgewoond.

Daar ik mij beperk tot het optreden van A.S., wordt de bedrijvigheid van de Handelskamer hier slechts ten dele weerspiegeld. Voor de duidelijkheid ga ik stipt chronologisch te werk en noteer telkens de zitting van het Collège permanent (=C.P.) van de Assemblée générale (=A.G.) of van de sectie "Intérêts balnéaires". Toespraken of mondelinge tussenkomsten van A.S. worden samengevat.

Terloops vermeld ik dat in het Hôtel d'Allemagne soms het banket gehouden werd na de algemene vergadering van de Handelskamer. Dat was o.m. het geval op 18.01.1883, op 8.02.1885, op 29.01.1888 en op 4.02.1900. Ook voor andere feestelijke gelegenheden werd het hotel van A.S. gebruikt.

1885

Op 29 juli van dat jaar achterhalen we - in de rapporten - het eerste optreden van A.S. Hij behoort nl. tot de 8 afgevaardigden van de Oostendse Handelskamer die, geleid door voorzitter Ch. Janssens (burgemeester sinds 30.05.1882) en A. Liebaert, secretaris, ontvangen worden door minister de Moraau (Openbare Werken) en die hem spreken over de gebrekkige haveninstallaties in Oostende.

1886

C.P. 13 februari 1886 - Ongunstige berichten over België

Tijdens die zitting stelt A.S. de vergadering in kennis van verscheidene Duitse kranten met negatieve artikelen over ons land. Het zijn berichten van correspondenten, zegt A.S., die het niet nauw nemen met de waarheid en vooral sensationeel verspreiden. In het belang van Oostende moeten die beweringen weerlegd worden. Het badseizoen nadert en de vreemdelingen moeten kost wat kost weten dat er in België rust heerst.

Opmerking

Die ongunstige berichten, vaag gehouden, steunden op feiten. Zij doelden ongetwijfeld op de spanningen toen in het land onder de zich moeizaam emanciperende arbeiders. In hun lange strijd voor betere arbeidsvoorwaarden, hogere lonen en algemeen stemrecht kwam het in de jaren '80 (in 1885 werd de "Belgische Werkliedenpartij" gesticht) herhaaldelijk tot stakingen en onlusten.

C.P. 23 november 1886 - Pakketbotengids. Audiëntie bij Vandenpeereboom

De voorzitter (Ch. Janssens, burgemeester) bedankt A.S. voor de Pakketbotengids ("guide relatif au service postal entre Ostende-Douvres") die hij aan de kamer geschonken heeft. Hierbij volgende toelichting.

Kort tevoren had A.S. een exemplaar daarvan aan de Oostendse Gemeenteraad overgemaakt. In de raadszitting van 16 november 1886 had burgemeester Janssens zijn dank daarvoor uitgesproken. Die gids, zei hij, ten behoeve van de reizigers die van Oostende naar Dover reizen samengesteld, met het doel Oostende als badstad te doen kennen, zou in Duitsland, gratis op 40.000 exemplaren verspreid worden. De auteur nam zich voor ook een Engelse uitgave te publiceren. Om de belangrijke dienst die A.S. hiermee aan Oostende bewees, vroeg de burgemeester een motie van dankbetuiging te stemmen aan het adres van A.S., wat met algemeenheid van stemmen gebeurde.

Opmerking

Die gids (waarvan de stadsbibliotheek geen exemplaar bezit) zal wel een Franse (en wellicht verkorte) versie geweest zijn van de "Reise-Führer ..." (met uitgebreide inlichtingen over Oostende) die A.S. in januari 1887 publiceerde als Gratis-Ausgabe, in een oplage van 40.000 exemplaren die hij aan de treinreizigers uitdeelde. (Zie mijn bijdrage : A. Stracké (2) in De Plate, 11e jg., nr. 2, februari 1982, p. 15-16).

+ Audiëntie bij minister Vandenpeereboom

Tijdens diezelfde zitting van het C.P. (23.11.86) wordt A.S. met Aug. Laroye (voorzitter van de sectie Handel en Transport) door het C.P. als afgevaardigde aangeduid voor een audiëntie bij de minister van Spoorwegen, J. Vandenpeereboom.

Het verslag daarvan vinden we p. 242-243 van het jaarboek. Op 24.11.86 trekt A.S. met A. Laroye naar Brussel waar ze aan de minister voorgesteld worden door Louis Carbon, volksvertegenwoordiger voor Oostende. In naam van de Oostendse en de Brugse handelskamers pleit A. Laroye voor een trein van 8 u. uit Oostende naar Gent. Daaraan zouden volgende voordelen verbonden zijn : hij zou pas, na de eerste postbedeling in onze stad, vertrekken en betere aansluitingen geven in Gent, o.a. naar Kortrijk en Brussel.

1887-1888-1889

In die jaren schijnt A.S. ten opzichte van de Handelskamer weinig ijver te betonen. Vindt de energieke en ondernemende man de vergaderingen van het C.P. niet belangrijk genoeg en tijdrovend ? Op de 29 bijeenkomsten van het C.P. is hij slechts 3 keer aanwezig.

Terloops herinner ik eraan dat A.S. op 31 augustus 1889 tot Belg genaturaliseerd werd.

1890

A.S. laat zich (voorlopig) wat meer zien op de vergaderingen van het C.P. : 5 keer op 11.

C.P. 10 april 1890 - Weer op audiëntie bij minister Vandenpeereboom

Tijdens die zitting deelt de voorzitter (nu A. Van Imschoot) mee dat hij met Laroye en A. Stracké naar Brussel geweest is (dat was op 9 april dat jaar) om de minister te spreken over de verschillende maatregelen die moeten genomen worden voor het aanstaande seizoen, vooral op het gebied van de publiciteit met grote affiches, in Engeland.

(De keuze van Laroye en Stracké zal wel bepaald geweest zijn door de audiëntie van 24.11.1886 - cf. supra).

C.P. 12 juni 1890 - Reisgoedcontrole

In verband met de reisgoedcontrole aan de Franse grens (Menen), beweert A.S. dat er bevelen gegeven zijn om voor de internationale treinen, van 1 juli af, dat onderzoek te doen in Oostende. Voorzitter Van Imschoot meent dat A.S. zich vergist, ten minste wat de Franse treinen betreft.

Als Oscar Thoma opmerkt dat in 1889 de reizigers soms toekwamen zonder reisgoed, antwoordt A.S. dat de directie van de Spoorwegen maatregelen heeft getroffen om dat in de toekomst te vermijden.

1891 - 1895

Die jaren vormen voor A.S. wel een dieptepunt wat het bijwonen van de vergaderingen betreft. Hij moet door drukke bezigheden in beslag zijn genomen want tot en met 1895 gaat hij maar 2 keer naar een algemene vergadering en woont één enkele van de 45 bijeenkomsten van het C.P. bij.

1896

Dat jaar spijbelt A.S. wat minder want hij is aanwezig op 5 van de 9 vergaderingen van het C.P.

C.P. 26 november 1896 - Publiciteit

De voortreffelijke secretaris, Alb. Bouchery, verklaart dat het publiciteitscomité 24.000 fr. in kas heeft, een geringe som, die moet dienen voor algemene publiciteit en niet voor de expo van Brussel (1907). De Handelskamer moet een speciale subsidie vragen aan de stad.

A.S. beaamt die woorden en meent dat er ook een beroep moet gedaan worden op de Oostendse handelaars.

C.P. 22 december 1896 - Reisgoedcontrole

Weer wordt er geklaagd over de tijdrovende reisgoedcontrole in Menen. A.S. merkt hierbij op dat de Franse families die onze kust bezoeken, heel tevreden zijn over de nieuwe maatregelen.

1897-1898

Het eerste Jaar weer geringe activiteit van A.S. : op 7 vergaderingen - waaronder 5 van het C.P. - is hij slechts 2 keer aanwezig. Het jaar daarop toont hij wat meer ijver : 3 van de 6 zittingen van het C.P. woont hij bij.

C.P. 20 maart 1889 - Expo in Bergen (Noorwegen)

De voorzitter, Van Imschoot, wijst op het belang van de internationale visvangstexpo in Bergen (Noorwegen).

A.S. haakt daarop in en verklaart dat de Belgische regering daartoe een comité heeft samengesteld en dat verscheidene Oostendenaars in Bergen zullen exposeren.

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

OOSTENDSE BLAASPIJPMMAATSCHAPPIJEN

Ary SLEEKs vermeld in een van zijn werken (1) het bestaan van een Oostendse Blaaspijpmmaatschappij. Het gaat over de VLAAMSE BLAZERSGILDE, die haar lokaal had in het BOLDERSHOF, Fortuinstraat 14, op het Hazegras. De laatste hoofdman, was volgens Ary Sleeks, de heer CORNELIS, een marmerbewerker, die bijna een halve eeuw op de Zuidlaan (Alfons Pieterslaan) gewoond heeft. Verder vermeld hij als bestuursleden de heren BLOMME, in zijn tijd een gekend loodgieter op het Hazegras, Arthur BONNEL en Edward DEMAN, een schrijnwerker en een meubelmaker uit de Fortuinstraat.

J.B. DREESEN

(1) OUDE OOSTENDSE AFSPANNINGEN ? DANSZALEN EN CAFE-CHANTANTS door Ary Sleeks.
Zie blz. 35 tot blz. 38 HET BOLDERSHOF.

1. BESTUUR.

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1982.

de heer A. Van Iseghem	voorzitter
de heer O. Vilain	ondervoorzitter
de heer J.B. Dreesen	secretaris
de heer G. Vermeersch	penningmeester

Mevrouwen N. De Taeye - Snyckers en J. Valkenburg en de heren J.P. Falise, N. Hostyn, J. Klausling, W. Major en E. Smissaert als leden.

a. Deelname aan vergaderingen, werkgroepen, commissies en gowdagen.

- In de loop van het jaar werden 10 bestuursvergaderingen gehouden.
- De kring was vertegenwoordigd in de Kulturele raad Oostende door de heer O. Vilain. Hij woonde 8 algemene vergaderingen en 15 bureau- en werkvergaderingen bij.
- De kring was vertegenwoordigd op de Gouwdag - Studiedag van 3 april 1982 te Staden met 5 bestuursleden.

b. Algemene vergaderingen.

- Een algemene ledenvergadering ging door op 28 januari 1982. Er waren 107 aanwezigen.
- Een Algemene Statutaire vergadering ging door op 16 juni 1982. Alle effectieve leden waren aanwezig. Er werden geen wijzigingen aan de statuten voorgesteld. De lidmaatschapsbijdrage werd met algemeenschap van stemmen vanaf 1983 op 300 fr. gesteld. De heer Edebau nam ontslag. De heer Falise werd verkozen tot lid van de raad van beheer.

2. SECRETARIAAT.

Het secretariaat van de Kring verwerkte tijdens het jaar 144 stukken in de briefwisseling.

a. Leden.

De kring telde op het einde van het jaar 453 leden. Dit is een vermindering van 21 leden ten overstaan van 1981.

b. Necrologie.

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden : de heer D. DEMOOR, de heer G. FREMAUT, de heer H. SMISSAERT, de heer L. HOLLEVOET, de Heer D.J. KLAASEN.

3. AKTIVITEITEN.

a. Voordrachten.

Er werden negen lezingen gehouden, te weten :

- 28 januari 1982
BEELDEN VAN OUD EN NIEUW OOSTENDE, diavoordracht door de heer J.P. Falise.
107 aanwezigen.

- 25 februari 1982
HET BIER IN DE GESCHIEDENIS EN DE FOLKLORE, voordracht door de heer J. Penninck. 74 aanwezigen.
- 25 maart 1982
DE SLAG VAN NIEUWPOORT IN RELATIE TOT HET BELEG VAN OOSTENDE, voordracht met documentatiemateriaal door Mevrouw Maria Vlamynck. 65 aanwezigen.
- 29 april 1982
POETISCHE BERICHTEN OVER OOSTENDE. Voordracht met poëzie van en over Oostende door de heer Fons Roets. 50 aanwezigen.
- 27 mei 1982
DE BUURTSPoorWEGEN AAN ONZE KUST. Diavoordracht door de heer Ronny Standaert. 63 aanwezigen.
- 30 september 1982
HET TONEELWEZEN TE OOSTENDE (1940-1980). Diavoordracht door de heer R. Struys. 92 aanwezigen.
- 28 oktober 1982
DE IBIS - STORY. Diavoordracht door de heer R. Coelus. 110 aanwezigen.
- 25 november 1982
OOSTENDSE ZEEVISSERIJ IN DE 19de EEUW. Diavoordracht door de heer J. Devos. 87 aanwezigen.
- 16 december 1982
S.E.O. EEN TERUGBLIK OP HET VERLEDEN. Diavoordracht door de heer O. Bals. 110 aanwezigen.

b. Podiumoptreden.

Op zaterdag 11 december 1982 werd in het Koninginnehof een Oostendse Kleinkunstavond gebracht door de Oostendse groep SIMOENS - VAN HEVEL. Deze avond was voorafgegaan door het jaarlijkse souper. Er waren 79 aanwezigen.

c. Studiereis.

Op zondag 13 juni 1982 ging een studiereis door naar BRUGGE DIE SCONE dit onder leiding van de heren J.B. DREESEN en VERLONJE. Er waren 50 deelnemers.

d. Andere activiteiten.

- Jaarlijkse veiling.

Op 28 januari 1982 ging onder leiding van de heer O. VILAIN de jaarlijkse veiling, voorbehouden aan leden, door. Er waren 107 aanwezigen. Er werden 96 stukken aan de man gebracht.

- Thematische tentoonstellingen.

Januari 1982

- OUD STATION OOSTENDE. 245 bezoekers.

Februari 1982

- OOSTENDSE KERKEN EN KAPELLEN. 205 bezoekers.

Maart 1982

- CHARLES WILDT EN HET OUDE OOSTENDE. 145 bezoekers.

April 1982

- OSTENDIANA IV. 175 bezoekers.

Mei 1982

- DUINENKERKJE - MC LEOD. 265 bezoekers.

- De Heer R. Vinckt - drie foto's van het oud station Oostende.
- De Heer W. Major - ovale, glazen en vierhoekige plastieken platen voor aangenomen huis SEO.
- een stel bierglazen, kopjes, schoteltjes en melkkannetjes van de vroegere tearoom SEO.
 - een varia geldkartons.
 - een klachtenboek.
 - een reeks info-bladen SEO.
 - een houten bakje waaruit volgnummers werden getrokken.
 - een brievenweger.
 - een varia naamplaatjes en nummers om op een jas te steken.
 - een klachtenboek apotheek.
 - een groot boek voor inschrijving van bijvoeglijke aandelen.
 - een kader met foto.
 - een stel penningstempels.
 - twee kaders met foto's van de stichters.
 - een plaat met reclame voor verkoop of afbetaling SEO.
- De Heer H. VERBORGH - twee limonade flessen oud model.
- De Heer G. DECLERCQ - een model van een DRIEMASTVOLSCHIP op houten onderstel.
- Mevrouw G. MESTDAGH - een ingekaderde foto van de O.260.
- De Heer J. ELLEBOUDT - een stel foto's.
- enkele menu's van in Oostende gehouden banketten.
 - enkele prentkaarten.
 - een herdenkingsplakket 25 jaar voorzitter VOSMO.
- De Heer O. VILAIN - een OPPERGAAL van de Schuttersgilde Sint-Sebastiaan.
- een half verheven beeldhouwwerk van de hand van OSCAR DECLERCK.
- Mevrouw LEGRAND - een inventaris van de AFFICHEVERZAMELING van de kring.
- De Heer ENGELS - een ingekaderde reproductie (0,5 x 3,5 m) van een schilderij van BASTIN uit het OOSTENDSE PANORAMA.
- De Heer VAN ISEGHEM - een boek "WATER, GAS en ELEKTRICITEIT IN DE STAD OOSTENDE".
- De Heer ALLEIN - Enkele tientallen STICKERS van Oostendse firma's en verenigingen.
- Mevrouw J. REMAUT - een plaasteren nis voor heiligenbeeld.
- De Heer J. VAN HOECK - enkele boeken i.v.m. Oostende.
- een reeks gekleurde prentkaarten i.v.m. Oostende.
 - een reeks ongekleurde prentkaarten i.v.m. Oostende.
- De Heer W. VERLONJE - een fotocopie van een kaart van de Polders rond Oostende in de 18de eeuw.
- De Heer VAN ISEGHEM - een reeks dokumenten met betrekking tot het Sociaal-Cultureel leven in Oostende tijdens La Belle-Epoque.
- De Heer N. HOSTYN - een Administratieve gids van Oostende uitgegeven door de J.E.K.O.
- De Heer G. VERMEERSCH - een reeks recente publiciteitskaarten van Oostende.
- een herdenkingstegel Brandweerkorps Oostende 1982.
- De Heer L. SOREL - een AFFICHE TOMBOLA WINTERHULP.
- De Heer GOEGHEBEUR - een gemerkte BLOK LIJM.
- De Heer G. VERMEERSCH - Drie HOUTEN NAGELS van een scheepswrak.

- De Heer E. SMISSAERT - acht recente foto's van het "DE PLATE" bestuur.
- De Heer J. DE HOECK - 10 ongekleurde prentkaarten van Oostende.
 - 46 gekleurde prentkaarten van Oostende.
 - een boek "DELBOUILLE ET DUJARDIN" 1981.
 - een boek "LES COMPAGNIES DES INDES" 1966.
 - een boek "DE OOSTENDSE COMPAGNIE" 1972.
 - een boek "GRANDEUR ET DECADENCE" 1956;
 - een pamflet "LA LUTTE HEROIQUE DE LA COMPAGNIE D'OOSTENDE".
 - een exemplaar van de ANTONY album.
- De Heer A. GOETHALS - een officiers uniform RMT;
 - een officierspet met kenteken RMT.
 - een matrozenmuts met luit LOODSWEZEN.
 - een mutslint met aanduiding RMT.
 - een mutslint met aanduiding O-D.
 - een kenteken met anker voor trui RMT.
- Mevrouw VAN TROOST - een kadertje met opschrift ENGELSE VOGELPIK 1932-1957.
- De Heer R. VYNCK - een reeks kleine AFFICHES m.o.t. Oostende.
- De Heer M. VAN STEENLAND - twee AFFICHES OOSTENDE - DOVER.
- De Heer D. LAMS - een KANONBALLETJE.
- Mevrouw VAN TROOST - een sierschotel.
 - drie BEKERS.
- De Heer LIETARD - een ERETEKEN van Albert I veteranen.
- De Heer W. MAJOR - elf foto's verband houdende met het THERMENGEBOUW.
 - een- en veertig foto's verband houdende met de VINDICTIVE raid op OOSTENDE en ZEEBRUGGE.
- De Heer E. SMISSAERT - een MATROZENUNIFORM v/d ZEEMACHT.
 - een reeks andere matrozen kleding stukken.
- De Heer DESCAMPS - vijf diploma's verband houdende met de aanstelling in de ondergeschikte orden van een priester.
- De Heer VAN DUYVENBODEN - enkele kledingstukken.
- De Heer GOETHALS - een matrozentrui model RMT.
- Mevrouw A. VAN GLABBEKE - twee jaargangen DE PLATE.
- De Heer BONTE - een uithangbord van zadelmaker.
- De Heer J.M. HALEWYCK - een ingekaderde foto van DE SMET DE NAEYER.
- Mevrouw GOES-VAN STEENE - tien verschillende schaven.
- De Heer O. BALS - twee- en twintig foto's betrekking hebbende op de SEO.
- De Heer F. GEVAERT - vijf plannen van de uitbouw van de haven van Oostende in functie van de Oostende-Doverlijn.

e. Zorgden voor het museum.

Mevrouw De Taeye en de heren Dreesen, Hostyn, Van Iseghem en Vermeersch vormden de werkgroep MUSEUM.
 De heer VAN DUYVENBODEN en VERMEERSCH verzorgden de uitbating ervan.
 De heer N. HOSTYN, G. VERMEERSCH en D. VAN DUYVENBODEN verzorgden de thematentoonstellingen.

5. PUBLICATIES.

a. Tijdschrift.

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data in jan, feb., maart, april, mei, sep, oct, november en december.

In het totaal werden 221 bladzijden gepubliceerd waarvan 16 fotobladzijden. Een inhoudstafel van 21 bladzijden van de jaargang 1981 werd opgemaakt door de heer N. HOSTYN.

Als hoofdredacteur fungeerde de heer O. VILAIN en als redactieleden de heren Dreesen, Hostyn en Smissaert.

b. Aanwinsten boekenfonds.

(buiten de boeken voorzien in 4d Aanwinsten museum)

- een exemplaar tijdschrift Gemeentekrediet 1978-79
- een exemplaar tijdschrift Gemeentekrediet 1980-81
- een exemplaar tijdschrift Iepers Kwartier 1978 t.e.m. 1981
- een exemplaar tijdschrift Bachten de Kupe 1980-81
- een exemplaar tijdschrift De Plate 1981
- een exemplaar Ter Cuere jaarboek 1981
- een exemplaar Jaarboek Coclariensia 1979
- een exemplaar Het Houtland Jaarboek 1980
- een exemplaar Sportaffiches in België 1890-1940
- een farde correspondentie De Plate 1979
- een farde correspondentie De Plate 1980
- een farde correspondentie De Plate 1981

c. Kalender.

Door tussenkomst van de heer Vilain en de inzet van het SNELDRUKCENTER, Torhoutsesteenweg, werd aan elk lid een kalender 1982 aangeboden met als thema : "OOSTENDE EN HET SCHIP".

d. Ruilabonnementen.

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen :

- Ter Cuere, Bredene;
- Het Houtland, Torhout;
- Iepers Kwartier, Ieper;
- Ons Doonkerke, Costkamp;
- Zedelgense Kring voor geschiedenis;
- Aan de Schreve, Poperinge;
- David Jonckheere, Aartrijkse;
- Het Brugs Ommeland, Sint-Andries;
- Bachten de Kupe, Nieuwpoort;
- Gemeentekrediet van België;
- Centrum voor Vlaamse Volkscultuur;
- Vlaamse Vereniging voor Familiekunde-Nationaal;
- Graningate, Middelkerke;
- Oudheidkundige kring : "Het land van Waas";
- Den Dyzere, Diksmuide.

6. GIFTEN.

De kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van : Mevrouw Gryspeerd-Messing.

Gedaan te Oostende op de 24ste van de Louw-, IJs- of Wolfsmaand 1983.

J.B. DREESEN
secretaris

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

ARY SLEEKES GESPREKSAVOND

De Willemsfonds afdeling van Oostende richt op vrijdag 11 maart om 20u30 in de Conferentiezaal van het Stadhuis een gespreksavond in over de Oostendse letter- en volkskundige ARY SLEEKES.

Gelet op het feit dat ARY SLEEKES in 1956 medestichter was van onze kring "De Plate" en in de eerste beheerraad als archivaris zetelde kunnen wij onze leden deze avond, die onder gespreksleiding van zijn neef Raf SEYS gehouden wordt, warm aanbevelen.

O.V.

IN MEMORIAM

Met verslagenheid vernamen wij op 11 februari het overlijden van Mevr. Magda CAFMEYER, de befaamde Westvlaamse heemkundige. Zij was Ere-conservator van het Museum voor heemkunde te Brugge en publiceerde zeer veel, o.a. "Van wieg tot graf", waarin zij het vooral had over de gewone volkstradities in onze streken. Zij kwam een paar jaar geleden nog spreken in "De Plate".

Wij bieden haar familie onze oprechte blijken van deelneming aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum "De Plate" is gedurende de maand maart iedere zaterdagochtend geopend van 10 tot 12 u. Groepsbezoeker zijn op andere dagen mogelijk op voorwaarde dat de aanvraag hiervoor minstens 8 dagen voordien werd ingediend. Bezoekprijs : 20 F. Kinderen : 10 F. Leden van "De Plate" hebben gratis toegang (= voor 1 persoon) op vertoon van hun lidkaart 1983.

IN DIT NUMMER

- blz. 2 : W. VERLONJE : Oostendse blaaspijpmatachappijen;
- blz. 3 : O.V. : Verdwenen tennisvelden (foto);
- blz. 4 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders : XXXII Edgar RAES;
- blz. 6 : E. SMISSAERT : Het volkslied; referaten;
- blz. 7 : R. DELY : Het bloemenuurwerk in het Leopoldpark (vervolg);
- blz. 8. R. HOSTYN : Oostendse orgels : Anglicaanse kerk;
- blz. 9 : E. SMISSAERT : Harry Peters;
- blz. 10 : E. SMISSAERT : Openbaar vervoer in West-Vlaanderen; 1838-1918;
- blz. 11 : Oorlogsdagboek Oostende 1940-1945 (8);
- blz. 13 : De zwarte nonnen te Oostende; een historiek (1);
- blz. 17 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : V;
- blz. 20 : G. BILLIET : August Stracké (6);
- blz. 24 : Jaarverslag "De Plate" 1982.

=====

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" MITS BRONDPGAVE STEEDS TOEGELATEN.

=====

De laatste

uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**

te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 4, april 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

APRIL-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag, april 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : HET GEMEENTELIJK NOODGELD VAN OOSTENDE

de spreker : Walter MAJOR

Voor wie regelmatig onze voordrachten bijwoont is ons bestuurslid Walter Major geen totaal onbekende meer. Enkele jaren terug gaf hij inderdaad een aantal causeries over de Oostendse luchtvaart en de post. Nu gaat hij ons vertellen over het gemeentelijk noodgeld en waarom de stad Oostende dit tijdens de duistere oorlogsjaren 1914-1918 uitgaf. Aan de hand van een aantal dia's zal hij de prachtige noodbriefjes en hun reden van bestaan stellen, de verschillende uitgiften behandelen en hun reden van bestaan verklaren. Weet U dat na Gent, Oostende de grootste drukker was van noodgeld ? Onze stad gaf toen het enorme bedrag van 15.724.000 fr. in noodbriefjes uit om hun bittere geldnood op te lossen. Waarom onze huidige bewindsploeg niet dit eenvoudige middel kan gebruiken om de geldproblemen van onze stad op te lossen, wordt door hem haarfijn uit de doeken gedaan. Dit alles en nog veel meer verneemt U op onze eerstvolgende voordrachtavond.

Zoals steeds is de toegang vrij en ook niet-leden zijn van harte welkom.

J.B. DREESEN

BURGEMEESTERS VAN DE VROEGERE GEMEENTE STENE

In "De Plate" van januari 1973, p. 9, februari 1973, p. 10 en maart 1973, p. 11 lieten wij de lijst van de burgemeesters van Oostende sinds het beleg van 1601 verschijnen en in oktober 1973, p. 3 de lijst van de burgemeesters van Mariakerke van 1830 tot de fusie van 1.7.1899. Thans laten wij de lijst van de burgemeesters van Stene tussen 1795 en 1970 verschijnen.

Agent Municipael

1. Stephanus Regout	1795 - 1797
2. Josephus Franciscus Faict	1797-1799
3. Joannes Baptiste Lahem	1799 - 1800

Burgemeester

1. Josephus Franciscus Faict	mei 1800	maire
	maart 1815	meijer
	mei 1819 - 11.5.35	burgemeester
2. Petrus Martinus Vermeire	1835	waarnemend
	1836 - 12/7/1838	
3. Joannes Staessens	1839 - 1842	
4. Joannes Josephus Vermeire	1843 - 1850	
5. Franciscus Carolus Verkarre	1851 - 15.6.1859	
6. Pieter Josephus Vercruyse	1860 - 1867	
7. Leopoldus Franciscus Verkarre	1867 - 1889	
8. Desiderius Josephus Vermote	1889	waarnemend
	1891 - 1895	
9. Carolus Ludovicus Faict	1895 - 23.5.1899	
10. Emilius Rouse	1899 - 1912	
11. Petrus Jacobus Vandeweghe	1912 - 1920	
12. Stephaan Claeys	1920 - 1921	
12. Petrus Jacobus Defever (1)	24.12.21 - 12.10.1953	
14. Josef Hendrik Silvain Boels	12.10.53 - 11.2.1967	
15. Mauritius Polydorus Dewitte	11.02.67 - 13.4.1967	waarnemend
	14.4.67 - 31.12.1970	

- (1) Tijdens de oorlog was burgemeester: van juni 1941 tot september 1944 Mauritius François.
Vanaf 1.1.1971 hield STENE op een zelfstandige gemeente te zijn en werd zij gefusioneerd met Oostende.

O.V.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum is geopend iedere zaterdag van 10 tot 12 u en eveneens gedurende de Paasvacantie van 2 tot 17 april elke dag van 10 tot 12 u en van 15 tot 17 u. (De dinsdagen niet).

Op 18 juli 1839 te Oostende geboren als zoon van Pierre-François BAES, eerste besteller bij de diensten van Domeinen en Accijnzen (toen 37 jaar oud) en Silvie Octavie DUTDICT (toen 31 jaar oud).

Jongere broer van Edgard-Alfred (1837-1909), eveneens kunstschilder, maar tevens criticus en auteur.

We konden voorlopig niét nagaan of Lionel BAES ofwel studeerde aan de Antwerpse Academie ofwel aan deze te Brussel.

In elk geval woonde hij zijn hele verdere leven te Brussel, op een zestal verschillende adressen te Schaarbeek, Elsene en Etterbeek.

Lionel BAES overleed te Elsene op 9 december 1913.

X X X

Lionel BAES was vooral een schilder van figuren en genretaferelen, daarnaast was hij ook actief als landschapschilder, portrettist en etser. Kortom, het prototype van een "kleinmeester" aan wie nooit bijzondere aandacht werd besteed, maar die toch erg kwaliteitsvol, nu echter wat voorbijgestreefd werk, leverde.

Lionel BAES was verder directeur van de "Académie Libre de Bruxelles" en was bedrijvig als schilder van decoratieve mythologische taferelen ter versiering van schouwburgen te Leuven en Namur.

In augustus 1883 was hij medestichter van de "Cercle des Aquarellistes et des Aquafortistes" in het café "A la porte verte" te Brussel. Medestichters waren verder zijn broer Edgard, Jules BARBIER, Euphr. BEERNAERT, Jean CAPEININCK, Auguste DANSE, Marie DE BIEVRE, Emile DE MUNCK, Charles DE NAYER, Willy FINCH, Maurice HAGEMANS, Alexandre HANNOU, Amedee LYNEN, Alexandre MARCETTE, Jean MAYNE, Joseph MIDDELEER, Auguste NUMANS, Jules RAEYMAKERS, Louis TITZ, Edouard TOURTEAU, Camille VAN CAMP, Antoine VAN HAMMEE, Hubert VOS, Ernest WETTERENS, Eugène VAN GELDER & Eugène VERDYEN.

X X X

Een greep uit de titels van zijn werken toont duidelijk aan in welke richting Lionel BAES werkte (de data tussen haakjes duiden telkens op het jaar van het "driejaarlijkse salon" te Brussel, Gent of Antwerpen waar het werk te zien was) :

- Jonge Griekse koopvrouw (1864)
- Plunderaars (1869)
- Liefde, de wereld ketenend (1871)
- + Bloemen (1871)
- Kinderportret (1871)
- Sint-Nikolaas (1873)

- Mijn poesje (1873)
- Het Medaillon (1875)
- De brief (1875)
- Net als grootvader ! (1877)
- De fluitist (1880)
- De breister (1881)
- Gepruil (1884)
- Schekkerij (1884) enz.

Eén van Lionel BAES' etsen, "Vijver te Groenendaal" (1877) genoot destijds enige populariteit.

Bronnen :

- de naslagwerken van THIEME & BECKER en van BENEZIT
- de tijdschriften "La fédération artistique", "Journal des Beaux-Arts et de la Littérature" en "Vlaamsche School".
- De catalogi van de Belgische kunsttentoonstellingen tussen 1864 en 1913.
- Burgerlijke Stand Oostende.

N. HOSTYN

P.S. Alle signaleringen van werken van L. BAES zijn bij mij welkom !!!

NOG HET BLOEMENUURWERK

Enkele cijfers :

De kleine wijzer meet 4,5 m en weegt 83 kg.

De grote wijzer meet 5,5 m en weegt 97 kg.

De motor heeft 3/10 PK ; 220 volt
 voorzien van een echappement systeem GRAHAM

HET KLOKJE

Het klokje zou afkomstig zijn van de oude SS. Petrus en Pauluskerk.
 Het weegt 95 kg en is gedateerd 1748.

Ze heeft volgende opschrift :

MIJN METER IS MEVROUW
 MARIE-ANNA VAN CALOEN
 VICOMTESSE DE VOOGHT
 GHEGOOTEN TER EEREN VAN
 MARIA O.L. VROUWEN
 JOSEPH-ADRIAEN LE BAILLY DER BLENDE LIEDEN
 IS MIJN PETER
 RIDDER HEERE VAN INGHENBUR VAN LANDE VAN 'T VRIJE

Marie-Anne VAN CALOEN werd geboren op 24 januari 1720 en overleed te Brugge op 11 februari 1785.

Joseph-Adrien LE BAILLY werd geboren in 1691 en overleed te Brugge op 13 augustus 1778.

René DELY

FEBRUARI 1941

- Zondag 2 Om 15 uur in den namiddag, kwamen vliegers het vliegveld Raversyde bombardeeren, verschillende werklieden werden getroffen zowel in de duinen, op het veld of op hun werk.
- Maandag 3 Britsche vliegers wierpen dien nacht bommen aan de Yachtclub, op het spergebied Opex, rond het watervliegplein, Beliard en Crighton, rond de pionniersparken en aan de Zeestatie waar een blokhuis beschadigd werd.
- Vrijdag 7 Het afweergeschut trad in werking van 22 uur tot 1u30. Er werden bommen geworpen in het spergebied Opex, rond 23u45, op de Conterdam, Meiboom, Steene, op het vliegplein en in een weide aan de Verlaatstraat. Een vrijwillig L.B. lid werd gekwetst door een projektiel van het afweergeschut aan zijn rechterhand, linkerbovenarm en rechterbovenbeen, toen hij zich naar de hulppost wilde begeven (Boudolf).
In het Maria-Hendrikapark op het eiland Laiterie, kwamen twee bommen terecht, slechts stoffelijke schade werd veroorzaakt.
- Zondag 9 Afweergeschut om 0u10 tot 10u30, bommen zijn buiten stad afge-
worpen.
- Maandag 10 Britsche vliegers overvlogen de stad vanaf 24u45 tot 3 u.
Het afweergeschut trad in werking. Van uit zee werd het gebied Opex beschoten, een veertigtal schoten werden met gelijke tusschenpozen gelost, de projektielen sloegen in met een dreunende slag.
Een projektiel evenwel te ver afgeschoten kwam terecht op de muur van de kerk van Opex. Deze kerk werd daardoor buiten gebruik gesteld.
Zware ontploffingen klonken tusschenin. Stukken beton en verwrongen ijzer werden 's anderendaags op wijken Meiboom en Conterdam gevonden. Een obus kwam terecht op de muur van de zee-
statie.
- Vrijdag 14 Alarm rond 20 uur tot 0u30. Het afweergeschut trad in aktie, de vliegers wierpen hun bommen af op het spergebied Opex, op de Marineschool, de watervliegtuigbasis, en op de scheepswerven Beliard en Crighton.
- Zaterdag 15 Britsche vliegers wierpen tusschen 20u15 en 24 uur bommen af op het vliegplein van Raversyde, op het spergebied Opex, rond de haven en in de duinen.
- Zondag 23 Afweergeschut om 20 u to 23 uur. Bommen werden geworpen op het vliegplein te Raversyde.
- Maandag 24 Afweergeschut om 21 uur tot 23u30, zonder gevolg.

MAART 1941

- Zaterdag 1 Afweergeschut vanaf 24u30 tot 3 uur.
- Maandag 3 Afweergeschut gansch den nacht door.
- Maandag 10 Een bestendige L.B. werd gesticht. Ze bestaat voor het grootste deel uit vrijwilligers, dit initiatief dient warm toegejuicht, van heden af bestaat een vast korps dat zich uitsluitelijk zal bezighouden met burgers in nood te helpen en door spoedige tegenwoordigheid, veel noodlottige gevolgen zal uit den weg ruimen. De taak der leiding rust op den Heer Devisscher die steeds daar te vinden was, waar de vernieling de burgers trof, om met zijn vrijwilligers een helpende hand toe te steken.
- Dinsdag 18 Deze nacht werden vier brisantbommen geworpen in een wei gelegen tusschen de wijk Meiboom en Steene.

APRIL 1941

- Zondag 20 Afweergeschut om 0u10. Om 0u15uur werden brandbommen geworpen op spered gebied Opex. Een brandbom aan de watertoren werd door de mannen gebluscht de ander brandbommen vielen in de verboden zone.
- Maandag 21 De Bestendige L.B. werd omvormd. De Leiding wordt overgenomen door den heer Gressé. Nieuwe mannen werden aangeworven tot versterking en verbetering van het korps.
- Dinsdag 22 Om 20u30 bracht P.L. Quintens Daniel een onontploffte bom binnen afkomstig uit een weide gelegen te Mariakerke. De bevoegde dienst verklaarde het projectiel onschadelijk.
- Dinsdag 29 Om 10u20. Vreemde vliegers over de stad, afweergeschut. Om 11u30 werden er een vijftiental brandbommen geworpen rond het hotel Monopole te Mariakerke. De vaste posten te Mariakerke werd verwittigt door de mannen van ronde. P.L. Lauwers met zijn mannen rukten onmiddellijk uit. In 2 huizen waren brandbommen gevallen. Op straat waren de Duitse soldaten aan het blusschen. In het eerste huis werd de brand door bewoners gebluscht. Het andere huis werd door de ploegleider Lauwers de deur ingeslagen. Hij liep terstond met Lemmens naar boven, de zoldertrap die aan het branden was werd gebluscht door de brandende deelen af te kappen. Dan zijn de pompiers gekomen maar er was geen gevaar meer; ze zijn dan afgetrokken. Vrijwilligers van Mariakerke waren ook ter plaatse.
- Woensdag 30 Afweergeschut om 4u25.

(wordt vervolgt)

Als vrucht van ruim twee jaar werk in het kader van een project van het B(ijzonder) T(ijdelijk) K(ader)-stelsel aan de Rijksuniversiteit Gent, verschijnt een "Bibliografie van de Vlaamse literatuur in de negentiende eeuw", samengesteld onder leiding en supervisie van Prof. Ada Deprez, te Gent uitgegeven in 1981 door het "Cultureel Documentatiecentrum 't Pand" van de R.U.G. Het betreft een prepublikatie van een latere, definitieve en hopelijk gedrukte uitgave; het wordt opgenomen in een nieuw opgezette reeks: "Bouwstoffen voor de geschiedenis van de Vlaamse literatuur in de negentiende eeuw", als deel 1. In de ruimte voorzien voor het verhandelend proza, komen ook de zgn. "Zedenromans" voor, waaronder over "kust en zee" (uiteraard in de 19de eeuw!): zie blz. R. 14 en R. 15 welke wij getrouw weergeven.

E. SMISSAERT

- Kust en zee.

1845

Pieter Frans van Kerckhoven.

Fernand de Zeerover, maringschets.

Antwerpen, J.E. Buschman, 8°, 135 p. (met 24 illustraties door E. Hamman).

Nederduitse Kunstbibliotheek, nr. 3, 1e jrg.

Herdruk: Idem, Ibid., ook in "Kunst- en Letterblad, Antwerpen, VI, 1845.

Lod. Janssens en Zonen, 12°, Goedkope Volksbibliotheek nr. 4.

1855

- de zeerover. Een Oostersch verhaal.

Antwerpen, J.P. van Dieren & Cie.

(Leesbibliotheek voor christelijke huisgezinnen), , 223 p.

Johan van Rotterdam.

De Dochter des Visschers, eene eenvoudige geschiedenis uit de duinen.

Bekroond stuk in den letterkundigen pryskamp der Gazette van Genk.

Gent, Eug. van der Haeghen, Veldstraet 86, 8°, 245 p.

Johan van Rotterdam.

Twee brave kinderen en een boosaardig mensch.

Antwerpen, vrouw Jonghmans, 8°, 182 + 2 platen door F.

Uitg. der Rederrijksamer "De Goudbloem" 2.

1857

-
De Rooverskapitein, of dwaling en leedwezen.

Roeselare, D. van Hee (Kleine katholyke Bibliotheek), , 216 p.

Johan van Rotterdam.

De Smokkelaars. (Verhaal uit de duinen).

Gent, Eug. van der Haeghen, 8°, 191 p.

1861

Hendrik Conscience.

Bella Stock, Tafereelen uit het leven der Vlaemsche visschers.

Antwerpen, J.F. van Dieren, 8°, 176 p., + 164 p., 2 delen.

1862

Hendrik Pypens.

Edouard en Frits, zedelyk verhaal van den zeeman, en voor jongelieden in de maatschappij.

Nijmegen, Langendam, , 340 p.

1863

Seraphien Constantijn Amandu Willems.

De Visschersdochter, dramatische roman.

Brussel, s.n.

1887

A(ldemar) C(amillo) van der Cruyssen.

De jonge Kunstenaar. Tafereelen uit onzen tijd.

Gent, Eug. van der Haeghen, Boekhandel Willem Rogghé, Kalanderberg, 8°, 194 p.

- - - - -

TWEE MARKANTE BOEKEN MET SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN

Door zijn omgang met de gewone man uit de straat wist wijlen Achille Van Acker, niet alleen politicus maar ook een groot bibliofiel en volkskundige, beter dan wie ook welke de fijne nuanceringen waren van spreekwoorden en gezegden, waar tenslotte, ook naar onze mening en gevoel, veel volkswijsheid blijvend gekristalliseerd ligt. De overleden staatsman verzamelde met voorliefde spreekwoorden en gezegden uit de Brugse en Westvlaamse volksmond. Uit zijn enorm archief werden postuum twee publikaties gevonden of samengesteld, publikaties die ook nu nog verkrijgbaar zijn bij uitgeverij UGA, Stijn Streuvelsstraat 73, 8710 Kortrijk (Heule) :

- De duivel in spreekwoord en gezegde. 2de druk, 208 blz., 475 F.

Bevat zoveel mogelijk spreuken omtrent de duivel die, sedert vele eeuwen, een grote rol gespeeld heeft in geloof, bijgeloof en volksgeloof. Verzameling met verklaring, gesausd met een vleugje olijke en schalkse humor.

- Het verleden in spreekwoord en gezegde. 360 blz., 675 F.

Ordening en bundeling van alle spreuken die verband houden met het verleden, gevonden in de rijke nalatenschap van Achille Van Acker.

De spreekwoorden slaan terug op voorwerpen, gebruiken, toestanden, enz. uit de vervlogen tijd.

Emiel SMISSAERT

- - - - -

ERRATA

In de bijdrage over de Oostendse blaaspijpmatschappijen door W. Verlonje (De Plate, maart, p. 2) slopen twee ~~soort~~ fouten.

Waar er staat "Sarcabane" gelieve men te lezen "SARBACANE".

En waar er te lezen staat dat de leden een blaaspijp hadden, moest er staan "meestal geen blaaspijp hadden".

KAAIKAPOEN

"Kaaikapoen" werd geschreven door Pieter Van Cleven. Het gedicht werd gepubliceerd in de bundel "Zeegalmen" in 1910. (Rousselare - Jules De Meester - Drukker-Uitgever)

Volgens het artikel van de heer Billiet (De Plate, februari 1982) moet het gedicht reeds vroeger afgedrukt zijn in dag- of weekbladen. Eigenaardig genoeg werd achteraf het typisch Oostende "boutje" vervangen door "ventje", hetgeen ik betreur.

Het volledige gedicht werd door mij afgedrukt in "Roepsteen - Ter Cuere" nr. 53 - jaar 79. In het Jaarboek 78 van Ter Cuere verscheen een ander gedicht van P.V.C., voorafgegaan door een lovend artikel. Ook volksdichters die verstaanbare verzen schrijven mogen eens uit de vergetelheid worden gehaald en herbekeken worden. Hun werk heeft soms een grote folkloristische waarde.

"Zeegalmen" omvat 58 gedichten, meestal over de vissersbevolking, de kaai, de vismijn, het Oostende van toen en ook het Bredens kapelletje. Dat Van Cleven wel degelijk "boutje" schreef in plaats van "boetje" blijkt uit zijn gedicht : "Sa ! Boutje" : Sa "Boutje" maak uw pakske klaar,
-Gij zijt vandage reeds twaalf jaar;/ Vandage moet gij mee ! enz..

R. VERBANCK.

Hieronder , maar dan volledig :

KAAIKAPOEN

Daar gaat de droeve kaaikapoen
Al slentrend op zijn houten schoen
De kaaien op en neer ;
Zijn petje draagt hij scheef op 't hoofd,
Zijn broekske heeft hij opgesloofd,
En 't ventje vraagt niet meer !

De visschers lossen hunne sloep ; -
Hij drumt al schuiflend bij de groep
En eer een mensch het ziet;
Een vischje schoept hij rap en vlug
Verbergt het achter zijnen rug;
Doch, hij gebaart van niets !

Langs iemands hoofd het vischje vliegt;
Er komt gekijf : 't Is gij ! - Gij liegt ! -
Gij smijt het vischje ! Ziet ! ...
Onnoozel tuurt de kaaikapoen ;
En keert zich op zijn houten schoen ;
Doch, hij gebaart van niets !

Nu heeft hij sprotjes opgeraapt...
De jongen kijkt bedeesd en gaapt;
Maar, eer een mensch het ziet,
Zoo foefelt hij op zijn gemak
Den sprot in iemands vestezak;
Doch, hij gebaart van niets !

Dàär, op de kaai staat boordevol
Een mandje visch met plaat of schol,...
Nu komt de deugeniet,
Hij subbelt op gepasten stond
Met opzet; werpt den visch ten grond;
Doch hij gebaart van niets !

Zoo gaat de droeve kaaikapoen
En slentert op zijn houten schoen
Dat iedereen hem ziet;
Hij plaagt gestadig kleen en groot,
En, krijgt hij soms een slag of stoot;
Gebaart hij nog van niets !

P. VAN CLEVEN

HET TIJDSCHRIFT "DE PLATE" EERVOL VERMELD. VOLHARDING GEWENST !

Op onze werktafel liggen de twee kloeke boekdelen van de "Bibliografie van de Nederlandse taal- en literatuurwetenschap", te weten : deel 25 (1975 - 1979) te zonnen; zij nemen veel plaats en gewicht (letterlijk en figuurlijk bedoeld!) in... Nader omschreven kunnen wij zeggen, dat deze nog vrij jonge bibliografie bestaat uit twee boekdelen : een systematisch deel dat precies geteld en nagegaan 1171 bladzijden beslaat, en een tweede boekdeel dat zeer uitgesponnen registers bevat waarvoor 455 bladzijden tekst nodig bleken ... Al bij al gerust een indrukwekkende prestatie, bovenal een steeds zeer nuttig en handzaam referentiewerk. Het aardige want terecht vleiende is nu het feit te kunnen noemen dat óók de afleveringen van ons tijdschrift "De Plate" doorgenomen werden, en wel vanaf jaargang 4 (1975). Oef, eerlijk bekend, wie had dat indertijd durven dromen, wie zou het kunnen vooraf denken hebben ? Ja, dan toch maar... Zo ziet men weer eens hoe een "Oostends" dubbeltje ook in die richting rollen kan. Wij onderlijnen : dit mits veel geduld en trouwe, onbaatzuchtige inzet van velen om het "blad", langzaam maar zeker, gestadig aan op te tillen tot méér niveau dat toch steeds leesbaar en genietbaar is voor de lezers, "vogels" als ik mij zo mag uitdrukken van wel zeer diverse "pluimage" en ontwikkelingspeil !

Wij geven er de voorkeur aan liefst niet in dorre details te treden welke bijdragen uitverkoren werden. Het komt de belangstellenden zelf toe, meen ik, om deze bibliografie ter hand te nemen in een willekeurige bibliotheek. Grasduinend en stil, genietend proevend merkten wij enkele, de Oostendenaars welbekende namen op, onder wie de heren Germain Billiet, Jan Baptist Dreesen, Roland Desnerck, John Gheeraert, Omer Vilain, zonder de naam van ondergetekende te willen verzwijgen.

LET WEL ! : - voor opname in deze, ik druk erop : "vak"-bibliografie komen enkel boeken of artikels in aanmerking die een taal- of letterkundig facet aansnijden en uitdiepen;

- ik geef grif toe, dat ook andere, ongetwijfeld evenzeer verdienstelijke personen, nog in deze bibliografie kunnen voorkomen en die verdienen vermeld te worden. Dat kan aan mijn onoplettendheid te wijten zijn. Waarvoor alvast een goedgeameend excuus...

E. SMISSAERT

N.V.D.R. : De "Bibliografie van de Nederlandse taal-en literatuurwetenschap" is in de leeszaal van de Stadsbibliotheek van Oostende aanwezig.

AUGUST STRACKE (6)

Zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (2)

1899

Tussen 1899 en 1906 valt de grootste activiteit van A.S. als lid van de Handelskamer. Begin 1899 tot sectiesecretaris verkozen draagt hij in 1900 en 1901 zijn rapport over het badseizoen voor. Van 1901 tot 1906 mist hij slechts 4 van de 60 vergaderingen en komt 40 keer aan het woord. Sinds 1901 is hij nu lid van de 5 secties.

A.G. 26 februari 1899 - A.S. secretaris "Badseizoen".

Op die algemene vergadering wordt A.S. tot secretaris verkozen van de sectie "Intérêts balnéaires", ter vervanging van D. Verhaeghe (waarschijnlijk ziek - hij stierf op 10 november 1899).

C.P. 9 april 1899 - Vreemdelingenlijsten

A.S., die nu lid is van het Comité permanent, deponereert op het bureau een reeks vreemdelingenlijsten van de voornaamste Duitse badsteden.

Daarop wordt weer over de Oostendse vreemdelingenlijsten gediscussieerd. Al sinds 1888 wordt er in de kamer geklaagd over hun onhandig formaat, hun laattijdig verschijnen, hun onvolledigheid en hun onnauwkeurigheid. De voorzitter verklaart dat hij van de uitgever de verzekering gekregen heeft dat er dit jaar verbetering komt.

A.G. 16 juli 1899 - Publiciteit

A.S. stelt voor bij de publiciteitsmiddelen voor Oostende, op de Expo van Parijs 1900, een stadsplan van Oostende met de nieuwe wijken te voegen. In Baedeker, Bradshaw en andere gidsen staat nog altijd een plan van 20 en 30 jaar geleden. Kan de stad de uitgevers er niet toe bewegen dat oude plan te vervangen?

Erepresident Van Imschoot vindt dat een goed idee en belooft stappen daartoe te doen.

1900

C.P. 16 januari 1900 - Verplaatsing van het station - Rapport I (over 1899)

Wanneer voorzitter A. Borgers erop wijst dat er plannen bestaan om het station te verplaatsen, neemt A.S. het woord.

Hij bevestigt dat die zaak van hoger hand beslist is. Hij weet dat uit goede bron en betreurt dat hier geen lid van het gemeentebestuur aanwezig is. Volgens zijn inlichtingen kent de stad het inzicht van de regering om een station te bouwen in Mariakerke (une gare à Ostende-Extension).

Daarop herinnert secretaris, A. Bouchery, aan de categorische verklaring van burgemeester Alf. Pieters en van schepenen van financiën Van Imschoot dat er geen sprake van is het hoofdstation te verplaatsen of 'n derde station te bouwen bij de "cité North" (in Ostende-Extension).

De voorzitter besluit een protestbrief te sturen naar het stadsbestuur en de regering.

Rapport van A.S. over het seizoen 1899

Als secretaris van sectie 4 leest A.S., voor de eerste keer, het verslag voor.

Hij begint met op te merken dat, in het begin van 1899, uit hoosaardigheid of concurrentiegeest, valse geruchten werden verspreid over het bestaan van besmettelijke ziekten in Oostende.

"Wegens het slechte weer in april, mei en juni zijn de badgasten eerst laat verschenen. Met het mooie weer nadien kwamen ze dan met hele drommen af zodat 1899 tot hiertoe het schitterendste seizoen is geweest. In totaal werden er 49.902 bezoekers genoteerd, d.w.z. 43.460 uit België, Engeland, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en de overige 6.442 uit 27 landen uit de hele wereld.

De uitgaven voor publiciteit zijn dus niet vergeefs geweest. Er moet nog meer reclame gevoerd worden, vooral nu met de Parijse tentoonstelling van dit jaar. Ook in Engeland moet er meer propaganda gemaakt worden. De Boerenoorlog zal waarschijnlijk een ongunstige invloed uitoefenen.

Dat het prachtig seizoen tenslotte niet voor iedereen even voordelig was, ligt aan de uitbreiding die de stad neemt en aan de kwaliteit van de cosmopolitische wereld aan ons strand.

Bezoekers moeten we lokken door publiciteit, feestelijkheden en betere verkeersmiddelen. We danken de Spoorwegen en het Zeewezen die veel daartoe bijgedragen hebben. We hopen dat de buurtspoorweg Oostende-Diksmuide er komt."

Daarna snijdt A.S. andere problemen aan. We hebben dringend goed drinkwater nodig, zegt hij, en een betere riolering. De baders moeten doelmatiger beschermd worden tegen diefstal in de cabines. Ook de misdadigheid moet bestreden worden. Tenslotte wenst hij meer en nauwkeuriger openbare uurwerken.

Op de vraag van de heer Deknuyt om in het rapport voor uitbreiding van het elektriciteitsnet te pleiten, antwoordt A.S. dat die kwestie in de volgende zitting op de dagorde komt.

A.G. 4 februari 1900 - banket en toespraak van A.S.

A.S. is op de vergadering aanwezig en ook op het banket dat om 18 u in het Hotel d'Allemagne aangeboden wordt aan Aug. Van Imschoot naar aanleiding van zijn benoeming tot erevoorzitter van de Handelskamer. De gevierde wordt zijn portret, door Léon Herbo geschilderd, aangeboden. Het keurige klassieke portret (uit het donker oplichtend het intelligente gezicht met de bakkebaarden en de kleine bril) hangt nu in de vergaderzaal van de Oostendse Handelskamer, Langestraat 69 (het sterfhuis van Koningin Louisa Maria).

Na enkele toosten neemt A.S. het woord voor een lange toespraak. In zijn inleiding belicht hij de belangstelling van koning Leopold II voor Oostende. De uitbreiding en verfraaiing van de stad, aangemoedigd door de vorst, zal pas volledig zijn na een bevredigende oplossing van de problemen van de hygiëne, het drinkwater, de riolering, de verlichting, de veiligheid van de inwoners. Hierbij onderstreept hij de taak van het gemeentebestuur. De Oostendenaars zijn bereid hun stad te helpen want allen zijn ze eensgezind om de handel, de haven, de nijverheid, het seizoen te bevorderen.

Daarna herinnert hij aan de diensten bewezen door A. Van Imschoot, vooral aan zijn energie en hardnekkigheid die hij indeschoot van de Handelskamer heeft ontplooid.

De spreker doet 'n beroep op de schepen van financiën (Van Imschoot) om vooral de plannen voor hygiëne en veiligheid te doen uitvoeren. Daardoor zal Oostende uitgroeien tot een verblijfplaats benijd door de hele wereld. Tenslotte drinkt hij op de gezondheid van de feesteling, op het stadsbestuur en op de voorspoed van alle Oostendenaars.

C.P. 29 mei 1900 - Weekendreizen Londen-Oostende

De voorzitter (A. Borgers) deelt mee dat het voorstel van staatswege om 's zomers goedkope zaterdagreizen van Londen naar Oostende te organiseren, inclusief logies in een hotel in Oostende, moeilijk zal aanvaard worden door de hoteleigenaars. Hij verkiest een overeenkomst tussen Cook en de Belgische Staat.

Als antwoord daarop meent A.S. te weten dat aan dat voorstel geen gevolg werd gegeven.

+ Politie - Uurwerken - Publiciteit - Verlichting - Treinverbindingen

Even later vestigt A.S. de aandacht op de noodzakelijke reorganisatie van de politie. Dat is een kwestie van groot belang waarvoor hij nog geen spoedige oplossing ziet.

Verder klaagt A.S. erover dat er nog geen elektrische uurwerken geplaatst zijn. Hij wil ook weten wat de stad aan publiciteit gedaan heeft. Wanneer de elektrische verlichting op de dijk zal aangebracht worden. En tenslotte of we voor het komend seizoen goede treinverbindingen met Parijs zullen hebben.

C.P. 17 juli 1900 - Polemieken - Commissionairs

A.S. dringt aan op maatregelen tegen de anti-Franse en anti-Engelse artikelen die in sommige Belgische bladen verschijnen.

Hij signaleert ook het onhebbelijk gedrag van commissionairs die vreemdelingen naar ongewenste hotels of villa's leiden. Daarbij worden onwillige reizigers beledigd. Verder wordt er soms te veel gevraagd om het reisgoed te dragen.

Sectie "Intérêts balnéaires" 23 december 1900

Op die bijeenkomst draagt A.S. zijn rapport (II) over 1900 voor dat later zal besproken en gepubliceerd worden in het "Bulletin".

1901

C.P. 15 januari 1901 - Rapport (II) van A.S. over het seizoen 1900

Zoals hij had voorzien, zo begint A.S., werd het seizoen ongunstig beïnvloed door de oorlog in Zuid-Afrika en door de Parijse tentoonstelling.

"We telden 40.348 vreemdelingen, d.w.z. 9.554 minder dan in 1899. Daaronder 3.000 Belgen, 3.000 Engelsen, 600 Fransen, 1.000 Duitsers, 500 Oostenrijkers en 1.454 uit andere landen. Nu de stad zich voortdurend uitbreidt (N.B. : in 1882 telde Oostende 20.247 inwoners en in 1899 al 38.477), mogen we spreken van een middelmatig seizoen voor vele medeburgers. Vele Fransen bleven weg wegens de gebrekkige verbinding Parijs-Oostende. De afwezigheid van een groot aantal Engelsen was een gevoelig verlies voor de lijn Oostende-Dover, maar ook voor de baden en voor de Karsaal.

Toch moeten we niet te veel klagen. 1899 was een uitzonderlijk goed jaar, 1900 een middelmatig. Het weer viel ook niet erg mee. Zoals elk jaar werden, door ja-loerse steden, ongunstige artikelen over Oostende gepubliceerd waartegen we ge-protesteerd hebben.

Onze wensen uitgedrukt in het rapport over 1899 werden niet ingewilligd. De Spoorwegen zorgden niet voor betere verbindingen met Frankrijk en het gemeentebestuur voerde te weinig publiciteit in Engeland. Wat er voor Duitsland en Frankrijk gedaan werd, weten we niet.

Een boosaardige polemiek in een gedeelte van onze pers is nadelig voor ons geweest in Engeland.

Het bezoek van de sjah betekende een machtige publiciteit. We moeten onze koning danken die daaraan niet vreemd was. Dat heeft vruchten afgeworpen want alle kranten in de wereld hebben zich met Oostende bezig gehouden.

Dit jaar zijn de feestelijkheden vroeg begonnen. Ze duurden tot einde september en werden besloten met de zilveren bruiloft van burgemeester Alf. Pieters.

Tijdens het seizoen is de koning met zijn dochter Clémentine hier geweest. Er wordt te weinig gevlagd als hij komt. Ook op de nationale feestdag. In sommige straten hangt er niets, niettegenstaande aanmoedigingen van het feestcomité. Dat is krenterigheid.

Moge de lijn Oostende-Diksmuide, sinds enkele weken in gebruik genomen, bloeien.

En nu de grote werken in verband met het badseizoen.

De aanbesteding voor de riolering is aangekondigd voor 20.01.1901. De kwestie van het drinkwater is nog lang niet opgelost. Er zijn inspanningen gedaan. Onzuiver water drinkbaar maken is een moeilijk probleem. Hiervoor moet 'n beroep gedaan worden op Europese ingenieurs. De stad moet het beste systeem kiezen en daartoe offers brengen. En een voorbeeld nemen aan Brussel, Verviers en het buitenland : Parijs, Lyon, Marseille, Frankfurt, Berlijn, enz.

We vragen ook aan de stad industriewater te bezorgen aan Mariakerke en aan de Vuurtorenwijk.

Ook de verlichting laat nog veel te wensen over.

Tegenover de kolonie vreemdelingen (talrijker dan het aantal inwoners) moet de stad zich offers opleggen. Dat geïnvesteerd kapitaal zal opbrengen.

Het eerste deel van de werken voor het nieuw Theater is bijna voltooid. De nieuwe Sint-Jozefskerk vordert en zal dat kwartier verfraaien. Wegens onvoorzien grondwerk zal de bouw van de Sint-Pieters en Pauluskerk nog 3 jaar duren.

De kursaalrestauratie is gedeeltelijk af. Over 2 jaar blijft er niets meer over van het oud gebouw. Na zijn voltooiing zal de kursaal het rijkste gebouw in zijn genre zijn. Het interieur is sprookjesachtig.

De nieuwe Post gaat niet vooruit en de dienst in het huidige postgebouw is gebrekkig.

Het Zeestation is één ellende. De herbouw, al jaren beslist, stuit steeds op nieuwe moeilijkheden. Zo'n open station vindt men nergens. Elke dag hoor ik klachten van de reizigers vooral bij regen, wind en storm. Hun misnoegdheid wordt nog vergroot door het gevloek van de koetsiers en de onbeschaamdheid van de commissionairs.

Daarbij komt dat de toegang tot de stad slecht geplaveid is. De houtstapels vlak bij het station, vormen een bestendig gevaar voor de voetgangers. Bovendien wordt het verkeer daar herhaaldelijk onderbroken door de 1 km lange goederentrein van en naar de Tilburyboten, door de elektrische en door de stoomtram. Daar heerst 'n chaotische toestand. Op 21 november jl. telde ik om 10u40 40 wagens langzaam voortgeduwd door 'n kleine machine. Al het andere verkeer lag stil. We verzoeken de voorzitter die problemen opnieuw voor te leggen aan de bevoegde overheid.

We hebben absoluut een overdekte markt nodig, onmisbaar voor de hygiëne. Waarom geen wachtkamer in het gerechtsgebouw? De vreemdelingen vragen publieke toiletten. De openbare uurwerken functioneren niet.

Gelukkig is de politie opnieuw georganiseerd maar de dienst vlot niet helemaal. De ondergeschikten hebben de handen vol. Wegens de talrijke werken hier aan de gang, verblijven er in onze stad een groot aantal vreemde werklieden. Daardoor ontstaan, vooral de zondag en de maandag, relletjes in danszalen en aanpalende straten. Nachtlawaai moet volstrekt verboden worden in juni, juli, augustus, september.

Onze politie is onvoldoende opgeleid voor haar delicate en moeilijke taak. 's Zomers komt er allerlei gespuis in onze badstad en dan is de politie overbelast. De diefstallen bij de zeebaden verminderen niet. Is het niet mogelijk de cabines te sluiten? Ook op onze schepen, in de stations en de treinen wordt er gestolen.

Ongeveer 15 jaar geleden vroeg ik aan de Handelskamer om bij de Minister van Justitie erop aan te dringen in Oostende, gedurende 6 zomermaanden, geheime politie op te stellen, zoals in Dover, Hamburg, Bremen, Marseille. Er werd niets gedaan. Ik heb dan persoonlijk de Minister aangesproken met als resultaat dat twee gendarmes in burgerkleding bij iedere aankomst van een boot toezicht hielden. Maar ze hadden geen ervaring en waren dus niet nuttig. Enkele goede speurders zouden veel dienst bewijzen aan de stad.

Wat verder de baden betreft, er wordt geklaagd over de kleine manoeuvreerruimte van de cabines en over de gevaarlijke bewegingen ervan. Toezicht is hier moeilijk, zelfs onmogelijk, vooral bij vloed. Het badpersoneel wordt te weinig betaald zodat de baders verlegen zijn om de fooien. Koetsiers treden grimmig op tegen baders die weinig geven. We vernamen dat koetsiers 1 fr. per dag verdienen. Het drinkgeld is dus een deel van hun salaris. Met zo'n vergoeding kweekt men corruptie. Wie meest betaalt, is best bediend.

Het schijnt dat er een bureau voor hygiëne zal opgericht worden. Ik hoop dat de promotors in het reglement zullen verbieden: dode of stervende vissen ter consumptie op te halen uit waters, vergiftigd door de Spiere. Enkele weken geleden werd dat toch gedaan.

Er wordt ook geklaagd over periodieke stank van de gasfabriek en van de guano-fabriek in Excelsior (nl. aan de vroegere Sprotgang). Ook op de zuiverheid van de eetwaren, dikwijls vervalst, moet gelet worden."

A.S. besluit zijn rapport met een uiteenzetting over de kansspelen (in de kursoraal).

"Op 23 november 1900 - toen die kwestie in de Kamer van volksvertegenwoordigers besproken werd - heb ik, in mijn persoonlijke naam, de kamerleden en senatoren erop gewezen dat het een vergissing zou zijn die belangrijke bron van inkomsten van de stad af te nemen. Dat zou onvergeeflijk zijn. De wetgevers vergeten dat onze welvaart afhangt van het badseizoen, dat slechts 2 maanden duurt. In de hotelnijverheid is ca. 50 miljoen geïnvesteerd, een kapitaal dat gedurende 9 à 10 maanden niets opbrengt. Dat hangt af van 't seizoen dat zelf afhangt van het weer, de gezondheidstoestand van de stad en de politieke gebeurtenissen.

Twee derde van onze bevolking moet leven van het seizoen en vele families moeten daarmee rondkomen. De meeste spelers geven hun geld uit in de grote hotels van de dijk. Hun uitgaven raken de gemeentelijke financiën niet diep. Maar het geld van de spelen brengt op voor de stad die daarmee verfraaiings- en saneringswerken in het belang van de bezoekers uitvoert. Allerlei werken bezorgen bovendien bezigheid aan duizenden arbeiders. Werkloosheid leidt tot alcoholisme met al zijn gevolgen. De bedrijvigheid in onze stad houdt 5.000 arbeiders aan het werk en dat nog voor lange jaren, indien de stad al die uitgaven aankan.

Spelen is een onzedige passie maar geheime speelhuizen zijn veel gevaarlijker voor de publieke moraal. Daarom pleit ik voor het behoud van de spelen. Voor de arbeiders wordt er veel gedaan: woningen gebouwd, werkuren verminderd, enz. Welnu de opheffing van de kansspelen zou voor hen uiterst nadelig zijn.

Ik geloof dat de wetgevers dat zullen inzien en de spelen niet zullen verbieden. Anders gaan de vreemdelingen elders, tot groot nadeel van onze stad".

N.B. A.S. was te optimistisch want het jaar daarop werden de kansspelen - een substantiële bron van inkomsten voor de stad - afgeschaft. (cf. infra)

C.P. 26 maart 1901 - Expo hygiëne in Oostende - Handelsverdragen

+In verband met de internationale tentoonstelling over hygiëne, maritieme veiligheid en visvangst, die in Oostende zal gehouden worden in augustus en september dit jaar, merkt A.S. op dat hij verscheidene aanvragen om inlichtingen daaromtrent heeft ontvangen. Hij wenst in staat te zijn die te geven.

+Wat de handelsverdragen met het buitenland betreft, meent A.S. dat tot nader onderzoek het status-quo zou kunnen behouden worden, wat de handel in vis aangaat.

C.P. 30 april 1901 - Havenwerken - Rapport (II) - Publiciteit

+A.S. vraagt of de Kamer reeds de plannen voor wijzigingen aan de havenwerken bezit.

+Verder hecht hij eraan te verklaren dat "La Feuille d'Ostende", buiten zijn weten en zonder zijn toestemming, de jongste dagen zijn rapport (II) over het badseizoen heeft gepubliceerd, met de passussen die niet verschenen zijn in het bulletin van de Kamer. Hij heeft het rapport niet overgemaakt aan het blad. Over de weglating van sommige delen ging hij akkoord met de voorzitter.

+Tenslotte vraagt hij dat er ruimere en vroeger dan gewoonlijk publiciteit zou gevoerd worden in Engeland en Duitsland. De toestand immers is ernstig. Wegens de voorgenomen opheffing van de spelen moeten we de grootst mogelijke publiciteit voeren ten voordele van Oostende.

C.P. 28 mei 1901 - Verlichting haven

A.S. wil weten welke verlichting er zal aangebracht worden aan de haven.

C.P. 15 oktober 1901 - Verontreiniging kanaal Oostende-Brugge

Voorzitter A. Borgers betreurt dat de verontreiniging van het kanaal Oostende-Brugge niet verminderd is. Hij stelt voor een kopie, van zijn brief aan de minister, naar het Oostends gemeentebestuur te sturen met verzoek om steun.

De heer M. Valcke wenst een kopie van die brief te sturen naar de Handelskamer van alle geïnteresseerde steden.

A.S. steunt dat dubbel voorstel. Het is tijd, zegt hij, dat die toestand een einde neemt.

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

VOLKSKUNDIG JAARBOEK "T BEERTJE"

Het "Volkskundig jaarboek 't Beertje", deel IV, 1982 (260 p.) is zojuist van de pers gekomen. Uit de inhoudstafel van dit belangrijk heemkundig werk noteren we o.a. volgende bijdragen :

IN MEMORIAM HERVE STALPAERT;

S. TOP : Vragen en antwoorden m.b.t. het zelf broodbakken anno 1978-1980;

R. LOISEAUX : Kaas in het dagelijks leven door de eeuwen heen;

L. VAN ACKER : Iets over de geschiedenis van de landbouw in West-Vlaanderen;

G. FRANEBOO : Volksgeneeskundigheden;

A. LOWYCK : Keramiek te Brugge en omstreken;

E. MOREL : Dorpsleven in de Westhoek;

W. VERLONJE : Stoeten en processies in Vlaanderen;

Bestelling kan gebeuren mits storting van 530 F. op rekening nr. 000-0451263-19

van de Bond van Westvlaamse Volkskundigen, R.V. Vlaanderenstraat, 113, 8200 Brugge.

O.V.

OOSTENDE II

- D. Gesculpteerd vitrinekader, ovaal, bekroond met en lier, wijnbanken en lauwer-
takken, bevattende 15 zilveren prijsmedailles, in verband met de Kamer van
Rhetorica Oostende :
1. TWEEDEN/PRIJS/OCTOBER/1810
oor, ring en wit-rood draaglint
 2. TWEEDEN/PRIJS/OCTOBER/1810
oor, ring en wit-rood draaglint
 3. TWEEDEN/PRIJS/APRIL/1811
wit-rood draaglint
 4. PRIJS/LIED/FEBRUARIUS/1846
oor en wit-rood draaglint
 5. LE MAIRE DE LA VILLE D'OOSTENDE A LA SOCIETE DE RHETORIQUE/DELIVRANCE/
DES/ESCLAVES CHRETIENS/ 1er PRIX/ DE POESIE REMPORTE/PAR/AIME LIEBAERT/
(9 Octobre 1816)
verguld, oor en ring en wit-rood draaglint
 6. BELOONING/AAN/ DEN BROEDER/ L. VITSE/OVER ZIJNE BEHAALDE PRIJZEN/GEDURENDE/
DEN/SCHRIJFTIJD VAN/1828 tot 1830
 7. FEESTVIERING TER ZAEL DER MAETSCHAPPIJ OP DEN 25 AUGUSTY 1835/ LIER-DICHT/
HEYL WONSCH/ AEN HET/ K.K. OUDREN PAER/1ste PRIJS AEN/ M.L. VITSE/ OP
DEN 25 AUGUSTY 1835
oor, ring en zwart-geel-rood draaglint
 8. FEESTVIERING TER ZAEL DER MAETSCHAPPIJ OP DEN 25 AUGUSTY 1833/HELDEN
DICHT/ HEYL WENSCH/AEN BELGIEN/-/ 2de PRIJS/AEN/MR. L. VITSE
oor, ring en zwart-geel-rood draaglint
 9. K.K. MAETSCHAPPIJ VAN TAEI & DICHTKUNDE AFDg TOONEELke/ OOSTENDE/ 28
PARIL 1839/
afb. van een bekroonde lier; oor, draaglint in zwart-geel-rood.
 10. K.K. MAETSCHAPPIJ VAN TAEI & DICHTe AFDg TOONEELke/OOSTENDE
af. bekroonde lier; oor, draaglint in zwart-geel-rood.
 11. Lier, bekroond met zonnekrans belegd met lauwerkrans op de sokkel :
RHETORICA OOSTENDE
rood-geel draaglint
dit is een DRAAGTEKEN van de Kamer van Rhetorica Oostende.
 12. BELOONING/AEN/DEN BROEDER/AUGe^e MANNESTÉ/OVER ZYNE BEHAELDE/ PRYZEN GR^e
DURENDE/ DEN SCHRIJFTIJD/1839-1841
oor met ring; draaglint in zwart-geel-rood
 13. BELOONING/AEN/DEN BROEDER/LOUIS VITSE/OVER BEHAELDE/PRYZEN SEDERT/EENIGE
JAEREN/1837
oor; zwart-geel-rood draaglint

14. K.K. MAETSCHAPPY RHETORICA OOSTENDE 1858
omlauwerde lier met erboven een 5-punt-ster;
grote vassing met kroon en ring; zwart-geel-rood draaglint
15. BELOONING/AEN/DEN BROEDER/AUGE VANNESTE/OVER ZYNE BEHAELDE/PRYZEN GEDURENDE
DEN SCHRIJFTIJD/1838-1839/

Deze medailles berusten in het Heemkundig Museum.

Norbert HOSTYN

ENSORIANA

"James Ensor. Meisterliche Handzeichnungen 1880 bis 1888" (tentoonstellings- & verkoopscatalogus; 12 februari tot 19 maart 1983), ZÜRICH (M. KNOEDLER), 1983. 65 p., geïll.

De jongste aanwinst op onze Ensor-boekenplank is bovengenoemde titel, luxueus van opzet en lay-out en dit in volle crisistijd.

Het boekje bevat een korte inleiding door Veith TURSKE en een bijdrage "Besuch bei James Ensor" van Werner SCHMALENBACH.

Hoofdbrok is de verkoopscatalogus :

25 meesterlijke tekeningen uit de "goeie" periode 1880-1888 afkomstig uit de oude verzameling E. ROUSSEAU, een Brusselse kennis van James ENSOR, nu via-via te Zürich te koop aangeboden.

Elke tekening is in zwart-wit foto afgebeeld en vergezeld van een wetenschappelijke catalogusnota. Enkele titels : "Buffetpiano", "Bronzen bloempot", "Tafel met lamp", "Haardvuur met maskers", "Zelfportret"...

Een must voor de amateurs !

Op 19 mei eerstkomend, opent - ook al te Zürich - de zoveelste ENSOR-tentoonstelling, die weerom een voor velen begerenswaardige catalogus zal opleveren.

N.H.

BALPIJPEN IN WEST-VLAANDEREN

Nog een toevallige vondst uit een dagblad :

LUYSTERLYKE SCHIETING

voor de
BALPYF

Op den 7 mey 1837, in de hostelrie den Meyboom, bewoond door sieur Van Dommel, te Brugge,

Vereerd met de volgende Pryzen

1° Voor den oppervogel eene schoone zilvere Louche

2° Twee zyds-vogels, ieder een dito zilver Limonade-Lepel

3° Twee zilvere medaillien zullen er uitgereykt worden

4° Voor eene afgeschoten vogel zal men vyf francs terug ontvangen.

PS. De by ons niet gekende maatschappyyen willende een uytdaeg brief bekomen mogen den zelven (port-franco) na d' hostellery den meyboom aen vragen.

(Gazette v/d Prov. W.-Vl. en der stad Brugge', n° 31, Maendag 13 1837, blz. 4, 3° kol. bovenaan.).

(Ik meen dat 'Den Meyboom' destijds in de Dweersstraat gelegen was).

W. VERLONJE

De vier Oostendse vuurtorens

De eerste vuurtoren dateert van 1772. In de volksmond noemde men het "de Vlaggestok" toen de toren als semafoor met tij- en stormvlag dienst deed. In 1943 door de Duitsers afgebroken. (Die vuurtoren stond waar nu het Monument van de zeelieden staat).

De tweede vuurtoren werd aan de oostzijde van de haven gebouwd en werd in 1859 in gebruik genomen. De Duitsers lieten hem in 1917 in de lucht vliegen. Lange tijd dacht men dat het de Engelsen waren die de toren van uit zee beschoten hadden. Deze sierlijke vuurtoren was 53 m hoog.

De derde toren werd in 1926 in gebruik genomen en door de Duitsers bij hun aftocht in 1944 neergehaald. Zijn hoogte was 62 m. De witte en rode banden waren er in 1938 bijgeschilderd geworden.

De huidige vuurtoren is de mins sierlijke van de vier. De betonnen constructie dateert van 1949. Zijn hoogte is 65 m.

O.V.

VII. DE STERFONTEIN IN HET PLANTSOEN OP HET MARIE-JOSEPLEIN

Deze bronzen sierfontein werd in 1899 door de Stad Oostende aangekocht in het huis Charles GIBAULT te Parijs en onmiddellijk daarna geplaatst in het plantsoen van het Marie-Joséplein (toen nog Comedieplein genaamd).

Dit sierstuk, twee elegante vrouwen die een waterbekken ondersteunen, kende een kort bestaan als echte fontein, en de waterbak degradeerde al gauw tot bloempot...

In 1927 moest het wijken voor het nationaal hulde-monument ter ere van August BEERNAERT (zie VIII), en prijkte later nog lange jaren op het Conscience plein.

Iconografie : tal van prentkaarten tonen de sierfontein, zowel nog als originele fontein en als bloemhouder.

Zie ook OIOP 2, nr. 46 (fontein) en 49 (bloembak).

VIII. NATIONAAL HULDEMONUMENT AUGUSTE BEERNAERT OP HET MARIE-JOSEPLEIN

In 1927 moest de onder VII besproken sierfontein op het Marie-Joséplein dus de plaats ruimen voor het August Beernaert-monument. Even toch een woordje over de figuur van August Beernaert (broer van de kunstschilderes Euphrosine), een kapitaal politicus ten tijde van Leopold II :

Auguste BEERNAERT werd op 26 juli 1829 te Oostende geboren als zoon van Bernard BEERNAERT en Euphrosine-Josephine ROYON.

Na enkele jaren verliet de familie Oostende en woonde achtereenvolgens te Dinant, Namur, Leuven en Brussel. Dit onwille van de promoties van vader BEERNAERT.

A. BEERNAERT ontving huisonderricht van zijn moeder en promoveerde in 1850 te Leuven tot doctor in de rechten. Na postuniversitaire studie in Parijs, Bonn en Heidelberg vestigde August Beernaert zich in Brussel, waar hij spoedig naam maakte in de juridische kringen. Zijn politieke ideeën waren liberaal geïnspireerd, doch hij distantieerde zich van het laïcisme in de liberale partij.

De beslissing zowel als de partijkeuze wekten verwondering, toen Beernaert in 1873 besloot tot een politieke loopbaan. Hij aanvaardde het ministerie van Openbare werken in het katholieke kabinet-De Theux-Malou en werd een jaar later tot volksvertegenwoordiger voor het arrondissement Tielt gekozen. In de oppositie tegen de radicaal-liberale regering-Frère Orban (1878-1884) werkte Beernaert aan de organisatie en het programma van de katholieke partij. Hij was minister van landbouw, nijverheid en openbare werken in de overgangsregering-Malou-Jacobs en vormde in oktober 1884 een nieuw katholiek kabinet, dat hij leidde en waarin hij minister van financiën was (1884-1894). Beernaert voerde een krachtig centrum-beleid, waardoor een eind kwam aan de partijpolitieke radicalisering van de vorige jaren. Ook aan andere problemen gaf hij een grondige en vaak beslissende oplossing. Zo stimuleerde Beernaert de economische ontwikkeling van België tot een nijverheidsstaat en bevorderde consequente aanpassingen in de landbouw.

Hij hielp de koloniale plannen van Leopold II verwerkelijken en bereidde de latere overname van Kongo door België voor. Bovendien nam hij het initiatief tot de sociale wetgeving en steunde ook de democratisering op politiek gebied. Deze kreeg gestalte in de grondwetsherziening van 1893 met de hervorming van de senaat en de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht. Principieel veroordeelde Beernaert de officiële miskemning van het Nederlands na 1830 als "een schreeuwende onrechtvaardigheid", waarvoor hij de verfranste leidende standen in Vlaanderen verantwoordelijk achtte. Daarbij wees hij terecht op de psychologische en sociale vervreemding ten gevolge van de breuk tussen volkstaal en landstaal. Eerder uit een Belgisch dan uit een Vlaamsgezind streven naar rechtvaardigheid heeft Beernaert enkele eisen van de V.B. ten dele ingewilligd door het uitoefenen van enige druk op de toepassing van de bestaande taalwetten, door bankbiljetten, munten en postzegels ook van een Nederlandse tekst te voorzien en door de oprichting een oud Vlaams verlangen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde (1886). Vele Vlaamsgezinden hadden op een ruimere tegemoetkoming gehoopt. Maar Beernaert begreep niet altijd de gegrondheid van de Vlaamse grieven, die trouwens door anti-Vlaamse krachten werden geminimaliseerd of ontkend. De met emotie geladen taal- en cultuurstrijd verontrustte hem. Hij pleitte voor wederzijds begrip en goede verstandhouding tussen Vlamingen en Walen op basis van rechtvaardigheid en gematigdheid, als een noodzaak voor het voortbestaan van België.

Toen in 1894 zijn wetsontwerp tot invoering van de evenredige vertegenwoordiging in de afdelingen van de Kamer werd verworpen, nam Beernaert ontslag. Hij bleef in het parlement zitting houden als volksvertegenwoordiger voor Roeselare-Tielt en was van 1895 tot 1900 Kamervoorzitter. Nochtans verminderde zijn belangstelling voor de binnenlandse politiek; zijn grote persoonlijkheid, juridische vorming en staatsmanschap dreven hem naar een rusteloze strijd voor eenmaking van het internationaal recht en voor beperking van de bewapening en de oorlogvoering. Het was tijdens de zitting van de Interparlementaire Unie in 1912, dat August Beernaert op drieëntachtigjarige leeftijd te Luzern in Zwitserland overleed.

In 1909 had hij de Nobelprijs voor de Vrede ontvangen.

X X X

Voor me ligt een kleine brochure "A propos de deux monuments à ériger à Ostende. Articles parus dans le Carillon sous la signature de St. - Cère", octobre 1925 (25 blz.).

Een verzameling van artikels geschreven door St. Cère (lees sincère/oprecht), alias Edw. De Cuyper in het Oostendse dagblad "Le Carillon". DE CUYPER trekt daarin fel van leer tegen de persoon van August BEERNAERT die, naar hij beweert, niets voor zijn geboortestad Oostende had gedaan, en ooit eens zou beweerd hebben dat hij "beschaamd was een Oostendenaar te zijn". DE CUYPER licht ook even de sluier over enige veronderstelde corruptie van A. BEERNAERT n.a.v. het toekennen van de Leopoldsorte aan een Oostends burgemeester. Contra BEERNAERT tot en met dus, dik uitgesmeerd over 25 blz.

Uit die brochure leren we ook dat reeds in 1912 en 1913 plannen voor een BEERNAERT-monument te Oostende ter sprake waren gekomen in de Gemeenteraad, en dat dit niet bij iedereen - naar gelang de politieke overtuiging - in goede aarde was gevallen. In de vroege twintiger jaren duurden die pro of contra - palabers nog steeds voort...

... Het BEERNAERT-monument werd tenslotte plechtig ingehuldigd op 25 september 1927. Van deze ceremonie bestaat een fotoreportage door M. ANTONY.

De erg gelijkende buste was het werk van beeldhouwer Louis MASCRE, die zich daartoe sterk had geïnspireerd op de BEERNAERT-buste van zijn leraar Paul DE VIGNE, die zich in de Kamer van Volksvertegenwoordigers te Brussel bevindt.

De meer dan levensgrote buste, in weerbestendige PORACCI-marmer, rust op een stele in POULINAY-steen, waarop in reliëf het wapenschild van België is aangebracht. Erachter is een gebogen afsluiting met smeedijzer aangebracht. Architect Max WINDERS tekende daarvoor de plannen. De afsluiting is in blauwsteen uit de groeven van MERBRES-SPRIMONT. Daarop is de tekst aangebracht : "HOMMAGE NATIONAL - NATIONALE HULDE".

X X X

Louis MASCRE (Brussel, 21.06.1871 - Brussel, 15.10.1929), een nu totaal vergeten beeldhouwer, STUDEERDE aan de Brusselse Academie (grote prijs in 1898) en had Paul De Vigne, Jef Lambeaux en Thomas Vinçotte als leraars. In 1903 behaalde hij een tweede Romeprijs.

MASCRE was een gepatenteerde "medaillon- & bustekapper", die o.m. Prinses Astrid, Edmond PICARD, Georges GRAHAM en FIERENS-GEVAERT vereeuwigde. Het Museum te Antwerpen bezit zijn brons "De kus".

Ook de smeedijzeren afsluiting achter het Beernaert-memoriaal en de bijbehorende gaslantaarns (die trouwens dringend aan eerherstel toe zijn) zijn onze aandacht meer dan waard.

Dit sierlijk-monumentaal smeedwerk is een creatie van de Lierse kunstsmid Lodewijk VAN BOECKEL (1857-1944).

"Den Boeckel", zoals deze kunstsmid in de omgang genoemd werd, genoot met zijn van grote virtuositeit getuigend ijzersmeedwerk enorme waardering tot ver over 's lands grenzen.

Hij smeedde uithangborden, bloemtakken, schoorsteenstukken, luchters, inktstellen, putkooien, lantaarns, kemphanen, uilen, trapleuningen, borstweringen, arenden, draken enz. U kunt zijn werk nu nog steeds bewonderen in het stemmige Timmermans-Opsomer-Van Boeckelmuseum te Lier.

Het BEERNAERT-monument vindt u op de mei-bladzijde van uw "PLATE"-kalender.

Lit. : - Encyclopedie van de Vlaamse Beweging, Tielt-Utrecht, 1973, p. 146-147.

- F.V., In de artistieke hel van vuurduivel Van Boeckel, in De Standaard, 14 december 1982, p. 12.

- C. LOONTIENS, Guide du Touriste. Les monuments et les édifices remarquables d'Ostende..., Oostende s.d.

- N. HOSTYN, De familie ROYON en hun aanverwanten, in V.V.F. - streepje, juni 1980.

N. HOSTYN

-blad 4r.

HISTORIE VAN HET KLOOSTER
DER
ZWARTE ZUSTERS
TE
OOSTENDE

I

DE GRAUWE ZUSTERS VAN SLUYS TERUGGEKOMEN WORDEN TE OOSTENDE AANVEERD

Zeker is het dat de Grauwe-zusters reeds te Oostende waren in 1544 (1). Ook zeker is het dat zij Oostende verlieten in 1570 (2) op d'aankomst van d'hollanders en engelsche, om hen na Sluys in Vlaanderen te begeven. Dit tijdstip is genaamd Geuzentijd. Naderhand kwam de schrikkelijke en langdurige belegering van Oostende van 1601 tot 1604 en de stad wierd maar verlost den 20 september 1604, en ging over in handen van Prins Albertus;

(1) Rekening der beide kerken van Oostende voor het jaar 1543-1544 alwaar het volgende staat : "Jaerghetijden ter nieuwer kercke." 't jaerghetijde van Pieter Kien bezet te doen telckens maendachs naer Sinte Kathelynedach den coor xl sc. broot ende wijn elc vj sc. van wasse iiiij sc., den coster van twee poosen te luuden iiiij sc., de clocluuders van twee stappeel kerssen te stellen iiiij sc ende LXVIII proeven elck Wt zijnde ij sc.
Waer of de grauwe zusters hebben van vermanen acht proeven.

(2) Proces stukken wegens de Balance.

-blad 4v :

Moeder van den Clooster van de Grauwe susterkens binnen Sluys haer refusie genomen hebbende in Brugge soo over heur als andre twee religieusen van de selve order voor de rebellie gewoont ende geprofesht wurende binnen deser voorseyde stede.

Bibliothèque Royale de Bruxelles
Section des manuscrits (ou bibliothèque des Ducs de Bourgogne) Van Hulthem
N° 640

1609. Au mois d'août, trois des soeurs grises de l'ancien hôpital qui avait existé à Ostende avant le siège retournant en ville. Ceux du magistrat leur accordent 18 ₣ de gros annuellement à titre de logement.

-blzd 5r :

maar het was eenige jaren later dat de Grauwe Zusters te Oostende weder kwamen te weten in 1609 (1).

Zij wierden ontvangen in het huis (2) van de Heer Jonker Jacques Tingnaghel alwaar het Collegie van Burgemeester en schepen vergaderd was, te weten den 27 juni 1609, alwaar ook gekomen was den Eerwaarden Heer Jerome Fostier, alsdan Provinciaal van de Minderbroeders, het was aldaar dat zij aanveerd wierden door de Magistraat heeren van Oostende, om, te Oostende de zieken te bezorgen, de jonge dochterkens te onderwijzen, enz.

Zij kregen terug, tot hun onderhoud het recht der Balance (Waeghe) en het recht van mate, 't is te zeggen het recht van meten en wegen alle goederen en koopmanschappen die in de haven van Oostende aangebracht wierden (3).

Oorlof om eens ter week om te gaan om te ontvangen d'aalmoessen van de goede lieden en als er visch aankomt dat zij tot hun onderhoud zullen mogen aldaar ontvangen de Caritate van de goede personen. Deze goede zusters verkregen terstond eenige aalmoessen van de stad en van godvruchtige en

- (1) Appostilla op de Request vanden moeder van den clooster van de grauwe zusters binnen Sluys 21 mei 1609 - Attestatie van schepen Jan Kelderman van 30 mei 1611.
- (2) De Raad vergaderde in Burgemeester Jacques Tingnaphel huis (die alhier burgemeester was van 10 7ber 1608 tot 8 7ber 1609 ter oorzaak dat geheel de stad als een puinhoop was geworden door de 3 jarige belegering, en dat het stadhuis niet bruikbaar was.
- (3) Verslag van Z.H. de Bisschop van Brugge aan Z.H. de Paus Urbanus VIII 1628...
Est hic proeterea conventus monialium tertii ordinis Sancti Francisci subjectum ordinariis - Competit huic Monasterio jus bilancis et mensuroe omnium mercium, quae intrant portium Ostendanum

-blad 6r :

liefdadige personen waarmede zij welhaast hun klooster begonnen te bouwen.

N... N...

(vervolgt)

EEN DUITSE ROMAN KREEG DE TITEL "ERZÄHLEN BIS OSTENDE" MEE...

Het is via het dagblad "De Standaard" d.d. vrijdag 23 april 1982, dat wij weet kregen van de uitgave in Duitsland van het literaire boek "Erzählen bis Ostende", verschenen bij de firma Suhrkamp te Frankfurt. Het boek, waarvan het verschijningsjaar vermoedelijk 1981 of 1982 is, kan geen aanspraak maken op het woord "lijvig" daar het amper 170 bladzijden vult. De kostprijs is 24 D.M. en het werd geconcipieerd door een zekere Jürgen Becker, een Duitse letterkundige waarover ik, bij gebrek aan deugdelijke gegevens, niet veel kwijt kan en die vooral aldaar naam maakte als dichter. Dit boek is géén "verhaal" in de traditionele zin van het woord, zéker géén ontspanningsliteratuur, wel een soort "monologue intérieure" (een vorm van "litteraire biecht") van een vereenzaamd, bovendien introvert man die, in de loop van dit boek, ergens in Duitsland op een trein stapt en naar onze Belpische kust spoort. Zijn "reis" eindigt in een hotelletje te Oostende, waar een storm dijk, strand en straten geselt en reistert ... Dat zal wel met de symboliek van het verhaal te maken hebben. Ik leg er de nadruk op, dat alleen liefhebbers van dit soort literatuur met dit genre aan hun trekken kunnen komen; voor mensen die dit minder lusten, zal het eventueel aanschaffen of ter inzage nemen zeer waarschijnlijk op een teleurstelling uitlopen ! Een bespreking van de hand van een specialist op het gebied der Duitse letteren, E. Ottevaere, omtrent "Erzählen bis Ostende" werd opgenomen in de "Standaard der Letteren" op bladzijde 15 van de krant "De Standaard" (zie boven).

Emiel SMISSAERT

Velen onder ons kennen de scheepslantaarn als siervoorwerp met antikwarische waarde en niet zozeer als een scheepsonderdeel van dagelijks gebruik. Het is echter zo dat elk werktuigelijk voortbewogen vaartuig, voor de vaart op zee, moet uitgerust zijn met het volgende lichtarsenaal : een of twee witte TOPLICHTEN, een rood en een groen BOORD- of ZIJLICHT, een wit HEKLICHT, een of twee witte ANKERLICHTEN, twee rode, rondom schijnende lichten van ONMANOEUVREERBAARHEID en de rode-witte-rode lichtencombinatie die BEPERKTE MANOEUVREERBAARHEID aangeeft. Bovendien bestaan er voor sommige schepen bijkomende lichten, zoals bv. : het gele SLEEPLICHT, het groene TREILLICHT, het rode LICHT van DRIJFNETVISSERS, het rode en groene ZEILLICHT. Ook zijn er dan nog de lichten voor specifieke vaarten, zoals bv. de vaart op de ELZE op het SUEZ-kanaal en op het KIELERKANAAL, enz.

Omdat de scheepslantaarn een van de weinige voorwerpen is die tergelijktijd een plaats hebben in het antikwariaat en in het dagelijkse gebruik ging onze interesse uit naar de constructie ervan. Tot onze verwondering heeft heel deze secure operatie Oostende als centrum. Het is namelijk zo dat de enige scheepslantaarnmaker in België een Oostendenaar is. De heer Charles TAVERNIER, beter bekend om zijn stovenwinkel op de Nieuwpoortse steenweg, heeft op de Hendrik Baelskaai een atelier dat het centrum van de constructie van scheepslantaarns blijkt te zijn.

Scheepslantaarns zijn geen modeobjecten, ze worden gemaakt volgens de voorschriften van het Zeeaanvaringsreglement . Dit reglement schrijft een minimum zichtbaarheid voor, een hoek waaronder een bepaald licht zichtbaar moet zijn en een kleur. Op basis van deze gegevens gaat de scheepslantaarnmaker aan de slag. Als materiaal gebruikt hij, voorlopig althans nog, plaatkoper en messing van 7/10 mm. De glazen, die in feite lenzen zijn, betreft hij uit Duitsland. Ze moeten beantwoorden aan de voorschriften van de I.M.C.O., de Intergouvernementale Maritieme Consultatieve Organisatie, en door de diensten van deze instelling goedgekeurd zijn. Met de nodige vakkennis verwerkt hij gegevens en materiaal tot een modellantaarn. Hiermee trekt hij naar de Scheepvaartinspectie, behorende tot het Ministerie van Verkeerswezen - Bestuur van het Zeewezen en de Binnenvaart, die de eerste keuring doet. Daarna gaat hij met zijn lantaarn naar een firma gespecialiseerd in optische metingen. Dit is op dit ogenblik LABORELEC in Sint-Genesius-Rode. Hier worden de lantaarns gekeurd voor de minimum lichtsterkte, de kleur en de hoek waaronder het licht zichtbaar is. Beantwoorden de resultaten van deze onderzoeken aan de wettelijke voorschriften, dan wordt de lantaarn, als een prototype aangenomen en krijgt de constructeur ervan de toelating dit model te maken en te verkopen op voorwaarde dat het afgeleverde produkt conform is aan het prototype. Het genummerde en gemerkte prototype krijgt een vaste plaats in het atelier.

Zo maakt hij van elke soort scheepslantaarn een prototype, op verschillende grootte. Krijgt onze scheepslantaarnmaker een bestelling binnen, dan maakt hij de lantaarns op de gevraagde grootte volgens de gegevens van het prototype. Zodra de lantaarns klaar zijn, vraagt hij weer de Dienst van de Zeevaartinspectie. Zij controleren de afgewerkte lantaarns op hun conformiteit met het prototype en op de degelijkheid van de afwerking. Hierna wordt op elke lantaarn een nummer ingeslagen en wordt er een certificaat van "Keuring van een Scheepslantaarn" opgemaakt waarna de lantaarns klaar zijn voor levering.

Tot daar de geschiedenis van de lantaarns en nu die van de makers.

De Taverniers behoren tot de reeks van de oudste familiebedrijven in onze stad, een feit dat we toch wel even in een ruimer daglicht willen stellen.

Grootvader Charles Tavernier werkte in de tweede helft van de vorige eeuw als blik-slager in de blikslagerij Declerck in Brugge. Toen in 1888, net als nu, de bedrij-vigheid terug liep, moest ook Firma Declerck inkrimpen en geraakte grootvader Charles zijn job kwijt. Hij besloot op eigen houtje als blikslager te beginnen en om zijn baas geen concurrentie aan te doen, verhuisde hij naar Oostende. Hij zette een be-scheiden winkel op met atelier in de Dwarsstraat. Na een korte tijd kwam een gepas-tere doening vrij in de Sint-Franciscusstraat nr. 12, vlak naast de school die er nu nog staat, waar hij introk. Hij zat in de halve kelder die hij als blikslagerij had ingericht, terwijl zijn vrouw, die gans haar leven bekend bleef als Liesa de Blekslager, de winkel openhield die er juist boven lag. Ze verwerken en verkochten alles dat men blik te maken had. Ze herstelden ketels en potten, maakten kinderspeel-goed, tot zelfs de diabolos die de schoolkinderen gebruikten, kwamen van bij hen. Niet alleen de huisgezinnen kwamen bij hen terecht, maar ook de visserij en de boe-ren uit de omgeving. Ze bleven in het bedrijf tot ze dit in de jaren 1925-26 over-gaven aan Jerome Tavernier, een van hun zeven kinderen.

Jerome bleef in de Sint-Franciscusstraat, maar bouwde in 1930 achter het huis een grotere atelier. De blikslagerij ging in die jaren fel achteruit. Voor Jerome was dit echter geen nood want hij stapte over naar de koperslagerij.

Na het bouwen van een nieuwe vissershaven in 1934 verhuisde de visserij naar de toen-malige Vuurtorenwijk.

Jerome Tavernier ging mee en richtte op de hoek van de Victorialaan en Fortstraat een atelier op. Met de opkomst van de motorvisserij in die jaren werd de toepassing van de voorschriften in verband met gevoerde lichten aan boord van de vissersvaar-tuigen strikter. Er ontstond een vraag naar betere scheepslantaarns. Jerome Tavernier zag daar als koperslager brood in en begon, buiten het gewone visserijtoebehoren, zich te specialiseren in scheepslantaarns. De winkel in stad bleef echter bestaan voor de verkoop voor huishoudelijk gerief.

De visserij kende in de daarop volgende jaren een grote bloei. Er was werk voor velen. Door de oorlog in 1940 kwam echter een einde aan de voorspoed. Oostende werd vernield en lijk zovelen betaalden ook de Taverniers hun tol. Het voorste deel van hun huis in de Sint-Franciscusstraat werd door brand vernield. Gelukkig bleef het, in 1930 gebouwde atelier nog te gebruiken. Op de Vuurtorenwijk was alles vernietigd.

De tweede generatie Tavernier hernam het werk in de Sint-Franciscusstraat. In ver-vanging van de vernielde winkel werd in 1940-41 langs de Nieuwpoortsesteenweg een winkel gehuurd. Moeder TAVERNIER verkocht huishoudgerief in de gehuurde winkel terwijl vader Tavernier in het atelier herstelde en nieuwgoed maakte. Zo geraakten zij de oorlog door.

Onmiddellijk na de oorlog hernam de visserij op een ruimere schaal. Er was weer werk, er was de oorlogschade, en in 1948 richtte Jerome Tavernier een atelier met winkel op in de Hendrik Baelskaai nr. 8. Hier begon hij weer te werken voor de visserij. In de winkel op de Nieuwpoortsesteenweg bleef men huishoudelijk gerief verkopen. De zaken draaiden uitstekend. De Taverniers huurden een winkel aan de overkant van de straat, vulden huishoudelijk gerief aan met stoven en gasvuren en breidden na enkele jaren de zaken uit door de aankoop van de twee winkels naast elkaar op de Nieuw-poortse Steenweg nr. 82 + 84.

In 1959-60 trad de derde generatie Taverniers aan. Charles Tavernier en zijn echt-genote Irma Devos, namen de winkel in stad en de winkel-atelier aan de andere kant van de haven over. Het zwaartepunt van de bedrijvigheid lag voornamelijk aan de havenkant waarbij de derde generatie Taverniers ijverig scheepslantaarns bleef maken. Vader Jerome Tavernier was wel niet meer actief in de winkel of atelier maar hield tot in 1981 - hij was toen 87 jaar - de boekhouding van het bedrijf bij.

"Als ik mijn hoofd moet breken met het kaartspel voor 5 Fr., kan ik best de boeken bijhouden, dat brengt meer op", placht hij te zeggen. Volgens Charles was Jerome de beste boekhouder die men kon indenken.

Binnen vijf jaar staat de familie Tavernier 100 jaar in het Oostendse bedrijfsleven. Drie generaties blik- en koperslagers waarvan twee generaties scheepslantaarnmakers. Tavernier levert niet alleen scheepslantaarns aan de Belgische schepen, maar ook in het buitenland. In Nederland, Duitsland, Engeland en Frankrijk telt hij veel en regelmatige klanten. Concurrentie heeft hij in eigen land niet. Wel bestaat er in Antwerpen een bescheiden atelier dat af en toe, eerder toevallig, een paar lantaarns op de markt brengt. Ze zijn echter niet gespecialiseerd lijk het Oostendse atelier. Wat zal echter de toekomst brengen? Charles Tavernier staat nog stevig te been. Zijn zaken draaien. Hij heeft continue werk voor 2 soms 3 koperslagers, ddéechte specialisten van de scheepslantaarns zijn, René DESCHEPPER werkt er 35 jaar en Roger STERKX dertig.

In onze moderne tijd komen echter de lantaarns in plastic opdagen. In sommige landen maakt men zelfs de lenzen in plastic. Voorlopig is het concurrentiegevaar nog niet zo groot. Koper vangt beter de warmte op dan plastic en een glazen lens verkleurt niet. Ook is er de traditie en het conservatisme van de maritieme midden. Charles Tavernier ziet de zaak niet somber in. Maar of er in het bedrijf een vierde generatie Taverniers zal komen, is twijfelachtig.

Zoon Johan koos voor burgerlijk ingenieur, en dochter Micheline zit in de computerbranche. Voor hen geen scheepslantaarns meer.

J.B. DREESEN

"DE PAARDEKOERS"

Dit jaar viert de paarderenbaan Wellington haar 100-jarig bestaan. Het Heemkundig Museum herdenkt die heuglijke verjaardag met een thematentoonstelling die van mei tot september te zien zal zijn.

In het mei-nummer van ons tijdschrift zullen we aandacht schenken aan de historiek van de renbaan.

N.H.

IN DIT NUMMER :

- blz. 2 : O.V. : Burgemeesters van de vroegere gemeente STENE;
- blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders. XXXIII : Lionel BAES;
- blz. 5 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (3);
- blz. 7 : E. SMISSAERT : Zedenromans uit de 19e eeuw over 'Kust en Zee';
- blz. 9 : R. VERBANCK : Kaaikapoen;
- blz. 10 : E. SMISSAERT : Het tijdschrift "De Plate" eervol vermeld;
- blz. 11 : G. BILLIET : August STRACKE (6) zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (2);
- blz. 17 : N. HOSTYN : Penningen en medailles met lokaal-historisch belang... (2);
- blz. 18 : W. VERLONJE : Balpijpen in West-Vlaanderen;
- blz. 20 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : VII-VIII;
- blz. 23 : De Zwarte Nonnen te Oostende : een historiek (2);
- blz. 25 : J.B. DREESEN : Een Oostends geslacht van scheeplantaarnmakers :
DE TAVERNIERS

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

**De laatste
uitgegeven boeken
zijn ALTIJD
te verkrijgen bij**

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 5-8 mei-augustus 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

MEI-ACTIVITEIT

Het bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen op de diavoordracht die doorgaat op :

donderdag 26 mei 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Afdeling, Oostende Dr. L. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : BEELDEN UIT DE GROTE WESTPOLDER.

de spreker : de heer René VANWALLEGHEM

in grote trekken bestaat de GROTE WESTPOLDER uit het poldergebied tussen Oostende en de IJzer. Het is een afwisselend gebied van dorpen, hofsteden en wateringen met een rijk verleden. Sommigen onder ons kennen de streek uit de Hoeveroute of uit de studiereis die we voor enkele jaren doorheen dit gebied organiseerden. De beelden die u vanavond gebracht worden, werden genomen door de heer Maurice TAMPERE. ... In zijn jeugd had hij de amateurfotografie beoefend. Zijn beroep verleende zich echter minder goed voor deze hobby en hij moest wachten tot zijn op pensioenstelling om zich op dit terrein te kunnen realiseren. In de tien laatste jaren van zijn leven doorkruiste hij West- en Frans-Vlaanderen om alle interessante hoeken en kanten op dia te zetten. Zijn zoon Roger stelde ons de reeks, die ons het nauwst aan het hart ligt, de Grote Westpolder, ter beschikking, terwijl ons geacht medelid René VAN WALLEGHEM de commentaar verzorgt.

Achtereenvolgens zien we vertrouwde en ook minder vertrouwde beelden uit STENE, OUDENBURG, SNAASKERKE, GISTEL, MOERE, ZEVEKOTE, ZANDE, KOEKELARE, KEIEM, STUIVENKENSKERKE, SCHORE, MANNEKENSVERE, WESTENDE, WILSKERKE, MARIAKERKE om te eindigen in OOSTENDE.

Hoe prachtig en rijk ons poldergebied is kunt u vanavond eens te meer zien aan de hand van deze zeer mooie dia's. Zoals altijd is de toegang vrij en ook niet-leden zijn van harte welkom.

J.B. DREESSEN

JUNI-ACTIVITEIT

STUDIEREIS : VIERRONNENTOCHT IN FRANS-VLAANDEREN.

Het bestuur van de Oostense Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen voor de jaarlijkse studiereis die doorgaat op

ZONDAG 12 JUNI 1983

en die ons dit jaar naar het westelijk verlengstuk van onze provincie, Frans-Vlaanderen, brengt en ons in de gelegenheid zal stellen naar de oorsprong van de rivieren IJZER, LEIE, AA en BLEQUIN te speuren.

Praktische schikkingen.

We starten om 08.00 uur vanuit de DR. L. Colensstraat 6 voor het lokaal van de V.V.F. Oostende.

Na een vlotte reis over VEURNE, HONDSCHOTE, stoppen we omstreeks 9.30 uur voor een koffietje of een verfrissing en een kort stad - en museumbezoek in BERGUES, het vroegere SINT WINOKSLERGEN, eertijds zetel van de Vlaamse Admiraliteit en geboorteplaats van de bij ons goed gekende archeoloog CHOCQUEEL. Omstreeks 11 uur gaan we terug de baan op om langs de vele dorpen met Vlaamse namen halt te houden bij het bijna uitgestorven taalgrensdorp BUISSCHEURE, waar ter hoogte van de CLOFThoeve de IJZER ontspringt. Vandaar gaat het langs een vande vele mooie plaatsen in Frans-Vlaanderen CLAIRMARAIS (KLOMMERENBOS) om in de omgeving van St.-OMER het middagmaal te gebruiken.

Om 14u30 gaan we weer de baan op. Over het historische TERWAAN, volgen we een tijd de LEIE om in LISBOURG bij de LEIEbron te stoppen. Nog dieper naar het zuiden toe halten we in FAUQUEMBERGUES voor een verfrissing waarna we de prachtige vallei van de AA volgen tot aan de oorsprong van deze rivier in BOURTHES.

We trekken dan weer iets noordelijker om in BLEQUIN naar de bron van de BLEQUIN-rivier te speuren, waarna we de zeer mooie vallei van deze rivier volgen tot LUMBRES.. Over ST.-OMER, ST.-NOMELIN, BERGUES en HONDSCHOTE trekken we terug huiswaarts waar we zoals altijd even voor het avondmaal toekomen. De prijs van deze reis waarin begrepen de toegang tot het museum in BERGUES bedraagt 275 Fr. te storten op postrekening 000-0507753-55 - J.B. Dreesen - Oostende en dit voor 31 mei 1983 met de vermelding WENS of WENS niet deel te nemen aan het middagmaal. De prijs voor het middagmaal ligt rond de 55 F.F. en is ter plaatse te betalen, uitsluitend in Franse Francs. Dit geldt ook voor de consumpties, het aantal plaatsen is beperkt tot 54. Elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

ZILVEREN HEEMVERBOND EN OOSTENDSE AANWEZIGHEID IN BRUGGE

Vijftientig jaar geleden vatte een dynamische groep het plan op de bestaande kringen voor Heemkunde in West-Vlaanderen in een verbond te groeperen, teneinde coördinatie te brengen in hun werking. Dit feit werd op zaterdag 19 maart 1983 in Brugge, volgens de beste heemkundige tradities, herdacht. De statutaire vergadering vond plaats in het zeer fraaie ADORNES-huis. Dit was reeds een gebeurtenis op zichzelf want dit eeuwenoude gebouw werd door de financiële tussenkomst van INTERCOM op een bijzonder degelijke manier gerestaureerd. Het bezoek van het huis, onder leiding van de heer PENWINCK, maakte van een doorsnee saaie statutaire een waar evenement. Bijzonder opgemerkt werd de mooie Gotische zaal met monumentale schouw en zeer fraaie zoldering. Hierna werd een bezoek gebracht aan het vernieuw MUSEUM VOOR VOLKSUNDE in de Rolweg, Prachtige inrichting waarbij de verzamelingen op een zeer deskundige wijze worden voorgesteld. Een bezoek overwaard. In de afdeling gewijd aan brood- en bakkers noteerden we een Oostendse aanwezigheid. Er hangt een schilderij "BAKKERIJ J. VAN BECELAERE" OOSTENDE 1911 getekend J. ONGENAE en in bruikleen gegeven door de heer W. PLAETINCK uit Wenduine. Het schilderij, in naïeve stijl, stelt, de eertijds zeer gekende, bakkerij voor in de Veldstraat (later J. PEURQUAERTstraat), bakermat van de betere Oostendse zeebeschuit. Bakker en uitbater VAN BECELAERE staat met familie en personeel voor de winkel. Een zeer mooi stuk, spijtig dat het niet in ons museum hangt.

(Lees verder op blz. 27)

Zijn Activiteiten in de Oostendse Handelskamer (3)

1902

C.P. 25 februari 1902 - Toegang tot het station

A.S. vraagt waarom de regering in de stations van Oostende niet dezelfde toegangsfaciliteiten toekent als in de andere steden. In Brussel b.v. beschikken de hotelcommissieairs over een abonnement en hebben ze bestendig toegang tot het Noord-Station. In Oostende daarentegen zijn er hoteliers die per jaar meer dan 1.000 fr betalen voor de toegang van hun personeel tot de stations.

C.P. 15 april 1902 - Excursietreinen uit Keulen - Verlichting

+In verband met excursietreinen uit Keulen zegt A.S. dat hij contact genomen heeft met twee Duitse firma's (uit Keulen en Düsseldorf) die reizen naar het buitenland organiseren. De grote vraag is : wie zal de waarborgsom van 860 fr betalen, geëist door de Duitse Spoorwegen voor iedere ingelegde trein, op het traject Keulen - de Belgische grens. Die som zal wel nooit in zijn geheel moeten betaald worden. De twee firma's zouden voor de publiciteit zorgen.

Daarna vraagt A.S. of in de prijs van de biljetten het verblijf in Oostende begrepen is. Heel waarschijnlijk zullen de hoteliers daarmee akkoord gaan voor de maanden juni, juli en september, maar niet voor augustus. Hij hoopt over enkele dagen meer inlichtingen te kunnen geven.

+Op dezelfde zitting signaleert A.S. dat er op de dijk, tussen de kursaal en het koninklijk Chalet, slechts 4 gaslampen branden. Hij wenst ook een betere verlichting van het Leopold I-plein, rond het standbeeld dat verleden jaar ingewijd werd.

C.P. 20 mei 1902 - Excursietrein Keulen - Telegrafische verbinding met pakketboten - Publiciteit

+A.S. verklaart dat zijn bemiddelingspogingen betreffende de Keulse excursietrein weinig opgeleverd hebben. De Duitse Spoorwegen zijn niet bereid een proef te wagen. De Belgische Spoorwegen onderzoeken nu de mogelijkheid om een excursietrein van Aken naar de kust te organiseren. De struikelsteen blijft : de minimumwaarborg gevraagd door de Duitse Spoorwegen.

De heer Daveluy merkt op dat de Société Euterpe ('n Oostendse muziekmaatschappij) besprekingen voert met Duitse maatschappijen voor het Bestendig Festival. Sommige groepen willen komen met een excursietrein, tegen reductie.

Daarop belooft A.S. zijn bemiddelingspogingen voort te zetten.

+Op dezelfde zitting deelt A.S. mee dat de regering de plaats nog niet heeft aangeduid voor de installatie van de draadloze telegrafische verbinding tussen de pakketboten en de directie ervan. Hij vraagt of de Kamer er niet goed aan zou doen erop aan te dringen dat die post in Oostende opgericht wordt.

+A.S. wijst erop dat tal van Belgische en vreemde kranten publiciteit maken voor badsteden op het continent. Nooit ziet men een bericht over Oostende. Hij onderstreept het nut en de noodzakelijkheid door reclame te voeren voor het badseizoen.

Als erevoorzitter Van Imschoot opmerkt dat het seizoen schitterend zal zijn wegens de grote feesten die voorbereid worden en wegens de publiciteit met geïllustreerde affiches in Duitsland en Frankrijk, antwoordt A.S. dat het niet volstaat uitzonderlijke feesten te geven. Men moet ze ook doen kennen aan het cosmopolitisch publiek. En het beste middel daartoe zijn kranten.

C.P. 17 juni 1902 - Excursietrein Keulen - Publiciteit

+Voorzitter A. Borgers stelt voor aan het stadsbestuur te vragen de minimumsom te waarborgen voor de organisatie van de Keulse excursietrein.

Daarop betuigt A.S. dat het gemeentebestuur niet genoeg doet om volk naar Oostende te lokken. Zonder het privé-initiatief zou men nergens de naam van onze stad zien. Oostende doet te weinig aan publiciteit. Overal hangen berichten en affiches voor Namen, Spa en andere concurrerende badsteden, maar geen van Oostende.

En A.S. illustreert dan het lakse optreden van het schepencollege. Onlangs hebben de Belgische Spoorwegen de voornaamste Engelse bladen uitgenodigd verslaggevers af te vaardigen voor de Tentoonstelling der Vlaamse Primitieven in Brugge. Die zouden terzelfdertijd een paar dagen kunnen doorbrengen in Oostende. Toen onze stad werd gevraagd of ze bereid was de Engelse journalisten te ontvangen, heeft ze ontwijkend geantwoord. Die heren zijn gekomen maar kregen zelfs geen uitnodiging voor de kursaal. De koning heeft de heer Perteris, voorzitter van de Londense Persbond, ontvangen en hem aangezet veel over Oostende te doen schrijven in de Engelse kranten.

Verleden jaar heeft de regering dezelfde reporters uitgenodigd naar Oostende. Die keer werden ze door onze stad op een diner vergast in het hotel Océan. Die beleefdheid heeft voor Oostende 2.591 regels reclame opgebracht in de grootste Engelse kranten waarvan verscheidene op 6 à 7.000 exemplaren verspreid werden. Met wat voorkomendheid was dit jaar een nieuwe en belangrijke reclame verzekerd die niets zou gekost hebben aan de administratie. Die houding van de stad is des te meer te betreuren nu we voor de opheffing van de kansspelen staan.

N.B. : Die werden inderdaad verboden door de wet van 24 oktober 1902. Toch bleven ze verder georganiseerd, vooral door Georges Marquet (Concessionaris van de Kursaal) die met de winsten van zijn Cercle Privé, als een groot mecenas concerten, theatervoorstellingen, conferenties, tentoonstellingen, stoeten, luchtvaartdemonstraties, enz. financierde.

Tot hij, na herhaalde botsingen met het gerecht, na het seizoen van 1909 zijn contract opzegde. (cf. M. Constandt, Het kansspel te Oostende vóór 1914 - in : Ostendiana IV, 1982 p. 119-124).

C.P. 14 oktober 1902 - Verbinding Vuurtorenwijk

Secretaris A. Bouchery vestigt er de aandacht op dat, na de nakende afbraak van de Franse en de Militaire sluizen, de verbinding met de Vuurtorenwijk moeilijk zal zijn wegens de grote omweg over de nieuwe brug bij de voorhaven in Sas-Slijkens. Hij pleit voor een tramverbinding en stelt voor dat bij het stadsbestuur aanhangig te maken.

A.S. steunt krachtig dat voorstel dat aanvaard wordt.

C.P. 18 november 1902 - Commissionairs

De heer R. Meny laat horen dat er te weinig politie is bij de aankomst van de pakketboten. Daar doen zich schandalige tonelen voor : commissionairs vallen reizigers lastig, rukken de bagage uit hun handen, voeren ze naar hotels die ze niet aangewezen hebben en eisen overdreven prijzen voor hun slechte diensten.

A.S. beaamt die verklaring. Hij ook heeft commissionairs ontmaskerd die reizigers naar ongewenste hotels brengen. Maar aanklagen helpt niet, want die kerels worden slechts na het seizoen vervolgd. Hun gevangenisstraf zitten ze dan uit in de winter en dat deert ze niet want daar zijn ze beter dan thuis.

A. Laroye stelt voor de zaak te bestuderen en een reglement voor de commissionairs uit te werken.

Daarop antwoordt A.S. : zolang er eigenaars van hotels en gemeubileerde kamers commissionairs betalen om klanten aan te brengen, kan die ongelukkige toestand niet verbeterd worden.

1903

C.P. 16 februari 1903 - Overzethoot - Toerisme

+A.S. is niet tevreden over de verbinding met de Vuurtorenwijk. De bewoners daar moeten ofwel een omweg maken over de nieuwe brug bij Slijkens ofwel de overzethoot nemen. De toegang daartoe zou voordeliger zijn enerzijds bij de visserskreek, in de nabijheid van de mijn, en anderzijds bij de haveninstallaties. Bij krachtige noordenwind functioneert de dienst niet die overigens slecht georganiseerd is. Voor stadsmensen die naar de Vuurtorenwijk moeten is die oplossing weinig praktisch. De boot zou 's morgens vroeger en 's avonds later moeten varen.

+Op dezelfde zitting betreurt A.S. dat de Belgen onvoldoende tot reizen worden aangezet. In Holland en Duitsland worden nu retourbiljetten uitgereikt die 45 dagen geldig zijn. Waarom kan dat niet in ons land? Anderzijds doen de stadsbesturen van de Duitse badsteden de ernstigste pogingen om eigen landgenoten aan te trekken. De administratie van de Duitse badsteden aan de Noordzee en de Baltische Zee hebben besloten nu gemengde zeebaden toe te laten. De Duitsers zullen dus geen voorwendsel meer hebben om buitenlandse badplaatsen te verkiezen.

C.P. 17 maart 1903 - Excursietrein Keulen

Voorzitter A. Borgers brengt verslag uit over het onderhoud tussen hem en A.S. met burgemeester Alf. Pieters over de excursietrein van Keulen naar Oostende. Het stadsbestuur gaat akkoord met de Kamer en zal de subsidies toestaan.

Daarop zegt A.S. dat hij alle gewenste informatie zal inwinnen en de nodige stappen zal doen opdat 2 treinen kunnen ingelegd worden.

C.P. 21 april 1903 - Excursietrein Keulen - Wetgeving Beroepsraden - Steunlijst Badseizoen - Viering onafhankelijkheid

+Wat de Keulse excursietrein betreft, zegt de voorzitter, de Duitse Spoorwegen staan geen vermindering toe op hun parcours. Alleen de Belgische Spoorwegen geven een reductie maar die is niet voldoende om de reizigers te lokken.

A.S. bevestigt die verklaring. Hij denkt eraan binnenkort naar Keulen te gaan om te zien wat er kan gedaan worden.

+In naam van de hoteliers en de restaurateurs van Oostende en van de leden van de Handelskamer steunt A.S. de pogingen van de Syndicale Unie van Brussel om de wetgeving betreffende de Raden van Beroep (Conseils de Trud'hommes) te wijzigen. Het doel daarvan is de voordelen van de wetgeving uit te breiden tot de Horeca-bedrijven omdat daartoe de zwaarst getakseerde belastingbetalers behoren.

+De voorzitter leest een brief van het stadsbestuur voor waarin de Kamer gevraagd wordt onder de belangstellenden een inschrijving te openen om fondsen te verzamelen voor de organisatie van de wedrennen en de seizoenfeesten. De sectie "Badseizoen" heeft nog niet gereageerd.

A.S. merkt hierbij op dat de hele stad profiteert van het badseizoen. Hij heeft het inzicht een oproep te doen tot alle inwoners van de stad.

+In verband met de viering van de 75ste verjaardag van de Belgische Onafhankelijkheid betreurt A.S. dat er maar één Westvlaamse afgevaardigde in de nationale commissie zetelt. Hij meent dat Oostende - dat beschouwd mag worden als de zomerhoofdstad van het rijk - wel een vertegenwoordiger in die commissie verdiend had.

Secretaris A. Bouchery licht hem in dat alleen de burgemeesters der provinciehoofdplaatsen in aanmerking kwamen.

Sectie "Intérêts balnéaires" 28 april 1903 - Steunlijst Badseizoen

A.S. wijst erop dat het stadsbestuur - als gevolg van het verbod op de spelen, nl. de wet van 24 oktober 1902 (cf. supra) - de kredieten voor publiciteit, wedrennen en bepaalde feesten sterk verminderd heeft. Het heeft de Handelskamer gevraagd 'n inschrijving te openen om de wedrennen te steunen. Er zullen slechts 14 in plaats van 17 dagen wedrennen zijn. Ook de prijzen worden verminderd. Iedereen betreurt de haast totale opheffing van publiciteit, de belangrijkste factor voor het seizoenssucces.

"Anderzijds mogen we de vooruitgang van de Duitse badsteden niet uit het oog verliezen en hun pogingen om concurrentie te doen aan de Belgische badsteden die ze zoveel mogelijk navolgen. De toestand is ongunstig en we moeten alle krachten inspannen om onze vooraanstaande plaats te behouden.

Het stadsbestuur wendt zich tot het privé-initiatief. Maar hier verwacht ik geen eensgezindheid. Er zullen er altijd weigeren deel te nemen aan een inschrijving.

Tenslotte wordt er beslist een beroep te doen op de Oostendse handelaars en een inschrijving te openen. Een comité is daarvoor gesticht. Spa, b.v., een stadje van 8.000 inw., heeft 6.400 fr ingezameld voor feesten en voor de organisatie van 15 dagen wedrennen in augustus".

Sectie "Intérêts balnéaires" 26 mei 1903 - Steunlijst Badseizoen

Om het seizoenssucces te verzekeren meent A.S. dat publiciteit essentieel is. Indien de "Inschrijving" een overschot oplevert, kunnen feesten gesteund worden met een "prijs van de Oostendse handel".

De circulaire om alle Oostendenaars aan te zetten 'n vrijwillige bijdrage te storten om het seizoen te redden - en waarbij een minimum van 5 fr gevraagd wordt - wordt ook door A.S. ondertekend.

C.P. 16 juni 1903 - Publiciteitskaarten - Duitse kranten - Afbraak Zeestation

+De stad heeft negatief geantwoord op de vraag van de Kamer om programmakaarten (met een bondige vermelding van een 15-tal feesten) te drukken. Affiches volstaan.

Voorzitter Borgers begrijpt die reactie niet want dat systeem is heel nuttig.

Daarop zegt A.S. dat de publiciteit in Oostende veel te wensen overlaat. Alle dagen wordt aan de hotelier gevraagd welke feesten en attracties er geboden worden in Oostende. We zouden verscheidene secretarissen moeten hebben om al die brieven te beantwoorden. Met die kaarten zou dat alles veel gemakkelijker gaan.

+Verder geeft A.S. uiting aan de klachten van abonn es van de kursaal. Er zijn geen Duitse kranten te vinden in de leeszaal daar. Het schijnt dat de abonnementen slechts voor 3 maanden genomen worden : van 1 juli tot 30 september.

+A.S. verklaart dat na het seizoen het Zeestation zal afgebroken worden en vervangen door een voorlopig. Al het hout opgestapeld bij de landingskaai (d barcad re) moet opgeruimd. Waar zal men dat leggen ? Dat is, meent hij, een argument (voor de stad) de westelijke oever van het houtdok in gebruik te nemen.

C.F. 23 juni 1903 - Publiciteit - Vleesprijzen

+De voorzitter deelt mee dat hij, bij een onderhoud met de burgemeester, hem modellen van programmakaarten heeft laten zien.

Daarop stelt A.S. voor van de tussenkomst van de stad af te zien, die kaarten te laten drukken en de kosten ervan af te nemen van het resultaat van de inschrijvingen (nl. de vrijwillige bijdragen voor het seizoen).

+In verband met de verhoging van de vleesprijzen deelt A.S. een petitie mee van het Horeca-syndicaat van Brussel. Daar wordt de zaak bekeken van uit het standpunt van de hotelnijverheid.

C.F. 14 juli 1903 - Steunlijst Badseizoen

Met de steunlijst voor de seizoenfeesten gaat het slecht.

A.S. stipt hierbij aan dat 8 leden van de hoteliersbond intekenlijsten ten huize zullen aanbieden. Hij hoopt dat dit resultaat zal geven. Tot hiertoe verloopt het seizoen slecht. Hotels, villa's en appartementen staan leeg. Hij bevestigt dat de geïnteresseerden de eersten zijn en niet deel te nemen aan de inschrijving.

C.F. 11 november 1903 - Publiciteit - Steunlijst Badseizoen - Expo St. Louis (U.S.A.)

+De voorzitter meent dat de publiciteitsbrochuurjes over Oostende, uitgegeven door de Kamer, nog verbeterd kunnen worden.

A.S. is het daarmee eens en stelt voor ze ook neer te leggen in de informatiebureaus van Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk enz.

+De voorzitter deelt mee dat de algemene vergadering van de intekenaars op de steunlijst - met definitief verslag en afrekening - zal gehouden worden in januari 1904.

Daarop dringt A.S., gesteund door J. Elleboudt, bij de president aan om die vergadering vroeger bijeen te roepen.

+In verband met de tentoonstelling van St. Louis (U.S.A.) in 1904 stelt A.S. voor de grote maquette van de stad en de haveninstallaties naar ginder te sturen.

N.B. : Steunlijst Badseizoen

De bijeenkomst voor de afrekening had plaats op zondag 22 november 1903. Voor de aardigheid geef ik hier het bedrag op van enkele intekenaars. Om de economische betekenis van hun gift goed te schatten, moeten we bedenken dat v or 1914 een mooie pet 1,50 fr. kostte, een paar schoenen 5 fr. en een kostuum 20 fr.

Onder de 57 intekenaars stond A. De Clerck, de welgestelde hotelhouder, vooraan met 1.000 fr. Burgemeester Alf. Fieters en een Anonymus gaven 500 fr. J. Elleboudt : 300 fr.; 7 personen, waaronder A. Stracké, W. Hillebrand, L. Thomas : 200 fr.; 20 personen, waaronder E. Ditte, A. Bouchery, G. Daveluy, R. Natan (Ville de Londres) : 100 fr.; H. Raick (Hôtel de la Digue) : 50 fr.

De ontvangsten bedroegen : 6.680 fr., de uitgaven 3.850 fr. Het saldo, 2.830fr. werd tegen 3% uitgezet.

C.P. 22 december 1903 - Aansluiting bij nieuwe vereniging- Lossen van hout -
Expo Luik - Achtergelaten reisgoed - Steunlijst Badseizoen
- Postbedeling Mariakerke

+Op de vraag van de voorzitter of de Kamer zich niet moet aansluiten bij de "Association pour la défense des intérêts belges à l'étranger" antwoordt A.S. dat de Oostendse Kamer daar alle belang bij heeft want die vereniging geniet de gunst van alle hoge personaliteiten van het land.

+A.S. wenst te weten waarom er geen hout meer mag gelost worden op de westelijke oever van het nieuwe houtdok. Hij meent dat er verbod gegeven werd omdat heel de de Smet de Naeyerlaan van af het station tot aan de kazerna met hoge houtstapels bezet ligt.

+Met betrekking tot de expo van Luik (1905) deelt A.S. mee dat hem voorstellen beloofd werden. Die zijn nog niet toegekomen. In elk geval zal de hoteliersbond die belangrijke kwestie niet verwaarlozen.

+Wat het achterlaten van reisgoed betreft, A.S. meent dat dit vrijwillig gebeurt want verplicht in bewaring geven bestaat niet. Volgens het Burgerlijk Wetboek moeten de hotelier ervoor zorgen als voor eigen zaken. In geval van niet betaling bezit hij daarop een optie. Toch mag hij het zich niet toeëigenen of erover beschikken. Hij staat in voor verlies of beschadiging door eigen nalatigheid. In Amerika mag achtergelaten reisgoed - of achtergehouden wegens niet betaling - na 90 dagen verkocht worden.

+A.S. en J. Elleboudt menen - samen met de voorzitter - dat het saldo van de inschrijvingen op de steunlijst voor de seizoenfeesten, niet moet gaan naar de "La Ligue Ostende-en-avant" zoals sommigen voorgesteld hebben.

+A.S. signaleert klachten over de laattijdige postbedeling in Mariakerke (Ostende-Extension). Secretaris Bouchery bevestigt dat. De oorzaak van het kwaad ligt hierin dat de postbode zijn ronde begint op de Nieuwpoortse Steenweg, in plaats van op de dijk, het belangrijkste deel van dat kwartier.

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

INDEX "DE PLATE" 1971-1982

Het blijkt dat reeds meer en meer personen naar de vroegere jaargangen van het tijdschrift "De Plate" terugrijpen om er bijdragen in terug te vinden die hen op dat ogenblik van nut zijn.

Die opzoekingen zijn soms tijdrovend vooral omdat men zich niet altijd meer herinnert of over het gezochte onderwerp wel degelijk een bijdrage verscheen.

Om daaraan te verhelpen heeft ons beheerraadslid N. Hostyn een index van "De Plate" 1971-1982 opgemaakt.

In de 64 pagina's kan men gemakkelijk alles terugvinden volgens de auteurs en hun bijdragen, met daarbij een persoon- en onderwerpsindex.

Leden die wensen een dergelijke index aan te schaffen kunnen dit mits storting van 200 Fr. op rek. nr. 750-9109554-54 van "De Plate" v.z.w. Oostende, met vermelding "Index 1971-1982."

O.V.

MONUMENT VOOR DE GESNEUVELDEN VAN HET 3° & 23° LINIEREGIMENT

In onze bijdrage over het Oorlogsmonument op het plein voor de SS. Petrus en Pauluskerk, schreven we reeds dat de jaren nà 1918 gouden tijden waren voor vele beeldhouwers.

In 1923 werd het Monument ter ere van de Gesneuvelden van het 3° & 23° Linierement onthuld in een plantsoen nabij de kazerne, langs de Graaf De Smet De Naeyerlaan.

Het monument was het werk van beeldhouwer Marcel RAU (Brussel, 1886-1966).

RAU studeerde aan de Brusselse Academie en werd beeldhouwer en medailleur. Hij was lid van de Kon. Academie van België.

Onder Koning Leopold III, Regent Prins Karel en Koning Boudewijn stond hij in voor heel wat muntontwerpen, o.a. de gekende zilverstukken van 100, 50 en 20 Fr. en de bronzen 20ct en 50ct stukjes (met mijnwerkershoofd).

RAU was dus een uitgesproken "vaderlands" beeldhouwer.

X X X

Het monument stelt een gevleugelde allegorische figuur voor, die een lauwerkrans omhoog houdt. Dit bronzen beeld is gevat in een uitgebreide art-décoarchitectuur, grosso-modo bestaande uit enkele trappen, een platform met muurtje waarin dan het bronzen beeld is gevat.

Het is gesierd met de wapenschilden van Oostende en van België.

Het monument bevat verder tal van opschriften :

"IJSER
HOUTHULST
STEENSTRAAT"

"IJSER
STEENSTRAAT
CLERCKEN"

(deze insignes herinneren aan de voornaamste Wapenfeiten van de 3° en 23° linierementen die voor de oorlog te Oostende gekazerneerd lagen.)

Dan het Voornaamste opschrift :

" 3 - 23
LINIEREGIMENTEN
AAN ZIJN HELDEN
1914 - 1918

3 - 23
REGIMENTS DE LIGNE
A SES HEROS

De vlakken links en rechts van het bronzen beeld, en de achterzijde van het monument zijn voorzien van platen waarop de namen van de vele gesneuvelden

Op de urne is de volgende tekst aangebracht :

"ICI EST ENFERMEE / LA LISTE DES / OFFICIERS SOUS-OFFICIERS / COPORAUX ET SOLDATS / DU 3e REGT DE LIGNE / TOMBES POUR LA PATRIE"

en

"HIER IS DE LIJST INGESLOTEN / DER 1096 OFFICIEREN ONDER / OFFICIEREN CORPORAAALS EN SOLDATEN / VAN HET 3DE LINIE REGIMENT / GESNEUVELD VOOR HET VADERLAND "

Iconografie : prentkaarten; Maurice ANTONY vereeuwigde tal van militaire plechtigheden die bij het monument werden gehouden (foto's ca. in bezit van "De Plate").

N. HOSTYN

VOLKSVERHALEN OOSTENDE

Onder redactie van dr. T.W.R. de Haan, begon de uitgeverij 'Het Spectrum' (Utrecht/Antwerpen) de uitgave van een reeks "Onze Volksverhalen".

Van de 14 geplande deeltjes (afzonderlijk verkrijgbaar) behandelt een deeltje 'volksverhalen uit Oost- en West-Vlaanderen' (1979, 258 blz., ill., geb.).

Het werd samengesteld door drs. R. van der Linden en Prof.dr. L. Cumps.

Baarin komen zowel verhalen voor uit Nederland en Vlaams België en zelfs een 4-tal uit Fr.-Vlaanderen.

Voor de kuststreek komen verhalen voor uit : Blankenberge :2; Heist : 1; Nieuwpoort : 3; Nieuwpoort-Bad : 1; Wenduine : 1.

Voor Mariakerke-Oostende : 2 : 'Kwade hand op een kind' (p. 51);
'Schuur onder water' (p. 59)

Oostende : 4 : 'Duitse schaper zet paarden vast' (p. 100); 'Korset vol spelden' (p. 123); 'Kapitein laat bemanning in de steek' (p. 143); 'Inprenting van lichaam op schipvloer onuitwisbaar' (p. 158).

W. VERLONJE

MARS

Over MARS, De artistennaam van Maurice Bonvoisin, verscheen recent een rijkgeïllustreerde biografie van de hand van zijn kleinzoon Emmanuel.

Wie kent niet de prachtige albums die Mars aan Oostende wijdde ?

E. DE BONVOISIN, Mars. Témoin de son époque, Brussel (LACONTI), 1983.

N.H.

DE BESCHERMDE MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN TE OOSTENDE, BREDENE en MIDDELKERKE

Geregeld vraagt men ons welke monumenten en landschappen te Oostende en onmiddellijke omgeving "beschermd" zijn (vroeger schreef men "geklasseerd").

We laten thans hieronder de lijst van die gebouwen, monumenten en landschappen kennen die tot en met 1981 officieel beschermd werd. Enkele andere werden inmiddels op de voorlopige lijst van bescherming geplaatst, doch deze drukken we, om alle misverstanden te vermijden, hier niet af.

Wat de aanduidingen betreffen : M = Monument
DG = Dorpsgezicht
L = Landschap

OOSTENDE

19.04.1937	Zandvoorde	Beuk en viering van de Onze-Lieve-Vrouwkerk	M
08.02.1946	Oostende	Inzangsdeur met haar omlijsting van het huis, Kerkstraat 10	M
06.11.1946	Mariakerke	Kerk van Onze-Lieve-Vrouw-ter-Duinen	M
06.11.1946	Oostende	Toren der Oude Sint-Petrus en Pauluskerk (uitbreiding zie 30.12.60)	M
23.06.1960	Oostende	Oude Capucienenkerk	M
30.12.1960	Oostende	Sint-Petrus en Pauluskerk	M
28.05.1962	Oostende	<u>Oud Koninklijk Paleis</u> , Langestraat 69	M
18.01.1974	Oostende	Huis <u>James Ensor</u> , Vlaanderenstraat 27	M
27.05.1975	Mariakerke	Begraafplaats rond kerk O.L.V.-ter-Duinen	L
06.07.1976	Oostende	Fort Napoleone	M
06.07.1976	Oostende	Omgeving Fort Napoleon	L
04.11.1977	Oostende	Watertoren, Mercatorlaan 3	M
06.07.1979	Mariakerke	Duin- en polderlandschap omgeving kerk O.L.V.-ter-Duinen	L
22.09.1981	Mariakerke	Omgeving van de Kerk Onze-Lieve Vrouw Ter Duinen	DG
22.09.1981	Oostende	Van Iseghemlaan 12A : huis	M
22.09.1981	Oostende	Vlaanderstraat 17 : huis	M
22.09.1981	Oostende	Kaaistraat 5 : de luifel	M
22.09.1981	Oostende	Koninginnelaan 76 : Koninklijke stallingen	M
22.09.1981	Oostende	Albert I-promenade : Koninklijke Gaanderijen	M
22.09.1981	Oostende	H. Serruyslaan : postgebouw	M
22.09.1981	Oostende	Ruiterstandbeeld 'Koning Leopold II'	M
22.09.1981	Oostende	Ruiterstandbeeld 'Koning Leopold I'	M
22.09.1981	Oostende	Wapenplein : muziekkiosk	M
22.09.1981	Oostende	"de Smet de Naeyerbruggen" met inbegrip van de aansluitende draaibrug aan de sluis Demey	M
22.09.1981	Oostende	Voor het Koninklijk Stapelhuis, op de Westkaai van het Vlotdok, de volledig bewaarde en werkvaardige halfportaalkraan nr. 2	M
22.09.1981	Oostende	Koninklijk Stapelhuis (gevels en bedakingen) op de Westkaai van het Vlotdok	M

22.09.1981	Oostende	Stapelhuis (gevels en bedakingen) op de Oost- kaai van het Vlotdok	M
22.09.1981	Oostende	Douanegebouw op de Oostkaai van het Vlotdok	M
17.12.1981	Zandvoorde	Grote Keigmaert	L

BREDENE

04.04.1944	Bredene	Houten windmolen, Polderstraat	M
14.04.1944	Bredene	Houten windmolen opgeheven K.B. 28.03.1956	M
06.10.1980	Bredene	Kerkstraat 4 : huis	DG

MIDDELKERKE

22.12.1943	Leffinge	Staakmolen, opgeheven K.B. 28.03.1956	M
05.05.1959	Middelkerke	Gedeelte van de gemeenteweg, genaamd "Dui- nenweg", dat door en langs het domein van Z.K.H. Prins Karel van België alsmede van de Koninklijke Schenking loopt.	L
06.07.1976	Leffinge	Onze-Lieve-Vrouwkerk	M
06.06.1976	Leffinge	Kerkplein	L
21.02.1978	Middelkerke	Villa Cogels, Zeedijk 113	M
06.10.1980	Middelkerke	Villa Doris (interieur en exterieur), Zeedijk 117	M
16.11.1981	Mannekenvere	Fort van Nieuwendamme	M

O.V.

RECENTE AANWINSTEN IN HET STADSARCHIEF

1. Bundel bouwaanvragen met ontwerptekeningen Oostende, eind 18e eeuw.
2. Fotoreeks van meer dan 200 gebouwen te Oostende, destijds (+ 1977) door de STEDELIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTENZORG ter klassering voorgedragen.
3. Intekenlijst voor steun aan de getroffen en van de ontploffing van het buskruitmagazijn 1826.
4. Een groot aantal foto's & programma's K.V.G.O.-toneel Oostende.
5. 4 foto's vastlopen "VORTIGERN" (maart '82).
6. Ledenlijst CERCLE COECILIA.
7. 2 Foto's museum LIEBAERT, door H. PERMEKE.
8. Affiche inhuldiging De Smet de Naeyerbrug.
9. Affiche "WAGON LITS".
10. Plattegrond Oostende 1945 met speciale aanduidingen voor Engelse militairen.
11. Foto's likeurstokerij "DE ZEEMEEUW" (ANTONY).
12. Foto's Reinigen vijvers Leopoldpark (eind 1982).
13. Foto inhuldiging orgel St. Katharinakerk / Conterdam.
14. Foto's Installatie Gemeenteraad (januari 1983).
15. Foto's Inhuldiging "Huize Louise-Marie" (Kamer voor Handel en Nijverheid Arr. Oostende).
16. Portretfoto Henri SMISSAERT.

N.H.

HAMMAN was in de 19de eeuw een heel geliefd kunstenaar. Zijn roem is echter allang verbleekt. Te Oostende leeft zijn naam als straatnaam verder.

X X X

E. HAMMAN werd geboren te Oostende op 24 september 1819 als zoon van Michel (1786-1852), stadsontvanger te Oostende en van Anne-Louise Wieland (1791-1887); overleden te Parijs in 1888. H. Had zes broers en zusters : Michel (1817-1860), Adèle (1821-1843), Thomas (1824-1887), Paul (1825-1901), Cécile (1828-1832) en Auguste (1832-1935).

Huwde in 1853 te Parijs met Louise-Jenny Audiat (1835-1894). Hun kinderen waren : Edouard(1854-1952), Maurice (1855-1934), Annette-Marguerite (1859-1925), Alice en Louise. H. was ridder in de Leopoldsorde (1854), officier in 1886 ; chevalier de la Légion d'Honneur (1864); cavaliere dell'Ordine dei Santi Maurizio e Lazzaro (1867).

Langs vaderszijde was H. nauw verwant met de families Van Cuyck, Beernaert en Royon, die allen tal van kunstenaars in hun rangen telden; langs moederszijde met de RODENBACH's.

H. bracht zijn jeugdijaren te Oostende door. Over deze periode in zijn leven zijn geen gegevens meer voorhanden. Uiteraard moet hij een duidelijke artistieke aanleg getoond hebben. Volgens de biografie van F. Bossuet (door G. Lagye in La Fédération artistique van 1883 gepubliceerd), kreeg H. als kind onderricht van F. Bossuet aan de in 1820 gestichte Oostendse "School voor Teeken- en Bouwkunde". Van omstreeks 1837 was hij leerling van de historie- en portretschilder NICAISE DE KEYSER (1813-1887); in diens privé-atelier in het Vleeshuis te Antwerpen. Het atelier van De Keyser fungeerde zowat als de tegenhanger voor de officiële Antwerpse Academie, die sterk onder Wappers' invloed stond.

H. debuteerde tijdens het Gentse Salon van 1838 met een niet nader omschreven "scène in een interieur". Kort nadien onderging hij de invloed van de destijds beroemde Doornikse schilder Louis Gallait (1810-1887), de kunstenaar die wel eens de Belgische Delaroche genoemd werd. H. ging zich speciaal toeleggen op het uitbeelden van anekdotes uit het leven van beroemde vorsten, kunstenaars en geleerden. Een eerste groot succes behaalde hij tijdens het Brusselse Salon 1842 met zijn "Laatste ogenblikken van Zurlaran". Het schilderij werd met een zilveren medaille bekroond. Van omstreeks 1842 dateren ook enkele etsen, beschreven bij Hippert en Linnig. Het zijn zonder uitzondering zeldzame stukken.

Te Antwerpen woonde H. achtereenvolgens in de Jodenstraat 1332, de Suikerrui 599 en Kipdorp 1649. Aan de Suikerrui deelde hij een woning met kunstenaar Paul Haesaert (1813-1893). H.'s "Antwerpse jaren" waren tijden van een vlugge opgang.

Anno 1842 ontving H. een belangrijke regeringsopdracht : een schildereij de "Zevenvierende Intocht van de Aartshertogen Albrecht en Isabella te Oostende in 1604" voorstellend. Het schilderij, bestemd voor het Oostendse stadhuis, was voltooid het jaar daarop en werd toen getoond in het Antwerpse Salon, alwaar het een enorme bijval kende.

In het tijdschrift La Renaissance verscheen al gauw een reproductie litho naar het doek. Het werk zelf werd vernield tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Zeer vermeldenswaardig zijn ook H.'s boek illustraties bij Van Hasselts "La Belgique Monumentale" (1843-1845), bij H. Consciencés "Siska van Rosemael" (1844), zijn "Geschiedenis van België" (1845) en zijn "Eenige bladzijden uit het boek der Natuer" (1846), alsook bij P.F. Van Kerckhovens "Fernand de Zeerover" (1845). Deze werken werden uitgegeven door het gekende Antwerpse uitgeversbedrijf Buschmann.

In 1846 trok H. naar Parijs om er zijn studies verder te zetten aan de bekende "École des Beaux-Arts". Hij kwam er in de ban van de kunst van Joseph-Nicolas Robert-Fleury (1797-1890) en van Thomas Couture (1815-1879).

H.'s inzending naar het Brusselse Salon 1848, bestaande uit "Rabelais", "Andreas Vesalius" en "Het Balcon", bezorgde hem een gouden medaille. De "Andreas Vesalius" werd aangekocht door het Museum te Marseille.

In 1849 maakte H. zijn Italiëreis. In diverse musea maakte hij kopieën van schilderijen van bekende renaissancemeesters die hij speciaal bewonderde: Raffaello, Tiziano, Tintoretto en Veronese. Hij zou stijlelementen van deze meesters in zijn eigen stijl verwerken: koloriet, lichtbehandeling, dégradé.

Het verdere leven van H. was er in feite een zonder veel noemenswaardige uiterlijkheden. Het was dat van een gevestigd, succesrijk en welgesteld burgerlijk kunstenaar, met tal van medailles onderscheiden, in 1865 "hors concours" geplaatst voor de zo belangrijke Parijse Salons, hoog in aanzien bij de Franse high-life, niet in het minst aan het hof van Napoleon III en Eugénie. In 1863 kocht de Franse staat zijn "Opvoeding van Karel V" voor 4.000 FF. het werk hing destijds in het Musée du Luxembourg, er werd zelfs een prentkaart van uitgegeven.

H.'s oeuvre omvat een gelijkmatige produktie genretaferelen met episodes uit het leven van L. van Beethoven, Christoffel Columbus, Dante, Andrea des Sarto, Dürer, C.W. Gluck, J. Haydn, Louis XIII, Luther, Mozart, Ambroise Paré, Shakespeare, Tiziano, Willem van de Velde en vele andere kunstenaars, vorsten en geleerden. Verder ook nog tal van literaire thema's, veelal naar Shakespeare. Op latere leeftijd schilderde H. meer zuivere genrestukken en ook tal van portretten, o.a. dat van Koning Nârôdôm van Cambodja, wat hem een hoge onderscheiding van dat land bijbracht.

Twee verwezenlijkingen van H. zijn nog heel speciaal te vermelden. Enerzijds een suite van 6 schilderijen met thema's uit de Italiaanse geschiedenis, tussen 1864-1866 geschilderd op bestelling van Vittorio-Emanuele, Koning van Italië; anderzijds de reeks "Compositeurs Célèbres", portretten van tal van toondichters omvattende, en door middel van fotografische reproducties massaal verspreid. De reeks die ontstond in 1856 en de jaren erna, was zeer populair in de 19e eeuw. Tot op vandaag vinden we deze reproducties terug in monografieën over toondichters. Tijdens de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) verbleef H. te Oostende. Hij schilderde er een stadsgezicht en ook een scheepsportret. Een poging anno 1884 om naam te maken als landschapsschilder met een "Klippen aan de Normandische Kust" werd afgekeurd door de Parijse salonkritiek.

H.'s zoon, Edouard jr., zou wel naam maken als landschap- en dierschilder. Te Parijs woonde H. op diverse adressen. Het laatste was Rue de Prony 95, nabij het Parc Monceau.

H. was vertegenwoordigd in tal van bekende 19e-eeuwse privéverzamelingen: A.F. van Geertruyen, J. de Bom, Gehr. Delahaye (Antwerpen); M. Emerique, G. Couteaux, Van Recelaer (Brussel);

Ridder H. D. Hooft van Woudenberg van Geerenstein (Nederland); Ernest Caubart (Spa-Londen-Nice); Keizerin Eugénie van Frankrijk. Bij ontelbaren prijken de lithografische en fotografische reproducties die naar zijn bekendste werken uitgevoerd werden door F.A. Laguillermie, A. Mouilleron, Ch. Billoin, Bisson, A. Cornilliet, P. Allais, E. Varin e.a.

Volgende openbare verzamelingen bewaren (of bewaarden) werk van H. (schilderijen of grafiek) : Antwerpen, Stedelijk Prentenkabinet; Antwerpen, K.M.S.K.; "Het ontwaken van Montaigne" (1847) en "François I vertrekt op jacht" (ca. 1863); Brussel, Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis : "Portret van een pakketboot op de Oostende-Doverlijn"; Brussel, K.M.S.K. : "De mis van Adriaen Willaert" (1854); Brussel, Kon. Bibliotheek/Prentenkabinet; Caen, Préfecture du Calvados : "Erasmus als leraar van de jonge Karel V" (1863) (voorheen, Parijs, Musée du Luxembourg); Budapest; Den Haag, Gemeentemuseum; Haarlem, Teyler Museum; La Rochelle : "Mary Stuart Frankrijk verlatend"; Le Mans : "Het Gebedshuis"; Liège, Musée Curtius : "De Gitaarles"; Londen, British Museum; Minneapolis Art Collection; Moskou, Rumjanzeff Museum; New York, Public Library; Reims : "Romeo en Julia"; Strasbourg : "Venetië". Zijn schilderijen in het Museum van Oostende gingen verloren tijdens een brand in 1940. Het Oostends museum bezit van hem enkel een kleine aquarel uit 1838 "Herbergscène" (inv. 356).

In de Kon. Verzameling te Brussel bevindt zich een "Lezende vrouw" (1841). H. verwerkte een zelfportret in zijn "Intocht van Albrecht en Isabella" (1842-43) en wel in de figuur uiterst rechts; een schilderij, H. en zijn gezin in het atelier voorstellend, behoorde destijds toe aan Paul Hamman. Van H. zijn eerder ook enkele portretfoto's gekend.

N. HOSTYN

BOUWEN DOOR DE EEUWEN HEEN IN VLAANDEREN

Wij vragen even aandacht van onze lezers en lezeressen voor de puike reeks "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen" die beoogt een inventaris te maken van het gebouwde Vlaams cultuurbezit. De reeks richt zich tot een zeer breed publiek dat enige belangstelling en bewogenheid koestert voor deze materie. Het opzet van deze inventaris is drievoudig. Hij wil niet alleen een 'gids' zijn voor de architectuur van de streek, maar ook een 'uitgangspunt' bieden voor verdere wetenschappelijke uitdieping; ten derde, ook zeer belangrijk, een 'beschermingsinstrument' brengen. Op het gebied van het 'Bouwkundig Erfgoed' heeft het Bestuur van onze Oostendse Kring ook daar zich niet onbetuigd gelaten. Het is opvallend, dat de Provincie West-Vlaanderen tot hier toe ronduit stiefmoederlijk is behandeld geworden; enkel het 'Arrondissement Veurne' werd geïnventariseerd (prijs : 1.350 Fr.). Foei ! Ook de provincie Limburg, de andere uithoek van het Vlaamse land, komt er bekaaid van af. Een toeval ? De andere, meer centraal gelegen landstreken van Vlaanderen (Antwerpen, Brabant, Oost-Vlaanderen) kunnen alvast pronken met een aantal, het hoeft beslist gezegd en geschreven, degelijke inventarissen. Hoop doet leven, wachten kan lang duren. In elk geval kijken wij nu reeds belangstellend, ik zou haast neerschrijven 'reikhalzend' uit naar zo'n inventaris over de regio Oostende. De firma Snoeck-Ducaju & Zoon uit Gent geeft deze boekenreeks uit die desgewenst ter inzage ligt in openbare bibliotheken of kan aangeschaft worden in de boekhandel. De gegevens voor dit kattenballetje werden opgemaakt en genoteerd uit "Het boek in Vlaanderen 1982-1983", blz. 59.

E. SMISSAERT

N.V.D.R. :

Om te beginnen hernemen we 3 bijdragen te beginnen met Aimé Paul DE KNUYT (p. 82/205). Door tikfouten is alles daar compleet in de war gelopen. Gelieve dus geen rekening te houden met de 2 laatste biografietjes op p. 82/205.

Hier dan de verbeterde versie :

DEKNUYT Aimé Paul

1. °Oostende 1767 +Oostende 14 juli 1854
2. vader : Antoine Laurent
3. moeder : Marie De Neve
4. ongehuwd
5. beroep : eigenaar
luitenant kolonel bij burgerwacht
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : lid prov. staten
prov. raad 1836-1850
best. dep. 1847-1850

1.2.3.4.5./ Overlijdensakte

DEKNUYT Joseph Jacob

1. °Oostende 28 mei 1808 +Oostende 30 oktober 1845
2. vader : Antoine Laurent
3. moeder : Maria Anna Francisca De Neve
4. echtg. : Louise Marie De Brouwer
5. beroep : koopman; lid Compagnie d'assurance sur le bateau de pêche
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : schepen 3/10/183 -1845

1.2.3.4./ overlijdensakte

5./overlijdensakte; Vandeput H. Ostende et le littoral belge p. 51

DE LIMBURG STIRUM, Thierry

1. °Antwerpen 11 april 1827 +Maart 1911
2. vader : Guillaume Bernard
3. moeder : Albertine Philippe Josephine de Prat Roose de Calssberg
4. echtg. : Maria Thérèse Astérie de Thiennes Leyenburg et de Rumbeké Gent
29/7/1856
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : Senaat V.DOO. 1870 - 1892/1894 - 1911

1.2.3.4./ Coppieters 't Wallant R. Notices généalogiques et historique sur
quelque familles en Flandre Occidentale Brugge 1946 p. 158

Dan nu het vervolg op aflevering V (83/36-38) :

DUBUS DE GISIGNIES Bernard Aimé Leonard

1. °Tournai, 20 juni 1808 +Ems (Duitsland), 6 juli 1874
2. vader : Leonard-Pierre
3. moeder : Marie-Anne DE DEURWAERDER
4. echtg. : Petronille TRUYTS (x 19 mei 1845 te Sint-Joost-ten-Node)
5. beroep : eigenaar
6. pol. strekking : Katholiek
7. pol. loopbaan : Senaat Diksmuide 1867-1874
Kamer Soignies 1835-1847

Lit. : Index des Eligibles au Sénat R. DEVULDERE, P. 905.

DUCHATEAU François

1. °Nieuwpoort 16 juni 1863
 4. echtg. : Céline Vershelde Oostende 18/10/1887
 5. beroep : marmekapper
 6. pol. strekking : katholiek
 7. pol. loopbaan : arbeidersraadlid 1856-1907
- 1./Rapport sur d'aministration de la ville d'Ostende 1896 p. 15.
4./ Echo d'Ostende 20/10/1887 p. 3d
5./ Hamerslagen 1907 p. 2,b

DUCLOS Auguste

1. °Oostende 8 maart 1817 + Oostende 13 januari 1888
2. vader : Jean
3. moeder : Marie Rion
4. ongehuwd
5. beroep : handelaar ; reder; vice konsul Portugal
voorz. ass. lib. 1875-1874/1
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861 - ontslag 26/10/1863
5/1/1876 - 1887

1.2.3.4.5./ overlijdensakte.

DUCLOS Jean Michel

1. °Paris 13 november 1768 (1767? 1769? 1771?)
4. echtg. : Marie RION
5. beroep : Handelaar
7. pol. loopbaan : Gemeenteraad 1839-1842

DUJARDIN Antoine

1. °Liège 28 april 1848
 5. beroep : architect; lid Ligue lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1908-1912
schepen 30/7/1912 - 191
- 1.5./L'Alliance 5/10/1907 p. 1,a

Lit. : N. HOSTYN, De Oostendse periode van architect Antoine Dujardin, in Handelingen van het genootschap voor geschiedenis, CXIV, 1977.
Marc CONSTANT, Delbouille en Dujardin : twee pioniers van het Oostends toerisme, Brugge, 1981. (met portretfoto).

DUMON Auguste Joseph

1. °Oostende 12 oktober 1853 +Oostende 5 november 1907
 2. vader : Auguste
 3. moeder : Rosalie Marleyn
 4. echtg. : Clémence Moreno Oostende 7/5/1875
 5. beroep : aannemer-timmerman
 voorz . werkrechtvaard 1857
 lid openbare onderstand; komiteit Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal echter stichtend lid van katholieke Kring te Oostende
 7. pol. loopbaan : Gem. raad 1900-1907
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte.

Willy MAERVOET

(vervolgt)

PIEPER'S FRESCO'S UIT HET FORT NAPOLEON LEVEN VERDER IN AQUARELLEN VAN GUSTAAF

VANHESTE

In de verzamelingen van onze heemkring berusten twee aquarellen van de hand van kunstschilder Gustaaf VANHESTE. Het betreft copiën naar fresco's die een Duits kunstenaar, PIEPER genaamd, tijdens de Eerste Wereldoorlog aanbracht in het Fort Napoleon.

Toen het Fort in 1932 gerestaureerd werd en opengesteld als heemkundig-historisch museum kreeg Gustaaf VANHESTE de opdracht die vervallen fresco's te restaureren. In die optiek moet het ontstaan van die twee aquarellen gezien worden.

Ze zijn nu, samen met vergeelde foto's, de enige resterende getuigenissen van deze nu verloren gegane fresco's.

Op de ene aquarel zien we "Der Barbar" : een Middeleeuws-teutonische ridder in zware gevechtssuitrusting leunt op een groot zwaard : voor hem de hoofden van soldaten uit vijandige troepen : Fransen, Engelsen, Indiërs ...; achter hem vlaggen der geallieerde landen en het opschrift "DER BARBAR".

Op de tweede aquarel zien we de reproductie van een allegorisch tafereel dat rond een deuropening was aangebracht :

"De arenden van de centrale keizerrijken gezeten op een rots misprijzen de Russische beer, de Engelse bulldog, de Franse haan, de Amerikaanse hond, de Italiaanse slang en de Belgische luis".

Beide aquarellen zijn een gift van Gustaaf VANHESTE aan "De Plate".

Bibli : G. LOONTIENS, Le Fort Napoléon, Oostende, s.d., p. 53 (afb. t.o.v. p. 57)

Les peintures murales du Fort Napoléon, in Echo d'Ostende, 66, 87, 2
november 1927, p. 1.

N. HOSTYN

MEI 1941

- Donderdag 1 Om 23u45 bommen op de verboden zone van Wijk Opex.
- Vrijdag 2 Om 3u34 trad het afweergeschut in werking.
- Zaterdag 3 Om 0u40 vielen bommen op de verboden zone Opex. Het afweergeschut trad in werking. Om 1u25 werden brandbommen afgeworpen op wijk Mariakerke. Een blindganger kwam terecht op Steene, op den hoek van de Steensche dijk en de Liefdadigheidsstraat. De bevelhebber der springtroepen den Heer Demey werd op de hoogte gesteld, om het projectiel onschadelijk te maken.
- Donderdag 8 Het afweergeschut trad in werking om 3u45.
- Vrijdag 9 Het afweergeschut trad in werking om 11u30 tot 24u30.
- Zaterdag 10 Om 4u15 trad het afweergeschut in werking. Bommen werden afgeworpen op het Spergebied Opex.
- Dinsdag 13 Om 23u30 tot 0u50 trad het afweergeschut in werking. Bommen werden afgeworpen op het Spergebied Opex en tegen de Car-Ferry.
- Zaterdag 17 Afweergeschut trad in werking om 0u30, 1 uur, 3 uur, en 4 uur.
- Zondag 18 Idem om 23u45 tot 5 uur.
- Zaterdag 24 Hevig afweergeschut rond 3 uur. Om 14u30 werd een hevige ontploffing gehoord, naar genomen inlichtingen zou het een zee-mijn geweest zijn.
- Dinsdag 27 Het afweergeschut trad in werking om 0u35, 1u30, 2u10 en 3u35.

JUNI 1941

- Maandag 2 Het afweergeschut trad in werking om 23u40 tot 1u10.
- Vrijdag 13 Afweergeschut om 0u15, 3uur en 3u15. Bommen op Car-Ferry.
- Maandag 16 Om 0u25 werden brandbommen geworpen door Britse vliegers op het grondgebied Steene bij den molen. Alarm werd gegeven aan H.S.L. Wolf van afd. A door Van Hinsberghe P.L. der vaste post Mariakerke. H.S.L. Wolf vertrok onmiddellijk met zijn ploeg gevolgd door S.L. Dewit met een groep die materiaal aanbracht. De brandhaarden waren reeds gedoofd door de Duitschers, ze waren rond een batterij in open veld gevallen. Om 1 uur was iedereen terug. De officieren waren na eenige minuten ter plaatse.
- Dinsdag 17 Afweergeschut om 0u12 tot 2u50 om 0u45 werd een verlichting gezien in de richting van het bosch. H.S.L. Verberckmoes en redder Kesteloot zijn op verkenning getrokken, hebben het bosch doorraden tot aan de Meiboom, doch zijn onverrichterzake teruggekeerd. De brandweer heeft niets gezien.

Woensdag 18

Afweergeschut van 0u30 tot 4 uur. Rond 0u25 werden een drietal bommen in de verboden zone geworpen. Rond 0u55 werden een viertal bommen in het Leopold park geworpen ter hoogte van het Trinkhall, een waterleiding is beschadigd. Rond 1u10 zijn 2 bommen gevallen, een voor het gerechtshof en een in nr. 56 Hendrik Serruyslaan. Er zijn geen slachtoffers te betreuren. Rond dezelfde tijd vielen vier brandbommen op de woonwijk Opex. Twee vielen op straat en werden seffens gedoofd, de derde kwam in het huis nr. 6 Edw. Hammanstraat, H.S.L. Jacobus, P.L. Delvigne en redder Hendrycks slaagden erin den brand te overmeesteren en werden door de bewoners bedankt. De andere brandbom kwam terecht in de Aimé Liebaertstraat nr. 15 en werd door de bewoners gedoofd.

Verder kwam een bom terecht op een wagon kiezelstenen aan de Panorama.

Vrijdag 20

Afweergeschut trad in werking op vreemde vliegtuigen die de stad overvlogen van 0u05 tot 0u56 en van 2u47 tot 3u45.

Dinsdag 24

Om 1 uur lieten Britsche vliegers bommen vallen ten Oosten der stad op de dokken. Een voltreffer kwam terecht op een binnenlander die stilaan zonk. Schipper Boey en zijn zoon konden zich redden, doch de vrouw, Dewilde Irma geboren te Gent en 21 Mei 1886 en haar dochtertje Boey Sinonne geboren te Antwerpen op 20 November 1934, kwamen om het leven. Verder trad het afweergeschut in werking om 3 uur tot 3u45.

Woensdag 25

Afweergeschut vanaf 0u17 tot 3u25. Springbommen worden op de wijk Opex, verboden zone, afgeworpen, terwijl brandbommen in de duinen terecht kwamen.

Vrijdag 27

Het afweergeschut trad in werking om 1u30, 2u25, 3uur.

JULI 1941

Dinsdag 1

Het afweergeschut trad in werking om 0u10, 2u40, 2u55, 3u10.

Donderdag 3

Idem om 0u20 tot 3u30.

Vrijdag 4

idem om 0u02 tot 3u50.

Maandag 7

Vanaf 24 uur hebben vliegtuigen de stad overvlogen. Afweergeschut trad in werking van 0u15 tot 2u30. Een eerste bomaanval had plaats rond 0u30 in de verboden zone. Rond 0u55 had de tweede plaats rond het militair Hospitaal. Een derde aanval had plaats rond 1 uur op Konterdam-Zandvoorde. De vaste post van het Zuiveringsgesticht was onmiddellijk ter plaatse en stelde vast dat er een vijftal gekwetsten waren. Ze werden verzorgd door Dr. Helsken. De heer Pattyn was gekneusd aan hoofd en rug, terwijl zijn vrouw aan haar linker- en rechterkuit gekwetst was door een bomscherf, drie andere personen waren licht gekwetst, door glas- en steenscherven.

Vervolg
Maandag 7

De schade aan de gebouwen is zeer aanzienlijk. Rond 1u40 vielen bommen op de verboden zone, een brand werd gezien rond Union Chimique. A.K.L. Bonnel verwittigde de brandweer. Rond dezelfde tijd vielen bommen rond de koebrug rond een batterij. Een duitsche officier vroeg om militaire geneesheren en verplegers. De kommandantur werd verwittigd. Rond 1u 45 werden brandbommen geworpen op Mariakerke, ze werden snel door de Duitschers gebluscht.

De vaste posten stonden gansch de nacht telephonisch in verbinding met de hoofdpst. Ronden rukten standvastig uit tot 2 uur in verschillende richtingen om mogelijke inlichtingen in te winnen nopens gevallen bommen. De gealerteerde sectie stelde zich vertrekkensgereed op. De gemeentelijke directeur Heer Devisscher, de A.C.L. Heer Bonnel, S.L. Van Robaeyts met zijn vrijwilligers, S.L. Bourseau met de bestendiye leden, S.L. Wittevrongel, met zijn vrijwilligers, de sectie van het H. Hart en de Brandweer waren ter plaatse.

Woensdag 9

Het afweergeschut trad in werking op een formatie Britsche vliegtuigen van Ou25 tot 3u20.

Donderdag 10

Om Ou10, 2u50 en 3u20 overvlogen Britsche vliegtuigen de stad. Een ervan werd neer geschoten om Ou45 en kwam terecht aan de Plasschenlaatsche vaart tusschen Snaaskerke en Gistel. Het toestel is in brand geschoten, nadien zijn de bommen ontploft. De stuurkabine kwam terecht op het hof van landbouwer Bakkers twee kisten brandbommen vernielden het duivenhok dat in de vlammen opgegaan is. Een ander gedeelte is terecht gekomen op een stuk grond toebehoorend aan landbouwer D'Hondt. De staart is aan de overzijde van de vaart terecht gekomen. De piloten kwamen allen om het leven en werden daar op het kerkhof begraven.

Vrijdag 11

Britsche vliegers overvliegen de stad en werpen bommen af om 1u05 op de verboden zone en een tweede maal om 2u30 op en rond de vischmijn.

Een blindganger van het afweergeschut kwam terecht in het Leopoldpark zonder ontploffing. De plaats werd door de LTB. bewaakt.

Maandag 14

Om 2u20 hebben Britsche vliegtuigen de stad overvlogen onder hevig afweergeschut. Bommen werden afgeworpen rond de Oude Statie op spoor 2 en op blokhuizen 6 en 7. Een zware springbom kwam terecht voor de Stedelijke werkhuisen, slechts stofelijke schade. Op de rechtervleugel van de Kazerne Mahieu die vernield werd. Nr. 4 op de Gistelsche steenweg werd erg beschadigd. Op de vogelmarkt kwam een springbom terecht waardoor de omliggende huizen erg beschadigd werden, een vrouw (Mw. Cheullet) werd gekwetst. Een blindganger kwam terecht in een huis in de Paulusstraat. Alles beperkt zich tot stofelijke schade.

(wordt vervolgd)

NOG AAN TE SCHAFFEN IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Zichtkaarten Heemkundig Museum (3 in omslag)	20 F
Zichtkaarten Kulturele Raad "Oud Oostende" (3 in omslag)	20 F
R. SEYS : Edw. Vlietinck	25 F
R. BOKREY : Van boom tot schip; 2de uitg.	330 F
OSTENDIANA II	375 F
OSTENDIANA III	400 F
OSTENDIANA IV	500 F
Yv. VYNCKE : Oostende in oude prentkaarten II	450 F
O. VILAIN en S. IFFEL : Stadsplan met verdwenen straatnamen	20 F
G. BILLIET : O.L.V.-ter Duinen Mariakerke	100 F
A. VAN CAILLIE : Lijst uitgevers Oostendse prentkaarten	25 F
R. LAMOYE : Oostende's epos (uitg. 1980)	400 F
R. DESNERCK : Oostende woordenboek '2de druk)	1.500 F
R. ROTSZAERT : Volkstelling 1814	300 F
EREL & O. VILAIN : Ostende que voici	40 F
J. GHEERAERT : Le Mariage de Zot Lowieke	125 F
J. GHEERAERT : Versellingen uit "Het Zeepaardje"	200 F
O. VILAIN : Langs de Oostendse kateien	195 F
O. VILAIN : Langs de Galerijen	225 F
K. CLYDEW : Geschiedenis van de Visserskapel Bredene (2de druk)	145 F
R. HALEWICK & N. HOSTYN : Oostends oesterboek	350 F

NOG BESCHIKBARE NUMMERS VAN "DE PLATE" à 30 F per nummer :

jg 1, nr. 6
jg 2, nr. 6
jg 3, nrs. 1, 6 en 6 bis
jg 4, nrs. 1, 2, 3, 6 en 7
jg 5, nrs. 2 tot en met 12
jg 6, nrs. 1 tot en met 12
jg 7, nrs. 1, 2, 3, 4, 8, 11 en 12
jg 8, nrs. 9, 10, 11 en 12
jg 9, nrs. 1 tot en met 12
jg 10, nrs. 1 tot en met 12
jg 11, nrs. 1, 2, 3, 5/8, 9, 10, 11, 12

JAARTABELS OP HET TIJDSCHRIFT "DE PLATE" :

index voor de jgn 1 tot en met 5 (1971-1976)	30 F
index voor de jg 6 (1977)	30 F
index voor de jg 7 (1978)	40 F
index voor de jg 8 (1979)	50 F
index voor de jg 9 (1980)	100 F
index voor de jg 10 (1981)	100 F
index voor de jg 11 (1982)	100 F
index voor de jgn 1-11 (1971-1982)	200 F

MEDEDELING BETREFFENDE EEN INVENTARIS VAN "MEETBRIEVEN"

Wij doen hier, kort samengevat en zakelijk gehouden, kennisgeving van het bestaan van een "Inventaris van meetbrieven (1884 - 1914)", met veel kunde samengesteld door Dr. Gustaaf Asaert en uitgegeven door het Algemeen Rijksarchief te Brussel, pas onlangs in 1981. De geïnventariseerde verzameling "meetbrieven" werd door het Bestuur van het Zeewezen, dienst Lood~~wezen~~, te Antwerpen, per 26 november 1953 in bruikleen gegeven aan het "Nationaal Scheepvaartmuseum". Ingevolge de archiefwet van 24 juni 1955, werd zij op 23 september 1975 overgebracht naar het Rijksarchief te Beveren-Waas, Kruibekesteenweg 39, 2750 BEVEREN-WAAS (openingstijden : alle werkdagen, zaterdag inclus, van 9.00 tot 17.00 uur).

De geboden collectie biedt als het ware een spiegel van de Belgische zeevaart op het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. Men treft er, naast vele passagiersschepen (waaronder ook schepen van de staatsdienst Oostende-Dover), ook evenzeer koopvaarders en vissersschepen aan, benevens schepen gebouwd op Belgische werven en verkocht aan buitenlandse rederijen die hier hun "meetbrief" ontvingen. Verder komen voor : sleepboten, baggerschepen, jachten van de pleziervaart, evenals de "schoolschepen" waarvan namen zoals "Comte de Smet de Naeyer" en "Avenir" ook thans nog bij het grote publiek enige bekendheid bezitten. Zelfs lichtscheperen en het exploratieschip "Belgica" van de Gerlache ontbreken niet ...

In bijlage bevat de besproken inventaris, ook voor ons kustbewoners erg belangwekkend, een verklarende lijst van de eigenaars der schepen waarvan de meetbrieven zijn opgenomen evenals van de bouwplaatsen.

Maar, vraagt u zich terecht af, wat wordt bedoeld met "meetbrief" ? Meetbrieven zijn van overheidswege afgeleverde documenten, houdende verklaring door een bevoegd ambtenaar, de zg. "scheepsmeter", betreffende de tonnenmaat, het laadvermogen en de voornaamste afmetingen van een schip. Voor een gedetailleerde uiteenzetting van deze toch eerder technisch te noemen materie, verwijzen wij bewust liever naar de inleidende bladzijden van deze degelijke inventaris, 181 bladzijden dik en opgenomen in de serie inventarissen in-folio formaat.

Emiel SMISSAERT

EEN BIJZONDERE PRENTKAART

Ieder jaar rond Pasen verschijnen er nieuwe prentkaarten die in boekhandels aan de toeristen worden verkocht. Verzamelaars zijn steeds benieuwd welke zichten er op de nieuwe kaarten zullen te zien zijn.

Bij de nieuwe reeks A.W.H. zagen wij een kaart met "Zeevaartlijn Oostende-Dover" op. Maar wat stelde de prent voor ? Niets minder dan de op de golfbreker vastgelopen sealink "Vortigern" op 4 maart 1982 !

O.V.

Dit jaar viert de hippodroom Wellington zijn 100 jarig bestaan. Een heuglijke gebeurtenis die in de loop van het koersseizoen allicht meermaals gevierd zal worden.

"De Plate" sluit zich op twee wijzen bij die verjaardag aan : met het publiceren van een uitgebreide renbaanhistoriek en met een thematentoonstelling die van mei tot augustus in het Heemkundig Museum te zien zal zijn.

X X X

1830

Uiteraard zijn de paardekoersen te Oostende veel ouder dan het oprichten van de Wellingtonrenbaan. De eerste vermelding van wedrennen dateert uit 1830. In de "Feuilles d'annonces commerciales, judiciaires, etc. de la Ville d'Ostende" van maandag 28 juni 1830 stond een verslag afgedrukt van een recentelijk gehouden paardekoers. In "De Plate" van december 1976 publiceerde wijlen Daniël DEMOOR een kort résumé van het artikel uit de "Feuilles...".

We nemen het hier nogmaals over :

" De eerste paardekoers te Oostende begon op maandag 21 juni en duurde vier dagen tot donderdag 24 juni 1830. Er was een massale opkomst voorzien, maar sedert het begin van de maand juni regende het geweldig. Wonder boven wonder hield de regen op, uitgenomen op dinsdag 22 juni. De piste was te midden van een veld ten zuiden van de stad, gelegen buiten de Keizerspoort, ergens aan de Conterdam. Op het plein was er een café en een theater die prachtig versierd waren. Er waren ook vele muzikanten. Vele rijtuigen, wietewagens waren toegekomen en men zag er vele heren en dames van den vreemde . Duizende mensen stonden rond het plein, die dan ook gemakkelijk hun dorst konden laven.

De gendarmerie, een piket van de 6de Divisie voetvolk en de champetters van de omliggende gemeenten waren ter plaatse om de orde te handhaven.

Vele paarden van binnen- en buitenland namen deel aan de wedstrijden. De prijzen waren zilveren bekens en geldprijzen van 100 tot 700 gulden. De prijs geschonken door de Stad Oostende bestond in een vergulde beker en 400 gulden. Er werden ook wedstrijden ingericht voor boerepaarden. Er werden prijzen gewonnen door het paard van M. Vermeire uit Stene en door M. Vandenberghe van Bredene, zij trokken elk 200 gulden.

Reeds toen bestonden er weddingen, want op donderdag 24 juni werd er veel geld gespeeld.

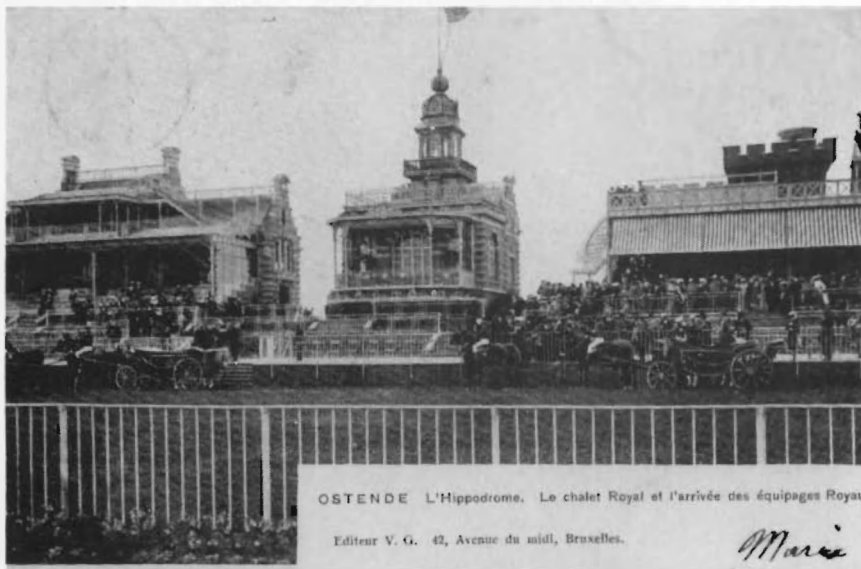
De koersen eindigden met de hoop dat het zo ieder jaar zou zijn daar er nog nooit zulke belangrijke wedstrijden hadden plaats gegrepen."

X X X

1864-1883

In 1864 werd alhier een vereniging voor het organiseren van paardewedrennen gesticht, dit vooral onder impuls van enkele Engelse amateurs. De eerste koersen hadden plaats op 21 augustus 1864. De rennen werden gehouden op braakliggende grond aan de Vuurtorenwijk.

100 JAAR HIPPODROOM WELLINGTON

De koninklijke koets voor de koninklijke tribune (circa 1900)

Het oude Fort Wellington met de massa die de renbaan verlaat. Open trammetjes rijden naar het station (circa 1905)

Een zicht op de renbaan, richting Sportstraat (circa 1910)

Het succes van de paarderenen noodzaakte de organisatoren uit te kijken naar een beter terrein en betere infrastructuur.

Hun oog viel op een domein achter de duinen bij het oude Fort Wellington te Maria-kerke, in de nabijheid van de hoeve Kesteloot en het (toen) nieuwe Kerkhof. Een groep astronomen lonkte ook naar die terreinen, die tenslotte toch door de renbaanlui werden ingepalmd.

Architect Antoine DUJARDIN tekende de plannen voor de hippodroom...

1883

... en op 29 juli 1883 kon de renbaan onder massale opkomst feestelijk geopend worden. Voor de eerste meeting was 11.000 goudfrank aan prijzen voorzien. Een voor die tijd astronomisch bedrag. Er was een tweede meeting op 23 augustus en een derde meeting op 26 augustus. Deze laatste werd gelopen in tegenwoordigheid van Oostende's beschermheer Leopold II. Het betrof de "Grote Prijs van de Stad Oostende", goed voor 5.000 Frank.

In 1884 telde men vier meetings, in 1885 vijf.

In 1887 werd dan de eigenlijke "Société des Courses d'Oostende" opgericht, stelsel naamloze vennootschap. De eerste voorzitter van de vereniging was de dynamische Ridder de Stuers.

Ridder Ferdinand Lambert Cornelis Marie de STUERS werd op 14 december 1835 te Ieper geboren en overleed te Brussel op 2 juni 1900. Deze overtuigde liberaal was ambassade-attaché en later bibliothecaris op een ministerie.

Van 1871 tot 1879 zetelde hij in de West-Vlaamse provincieraad en in de jaren 1887-1888 & 1892-1894 zetelde hij in de Kamer.

DE STUERS bewees met succesvolle beleggingen en immobiliëntransacties het bezit van de wedrenvennootschap als een "goede vader" te beheren.

Een van zijn voornaamste doelstellingen was het opdrijven van het aantal meetings per seizoen en natuurlijk het verder verfraaien van de renbaan.

In 1898 werd een tunnel onder de renbaan gelegd.

Ze verbond de ingang met het middentarrein. In 1899 kwam de "Duivenschieting" erbij.

De Hippodroom Wellington dankt zijn naam aan het Fort Wellington dat als basis voor de gebouwen werd gebruikt.

Het was een fort, net als het Fort Napoleon, in 1810 op last van Napoleon door krijgsgevangenen gebouwd als onderdeel van verdedigingswerken om een eventuele Engelse invasie af te slaan.

Het fort kreeg uiteraard pas na de Slag van Waterloo (1815) de naam van de Engelse legeraanvoerder en Held van Waterloo.

N. HOSTYN

(vervolgt)

FILATELIE

De Westvlaamse filatelistische studiekring publiceerde zojuist haar lustrumnummer : 10 jaar WEFIS-studies. In dat nummer zijn er belangrijke bijdragen, o.a. J. GOES : Mechanische afstempeling "Oostende X"; R. LEROY : De namen Blankenberge en Oostende in de propaganda-afstempelingen; W. MAJOR : Luchtpost uit Oostende; H. VANDEVEIRE : De spoorlijn Oostende-Torhout; L. VAN PAMEL : Engelstalige postmerken te Antwerpen en Oostende.

Prijs 225 F (te bestellen op rek. nr. 280-0438032-17 van R. LISABETH, Smedestraat, 33 Oostende).

O.V.

(vervolg van blz. 2 - 83/117)

Na het middagmaal brachten we een bezoek aan de Jeruzalemkerk - ook de kerk van het Heilig Hart genoemd. Deze kerk - rond de jaren 1427 gebouwd door de familie ADORNES - is een privékerk waarvan op dit ogenblik de graaf de Limburg-Stirum eigenaar is. Een must bij uw volgend Bruggebezoek. Hier vonden wij de tweede Oostendse aanwezigheid van die dag in Brugge. Op de smeedijzeren tabernakel deur, in de onderkerk, noteerden we de volgende aanduiding PIETER RIJCKAM OOSTENDANUS FECIT 1713. Ook blijken de koordeuren van de O.L. Vrouwekerk in Brugge zijn werk te zijn. 's Namiddags had in het Provinciaal Hof een plechtige zitting plaats. Ondervoorzitter DE BRUYNE schetste op een keurige en pittige wijze de historiek van het verbond, waarbij de voor enkele jaren te Oostende gehouden Gouwdag en het zinken van het restaurant-vuurschip WESTHINDER even in herinnering werd gebracht. Prof. VAN EENOO (RUG) behandelde in zijn feestrede het onderwerp 'Heemkunde in het verleden en nu' waarin hij voornamelijk wees op de noodzakelijke samenwerking van kringen onderling en met de historici. Bestendig afgevaardigde H. OLIVIER die gouverneur VANNESTE verving, bracht hulde aan de gouwvoorzitter Jozef PENNINGCK, medestichter, die al een kwarteeuw als voorzitter op de bres staat. Hiervoor werd hem een blijvend geschenk aangeboden. In zijn dankwoord wenste de heer Penninck de 36 kringen die momenteel aangesloten zijn veel wind in de zeilen en het Gouwverbond een behouden vaart naar de halve eeuw toe. De dag werd besloten rond de feestdis, waar nog gezellig nagekaart werd. Een heuglijke en bijzonder mooie dag, waarvoor het organisatieteam alle eer haalde.

J.B. DREESEN

OUDE OOSTENDE IN BEELD

In november a.s. verschijnt een prentenalbum "Oud Oostende in beeld" met 200 onuitgegeven zeldzame foto's en prentkaarten van oud Oostende (periode 1860-1930) die uit de privé-verzameling van ons lid A. Van Caillie komen. Het album werd door hem zelf samengesteld.

Het prentenalbum (20x20 cm) zal 208 bladzijden met 200 foto's en prenten 11x12 cm bevatten en ingebonden aan de intekenaars gestuurd worden.

Intekenprijs (vóór 15 augustus 1983) : 750 Fr. + 50 Fr. verzendingskosten.
Bedrag te storten op rek. nr. 000-0485754-08 van A. Van Caillie, Verenigingstraat 36, 8400 Oostende met vermelding "Oud Oostende in beeld".

Later zal het werk, indien er exemplaren over zijn, verkocht worden tegen 900 Fr. + 50 Fr. verzendingskosten.

O.V.

VRAAG

Ons lid de heer Francis Verkempinck, Koebrugstraat, 29 8400 Oostende vraagt wie hem inlichtingen kan verschaffen over een stuk dat hij vond in het Rijksarchief. "In 1526, samen met Michiel de St. Logies metselaar, ontvangt Jacques van de Werfve timmerman 65 lb te Oostende "ter cause dat ylieden ande Brugsche poorte ghemact hebben een ontfangher van den waterloop ande buyse aldaer liggende. Tijdens de bouwwerken aan de kerk St. Anna Stone, werd betaald aan Michel de Smit metselaar Pieter Willaert en J. van de Werfve timmerlui, 109, 17 lb g Vl."
Waren die timmerlui Van de Werfve opvolgers van elkaar of vreemden ?

KIENDJES KOPEN

Me woaren tuus met een betrekkelijk groot menoage, ik woaren den oedsten van vuuve en dat was oal te goare zeven menschen die mosten 't eten hebben en kleeren en de reste van hunder hebbienge.

Achter mien woaren 't ollemoale piskoesen die makoars opvolgden in korte of lange periodes.

Voe menschen van mienen oederdom was 'r ton e miesteerie voe te weeten van woar dan de kiendjes kwamen; dat mochte gelijk niet geweten zien. Den eene keir zeiden ze dan ze uut de groene koole kwamen, den andere keer was 't van den oojevaar en 't meeste van ol kwamen ze toe te Oostende met 't schip dat uut de Kongo kwaan, juuste gelijk of dan de booraliengjes doar an de bomen groeien gelijk of dan ze hier in de koolen zaten. En 't schoanste van ol, dat woaren dan nog witte kienetjes die uut de Kongo kwamen. Enfin, zoender veele prisoempjes mosten we toch zeggen dan de missiejonoariessen doar goed hunder beste deden met de tembers en 't zilverpapier van de kwattasoldatjes da me voer hunder spoarden. Ze naamden dadde tonne de Heilige Kiensheid. Dat kom nu gelijk nie meer vooren datter nog een schip met kienetjes uut de Kongo in d'haven ligt. Moar ja, ze zien nu nie meer kontent, de nersers, met tembers en zilverpapier, 't moet nu klienkende munte zien; broederlik delen en andere diengen in die jeanre.

Enfin, voe vors te klappen van bie mien tuus - moederhuuzen woaren tonne nog nie uitgevoenden voe de geweune werkmenschen en 't kiend wierd tonne mor tuus gekocht met de vroegvrouwe. Matielle was tonne uuze leeveransier, nie de deeze uut den Hof, moar de deeze van 't Hoazegras.

En azoo gebeurde 't dan ne moeder (God wilt heur ziele hen) keer voe keer van de trappen viel en heur bein brak en in heur bedde moste bluuven voer e paar dagen. Tusschen hakjes, dat was tonne veele rapper geneezen dan nu 't geval is; moar ze kreigen tonne gin kongee-paijje en de dokteurs woaren der zoeveele nie, ze hadden minder tied voer hunder met hunder kalandiesje besieg te hoeden. Nu met dat bein te breken - vertelden ze mien tonne - was de dokter moeten kommen en mit dat 't schip juuste binnen was (van Kongo met kiennetjes) en datten der nog een stik of twee over had, en datter zoe een danig schoontje bie was, hebt mien moeder dadde meugen hoeden. 't Is doarmee dan 'k ik zukke schone zusters gekreegen hen. 't Was wel uut den overschot van de boot, mo ze mochten toch gezien zien.

En da mosten 'k ik tonne ollemoale gelooven. Als ik dadde nu aan mien kleinkinders vertellen, lachen ze een keir noar makkoars en begunnen 't mien uut te leggen wat dat Adam in ze joenge joaren uitgevoenden had. Mor ja, ie was tonne getrouwd (enfin ne zeggen getrouwd, mor 't bestoend ton nog gin kerke en gin stadhuus - treffelik anhoeden woare beter gezeid) met 't schoenste moksje datter op de weireld was. 't Ziender nu zoe geweldig veele (moksjes) dat een mens zoe moeten mirakels doen om ze ollevoale te gerieven en dormee voenden 'k ik dat die plantaage met kienders in de Kongo nog de beste oplossienge was voe de vortzettienge van 't menschelik ras.

LANGE TJES

VRAAG

De Heer Lionel SANCTORUM, Zeedijk 87, De Panne, zoekt ter ontlening een foto waarop "het zwarte karretje" van de "Zusterkens der Armen" voorkomt. Dit karretje door een paardje voortgetrokken en gemend door een bejaarde diende om eten bij de burgerij en de hotels voor het Pontongesticht op te halen. Het was een vertrouwd beeld in Oostende. Wie helpt hem?

O.V.

"De Plate" houdt van Oostende ! Daarom werd in 1963, dus 20 jaar geleden, al het mogelijke gedaan om het Stedelijk Heemkundig Museum terug voor het publiek open te stellen. Daarin is "De Plate" tot nu toe gelukt.

De verzameling uit het museum bestaat uit stukken die het eigendom zijn van de Stad Oostende, aangevuld met de rijke verzameling van "De Plate".

Om het museum open te houden op alle zaterdagochtenden, de Paas- en Pinksterenvakantie, alsook de maanden juli, augustus en september kwam het stadsbestuur tussen met een kleine toelage.

Nu heeft het Stadsbestuur besloten dat minimum-bedrag, dat sinds jaren niet meer aangepast werd, met de helft te verminderen.

Wegens die drastische vermindering wordt "De Plate" de dag omgedaan, zodat de Raad van Beheer heeft moeten besluiten om alle zon- en feestdagen in juli en augustus en de ganse maand september het Heemkundig Museum voor de bezoekers gesloten te houden. Ook zal vanaf september de aangevraagde schoolbezoeken, maar één maal in de week meer kunnen plaats hebben.

Of de Oostendse bevolking en inzonderheid de toeristische sector gebaat zijn, zal door anderen wellicht beter dan wij kunnen beantwoord worden.

In ieder geval was het Heemkundig Museum, zoals de meeste musea, hier de enige plaats waar de toerist in de dag heen kon bij goed weer.

Ook de maand september, als Oostende praktisch geen enkele toeristische activiteit meer te bieden heeft, zijn de musea voor de late vakantiegangers nog een der weinige attracties van onze stad.

Daarom betreuren wij de beslissing van het Stadsbestuur en vragen onze leden en vooral onze talrijke horecaleden met de sluitingsdata (zon- en feestdagen in juli en augustus en de volledige maand september) te willen rekening houden wanneer ze informatie verstrekken over "Wat is er te doen in Oostende ?".

Of "Wat is er niet meer te doen in Oostende ?".

Namens de Raad van Beheer,
A. VAN ISEGHEM
voorzitter

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : G. BILLIET : A. Stracké (6). Zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (3);
blz. 9 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden en gedenkplaten te Oostende : IX;
blz. 13 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XXXIV : Edward Hamman;
blz. 16 : W. MAEVOET : Biografische gegevens van Oostendse politici; 1830-1914 (6);
blz. 19 : Oorlogsdagboek 1940 - 1945 (9);
blz. 23 : E. SMISSAERT : Mededeling betreffende een inventaris van "meethrieven";
blz. 24 : N. HOSTYN : Hippodroom Wellington 1883-1983;
blz. 28 : Vertellingen uit het jaar dertig op z'n Ostens.

LAATSTE NUMMER

Dit is het laatste nummer van "De Plate" dat vóór het zomerseizoen verschijnt. Het volgende nummer komt maar in september in uw brievenbus terecht.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEENS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat - 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

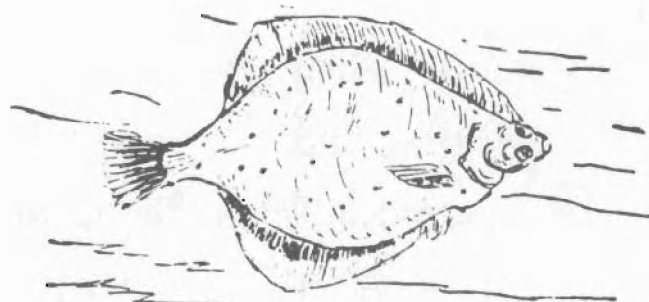

DE PLATE

*Tijdschrift
(verschijnt 9 maal per jaar)*

**Redactie : DE PLATE
c/o O. VILAIN
Rogierlaan, 38 bus 11
8400 Oostende**

AN HYP

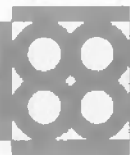
SPAARKAS KREDIETEN

A. VAN ISEGHEM

Alle verzekeringen Hypotheken

**Stockholmstraat 47 a
8400 Oostende
Tel. 059/70 35 73**

Plaatsingen op korte termijn bij

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

Kantoor Oostende :

Wapenplein 8-8400 Oostende Tel. 059/50 49 11 (6 l)

geven U :

- * **voordelige rente**
- * **vrijstelling van roerende voorheffing (tot 30.000 Fr. intrest)**
- * **onmiddellijk volledig opvraagbaar**
- * **ongevallenverzekering**

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.

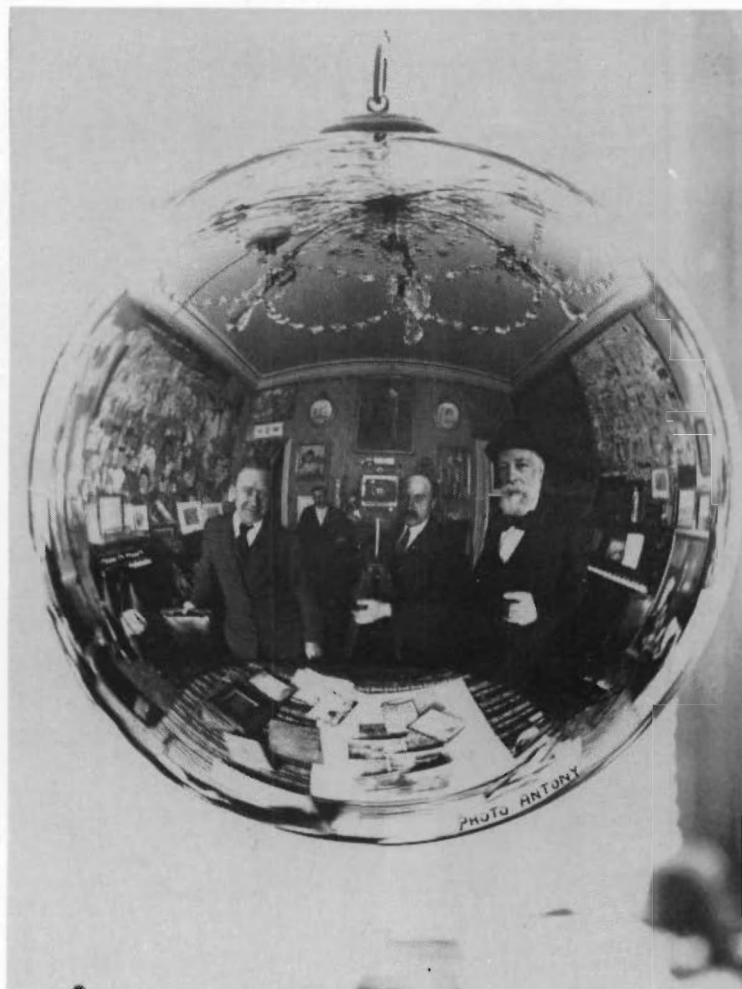
Privé parking voor cliënten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur

Op zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

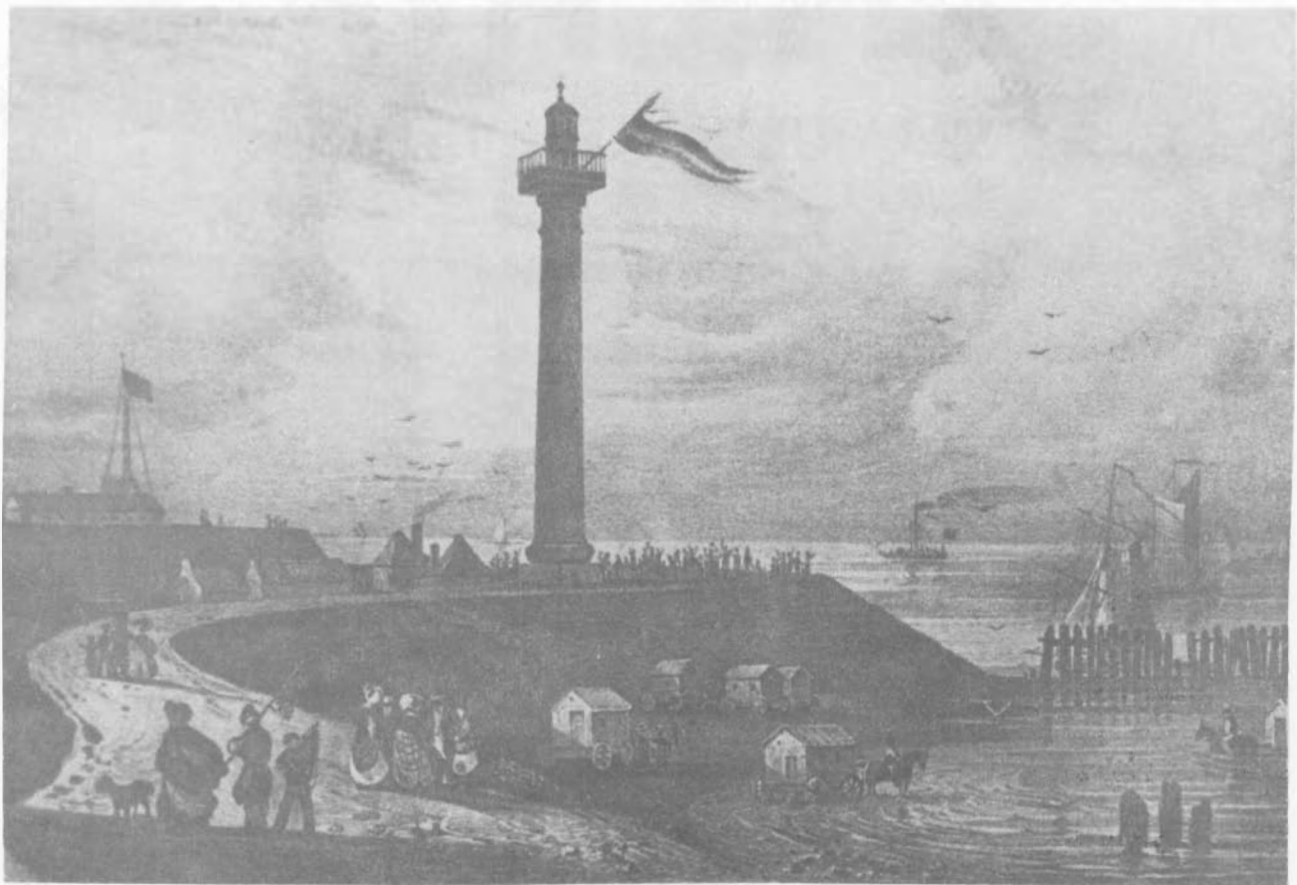
MAURICE ANTONY
1883 - 1983

DE PLATE v.z.w.
OOSTENDE
1983

DE PLATE

Tijdschrift (verschijnt 9 maal per jaar)

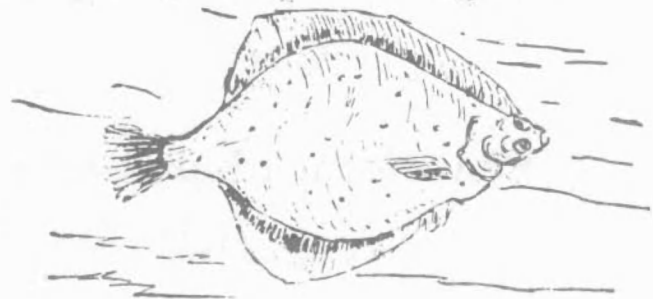

Redactie : DE PLATE

c/o O. VILAIN

Rogierlaan 38 - bus 11

8400 Oostende

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

A. VAN ISEGHEM

Alle verzekeringen

Hypotheken

Stockholmstraat 47a

8400 Oostende

Tel. 70 35 73

Plaatsingen op korte termijn bij

AN HYP

SPAARKAS KREDIETEN

Kantoor Oostende :

Wapenplein 8-8400 Oostende Tel. 059/50 49 11 (6 l)

geven U :

- * **voordelige rente**
- * **vrijstelling van roerende voorheffing (tot 30.000 Fr. intrest)**
- * **onmiddellijk volledig opvraagbaar**
- * **ongevallenverzekering**

**Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service
zullen U te beurt vallen.**

Privé parking voor klanten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur

Op zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst.

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 13 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

12de jaargang, nr. 5-8 bis, bijzonder zomernummer 1983

HET HEEMKUNDIG MUSEUM : OPENINGSUREN

Het Heemkundig Museum "De Plate" is gedurende de maanden juni en september iedere zaterdag voormiddag van 10 tot 12 uur geopend.

Gedurende de maanden juli en augustus is het museum geopend op iedere werkdag, (met uitzondering van de dinsdag) van 10u tot 12u en van 15u tot 17u. Dus niet op zon- en feestdagen.

THEMATENTOONSTELLING

In het Heemkundig Museum is thans ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het Hippodroom Wellington een kleine thematentoonstelling te zien met foto's, brochures, programma's en affiches over de wedrennen te Oostende. Te bezichtigen op bovenvermelde openingsdagen tot eind september.

G.V.

OUD OOSTENDE IN BEELD : ERRATA

In ons vorig nummer kondigden wij het verschijnen aan van een prentenalbum "Oud Oostende in beeld" door A. VAN CAILLIE. Door een spijtige tikfout sloop er een fout in het rekeningnummer op dewelke men als intekenaar diende te storten. Wij willen hier onze fout verbeteren.

Prijs per intekening : 750 Fr. + 50 Fr. verzendingskosten te storten vóór 15 augustus 1983 op rekeningnummer 000-0486754-08 van A. VAN CAILLIE, Verenigingstraat 36, 8400 Oostende met vermelding "Oud Oostende in beeld".

G.V.

1983 = HERDENKINGSJAAR

250 Jaar (1733) : Opheffing van de Oostendse Compagnie;

200 jaar (1783) : Graven 2de en 3de handelsdok;

100 jaar (1883) : Bouw Anglicaanse kerk; Inhuldiging Hippodroom Wellington; geboorte Maurice Antony en James Ensor schildert zijn beroemd "Zelfportret met bloemenhoed";

50 jaar (1933) : Opening Thermaal Instituut en Inwijding Sint-Janskerk.

G.V.

MAURICE ANTONY

Op 9 juni 1983 is het juist 100 jaar geleden dat Maurice ANTONY geboren werd. Hij was ongetwijfeld de grootste fotograaf die Oostende ooit bezat.

"De Plate" vond het dan ook niet meer dan normaal dat die herdenking niet onopgemerkt mocht voorbijgaan. Daarom besloot de Raad van Beheer om voor die bijzondere gelegenheid een Antony-brouhure onder de vorm van een extra zomer-nummer van "De Plate" uit te geven.

Opdracht werd gegeven aan onze Ondervoorzitter (van hem kwam trouwens het voorstel) om dit nummer nog tegen het begin van juni klaar te krijgen en een keus te maken van de foto's die de verschillende aspecten van Antony's fotokunst naar voren kon brengen. Daarbij had Omer Vilain Maurice Antony gedurende diens laatste levensjaren nog het best gekend.

Wij willen hierbij ook Mejuffrouwen Antony danken voor de bereidwilligheid waarmede ze ons toestemming verleenden om enkele van zijn bijna nooit geziene foto's hier te hebben mogen afdrukken. Het is vanwege de Heemkundige Vereniging "De Plate" een bescheiden, maar oprechte hulde aan hun Vader, voor wie gans Oostende nog steeds een blijvende bewondering heeft.

We hopen dan ook dat al onze leden de bijzondere inspanning van onze kring naar waarde zullen weten te schatten.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

HERINNERING AAN ANTONY

Wie de naam Antony uitspreekt denkt onvermijdelijk aan de mooiste Oostendse reportagefoto's van tussen de twee wereldoorlogen.

Zelf aanzag Antony zich als een echte kunstenaar en dat was hij ook tot in het diepst van zijn hart. Daarom tekende hij al zijn foto's zoals kunstschilder hun doeken. In het begin kon men soms lezen "Antony d'Ypres". Dit deed sommigen vermoeden dat hij van adellijke bloede was, doch het bijgevoegde Ieper wees er enkel op dat hij uit die stad afkomstig was.

Maurice Antony was op 9 juni 1883 te Ieper geboren. Het beroep van fotograaf en de liefde tot dat vak leerde hij vooraf van zijn moeder, die met haar man een eigen studio had geopend. Moeder Antony was de zuster van Henri Permeke, die konseruator was te Oostende en wiens zoon Constant een der grootste Vlaamse expressionistische schilders zou worden. Kunstenaarsbloed zat er dus wel in de familie. Samen met zijn broeder Robert ontpopten zij zich als de artistieke fotografen van hun eigen stad. Naast de talrijke familiegroepen die zich in hun atelier lieten fotograferen, namen zij als liefhebberij prachtige zichten van al de mooie gebouwen en monumenten van Ieper en omliggende.

Op oude foto's van hun woonhuis kon men de fotografische mogelijkheden van het huis "Antony-Permeke" lezen : "On opère le soir à la lumière artificielle", "On opère tous les jours et par tous les temps" en "On pose à domicile sans frais".

Antony en het Koningshuis: Koningin Elisabeth lezend aan de vloedlijn (1911).

Antony de poëtische fotograaf: Het "Laiterietje" in het Maria-Hendrikapark (1922)

Antony de actualiteitsreporter: De schipbreuk van de driemaster "OBOBRITA" met lading guano te Den Haan (1925).

Antony en het Oostends stadsbeeld: Petit Paris met de eerste signalisatie-lichten (1931).

Antony en de straat-toneeltjes: een der laatste hondekarretjes (1928).

Antony en de visnijverheid. De garnal-pellerij "Ostendia" (Sas-Slijkens) (1939)

Antony bij de wijkfeesten: Optreden turngroep ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van België op het Gerechtsplein nabij Conscienschool (1930).

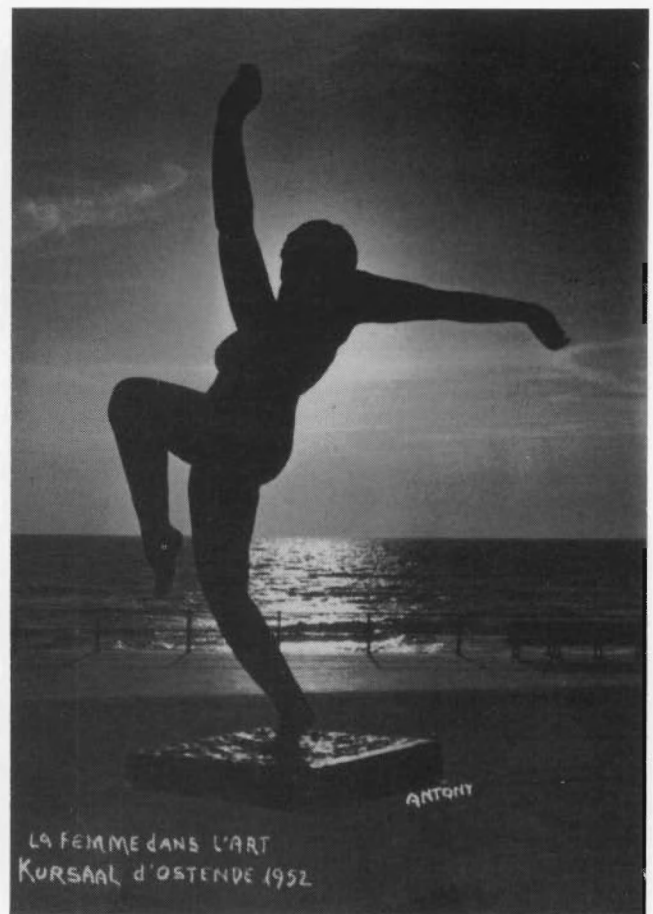
Antony en de strandfolklore: Etalagewedstrijd voor kinderen (1926).

Antony als sportreporter: Grote Prijs Hippodroom Wellington (1921).

Antony als fotograaf van avond- en nachtzichten: Hoek Groentemarkt en Capucijnenstraat. In de achtergrond de verlichte stadshuistoren (1930).

Antony meester-fotograaf van het tegenlicht: "De Dolle Maagd" van Rik Wouters op de tentoonstelling "De Vrouw in de Kunst" (1952).

Antony en de natuur-elementen: IJsschotsen op het strand (1947).

Antony en de visserij: Vis laden nabij de oude Vismijn (1934).

Antony en het oorlogsgeweld: Puinen van het Kursaal met bunker (1945).

Antony en de grote overstroming van 1 februari 1953: hoek Jozef II straat en Aartshertoginestr.

In hun volle opgang brak de Eerste Wereldoorlog uit. Hun leven wagens namen zij foto's van het door het oorlogsgeweld brandende Ieper en wisten eerst als gelegenhedsreporters de strijdende Britse soldaten op het front te fotograferen. De gebroeders Antony werden dan vaste oorlogsreporters. Geregeld reisde Maurice ook naar Engeland.

Toen de twee gebroeders na de oorlog het in puin liggende Ieper verlieten en zich te Oostende kwamen vestigen, besloot Maurice geen studio-foto's meer te maken. Hij was inmiddels 35 jaar geworden en had praktisch nog nooit een vrije zondag voor zichzelf gehad. Het was immers zo dat de families zich meestal maar op zondag lieten fotograferen. In de week waren ze niet vrij. Dan kwamen de mannen op hun piekebest, de vrouwen helemaal opgetuttematcoïd en de kinderen onwennig in 't nieuw gestoken voor het grote avontuur. Dat werd dus verleden tijd voor Maurice Antony, die inmiddels alhier gehuwd was en Oostende niet meer zou verlaten.

Hij wilde zich voortaan nog enkel op reportages gaan toelagen. En hoe hij daarin slaagde bewijzen nu nog na een halve eeuw de enige en mooie foto's, getekend Antony, samen met de datum, die men thans nog steeds bewonderd en geregeld terug gepubliceerd ziet.

Dank zij hun vooroorlogse foto's van Ieper kon men bij de heropbouw van de Hallen talrijke zaken, die men niet meer juist beschreven vond, terug in de juiste stijl herbouwen. Veel Ieperse foto's vertrokken ook naar Engeland en Amerika.

De foto's die hij te Oostende nam, waren deze genomen met het oog van een kunstenaar. Soms ging hij verschillende malen terug om een gebouw of een monument op de gevoelige plaat te brengen. Hij berekende bijvoorbeeld dat de zon gedurende enkele dagen in de maand juli rond 13u. juist achter het hoofd van een standbeeld zou komen te staan, zodat hij een prachtige tegenlicht-foto kon maken. Dat was maar 2 à 3 dagen per jaar mogelijk. Antony bekam aldus unieke foto's.

Soms had zijn alziend oog geluk. Zo fotografeerde hij reeds in 1911 een dame, die op een klapstoeltje gezeten op 't hard zand, een boek las. Doorheen haar zonnescherm kon men haar silhouet onderscheiden. Het was koningin Elisabeth. Veel later, in 1966, is deze foto nog door de Stad Oostende geschonken geworden aan de Internationale rondreizende tentoonstelling "Homo Legens" of "De Lezende Mens". Het was de enige foto uit België.

Ook Koningin Astrid zittend met de prinsen op het strand of meelopend naast een strandezeltje had hij gelukkig weten te fotograferen.

Maar vooral zijn folkloristische thema's zijn beroemd. Wie kent er niet vissersvrouwen langs de Kaai en de vele vissersgroepen keuvelend of netten herstellend langs het dok? En de onbeschrijfbaar mooie foto's van James Ensor, Permeke en zelfs Einstein?

Overal kwam men Antony met zijn "bak" tegen. Hij sprak over zijn "bak" als hij het over zijn fototoestel had. Bijna uitsluitend heeft hij met platen (plaques) gewerkt. Een fototoestel waarin men een filmpje stak en iedere seconde een ander kiekje kon nemen was goed voor kinderen en toeristen vond hij, maar voor een beroepsfotograaf die zich met deze titel reputeerde was dit niets waard. "Tsieptsiep doen en op een knopje drukken kan elkeen", zegde hij.

In 1949 hield Antony een unieke tentoonstelling van zijn mooiste foto's in de zaal "Studio" in de Adolfs Buylstraat onder de titel: "1899-1949: 50 jaar fotostudio Antony".

Antony had zijn eigen kleine gewoonten. Steeds droeg hij een "alpin". Een hoed voor een fotograaf was vervelend en een dergelijke muts kon hij vlug in zijn zak stoppen. Geregeld zag men hem het Casino binnenstappen. Bijna dagelijks ging hij een uurtje naar de speelzaal en kon hij daar voor zijn eigen genoegen de psychologische reacties van de spelers observeren. Hij vond dit een leuk wereldje op zichzelf!

Gedurende de 2de Wereldoorlog verbleef Antony met zijn familie in Engeland. De foto's van het gebombardeerde Oostende in mei 1940 zijn door zijn broeder Robert gemaakt geworden. Hijzelf werkte terug mede als fotoreporter voor verschillende tijdschriften, o.a. "Marine" en "Onafhankelijk België".

Antony was juist 30 geworden toen hij op 21 juni 1963 overleed. Tot twee jaar voordien had hij nog rondgewandeld en ons met een olijke lach verteld, dat hij nog dagelijks bijleerde en ontdekkingen deed als hij in zijn donkere kamer werkte en voor zijn eigen plezier van oude, nog door niemand geziene platen, een afdruk nam. Met een kleine potloodstompje tekende hij dan de titel op een lijst en zette voor de zoveelste maal zijn naam op een foto, terwijl hij zijn neusnijper, die met zijn figuur één was geworden, weer eens juist moest zetten.

In 1981 hield het Provinciaal Museum Constant Permeke te Jabbeke een fototentoonstelling met als thema "De zee en het vissersvolk, gezien door de fotograaf Maurice Antony".

Dit is het eenvoudig portret van Maurice Antony dat we hier twintig jaar na zijn overlijden hebben willen schetsen en het is zeker met spijt dat we nog dikwijls moeten horen : Er zijn helaas geen Antony's meer !

O. VILAIN

BIBLIOGRAFIE

Hermans, John : Maurice Antony : een leven gewijd aan de fotokunst
(Ostende Flash, jg 1960, nr. 5, blz. 50).

Van den Bussche, W. : Tentoonstelling "De zee en het vissersvolk" gezien door de fotograaf Maurice Antony (1883-1963) (in het Provinciaal Museum Constant Permeke, Jabbeke 21 juni-20 september 1981) Brugge, Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen, 1981).

Vilain, Omer : Langs de Oostendse Galerijen, p. 25-27 : Antony (Oostende, Eigen Beheer, 1976).

- in talrijke publiciteitsbrochures van de Stad Oostende van tussen 1920 en 1960 waren de fotocliché's van M. Antony. Ook verschillende boeken verschenen met heel wat fotoreproducties, o.a. : CROQUEZ, Robert : Ensor et le Rotary (Ostende, Erel, 1973). ENEBAU, Frank : Oostende (Brussel, Ed. de la Connaissance, 1954). STEVO, Jean : James Ensor (Bruxelles, Cernival, 1947). VAN DESSEL-POOT : Marie : Visschers voeren uit (Brussel, Meddens & Co, 1943). VANDEPUT, H. : Oostende et le littoral belge (Bruxelles "Revue Belge d'Importation et Exportation, 1932).
- Ook werden in de dertiger jaren een prachtige reeks van 25 sluitzegels uitgegeven, allen foto-reproducties van M. Antony.

O.V.

DE KAFT :

Foto op de kaft van ons tijdschrift : Een der weinige foto's waarop Antony zelf op voorkomt : Constant PERMEKE, Maurice ANTONY en James ENSOR met in de achtergrond AUGUST, de trouwe huisknecht van Ensor. Genomen in het Huis Ensor in 1921.

Ik waag mij, bij uitzondering en wel voor deze gelegenheid, nu eens op het terrein van de muziekhistorie, dit om een gedenkwaardig maar jongeren weinig gekend voorval in herinnering te brengen. Aan het subliem vertolken van muziek, volgens mijn persoonlijke smaak dan toch de mooiste tak van de Schone Kunsten want de tolk bij uitstek van het gevoel, dankt Vina BOVY een schitterende carrière en zij zal een vaste ereplaats in de Belgische muziekgeschiedenis blijven innemen.

Geboren te Gent op 22 mei 1900, waar zij studies volgde, debuteerde deze bij ouderen nog alom geprezen en vereerde zangeres (sopraan) aldaar in 1918. Zij was verbonden aan de Muntchouwburg te Brussel, de opera van Parijs, de Metropolitan Opera te New York en de Opera van Rome. Vina BOVY zong op alle grote Europese en Amerikaanse podia, o.a. onder dirigent A. Toscanini. Van 1947 tot 1955 was zij directrice van de Gentse Opera.

De thans hoogbejaarde dame, één der grootste coloratuursopranen van haar tijd die haar land en volk veel eer aandeed, zowel in binnen- als buitenland, trad begin januari 1977, voor de televisiespots om Joos Florquin en de vele kijkers in Vlaanderen te verhalen hoe haar bewogen carrière, een sprookje benaderend, verliep: zoals bij ieder van ons met veel ups en downs. De tekst hiervan, de blijvende neerslag van een boeiende uitzending, werd opgenomen in de reeks van "Ten huize van..." (deel 18, 1982, blz. 203-236), samengesteld door en op naam van de nu overleden Joos FLORQUIN;

In dat boek, meer bepaald van bladzijden 217 tot 219, haalt Vina BOVY de moedige zet aan, waarbij zij het als eerste aandurfde, op 14 of 15 augustus 1929, een Vlaams lied te zingen in het Kursaal te Oostende. Toevallig, in een lokale muziekwinkel, was een partituur voorhanden en te koop van een Vlaams zangstuk, met name die van het bekende "Ik ken een lied" (muziek van Willem de Mol, tekst van Gentil Antheunis die de schoonzoon was van de schrijver Hendrik Conscience).

Bewust laten wij nu, in de bewoordingen van Vina BOVY zelf, de "pointe" van deze beslist niet banale gebeurtenis volgen :

" (...) De avond is daar en ik zing mijn eerste nummer : groot succes. Op dat ogenblik zeg ik tot Rasse (=de dirigent, een man die fel tegen het Vlaams was) : maître, "Ik ken een lied". Dat was een tableau. De artistiek directeur ging lopen en Rasse wist niet wat doen, maar hij kon zo in het publiek niet anders dan toegeven. In der haast moesten de muzikanten heel het klassement van het partituren veranderen maar ik haalde het. En dan is juist het omgekeerde gebeurd van wat iedereen verwachtte. Het publiek is eerst wat onwennig maar als het lied uit is, is het een triomf; heel de zaal veert recht en er breekt een stormachtig applaus los. De muzikanten schreiden van ontroering. Het was iets als een revolutie. Om de een of andere reden stond mijn foto niet op de affiche en een Vlaming ging uit protest de artistiek directeur met een stok bedreigen : waarom zij niet ? 's Anderendaags stond er een foto in de "Gazette van Oostende" met de ondertitel : "Zij heeft het gedurfd". Ik geloof inderdaad dat niemand het toen gedurfd zou hebben, doch ik ben een Gentse en ik heb dat nooit verloochend. Toen is dat lied ook ineens populair geworden (...)'.

E. SMISSAERT

Zie nota van de redactie onderaan bladzijde 10.

Op de fotobladzijde in het nr. 4, april 1983, van "De Plate", gewijd aan de 4 vuurtorens van Oostende staat naast de foto van de 2de vuurtoren te lezen : "De Duitsers lieten hem in 1917 in de lucht vliegen. Lange tijd dacht men dat het de Engelsen waren, die de toren vanuit zee beschoten hadden".

In dit verband zou ik willen verwijzen naar het werk "1914-1918 : Oostende onder de Duitse Bezetting" van A. Elleboudt en G. Lefèvre, waar op blz. 239 de Engelse beschieting uit zee, op 7 november 1915, als volgt beschreven wordt :

....."Menigeen begon zich reeds wat lichter te gevoelen toen om half vijf Duitse tijd, het eerste schot knalde, en een obus in zee viel tegenover het Majestie HÔtel. Een tweede vloog wat verder en viel in zee tegenover het Osborne HÔtel. Een derde was beter gemikt en ontplofte met vreselijk gedruis tegen den dijk van de Halve Maan op de Vuurtorenwijk. Het vierde schot was een meesterstuk, want de obus vloog midden in den Vuurtoren, enige meters boven het arduinen voetstuk. De getroffen reus verhief zich eerst wel twee meters boven zijn basis en sloeg dan met een oorverdovend gekraak, naar beneden, langs den kant van het springsas. De grond sidderde en beefde onder den val van dien ontzaggeelijken steenhoop. Een grote rook, gemengd met een dichte stofwolk dreef er boven zodat men gedurende verscheidene minuten niet zien kon wat er gebeurd was. Toen het wederom opgeklaard was, zag men dat de vuurtoren verdwenen was, en alleen nog het arduinen voetstuk met een deel metselwerk overbleef. Door den luchtdruk en de rondvliegende stukken en steenbrokken werden een zevental huizen beschadigd".

Na een beschrijving over de gevallen slachtoffers wordt het relaas over de beschieting voortgezet vanaf het vijfde tot en met het twaalfde of laatste schot. Op blz. 241 staat evenwel ook geschreven :

"Nopens het verdwijnen van den vermaarden vuurtoren was de stad verdeeld in twee kwampen : de enen zegden dat hij omvergeschoten was door de Engelsen, de anderen beweerden dat het de Duitsers zelf waren, die hem hadden doen springen enz."

Daarna volgen enkele argumenten om de eerste versie van het gebeuren te staven. Mijns inziens blijft het onwaarschijnlijk dat de Duitsers middenin een zware beschutting de vuurtoren zouden hebben opgeblazen. Er blijft ook het jaartallenverschil 1915-1917. Daarbij meen ik ook, dat de auteurs van "Oostende onder de Duitse Bezetting", juist door hun zeer nauwkeurige gegevens en details, doorheen gans het werk, als betrouwbaar mogen beschouwd worden.

Of hebben ze toch hier een steek laten vallen ?

Kent iemand, bijna 70 later, de juiste toedracht van het gebeuren ?

G. VANDAMME

N.V.D.R. : Het opblazen van de vuurtoren in Wereldoorlog-I gebeurde in 1915. Een uitgebreide bijdrage verscheen daarover in "De Plate", 3de jg., januari 1974, p. 3 bis, met de tekstovennane van een Duits document.

NOTA IN VERBAND MET VINA BOVY (zie p. 9)

De bijdrage over Vina Bovy was juist door de heer E. Smisseert afgedrukt toen wij op 16 mei 1983 het overlijden van Vina Bovy vernamen. Te Oostende zong zij voor de laatste maal in het Kursaal op 23 augustus 1964. Zij zong er als soliste "Don Pasquale", "Il Bacio", "La Somnambula" en "Lentelust" en werd begeleid door de Filharmonie van Antwerpen.

O.V.

Opnieuw kunnen we de Ensor-bewonderaars onder onze leden enkele nieuwe boeken over de Meester voorstellen :

a) "James Ensor. Radierungen und Lithographien"

Het betreft een luxueuze verkoopscatalogus in het voorjaar 1983 uitgegeven door de Galleria Henze te Campione d'Italia (Lugano) in Zwitserland.

Het is catalogus N° 28 in de reeks verkoopscatalogi van die galerij.

Ze omvat 65 nummers (litho's en etsen), allen afgebeeld, veelal op ware grootte. Elk kunstwerk is voorzien van een wetenschappelijke omschrijving en dito kritische nota. Daarbij wordt de Tavevniër-nummering gevolgd.

Te bestellen bij : Galleria Henze

Viale Marco da Campione 16

CH-6911 CAMPIONE D'ITALIA

b) Het zojuist even geciteerde naslagwerk van TAEVERNIER nopens de ENSOR-grafiek schijnt ook al uitgeteld... .. want zopas verscheen immers :

James N. ELESCH, James Ensor. The complete graphic work,

New York (Martin Gordon inc.), 1983 (Prijs : 195 \$).

Dit tweedelig naslagwerk (deel 1 prenten; deel 2 tekst) kondigt zich aan als "onmisbaar voor verzamelaars en kunstgeleerden". Het omvat - volgens de introductiefolder - :

- een wetenschappelijke bespreking van iedere prent (en per prent van iedere staat) - dit alles up-to-date naar de huidige stand van het onderzoek.
- een biografie
- een essay over de invloed van de letteren en van andere kunstschilders op het grafisch oeuvre van Ensor
- commentaar op de drukkers, de siganturen en de gebruikte papiersoorten
- een chronologie van het werk
- concordantietafels met vorige catalogi
- bibliografie
- indices

c) De jongste aanwinst op onze Ensor-boekenplank is echter "James Ensor", tentoonstellingscatalogus van de retrospectieve in het Kunsthaus Zürich (zomer-31juli, 1983). Het werd een kanjer van 40 Zwitserse Frakk, 372 blz. dik, wemelend van kwaliteitsvolle kleurenreproducties van de 438 tentoongestelde werken en documenten.

Het boek bevat volgende bijdragen :

Harald SZEEMANN

Im "Jardin d'amour"

Biographie

Frank P. EREBAU

Ensor und Ostende

Blanche ROUSSEAU

Erinnerung an Ensor

Gert SCHIFF

Ensor als Exorzist

Marianne MATTA

Der flügellose Pegasus

Zu den Schriften und Briefen von James Ensor

Bildteil

Mit Auszügen aus Ensors Schriften und Briefen und mit Texten von zeitgenössischen Literaten

Gisèle OLLINGER-ZINQUE

Ensor der Gekreuzigte

Lydia M.A. SCHOONBAERT

Ensor als Zeichner

Wilhelm FRAENGER

Die Kathedrale

Günter METKEN

Prise d'une ville étrange

Ein archäologischer Tagtraum oder die Freiheitsstatue des Künstlers zwischen Orientalismus und Oper

Liefhebbers kunnen bestellen op volgend adres :
KUNSTHAUS ZURICH - HEIMPLATZ 1 - CH-8024 ZURICH
Prijs 40 Zw.Fr. (+ port & verpakking).

d) in ... KUIFJE 16e Jaargang, nr. 36, 5 september 1961, verscheen de biografie van James ENSOR als stripverhaal.

Tekeningen door F. CHENEVAL

Scenario : YVES DUVAL.

Iets voor de ENSOR-verzamelaars !

N.H.

ZEEWIJDINGSPLECHTIGHEID TE OOSTENDE (1854)

Op zondag 2 juli had de jaarlijkse plechtigheid van de Zeewijding plaats. Daar Sint-Pietersdag, waarop de zeewijding gewoonlijk plaats grijpt op een donderdag viel, werd het feest naar de volgende zondag verschoven.

De inwoners van de stad beschouwen Sint-Pietersdag als hun grootste feestdag.

Op zondag rond 10 uur startte de processie vanuit de kerk voor de stadsrondgang. Vele bidmogelijkheden waren voorzien op verschillende tijdelijk opgerichte altaren langs de gevolgde rondgang.

De processie was zeer uitgebreid, voorstellende de geschiedenis van onze Verlosser, Sint-Jan, de maagd Maria, enz., het geheel werd gevolgd door de priester, welke onder een baldakijn het Allerheiligste droeg.

Gekomen aan de wallen, verliet de priester met enkele biddende personen, de processie en gaf, naar de zee toe gekeerd de zegen terwijl als saluut 21 kanonschoten weerklonken.

Op dit feest brengen de vissersvrouwen offeranden naar de kerk. Kort daarop varen alle vissersboten uit op Noordzeevisserij waar ze 11 weken blijven.

(vertaald uit : 'The Illustrated London News' , N° 692, Vol. XXV, Saturday, July 15, 1854 pp. 38-40 door W. VERLONJE).

HIPPODROOM WELLINGTON 1883-1983 (II)

De bezoeken die de Sjah van Perzië in 1900, 1902 & 1905 aan de renbaan en de duivenschietsing bracht, gaven de instelling nog meer luister. Fotograaf LEBON vereeuwigde de aanwezigheden van de Sjah, in gezelschap van Leopold II op de renbaan.

Het gehele renbaan bedrijf ging crescendo tot aan W.O.-I.

Onder impuls van Leopold II worden in 1906-1907 prachtige tribunes bijgebouwd. De Franse architect Alexandre MARCEL (1860-1928), ook auteur van de "Noorse Stallingen", tekende de plannen.

In juli en augustus werden nu meerdere koersen per week gehouden. Ze werden aangekondigd op prachtige kunstdrukaffiches die ontworpen waren door de beroemde schilder van renpaarden en rashonden Alexandre CLARYS (1857-1920).

OOK TE BREDENE

Na W.O.-I bouwde men te Bredene een tweede renbaan. Ze kende in de tussenoorlogse jaren een groot succes.

Na W.O.-II werden de terreinen van die renbaan tot bouwgrond verkaveld. Enkel de tramhalte "Bredene Hippodroom" en enkele vergeelde prentkaarten herinneren daar nu nog aan.

Er kwam ook een trainingspiste te Stene/Mariakerke (Wijk Boxegem). Alle omliggende straten kregen er namen die alluderen op de wereld der paarderennen : Dilbeeklaan, Longchamplaan, Derbylaan, Sterrebeeklaan, Prins Roselaan, Waregemlaan, Sancirolaan, Stokkellaan, Zelliklaan, Spalaan, Epsomlaan, Bosvoordelaan, Sartlaan.

PRINS ROSE

... Prins Roselaan brengt ons meteen bij het legendarische renpaard uit de Dolle Jaren : Prince Rose. In 1931 winnaar van zowel de Grand Prix d'Ostende (16 augustus) als van de Grand International (30 augustus). Beide keren liep het storm op de Oostendse renbaan...

De Tweede Wereldoorlog betekende een tijdelijke stop voor de renbaan. Het "Nationaal werk van de akker" kreeg in het begin van de oorlog het oude poloplein binnen het terrein van de koersen in bruikleen en verhuurde het aan leden die er aardappelen en groenten teelden.

Léon SPILLIAERT maakte een mooie aquarel van de met groenten begroeide terreinen (Oostende, M.S.K.).

In 1943 ontzegde de Duitse bezetter alle toegang tot het koersplein. Ze maakten er één groot mijnenveld van om het terrein onbruikbaar te maken voor dropping van parachutisten bij een eventuele invasie van de geallieerden. De ontmijningsdiensten haalden na de oorlog niet minder dan 5.354 mijnen uit de gronden van het koersplein...

(vervolgt)

N. HOSTYN

OOSTENDE - III

E. VITRINEKADER MET 14 HERDENKINGSPENNINGEN UITGEGEVEN N.A.V. GEBEURTENISSEN TE OOSTENDE :

1 & 2 : 2 zilveren herdenkingsplaketjes door FISCH & C°

vz : VILLE / D'OOSTENDE
FISCH & C°
stadswapen

kz : POSE DE LA / Ire PIERRE / DES NOUVELLES / INSTALLATIONS / MARITIMES/
D'OOSTENDE/ 19 JUNI 1898

Zie I. VAN ISEGHEM, Eléments de numismatique Ostendaise p. 116-119

3 & 4 : 2 medailles in verguld brons

vz : LEOPOLD II KONING DER BELGEN
beeldenaar van de vorst naar links
getekend onderaan : H. Ft

kz : LEGGING VAN DEN / EERSTEN STEEN DER / HAVENWERKEN/DOOR / Z.M.
KONING LEOPOLD II / stadswapen / HERINNERING / 19 JUNI 1898/
OOSTENDE

op de rand bovenaan : kroon rustend op voluten
gegeven als herdenking aan de maatschappijen die meewerkten aan
de optocht t.g.v. de eerstesteen legging

Zie : VAN ISEGHEM, op. cit. p. 120

5 & 6 : Zilveren herdenkingsmedailles

vz : EGLISE S.S. PIERRE ET PAUL D'OOSTENDE
afb. van de voorgevel van de kerk
get. onderaan : Paul FISCH

kz : INAUGUREE / PAR / S.M. LEOPOLD II / ROI DES BELGES/ LE 4 SEPTEMBRE
1905

7 & 8 : Herinneringsmedailles haveninstallaties Oostende 1905

vz : plattegrond der haveninstallaties te Oostende

kz : S.M. LE ROI / LEOPOLD II / INAUGURE LES NOUVELLES / INSTALLATIONS /
MARITIMES/ D'OOSTENDE / LE 4 SEPTEMBRE 1905

wapenschild

get. DISPERSYN ET STIENON ETS.

9. HERRINERNINGSPLAKET INHULDIGING MONUMENT LEOPOLD I (1901)

vz : Beeldenaar van Leopold I naar links
en de data 1831-1865

kz : wapenschild Oostende
A LEOPOLD Ier / LA VILLE D'OSTENDE / RECONNAISSANTE / 5 AOUT 1901
get. J. STIENON
verguld zilver

10 & 11 : iden als 9 maar in zilver

12 & 13 : Herinneringsmedailles inhuldiging Monument Leopold II (1931)

vz : LEOPOLD II's beeldenaar naar links
get. C. DEVREESE

kz : ONTHULLING / VAN HET STANDBEELD / LEOPOLD II / OOSTENDE 19.7.1931/
INAUGURATION DU MONUMENT / LEOPOLD I
zilver

14. HERINNERINGSMEDAILLE INHULDIGING KON. THEATER OOSTENDE 1905

vz : THEATRE ROYAL D'OSTENDE
DIRECTION
G. MARQUET
INAUGUREE LE 15 JUILLET 1905

afb. Theater gevelhoek Vlaanderenstraat - Van Iseghemlaan
goud

N. HOSTYN

DE WITTEN OVER STROOI EN VLOOIE

In het "Contactblad van de Vrije visserijschool Paster Pype" stond een artikel over stro. En als gevolg hieraan schreef Fernand Monteny, beter gekend als de Witten van de Koaie volgende reaktie.

" Dat (artikel) brengt mij in herinnering de eerste jaren na de oorlog 1914-18,
" de strozak die zagezegd alleenlijk gebruikt werd door de vissers op hun sche-
" pen.
" Maar ook in ons visserskwartier waren strozakken onze beste matrassen, zowel
" voor ons als jongens en voor opgroeienden. Wij gingen ze gaan vullen in de
" Bonenstraat bij Liza van de blekslager. Het ledigen van onze oude strozakken
" geschiedde in de havengeul wanneer het hoog water was, in de "Bas". Al de
" vlooiën die onze strozakken bevolkten, waren onder onze ogen aan 't verzuipen.
" Ik weet niet wel of een vlo kan zwenmen, maar ze kan wel springen en nog grote
" afstanden, wel tot zeven meters ver. Deze atleten en artiesten had men dan in
" overvloed, want op de Oostendse oktoberfoor, stond er zelfs een vlooiëntheater.
" Ik was met de baas van het theater "Palais des Puces" goed bevriend. Die baas
" was vroeger een leeuwentemmer en is door ouderdom moeten overschakelen naar
" vlooiëntemmer.
" Jaren nadien ontmoette ik hem in een herberg en het ging natuurlijk over zijn
" vroeger theater en dat hij het had moeten stopzetten bij gebrek aan artiesten.
" Wat een verschil met de jaren ! Een Oostendse "parisien" die aan dezelfde ta-
" fel zat, luisterde met aandacht ons gesprek af en viel ons in de rede : "Waarom
" niet naar Parijs gegaan om artiesten, er zijn er daar genoeg, men moet zelfs
" geen Frans geld bijhebben, men krijgt ze gratis."
" Of mijn beste vriend de vlooiëntemmer er geweest is, weet ik niet, want ik
" heb hem spijtig genoeg niet meer gezien.

Met dank voor tekstovername aan : DE WITTEN VAN DE KOAIE

Op dinsdag 28 AUGUSTUS werd de spoorlijn Oostende-Brugge plechtig ingereden. Dat was van grote betekenis voor onze stad, die nu echt de spil werd tussen Groot-Britannië en West-Europa; dit dank zij de spoorverbinding Oostende-Brugge-Gent-Brussel.

Ons archief bezit een copie van het feestprogramma n.a.v. het inrijden van de spoorlijn. Leest u even mee ?

Gilbert VERMEERSCH

C H E M I N D E F E R

INAUGURATION
de la section de
B R U G E S A O S T E N D E

PROGRAMME DES FETES.

Les Bourgmestre et Echevins de la ville d'Ostende;

En exécution de la résolution du conseil communal du 14 Août 1838, portant qu'il sera donné des Fêtes à l'occasion de l'inauguration du chemin de fer de Bruxelles sur Ostende, ont arrêté les dispositions suivantes :

LUNDI 27 AOUT 1838.

Les fêtes du lendemain seront annoncées par des salves d'artillerie, le carillon et le son des cloches.

MARDI 28 AOUT.

A 6 heures du matin une salve d'artillerie sera tirée, le carillon et le son des cloches annonceront la solennité du jour.

A midi et demi, les personnes invitées à faire partie du convoi d'honneur qui doit se transporter à la station de Bruges, se réuniront à l'Hôtel de ville pour se rendre de là en cortège à la station d'Ostende.

A une heure et demie de relevée, une locomotive remorquant des voitures décorées, partira de la station d'Ostende pour Bruges, au devant des autorités supérieures venant de Bruxelles pour assister à la cérémonie.

A deux heures et demie les autorités civiles et militaires avec les diverses confréries, se formeront en cortège sur la place d'armes, et se rendront à la station par la rue de la Bride, Marché aux Herbes, en suivant la rue du Quai, rue St.-Joseph, rue St.-George et la rue du Poldre.

Une tente décorée sera placée pour la réception à la station.

L'artillerie de la place, le son des cloches et le carillon, annonceront l'arrivée du convoi à la station.

Après la cérémonie de l'inauguration le cortège se formera dans l'ordre suivant :
Les troupes de ligne formeront la haie, au milieu de laquelle marchera le cortège.

Un détachement de Cavalerie.

La Musique militaire.

La Société du Jeu de Boule.

La Société royale des Arquebusiers.

La Société royale de la hétéorique.
La Société royale de St.-Sébastien.
La Musique de la Garde-civique.
Les Autorités civiles et militaires.
Un détachement de la Garde-Civique.
Un détachement de Cavalerie.

Le Cortège ainsi formé rentrera en ville par la rue du Poldre, rue St.-Thomas et rue de la Chapelle.

A six heures du soir un banquet sera donné par la ville au local de l'Hôtel de Commerce.

A neuf heures du soir un bal aura lieu à l'Hôtel de Ville. Les édifices publics seront illuminés.

MERCREDI 29 AOUT.

Le Carillon et le son des cloches annonceront la reprise des fêtes.

A une heure de relevée, course de canots en rade. A quatre heures, les sociétés de Musique invitées, exécuteront des pièces d'Harmonie sur la Place d'armes.

A neuf heures du soir un feu d'artifice sera tiré sur la rive méridionale du second bassin de Commerce.

JEUDI 30 AOUT

A trois heures de relevée, une Chasse aux Canards aura lieu dans les eaux du second bassin de Commerce.

Jeu de Mat de Cocagne à la même heure.

VENDREDI 31 AOUT

A trois heures de relevée, grand Tir au Blason, dans l'ouvrage à couronne, par la société royale de l'Arquebuse.

DIMANCHE 2 SEPTEMBRE.

A trois heures de relevée, grand Tir à l'arc, par la société royale de St.-Sébastien.

DIMANCHE 9 SEPTEMBRE.

A deux heures de relevée, grand Concours par la Société du Jeu de Boule.

DISPOSITIONS GENERALES.

Pendant les fêtes, la cloche de police ne sera pas sonnée, et les Bals publics sont autorisés.

Les habitants seront invités à décorer et illuminer la façade de leur maison.

Il est défendu de tirer des coups de fusil, de pistolets ou autres armes à feu, ainsi que des pétards ou pièces d'artifices.

Messieurs les Commissaires de police sont tenus de veiller à l'exécution du présent arrêté.

Oostende, le 18 Août 1839.

LE BOURGMESTRE,
H. SERRUYS.

Par Ordonnance :

Le secrétaire,

TH. JANSSENS.

MINISTERE DES TRAVAUX PUBLICS

CHEMIN DE FER

Programme de l'Ouverture de la section de Bruges à Ostende.

Le 28 Août 1838, à dix heures du matin, aura lieu l'ouverture solennelle de la section du Chemin de fer de Bruges à Ostende.

Des convois composés de voitures décorées partiront de Bruxelles et d'Ostende, pour se rendre à la station de Bruges, savoir :

De Bruxelles, à dix heures moins un quart;
D'Ostende, à une heure et demie.

Des voitures seront réservées, dans les convois ordinaires, aux personnes invitées des villes d'Anvers, Liège, Tirlemont, Louvain, Termonde, Gand et Bruges, qui prendront place dans les voitures du Cortège à son passage à Malines, Termonde, Gand et Bruges.

Le Cortège Général, auquel se joindront les autorités de la ville de Bruges, partira de cette ville à 3 heures, pour arriver à la station d'Ostende vers 4 heures.

Des salves d'artillerie annonceront les arrivées et les départs des convois.

L'artillerie et le son des cloches annonceront l'arrivée à Ostende du cortège général.

Un tente sera disposée à la station d'Ostende pour la réception de LL.MM. le Roi et la Reine.

Les Programmes des fêtes locales à Ostende seront réglés de concert avec le département des travaux publics, en tant qu'elles se rattachent à l'inauguration du chemin de fer.

Bruxelles, le 18 Août 1838.

Le ministre des Travaux publics,

NOTHOMB

IN DIT NUMMER :

- blz. 1 : A. VAN ISEGHEM : Maurice ANTONY;
 : O. VILAIN : Herinnering aan ANTONY
blz. 9 : E. SMISSAERT : Vina Bovy zong als eerste in het Kursaal van Oostende
 een Vlaams lied (anno 1929);
blz. 10 : G. VAN DAMME : Wat gebeurde er met de tweede Oostendse vuurtoren?;
blz. 11 : N. HOSTYN : Ensoriana;
blz. 12 : W. VERLONJE : Zeewijdingszuchtigheid te Oostende (1854);
blz. 13 : N. HOSTYN : Hippodroom Wellington (II);
blz. 14 : N. HOSTYN : Penningen en medailles III
blz. 15 : DE WITTEN over stroci en vlooien;
blz. 16 : G. Vermeersch : Inhoudiging spoorweg Oostende-Brugge anno 1838.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 9, september 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

SEPTEMBER-ACTIVITEIT

Het Bestuur van de OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen U uit te nodigen op de voordracht die doorgaat in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Louis Colensstraat 6, Oostende op :

donderdag 29 september 1983 om 20u30

Het onderwerp : DE MARITIEME ROL VAN OOSTENDE IN DE SPAANSE SUCCESIEOORLOG
51702 - 1706)

De spreker : Walter DEBROCK

Voorzitter van de MARINE ACADEMIE van BELGIE

De heer Walter DEBROCK voorstellen is water naar zee dragen. Als rasechte Oostendenaar, Voorzitter van de Marine Academie, Ere-voorzitter van de raad van beheer van de V.U.B. heeft hij, buiten zijn vele andere interessesferen, een zeer ruime belangstelling voor het maritieme verleden van Vlaanderen en van Oostende in het bijzonder. Van zijn hand verschijnen regelmatig, in diverse tijdschriften, belangwekkende bijdragen met maritieme inslag.

In het onderwerp van vanavond behandeld hij een minder gekend facet uit de Oostendse maritieme geschiedenis. Vooreerst schetst hij ons een beeld van de haven van Oostende vóór 1702 waarna hij de maritieme rol van onze stad in de daarop volgende Spaanse Successieoorlog behandeld tijdens de periode gaande van 1702 tot 1706. De Spaanse Successieoorlog ging om de verdeling van de erfenis, waarin begrepen de Spaanse Nederlanden, van de Spaanse Koning Karel II, die in 1700 kinderloos overleed. Aanspraken werden gemaakt door Lodewijk XIV ten gunste van zijn kleinzoon Filips van Anjou (de moeder van Filips was de oudste dochter van Filips IV), de keurvorstin van Beieren ten gunste van haar zoon (zij was een zuster van Karel II) en het Oostenrijkse Keizershuis (de moeder van Karel van Oostenrijk was een tante van Karel II en de regerende Keizer Leopold van Habsburg, was een kleinzoon van Filips III). De heer DEBROCK zal ons vertellen hoe bij de aanvang van de oorlog Oostende in Frans-Spaanse handen was en door dit garnizoen zal verdedigd worden tot in 1706.

In dat jaar wordt de overmacht echter te groot en moeten we kapitulieren voor een Engels-Hollandse tegenstander. Hoe in deze relatief korte periode voor de Oostendse haven het, door de gevoerde kaapvaart, tot een zekere belangrijkheid bracht, is het verder thema van deze avond.

De heer Walter DEBROCK is een vlot en onderhoudend spreker. Door zijn kennis van de maritieme geschiedenis aan onze kust belooft dit een uitzonderlijke avond te worden, die door geen enkel maritiembewust Oostendenaar mag gemist worden. Zoals altijd is de toegang vrij, ook voor niet leden, en kosteloos.

J.B. DREESEN

WAT GEBEURDE ER MET DE TWEDE VUURTOREN VAN OOSTENDE ?

Naar aanleiding van de mededeling van G. VANDAMME in het nummer 5-8 (bis) van de PLATE, bladzijde 83/155, volgende bedenking.

Het ware niet zeer verstandig geweest van de Engelse vloot de vuurtoren aan stukken te schieten, dit bouwwerk betekende voor hen een secuur richtpunt voor hun scheepsartillerie. Dit blijkt onder meer uit het citaat van Elleboudt en Lefèvre uit "Oostende onder de Duitse Bezetting." De schoten vielen eerst vóór de "Majestic", daarna vóór de "Osborne", tenslotte vóór de Halve Maan op de Vuurtorenwijk. De bedoeling van de Engelsen moet veeleer geweest zijn de Duitse U-bootbasis te treffen en niet de vuurtoren.

De vuurtoren alleen zou maar een pover strategisch doel geweest zijn en dat blijkt dan ook dat na het 4de (?) schot er nog 8 schoten volgden, volgens Elleboudt en Lefèvre.

Ook de beschrijving van de vernieling geeft de indruk weer dat de toren opgeblazen werd. "De getroffen (sic) reus verhief zich wel twee meter boven zijn basis en sloeg dan met een oorverdovend gekraak naar beneden, langs den kant van het springsas".

Bij een treffer met een bom, zou de vuurtoren zich niet van zijn basis verheven hebben en zou hij (wat evenwel kan bediscuteerd worden) bij voorkeur in de richting van het schot achterover omvergevallen zijn.

Om die reden ben ik van mening dat het vernielen van de vuurtoren wel degelijk door de Duitsers werd verricht, en wel om de Engelse Navy een precies richtpunt voor hun boordkannonen te ontnemen.

En inderdaad als we de spreiding van de volgende bominslagen bekijken, stellen we vast dat de schoten niet zo nauwkeurig meer waren :

- vijfde schot : kwam terecht op het station,
- zesde schot : op de Batterij Hamilton,
- zevende en achtste schot : in het water van de Visserskaai,
- negende schot : op de brug van het staatswerkhuis,
- tiende schot : op het werkhuis zelf,
- elfde schot : op een groep soldaten te Slijpe,
- twaalfde en laatste schot : op twee wagons van de buurtspoorweg nabij de Batterij Hamilton.

Hieruit zou men kunnen afleiden als zouden er twee doelen geweest zijn : de onderzeebootbasis en daarna, en waarschijnlijk ter beantwoording van het vuur van die batterij : de Batterij van Hamilton.

Jef KLAUSING

Zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (4)

A.G. 24 januari 1904 - Publiciteit

+Na het rapport van secretaris Bouchery en een toespraak van voorzitter Borgers beklemtoont August Stracké nog eens de noodzaak om publiciteit te voeren. "De nieuwe vereniging "Ostende-en-avant" heeft geen geld, de stad ook niet. Als we niets doen zal Oostende vervallen. Vooral als het weer tegenslaat zoals verleden jaar". Hij vraagt zich af of de stad geen speciale taksen kan heffen waarvan de opbrengst uitsluitend zou dienen om de publiciteit te betalen.

De voorzitter beaamt die woorden. Waarop A.S. verder gaat. "Kunnen we geen stappen doen bij het schepencollege ? Overigens, de Oostendenaars zouden veel meer moeten geven. Ze zouden alles terugwinnen want publiciteit brengt op. Feestelijkheden houden de vreemdelingen hier. Publiciteit lokt ze".

C.P. 9 februari 1904 - Verplichte Zondagsrust

+De president stelt voor een verzoekschrift te richten aan de Volksvertegenwoordigers om het wetsontwerp betreffende de verplichte zondagsrust (nadelig o.a. voor haven, handel en toerisme) te verwerpen.

A.S. steunt dat voorstel. Hij signaleert dat in Duitsland de wet op de zondagsrust voortdurend klachten en talrijke processen veroorzaakt.

C.P. 12 april 1904 - Publiciteit Wiesbaden

+N.a.v. een mededeling (door J. Elleboudt) dat een gezicht op Oostende voor 150 D.Mark zou kunnen geschilderd worden in een Trinkhalle in Wiesbaden, zegt A.S. dat hij binnenkort naar Wiesbaden moet en bereid is de zaak ter plaatse te onderzoeken.

C.P. 17 mei 1904 - Expo Parijs 1904

+In verband met de Expo in Parijs (over hygiëne, reddingsdienst, visvangst, sport, enz.) werd een lokale commissie gevormd waarin o.a. A. Borgers, A. Bouchery, A. Stracké en R. Pype zetelen. A.S. zegt dat hij een maquette van zijn oesterpark zal exposeren.

C.P. 21 juni 1904 - Postcongres en aangetekende brieven

+In verband met het wereldpostcongres van 1905 stelt de president voor een memorandum met maatregelen ter verbetering van het internationaal postverkeer aan de minister te sturen. A.S. vraagt of het niet zou passen daarbij te protesteren tegen het verantwoordelijk stellen van de hoteliers voor het ontvangen van aangetekende brieven gericht aan vreemdelingen.

C.P. 15 november 1904 - Publiciteit - Expo Luik (1905) - Retourbiljetten

+A.S. wenst dat de Handelskamer belangrijke publiciteit zou voeren voor de haven ter gelegenheid van de inwijding van de nieuwe havenwerken.

+In verband met de Expo van Luik meent A.S. dat, vooraleer ginder publiciteit te voeren voor Oostende, men eerst moet weten welk bedrag de stad daaraan kan besteden.

De lokale pers, meent hij verder, zou zich vaker moeten bezighouden met de Expo van Luik, vooral uit het oogpunt van Oostende.

A. Bouchery laat horen dat het Carillon (waarvan hij directeur is) dat gedaan heeft en dat hij voorgesteld heeft een exclusief restaurant met vis uit Oostende in te richten.

Daarop antwoordt A.S. dat de heer Roesch, de nieuwe directeur van het Grand Hotel de Liège, zich daarvoor in verbinding zal stellen met de Oostendse Hoteliersbond.

+Tenslotte pleit A.S. voor de uitgifte, ter gelegenheid van de Expo van Luik, van retourbiljetten die één maand geldig zijn. Volgens Duitse berichten hebben de meeste directeurs van de Duitse Spoorwegen zich uitgesproken voor het behoud van vakantiebiljetten die één maand geldig zijn.

1905

Ook dit jaar is A.S. heel bedrijvig. Hij zetelt nu al een jaar in de Oostendse gemeenteraad (tot het einde van 1911) en mist slechts 1 van de 12 vergaderingen van de Handelskamer.

C.P. 21 februari 1905 - Viering onafhankelijkheid - Publiciteit

+In verband met de onafhankelijkheidsfeesten zegt A.S. dat het gerucht werd verspreid dat ontspanningsmaatschappijen hun medewerking zouden weigeren omdat die maatschappijen een taks is opgelegd die al vele jaren niet meer geïnd is. Hij stelt voor naar middelen te zoeken om ze ertoe te bewegen in de stoet op te stappen en pleit voor de uitdeling van speciale herdenkingspenningen.

+A.S. is voorstander van publiciteit in de kranten door artikelen en advertenties, vooral om de feesten te leren kennen die jaarlijks in Oostende plaats vinden.

C.P. 28 maart 1905 - Publiciteit - Invoerrechten op kreeften

+A.S. beveelt folders aan voor de publiciteit.

+Wat het handelsverdrag met Duitsland betreft deelt voorzitter Borgers mee dat Duitsland de invoerrechten op oesters en kreeften uit België van 50 op 60 D.M. heeft gebracht.

Hierbij merkt A.S. op dat de invoerrechten op Hollandse kreeften 100 D.M. bedragen zodat België niet te zeer mag klagen.

C.P. 11 april 1905 - Taks op prentkaarten - Hydrotherapeutisch Instituut - Zondagsrust

+A.S. signaleert de onbegrijpelijke taks van 30 centiemen, opgelegd door de Belgische Posterijen op vreemde prentkaarten waarvan de rectozijde in twee delen is ingedeeld, het ene voor het adres, het andere voor de tekst.

+Zoals de voorzitter heeft A.S. veel lof over voor de "Société de l'établissement hydrothérapeutique d'Ostende" die veel publiciteit voert voor Oostende. Hij meent dan ook dat de Kamer die maatschappij moet steunen en vraagt of er geen zaal in de kursaal ter beschikking van de gasten kan gesteld worden.

+In verband met de verplichte zondagsrust commenteert A.S. een artikel uit de Echo d'Ostende waaruit zou blijken dat zeebaden in Oostende verboden zouden zijn de zondagnamiddag.

N.B. :

In dat artikel - verschenen op 9.04.1905 - ging het over een interpellatie van volksvertegenwoordiger A. Buyl in verband met het wetsvoorstel waarover in de Kamer gediscussieerd werd. A. Buyl had gevraagd of de zeebaden tot de openbare badinstallaties behoorden. In het positief geval mochten, volgens de (nieuwe) wet, de hele zondag zeebaden genomen worden in Blankenberge, Westende, De Panne omdat ze daar door de gemeente geëxploiteerd werden. Maar in Oostende was dat een privé-onderneming zodat zeebaden hier de zondagnamiddag zouden verboden worden, omdat het personeel dan vrij was.

C.P. 27 juni 1905 - Toegang tot het station

De minister van Spoorwegen had meegedeeld dat 'n automaat voor toegangskaarten zou geïnstalleerd worden in het Oostends station.

Daarop zegt A.S. : "Zulke toestellen zijn in verscheidene stations geplaatst maar niet in Oostende. Anderzijds hebben de Brusselse hotelcommissieairs een abonnement waarmee ze op elk uur van de dag het station kunnen binnengaan. De Oostendse Kamer heeft datzelfde voordeel gevraagd voor ons station maar nooit bekomen".

+Het Bulletin nr. 9 (sept. 1905 - p. 273 e.v.) getuigt twee keer van de aanwezigheidspolitiek van A.S.

Op 2 sept. 1905 werden de afgevaardigden van de handelskamers van Groot-Brittannië en van Ierland - die naar het congres van Luik, 5-6 sept., gingen - door de Oostendse Kamer op het stadhuis alhier ontvangen. A.S. was erbij.

Ook op de buitengewone algemene vergadering van de Handelskamer, van 3 sept. 1905, ter gelegenheid van de inwijding der havenwerken, was A.S. aanwezig.

C.P. 21 november 1905 - Uitstel transformatiewerken Kursaal

+De Oostendse Kamer had het schepencollege gevraagd de transformatiewerken in de kursaal uit te stellen tot na de zomer van 1906. Uit vrees dat de kursaal niet zou opengaan met Pasen 1906.

In dat verband meent A.S. dat het verkeerd is te protesteren tegen de onmiddellijke voltooiing van die werken. Uitstellen betekent het gebrek aan attracties verlengen tijdens het winterseizoen.

De heer Raick gaat hiermee niet akkoord. Niets dringt. Over de kursaal, zoals hij nu is, zijn de vreemdelingen tevreden. Overigens tal van collega's van A.S. zijn evenmin voorstanders van een onmiddellijke voltooiing.

Daarop antwoordt A.S. dat de vertraging niet te wijten is aan de architect maar aan het gemeentebestuur.

C.P. 12 december 1905 - Toegang tot het station

+Opnieuw is er sprake van de toegang tot het station. De drukke briefwisseling met het Ministerie van Spoorwegen is nutteloos geweest, zegt de voorzitter. En de heer Raick vraagt waarom de Oostendse commissieairs geen toegangsabonnement kunnen krijgen zoals hun Brusselse collega's.

Daarop herinnert A.S. eraan dat de pogingen daartoe aangewend door de hoteliersbond, zonder resultaat zijn gebleven.

1906

A.G. 28 januari 1906 - Brief van H. Raick - Publiciteit

+De voorzitter A. Borgers leest een chagrijnige brief voor van H. Raick

uit Parijs (25.01.1906). Maar eerst laat hij zich kritisch uit over de correspondent : "...appréciations inexactes et bizarres... M. Raick qui a l'habitude de n'être content de rien ni de personne". In de brief staan twee punten in reliëf : de Oostendse Kamer moet zich intenser met de seizoenproblemen bezighouden en het gemeentebestuur moet niet 25.000 maar 100.000 fr. voorzien voor publiciteit.

Hierop neemt A.S. (die geïmagineerd is) het woord. Hij verheugt zich over de activiteit van de Handelskamer en brengt hulde aan de voorzitter, de secretaris en het C.P. "Wij hebben altijd samengewerkt", zo gaat hij verder, "ten bate van iedereen. De heer Raick heeft gelijk wanneer hij zich in Parijs met publiciteit bezighoudt, maar hij mag de Kamer niet van partijdigheid beschuldigen. Ik meen ook dat 25.000 fr. per jaar voor publiciteit onvoldoende is. Jaarlijks worden in Oostende 500.000 fr. uitgegeven voor feesten. Die feesten moeten we doen kennen in het buitenland, vooral door krantenartikels. Ik verzoek het bureau nieuwe pogingen te doen bij het gemeentebestuur om het publiciteitsbudget te verhogen".

C.P. 21 februari 1906 - Expo Milaan - Vertraging havenwerken.

+A.S. wenst te weten of het bureau geen aanvraag heeft ontvangen van het commissariaat-generaal van België op de Expo van Milaan om er reclame te maken voor Oostende. Daar zullen veel bezoekers zijn en hij meent dat Oostende er goed aan zou doen publiciteit te voeren.

+In verband met het aanslepen van de havenwerken, vraagt A.S. of die vertraging niet samenhangt met de elektrische centrale waarvan de constructie nog niet begonnen is.

C.P. 20 maart 1906 - Expo Milaan - IJver van A.S. erkend

+A.S. zou graag Oostende zien deelnemen aan de Expo in Milaan, zoals aan die in Parijs in 1904. Hij weet dat het Belgisch commissariaat beloofd heeft alles in het werk te stellen om in Milaan de publiciteit voor Oostende te vergemakkelijken.

+De voorzitter heeft H. Raick gehoord over zijn brief (van 25.01.1906), aanvaardt zijn uitleg en erkent dat in de Kamer alleen A.S. en H. Raick zich ijverig bezighouden met de seizoenbelangen.

C.P. 17 april 1906 - Expo Milaan

+Op de vraag van A.S. hoe het daarmee staat, antwoordt de voorzitter : "Wegens verdwijning of beschadiging van vele voorwerpen, tentoongesteld in Parijs en Luik, kunnen we niet exposeren. Maar we zullen wel publiciteit voeren".

A.S. betreurt die afwezigheid. Er moet dan maar flink reclame gemaakt. Hij geeft een lijst van hoteliers die bereid zouden zijn in hun huizen affiches over Oostende aan te brengen. En dringt erop aan dat het publiciteitscomité zich dadelijk met de zaak zou bezig houden.

C.P. 24 april 1906 - Bezoek Engelse journalisten - Houten bestrating

+In juni of begin juli komen Engelse journalisten op bezoek, zegt de voorzitter. De Kamer moet ze goed ontvangen.

Hierop belooft A.S. de hoteliersbond bijeen te roepen om de leden daarvan op de hoogte te brengen en maatregelen te treffen om de wensen van de gasten te bevredigen.

+In verband met het voornemen van het stadsbestuur om sommige straten met hout te bekleden, herinnert A.S. aan zijn interpellatie daarover in de Oostendse gemeenteraad. (Dat gebeurde inderdaad tijdens de zitting van 10.10.1905). Hij heeft daarbij op de nadelen gewezen van straatkeien, nl. het lawaai veroorzaakt door de rijtuigen.

C.P. 15 mei 1906 - Bezoek Engelse journalisten

+In verband met dat bezoek verklaart A.S., als voorzitter van de hoteliersbond, dat zijn collega's en hijzelf die persmensen hartelijk zullen ontvangen.

C.P. 19 juni 1906 - Moeilijkheden met dat Engels bezoek - Briefkaarten

+Die journalisten willen hun reis uitstellen tot 15 juli en bovendien 4 in plaats van 2 dagen blijven.

A.S. heeft hun meegedeeld dat het seizoen dan te ver gevorderd is zodat de Oostendse hoteliers ze niet kunnen onthalen zoals beloofd was.

+Briefkaarten aangekocht met het saldo van de inschrijvingen op de seizoensteunlijst van 1903, worden verkocht tegen kostprijs, zegt de voorzitter.

Daarop antwoordt A.S. : "Er wordt verteld dat de Kamer die kaarten duurder verkoopt dan ze kosten".

"We houden de factuur ter beschikking", repliceert de voorzitter.

C.P. 18 december 1906 - A.S. gedecoreerd

Onder toejuichingen feliciteert de voorzitter A.S. Deze werd zopas onderscheiden met het officierscrozet van de orde van Alexander van Bulgarije.

N.B. :

Op uitnodiging van Prins Ferdinand had A. Stracké inderdaad in november 1906 een reis van verscheidene weken gemaakt naar Bulgarije. Daarvan verscheen in december datzelfde jaar een verslag van zijn hand in Le Carillon.

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

JULI 1941

Maandag 21

Britsche vliegtuigen overvliegen de stad, rond 11.45 uur werd een vliegtuig afgeschoten in de richting van Steene. Verkenners melden dat het vliegtuig op het station van Snaaskerke gevallen is. Het station en twee aanpalende huizen stonden in brand. In een der huizen werd een jongen verkoold, zijn moeder werd lichtjes verbrand. De brand werd gebluscht door de brandwaer van Oostende.

Dinsdag 22

Om 23 uur overvlogen talrijke vliegers de stad, afweergeschut trad in werking, bommen werden geworpen om 0.20 uur tot 0.55 uur; ze vielen op de verboden zone Spergebied. Over de gansche lengte van de Congolaan kwamen brandbommen terecht. In n° 297 kwam een brandbom door het dak van het huiz op het gelaat van den heer Hendriek Andries terecht waardoor hij gedood werd, zijn vrouw werd licht gekwetst. Brandbommen vielen op n° 48 in de Noord Edestraat, café TIVOLIE de omvangrijke brand werd door de L.B. leden gebluscht. Een bom viel voor het huis, Voorhavenlaan 35 van den heer Michiel D'Hooge en sloeg gansch den voorgevel weg, mevrouw D'Hooge Claerebout met haar driejarig dochtertje kwamen in de kelder om. De mannen hebben tot 7.30 uur gewerkt om de lijken boven te halen. Verder vielen bommen in een weide. Langs de tramlijn van Oostende Blankenberghe werd een bom geworpen. Bommen vernielden het achterhuis van de weduwe Van Hijfte, alles beperkt zich tot stoffelijke schade. Bij den heer Victor Vranken, Noord Edestraat 12 kwam een brandbom terecht, zijn echtgenote, zijn zoon en zijn schoonmoeder werden gekwetst en verzorgt door dokter Van de Waghe. Brandbommen kwamen terecht op verschillende huizen in de Noord-Edestraat, ze werden snel gebluscht door de L.B. leden en de bewoners. Op de wijk Sas-Slyckens vielen bommen achter de kerk, achter de wasscherij Samijn. In de ontrek werd een put aangetroffen van 15 m breed en 5 m diep; scherven werden teruggevonden van 0,66 m x 0,20 x 0,02 m. Over het algemeen is de stoffelijke schade aanzienlijk.

Lijst der doolen :

Claerboudt Anna, echt. D'Hooge Michiel, geboren te Vlaemertinge 29 oktober 1907
D'Hooge Liliane, geb. te Oostende 14 april 1938 beiden wonen Voorhavenlaan 35
Andries Henri, geb. te Leuven 4 februari 1897 en wonende Congo-
laan 257

Gekwetsten :

D'Hooge Michiel, geb. te Dikkabusch 20 november 1910 en wonende Voorhavenlaan 35
Lenskens Delphine, geb. Oostende 25 september 1900 en wonende Noord Edestraat 12
Vranken Raymond, geb. Oostende 15 februari 1922 en wonende Noord Edestraat 12
Van Praet Elisa, geb. te Ledeborg 8 mei 1901 en wonende Congo-
laan 257

- Woensdag 23 Afweergeschut van 16.25 uur tot 0.10 uur.
Om 23.20 werden bommen geworpen in de omgeving van Oostende.
Verkenner konden de juiste plaats niet bepalen
- Zondag 27 Britsche vliegers overvlogen de stad. Het afweer geschut trad in werking. Bommen vielen buiten stad in de richting Raversyde-Leffinghe de eerste maal een reeks van 6 en de tweede maal een reeks van 3. Een brand werd in die richting gemeld.
- Woensdag 30 Britsche vliegers overvlogen de stad, het afweergeschut trad in werking van 16u05 tot 16u15 en 's nachts na middernacht van 1u10 tot 3u35 bij tusschenpozen.
- Donderdag 31 Britsche toestellen overvlogen de stad om 9u40, afweergeschut trad in werking.

AUGUSTUS 1941

- Zondag 3 Om 20 uur schoten plots twee jagers van achter de duinen. Ze mitrailleurden op stellingen aldaar en vlogen landinwaarts; eenige oogenblikken later kwamen ze terug. Het afweergeschut trad in werking. De jagers verdwenen boven zee.
's Nachts trad het afweergeschut in werking van 3u35 tot 3u30 bij tusschenpozen.
- Dinsdag 5 Britsche vliegers overvlogen de stad van 23 u25 tot 0u30, en van 3u20 tot 3u35.
- Woensdag 6 Britsche toestellen overvlogen de stad onder hevig afweergeschut, dit om 23u25 tot 4u15 bij tusschenpozen.
- Vrijdag 15 In het bijhuis der Nationale Bank, Kaaistraat 33 ligt een niet ontplofte granaat van ongeveer 80m/m.
- Zaterdag 16 Op verschillende tijdstippen der nacht trad het afweergeschut in werking.
- Maandag 18 Britsche vliegers overvliegen de stad, het afweergeschut trad in werking om 1u40, 2u45, 4u30.
Rond 1u15 liet een eigenaardig, steeds luider wordend, gefluit zich hooren, het eindigde met een doffe davering in de grond. Verkenner werden uitgezonden doch konden de plaats niet bepalen waar de bommen terecht waren gekomen. Slechts 's anderendaags in den morgen werd gemeld dat bommen gevallen waren in de Broederlijkheidsstraat 6 op een groentenwinkel (Familie Vandengehuchte) die gansch werd vernield. Het huis ernaast werd zoo zwaar beschadigd dat het afgebroken moest worden.
Zeven zware bommen kwamen terecht op het Koninklijk Paleis, op de rechtervleugel, twee gendarmen aldaar op wacht konden zich als bij mirakel redden, hun kleederen zijn gescheurd en een fiets van een der mannen is totaal verwrongen.
- Dinsdag 19 Om 17u15 cirkelden een twintigtal vliegtuigen boven zee. Eén echter die te laag over het water scheerde, bleef bij een zwenking met zijn eenen vleugel in het water haperen en kon niet meer opstijgen.

(vervolgt)

VIJFTIG JAAR BLOEMENUURWERK (1933-1983)

In 1933 een eenvoudige cilinderplaat zonder bijschriften.

Een achtkantige wijzerplaat met "Oostende", "L" van Koning Leopold en Koningskroon (1937).

In 1956 kwam het bloemenuurwerk bij de doortrekking van een autobaan door het Leopoldpark op een eiland te liggen. Let op motief "Oostende - Monaco" (1958).

MUZIEKCONSERVATORIUM 1888-1891.

Pierre-Julien (Jules) DESWERT werd op 15 augustus 1843 te Leuven geboren als zoon van Herman DESWERT en Jeanne-Katherine VAN DE PUT.

Een eerste maal gehuwd met Eugènie VAN HAECHE en na scheiding een tweede huwelijk met Antoinette BREITENBACH.

Overleden te Oostende, in zijn woning, Wapenplein 18, op 24 februari 1891.

X X X

Jules DESWERT ontpopte zich als een vroegrijp muzikaal talent, volgde cellolessen aan het Brusselse muziekconservatorium bij de beroemde virtuos SERVAIS, behaalde in 1858 zijn Eerste Prijs, maar gaf reeds sedert zijn 8ste recitals.

DESWERT's vele concerttours als cellist bezorgde hem een enorme kunstroem en tal van aantrekkelijke aanbiedingen.

Zo was hij achtereenvolgens :

-Dirigent te Düsseldorf (1865-1868)

-1° Cellist aan de Hofkapelle te Weimar (1868)

-Cellist en "Konzertmeister" aan de Kon. Muziekkapel te Berlin en leraar aan het muziekconservatorium aldaar (1869-1873).

In 1873 gaf hij laatstgenoemde functie op en ging opnieuw tours maken. In Wiesbaden was zijn vaste woonst.

Zo was DESWERT anno 1875 ondermeer te London, waar zijn optredens enorme bijval kenden.

X X X

Ook als componist bleek Jules DESWERT een zeer vruchtbaar musicus te zijn :

Zijn oeuvre omvat o.m. 3 celliconcerti (één daarvan ging in 1886 te Berlin in première), een symphonie "Nordseefahrt", 2 opera's "Die Albigensen" (première te Wiesbaden in 1878) en "Graf Hammerstein" (première te Mainz, 1884); verder talrijke stukken en transcripties voor cello en piano.

DESWERT's kunstroem vond een neerslag in belangrijke onderscheidingen die hem toegekend werd : Ridder in de Orde van Frederik von Wurtemberg, Ridder in de Orde van Christus - Portugal, Ridder in de Orde van Verdeenste - Pruisen.

X X X

Na het overlijden van Joseph MICHEL in 1888, kwam de plaats van muziekschooldirecteur te Oostende vrij. Naast DESWERT dong ook Edmond LAPON naar die vacante plaats, dit zonder succes, zoals u reeds kon lezen in vorige bijdragen.

Parallel met Oostende aanvaardde DESWERT ook lesopdrachten aan de conservatoria te Brugge en Gent.

In zijn functie als muziekschooldirecteur was het ook DESWERT's taak op te treden als assistent-dirigent van het Kursaalorkest dat onder de leiding van Emile PERIER stond. Dat wil zeggen dat hij de repetities leidde, instond om PERIER te vervangen bij diens afwezigheid, enz.

X X X

Uit de toespraak die Edm. VAN BREDAEL, vice-president van de bestuurscommissie van het conservatorium, tijdens de jaarlijkse prijsuitreiking op zondag 22 juni 1890, hield, vernemen we enige gegevens en cijfermateriaal over de werking 1889-1890 :

Lerarenkorps :

Directeur : Jules DESWERT piano, harmonie, samenspel (orkest), koorzang

Leraars : MACKEN Viool, kamermuziek

LIMBOR viool

VAN ACKER cello & contrabas

VAN DER AA houtblazers

PIERKOT koperblazers

Leerlingen : - solfège : 140 jongens en 164 meisjes

- solfège en zang : 31 volwassenen

- harmonie : 2

- piano : 53

- viool-altviool : 46

- cello-contrabas : 17

- houtblazers : 7

- koperblazers : 15

- kamermuziek : 6

- muzikaal samenspel (orkest) : 32

- samenzang : 281

In het schooljaar 1889-1890 zorgde DESWERT voor een belangrijke innovatie : het oprichten van een klas voor kamermuziek, die geleid werd door MACKEN.

X X X

Tot slot nog het programma van het concert gegeven n.a.v. de prijsuitreiking 1889-1890 op zondag 22 juni 1890 in het Kursaal :

1. Orkest. March Z^o Suite

Lachner

2. Koor + Orkest "PRINTEMPS"

Th. Radoux

3. Cello kwartet M. VAN ACKER

Juffr. MODAVE

Juffr. HAVERBEKE

M. VAN BREUSEGHEM

4. Andante & Allegro voor viool & piano MOZART	
Juffr. BOONEN en M. MENY	
5. ALL'UNGARESE (Orkest)	F. Schubert
6. "Romance de l'étoile" uit Tannhäuser	R. Wagner
trombonesolo VAN DE WALLE	
7. Koor + Orkest "Les bergers"	Schubert

X X X

In de paar jaar dat DESWERT directeur was van het Oostends muziekconservatorium gaf hij blijk van een stellige vernieuwende aanpak. Zijn idealen heeft hij echter niet helemaal kunnen verwezenlijken door zijn overlijden in 1891.

Zijn opvolging zorgde opnieuw voor heel wat strubbelingen waaruit tenslotte Léon RINSKOPF naar voren zou treden.

Deze eminente figuur werd echter reeds in vorige bijdragen uitvoerig belicht.

Norbert HOSTYN

Bronnen : Feuille d'Ostende, 8 maart 1891
 La Saison d'Ostende, 22 & 26 juni 1890
 GROVES, Dictionary of Music and Musicians
 VANDEPUT, Ostende et le Littoral Belge.

Volgende aflevering : Joseph MICHEL

EEN VERMOEDELIIK 15DE-EEUWS KANON UIT OOSTENDE, THANS IN BRUGGE MUSEUMBEZIT

Wie zich door de fraaie toegangspoort langs de Dijver te Brugge in de richting van het Gruuthusemuseum begeeft, merkt onmiddellijk twee zware smeedijzeren kanonnen op die opgesteld staan onder de zuilengaanderij van de lapidaire zalen. Overeenkomstig de aanduidingen in de archieven van het voormalig Brugs Oudheidkundig Genootschap, welke tot eind 1954 de verzamelingen beheerde, is één der twee kanonnen ooit in Oostende opgedolven bij graafwerken in de "rue de la Chapelle" (Kapelstraat). Het geschut in kwestie werd gevonden "en face de l'Hôtel Fontaine", (1) dat thans verdwenen is. Het kanon werd via de onderhandelingen van Mgr. Bèthune voor 63,60 fr. aangekocht, en het kwam op 10 september 1891 de Brugse oudheidkundige verzamelingen vervolledigen. Het wapen behoort tot het type der bombarden, en is voorzien van dertien zware opgelegde ijzeren banden (lengte 176 cm, ϕ 35 cm). De ringen waarmee het kanon op de affuit werd vastgemaakt ontbreken. De grootste en meest bekende bombarde in het Vlaamse land is de zgn. "Dulle of Grootte Griet", welke op het Groot Kanonplein te Gent opgesteld staat. Dit kanon weegt ongeveer 16.400 kg., en schoot stenen van ongev. ca. 340 kg. op de vijand af. Het is bijna even oud als de bekende "Mons Meg", de bombarde van Edinburgh Castle (Schotland), die in 1449 vervaardigd werd door Jehan Cambier uit Mons(Bergen).

ST. VANDENBERGHE
 Adjunct-conservator Brugge

(1) N.V.D.R. : Het "Hôtel Fontaine" was eigenlijk in het begin van de Vlaanderenstraat gelegen.

ELLEBOUDT, Alphonse Emile

1. °Oostende, 31 juli 1836
2. vader : Jean Hendrik
3. moeder : Maria Euphrasie Theresia Isabelle Josephine Bricx
4. echtg. : Louise Marie Euphrasie Desmet Oostende 20/5/1862
5. beroep : drukker
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : gem. raad 1912-1914

1.2.3.4.5./ huwelijksakte

EVERAERTS, Edouard

1. °Oostende 20 januari 1865
2. vader : Guillaume
3. moeder : Hortence Meire
5. bereep : apoteker; sek.r. Help u zelf; voo.z. Jonge lib. Wacht
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1912-1914

1.2.3/geboorteakte

5./De Vrijheid 5/10/1111 F.1

FERMON, Désiré

1. °St. Antelinx 26 december 1842 + Oostende 5 april 1920
4. echtg. : Hortense Danneel
5. : beroep : handelaar ondervoorzitter handelskamer
komiteit Ass. lib. lid Willemfonds vanaf 1877
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem.raad 17/1/1888 - 1897
scheeen 27/7/1897 - 1911

1./ Bulletin communal de la ville d'Ostende 1888 p. I; Sebrechts

4./ Sebrechts

FONTAINE, Pierre

1. °Brussel 1814 +Brussel 9 december 1882
4. echtg.: Victoire Bogaerts
5. beroep : hotelier
vicevoorz. Société du commerce Ostendais 1870 - voorz.
Cercle Coecilia 1872-1882; vicevoorz. Ass. lib.; komiteit Ass. lib.
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 1/12/1880-1882

1.4.5./ Echo d'Ostende 18/12/1882 p. 3,d

GARNIER, Louis Joseph Julien

1. °Beauraing 24 februari 1857 +Oostende 27 februari 1922
4. echtg.: Thérèse Herreboudt
5. beroep : geneesheer
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : gem. raad 1912-1914

1.4.5./ Sebrechts

GERARD, Nicolas Joseph

1. °Namur 20 maart 1830 +Oostende 27 januari 1897
 2. vader : Jean Dominique Joseph
 3. moeder : Florence Thérasse
 4. echtg.: Louise Eugénie Seny
 5. beroep : wijnhandelaar
komiteit Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1896-1897
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

GOFFIN, Hector

1. °Oostende 1 april 1861
 2. vader : Henri
 3. moeder : Elisabeth Van Dycke
 5. beroep : geneesheer
komiteit Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 6.1.1891-1895
- 1.2.3./ geboorteakte
5./ Annuaire d'Ostende 1905 p. 92

HAECK, Charles Jean

1. °Oostende 3 april 1829 +Oostende 1 juli 1904
 2. vader : François Jean
 3. moeder : Sophie Eugénie Desitter
 4. echtg.: Sophie Hubert Oostende 24/4/1854
 5. beroep : kolenhandelaar
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1900-1904
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

HAMMAN, Auguste M.B.N.

1. ° Oostende 29 april 1860
2. vader : Thomas
3. moeder : Marie Quillaq
4. echtg. : Hélène Janssens Oostende 17/11/1883
5. beroep : reder
6. pol. strekking : katholiek
7. pol. loopbaan : Kamer V.D.O. 1894-1900/1908-1914
gem. raad 1912-1914

cf. N. HOSTYN; De familie Hamman en hun aanverwanten, in VVF-streepje, 1979-1981

- 1.2.3./geboorteakte
- 4./Echo d'Ostende 18/11/1883 p. 3,d
- 5./ Feuille d'Ostende 27/11/1887 p. 3,b

HAMMAN, Théodor François Michel

1. °Oostende 27 april 1792 +Oostende 26 februari 1875
2. vader : Thomas Theodor
3. moeder : Jeanne Henriette Françoise Dubruille
4. echtg. : Louis Uythbroek

5. beroep : reder
lid Compagnie d'Assurance sur le bateau de pêche
lid, voorz. berg van Barmhartigheid

6. pol. richting : unionistisch

7. pol. loopbaan : gem. raad 1831-1845
schepen 1845- ontslag 4 februari 1852

1.2.3.4.5./overlijdensakte

5./ H. Vandeput Ostende et le littoral p. 51

cf. N. HOSTYN; De familie Hamman en hun aanverwanten, in VVF-streepje 1979-1981

HELIN, Maximilien Jacques Marcel

1. °Ronquières 13 april 1838

2. vader : Maximilian Jacques

3. moeder : Hyacinthe Price

4. echtg.: Louise Caroline Augusta Valcke Oostende 4.4.1867

5. beroep : Luitenant ter zee bij Staatsmarine
komiteit Ass. lib. 1878; vicevoorz. Ass. Lib. 1880
secretaris Ass. lib. 1882; voorz. Cercle Coecilia 1883-1889

6. pol. strekking : liberaal

7. pol. loopbaan : gem. raad 15/1/1879 - ontslag 21/7/1884

1.2.3.4.5./huwelijksakte

HELSMOORTEL, Oscar Jean Emile

1. °Oostende 24 juli 1853

2. vader : Jean Florentin

3. moeder : Adelaïde Genachte

4. echtg. : Angéline De Clerck Oostende 4/10/1879

5. beroep : kolenhandelaar
lid Willemsfonds 1892

6. pol. strekking : liberaal - vroeger lid van Katholieke Kring (1)

7. pol. loopbaan : gem. raad 1904-1907

1.2.3.4./ huwelijksakte

5./Nog een duwtje 1906 p. 4,a

(1) De Oostendse Belangen 1903, p. 2,b

HEIVAERT, Theodor Frederic

1. °Mechelen 21 november 1803 +Gistel 20 november 1873

4. echtg.: Melanie Marie-Jeanne De Busschere

5. beroep : notaris te Gistel

6. pol. strekking : liberaal

7. pol. loopbaan : gem. raad en burgm. te Gistel
prov. raad Gistel 1850-1873

1.4.5/ Sebrecchts

Willy MAERVOET

(vervolgt)

X - HET JAMES ENSOR-MONUMENT

Slechts hoog zelden gebeurt het dat een Beroemdheid de onthulling van zijn bloedeigen standbeeld meemaakt. Die eer valt in principe enkel mensen te beurt die zichzelf "overleefd" hebben. Hendrik Conscience, de man "die zijn volk leerde lezen" was zo iemand en in 1930 zag ook Oostende's beroemdste zoon kunstschilder-graveur James ENSOR er zich mee geconfronteerd.

Ensor, geboren te Oostende in 1860 uit een Engelse vader en een Oostendse moeder, ontpopte zich na een kleurloze studietijd aan het Oostends College en aan de Brusselse Academie van 1880 af als een voorvechter van de impressionistische schilderkunst in België. Een stijl waarmee hij in 1888 brak in het werk "Intocht van Christus te Brussel", waarmee hij zich tegelijk als symbolist en een voorloper van het expressionisme aanmeldde. De werken die hij tussen 1888 en 1900 schilderde waren stuk voor stuk bevestigingen van zijn ongezien avant-gardisme (1).

1930 : ENSOR, een krasse zeventiger, is op het creatief-artistieke vlak al lang uitgeteld, en stilaan breekt het moment van nationale en internationale erkenning door.

Dat uitte zich ondermeer in het belang dat men aan Ensor's werk ging geven tijdens groots opgezette kunsthistorische retro's her en der (2), en, meer officieel, Via de baronstitel (3) hem door Koning Albert in 1930 toegekend.

In hetzelfde gezegende ENSOR-jaar 1930 krijgt de meester te Oostende zijn eigen standbeeld aangeboden door het Stadsbestuur. Daarvan was de Brusselse beeldhouwer-met-Spaanse-naam Edmond DE VALERIOLA de auteur (4).

Op Palmzondag 13 april 1930 werd het monument onder massale belangstelling onthuld in de hovingen voor het Kursaal. Een ereplaats dus. Onder de aanwezigen die op de gelegenhedsfoto's van meester-fotograaf MAURICE ANTONY mochten (een man die zijn Baronstitel m.i. dubbel en dikverdiende, maar ze niet kreeg) noteerden we : Burgemeester MOREAUX, de schepenen VANDERMEULEN, VROOME & ELLEBOUDT, ENSOR's zuster, ENSOR zelf, Dokter VERHAEGHE, Mevr. DAVELUY. (5).

ENSOR debiteerde bij die gelegenheid volgend proza (6) :

DISCOURS POUR L'INAUGURATION DE MON BUSTE A OSTENDE

Monsieur le Bourgmestre,
Mesdames, Messieurs, Mes chers Amis,
Vos paroles sympathiques et de précieuses qualités auréolent le beau buste, oeuvre du bon sculpteur de Valériola.
Vivement touché, je ne saurais répondre à toutes vos bontés. Des phrases indicatives, des mots imparfaits vous donneront le fond de ma pensée. Je veux vous dire combien ce jour n'apparaît en beauté, jour tissé par les Fées frêles de l'air et tapissé par les Sirènes sablées et salées de la mer.

Vous êtes, Mesdames, Messieurs, les porte-paroles épanouis de nos joies. Vos mots élogieux tinteront longtemps, tel carillon sonore des grandes fêtes de l'esprit et du coeur de nos villes de Flandre, de Wallonie, d'Anvers, de Liège et de Brabant. Aussi, le chant gracieux et les paroles pures me reconforteront à jamais, et le beau buste blanc, symbole de la virginité de l'art, nous contemple sereinement. Il m'apparaît apaisé, consolateur, accueillant et les petits enfants diront :

"Ce Monsieur blanc est là, parce qu'il savait bien dessiner et parce qu'il aimait les belles couleurs de la musique; il était malicieux, il jouait "La Dame Blanche" sur les touches noires."

Hé! bien, Mesdames, Messieurs, la voix de vos enfants nous ravira toujours, tel le chant jeune de l'oiseau, le baiser frais de la fleur nouvelle.

Je remercie les membres du Comité d'Urbanisme et ceux du monument; les membres du Comité organisateur d'Ostende et Monsieur Beaufays, Ramaekers, De Paey, trinité vaillante et dévouée.

Je leur dirai : "Vous avez travaillé, vous avez réalisé".

Il faut saluer le "Père Grand" de cette manifestation, notre ami et confrère Georges Verhaeghe, l'Echevin des Beaux-arts, l'artiste allumeur des feux sacrés. Je lui dois une reconnaissance pleine et entière, nourrie d'affection.

Je veux remercier Monsieur Mouqué, le musicien charmeur et de bonne composition, et les enfants délicieux et les institutrices et les instituteurs et les parents obligeants et Monsieur Savonie, l'auteur des mots émus de la cantate, et tous les musiciens d'ici et d'ailleurs.

Quelques mots reconnaissants pour les organisateurs du premier banquet Ensor, offert en 1923 par la "Flandre Littéraire" et je salue Mesdames Claude Bernières et Templer, Messieurs Coolen, Vandeputte, Cuyper, Franck, Steyns, Toussaint de Sutter, Van Neste, Simar, Bouchery, Raick et les docteurs lettrés Louf, Guyot et Légier. Un bon souvenir aux membres du Cercle Coecilia et à ceux disparus de la compagnie du "Rat Mort" : Léon Rinskopf, Matthieu, Guido Wellt, Albert Ditte, Hélas! Les morts vont vite.

Je remercie les membres vivants, remuants, vieux ou jeunes, verts ou gris : Decock, Tabary, Gillat, Simar, Verdeyen, Pley, Raick, Daveluy, Bulcke, Van Keyersweer, tous amis précieux et premiers défenseurs.

Monsieur le Bourgmestre, Vous, notre grand colonial éclairé, vos paroles me ravissent, elles me rappellent toutes les lumières d'Ostende la Belle, lumière électrique, lumière garée, lumière rayonnante où la vie et les couleurs cominent, lumière d'arts et de gaieté.

Cette lumière, vous nous l'avez donnée; elle nous éclaire, elle symbolise les splendeurs des longs Étés et les Joies des Printemps perpétuels.

Je vous remercie, Monsieur le Bourgmestre, Messieurs les Echevins Verhaeghe, Elleboudt, Vroone, Vandermeulen et Messieurs les Membres au beau geste du Conseil Communal d'Ostende.

Je veux saluer les Membres délégués des sociétés de la ville et leurs bannières rehaussées d'accents vifs.

Messieurs les orateurs en pensée et en action, et vous tous, amis et souscripteurs, les mots durables d'aujourd'hui auront des lendemains pour mes confrères éminents d'Ostende, Ostende, non plus centre d'art, mais nouveau phare de l'Art.

Aujourd'hui mis en gaieté, je remercie le Gouvernement et Monsieur Baels, le Ministre Ostendais des alimentations matérielles et spirituelles, le Ministre des Travailleurs de jadis, des Marins d'hier et des Agriculteurs de demain.

Encore je remercie Monsieur Nyns, l'orateur amusant, délégué par Monsieur Vauthier, Ministre des Beaux-Arts.

A vous, Messieurs les Membres de la Presse quelques fleurettes de sympathie rose et violette et, suprême bouquet, je remercie ceux qui ont parlé et tous ceux venus pour me fêter.

Je songerai pieusement aux fleurs de leur langage, au suc de leurs grandes pensées, aux parfums sucrés de leur obligeance.

A tous, merci, et je tends les bras longuement pour vous serrer les mains.

Het monument van Edmond DE VALERIOLA combineert een realistische, erg gelijende buste van James ENSOR met een gestroomlijnde sokkel in pure art-décostijl.

In de sokkel zijn in half verheven beeldhouwwerk de belangrijkste thema's uit Ensor's schilderijen verwerkt : doodshoofden, maskers, schildersezels en -palet.

Eronder lezen we zijn wapenspreuk : PRO LUCE NOBILISSUM en helemaal onderaan een elegante art-déco-meermin.

(Plaasteren model van de muste berust in het ENSORHUIS)

X X X

Met de afbraak van het kursaal in 1942, op last van de bezetter, verdween ook ENSOR van zijn eerste standplaats.

Hij verhuisde naar het Leopoldpark waar hij een plaatsje kreeg nabij het Bloemenuurwerk en... de spreekw.

N. HOSTYN

-
1. Het is hier niet de plaats om uitvoerig op het leven en werk van ENSOR in te gaan. Daarom verwijs ik u graag naar : R.L. DELEVOY, James Ensor, 1980. Het meest complete ENSOR-boek momenteel voorhanden. Op p. 422 vindt u een passus over het monument.
 2. 1928 Musée du jeu de paume, Paris
1929 Paleis voor Schone Kunsten, Brussel
 3. Worden nog steeds toegekend volgens bijgaan recept :
 - a. wordt een "erg verdienstelijke Belg" liefst in de wereld der letteren, wetenschappen of schone kunsten
 - b. slaagterin 70-80 jaar oud te worden zodat andere officiële eerbetuigingen uitgeput raken
 - c. een "lange arm" op de "goede plaats" kan van nut zijn.
 4. Over DE VALERIOLA leze in : Intermédiaires des Généalogistes, jaargang 1976, p. 187 e.v.
 5. Permanent geëxposeerd in ons Heemkundig Museum
 6. Uit : James Ensor, Mes écrits.

blad 6r :

II

DE EERSTE ZUSTERS BEGINNEN HUN KLOOSTER TE BOUWEN

Wie waren die eerste engelen van liefde die te Oostende kwamen om de zieken te bezorgen, de kranke, ongelukkige en verlatene bij te staan ? en waarom nog ?

Eerst, als overste Zuster Maria Van der Beerst, zijnde geweest moeder van de Grauwe-zusters te Sluys, gezeid Magdaleenen, die den 27 juni 1609 te Oostende kwam, en met toelating van het magistraat aanvoerde het vernietigde (geruïneerde) klooster van de Grauw-Zusters, later genaamd Zwarte Zusters. Zij is alhier overleden in 1621.

2. Zuster Antoinette Thiery, die op 8 juli 1609, alhier gezonden wierd door de Provinciaal der Minderbroeders, broeder Jerome Fostier.

3. Zuster Joanna Offlane van de derde regel van St. Franciscus, die op 1 november 1602 naar Bourbourg gezonden geweest was, kwam van aldaar naar Oostende op bevel van daten 8 juli 1609, om alhier onder de gehoorzaamheid van moeder overste, van het te bouwen klooster te leven. Zuster Joanna wierd als overste gekozen op 21 april 1621, en is alhier overste gebleven tot haar dood in 1631.

4. Zuster Maria Vandam, ook van de derde regel van St. Franciscus, die bij brief van haren oversten

blad 7r :

uit Bethune geschreven den 31 juli 1609, naar Oostende gezonden wierd.

Ziet hier nu waarom zij naar Oostende kwamen; het zijn Moeder Maria Van der Beerst eigen woorden : "deur de groote liefde en affectie die sy ishebbende tot de vervoerderinge van den dienst gods... .. considererenda dat de voorseyde stede onvoorzien is in tyde van contagiouse sieckte (dan of ons God behouden wil) ote oock van eenige ander sieckte van eenick secours bijstant ofte hulpe voor wat persoeone dat tselve soude mogen waesen... .. om alle ende een ygelick te dienen die tselve versoucken sullen in welcke saecke sy hopen hem lieden soo eerlick te quyten dat een ygelick materie sal hebben van hem te beloven, oock om jonge dochterkens te leeren lesen, schrijven, naven, maecken van spellewerck en ander diergelycke saecken; die sullen wesen tot voorderynge van de jonckheyt... .. dat zy by dage ende by nachte sullen bidden voor de prosperiteyt ende welvaren deser stede"

Merckweerdige woorden! die de zusters van den beginnen sullen doen weederen en beminnen hebben van alle de inwooners.

Met de reeds bekomene giften en ingezamelde aalmoessen en eenige bouwstoffen die zy gereed hadden

blzd. 8r :

en na alvoren oorloft tot bouwen gevraagd te hebben bemagtigde Zyne Hoogwaardigheid Carolus Philippus de Frodoan, bisschop van Brugge, bij zijne vrienden van

7 juni 1611, Eerweerden Pastor Stassart om de werken van het nieuw klooster ten leegsten prijs te doen aannemen.

Alles geschiede inderdaad alzoo, den bouw wierd begonnen, spoedig voortgezet en voltrokken. Het is moeilijk juist te zeggen wanneer het klooster opgebouwd was, maar alles doet vermoeden dat het voor het jaar 1618 was.

Wij vinden immers dat op 29 november 1618 aan de moeder van het klooster toegestaan wierd, alle het steen en materialen van zeker vervallen gasthuis staande omtrent de vesten, op conditie dat de zusters zullen gehouden zijn, in den tijd van een haar te maken eene behoorlijke plaats dienende tot refugie van arme passanten om te logieren bij nachte gelijk men in andere gasthuizen is gewoone te doen; alzoo warende zusters met nog een liefdewerk belast.

Doch men zal daar niet aan begonnen zijn voor dat het klooster teenemaal voltrokken was.

De groote van geheel het klooster, kerk en gasthuis was volgens den cheynsboek der kerk van Oostende, die opgemaakt wierd den 6 augusty 1640, 221 roeden land, uitmakende den houck van den gheheelen teerlinck in de Kerkstraat (Cheynsboek fo 90 recto)

In 1692 bouwde men nog een gedeelte aan het klooster dat men noemde het nieuw couvent.

blad 9r

Maar ongelukkiglyk alles wierd door het bombardement van 1706 vernietigd. Wij zullen hier na het bombardement beschrijven volgens de Memoriale aantekeningen op de boek van 't klooster, na dat wij eerst van hunnen nerk zullen geschreven hebben.

N... N...

(vervolgt)

FELICITATIES 1

Raf SEYS heeft nr. 100 van de VWS-cahier gepubliceerd. Hiervoor werd hem zowel door de vereniging als de Provincie een bijzondere hulde gebracht. Hij heeft het verder zetten van de reeks in andere getrouwe handen gegeven, wat niet wil zeggen dat de letterkundige en keemkundige er het bijltje bij neerlegt. Hij is in nog te veel verenigingen en organisaties, waar hij steeds tot de actiefste behoort. Oprechte gelukwensen en dank voor al het gepresteerde aan de rasachte Westvlaming Raf SEYS vanwege "De Plate".

FELICITATIES 2

Op 6 augustus trad Mej. Dominique VAN ISEGHEM, dochter van onze Voorzitter, in het huwelijk met de heer Emmanuel BUSSCHAERT. "De Plate" stuurt haar oprichtste gelukwensen aan de jonggehuwden en hun gelukkige ouders toe.

OUDE PLATE-NUMMERS TE BEKOMEN IN HET HEEMKUNDIG MUSEUM AAN 30 FR. PER EXEMPLAAR.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS : XXXV ARMAND DELWAIDE

Familiekundige gegevens : Armand-Gérard-Marie DELWAIDE

°Brugge, 25 januari 1887

+Oostende, 30 maart 1956

Zoon van Jan-Pieter DELWAIDE en Leonia-Maria DE BRABANDER

Was gehuwd met Clementina-Louisa HERTOGE.

Ze verloren hun enig zoontje op jeugdige leeftijd.

Woonde in de dertiger jaren Adolf Buylstraat 47; zijn laatste adres was Hendrik Serruyslaan 14 a.

DELWAIDE studeerde bij gekende Brugse kunstenaars zoals Florimond VAN ACKER en Edmond VAN HOVE. Achiel VAN SAASENBROUCK was zijn studiegenoot.

Na onduidelijke omzwervingen via Gent, Brussel, Paris, vestigde hij zich te Oostende. Hij leefde er op vriendschappelijke voet met twee "groten" uit die tijd : de oudere James Ensor en Constant PERMEKE met wie hij er dikwijls op uit trok.

DELWAIDE stelde regelmatig tentoon in de Galerij "STUDIO" in de Oostendse Adolf Buylstraat :

Van 31 december tot 16 januari 1935-1936 nam hij deel aan een groepstentoonstelling met marines. Mede-exposanten waren Oscar CORNU, Eugène-Achille GERBOSCH, Dan THULLIEZ, Léon VERBEKE en Emile WILKIN.

DELWAIDE exposeerde er 4 marines en "Vissen".

Van 2 tot 21 juli 1935 deelname aan een tentoonstelling van Marineschilderijen in dezelfde Galerij; met twee werken; "Marine" en "Temps gris".

De overstroming van februari 1953 vernielde een groot deel van DELWAIDE's oeuvre. Dit betekende voor hem een zware slag die hij nooit helemaal te boven kwam.

Van 13 augustus tot 11 september 1955 stelde hij tentoon in het kader van een groepsexpo "14 Hedendaagse West-Vlaamse kunstschilders" (Oostende, Stedelijk Museum). De tentoonstelling was een initiatief van de kunstkring "Mozaiek". DELWAIDE's "Zeegezicht" en "Portret van James Ensor", prijkten er naast werken van Maurice BOEL, Roger COOLS, Anto DIEZ, Octave LANDUYT, Jo MAES, Marcel NOTEBAERT, Luc PEIRE, Paul PERMEKE, Frans REGOUDT, Raoul SERVAIS, Rik SLABBINK, Gustaaf SOREL en René VAN DEN BERGHE.

Na zijn overlijden bracht de (zieltogende) Oostendse Kunstkring een kleine retrospectieve A. DELWAIDE in het Oostendse Feest- en Kultuurpaleis (21-31 maart 1964). Het was O. VILAIN, Stadsbibliothecaris, die A. DELWAIDE zeer goed gekend had, die de vernissage-toespraak hield.

N. HOSTYN

Lit. : Exposition de marines (tentoonstellingscat), Oostende (STUDIO), 19..
Cinquante septième Salon. Marines, Oostende (STUDIO), 1935
SMEET A., Armand DELWAIDE, in West-Vlaanderen, mei 1935, p. 109-110.

NA WERELDOORLOG II

De heropbouw en bloei van de Wellingtonrenbaan was vooral het werk van Baron VAXELAIRE, van Maurice BAUWENS en - last but not least - van Max DUGNIOLE.

Na de ontmijning van de gronden werd spoedig werk gemaakt van het herstel van de piste en de bouw van de omheining.

De N.M.K.N. stond een miljoenenlening toe met het oog op de heropbouw.

Op 11 april 1947 werd de "eerste steen" van de nieuwe renbaan gelegd in aanwezigheid van de Ministers DE MAN & VAN ACKER en van Burgemeester SERRUYS.

Reeds op 2 augustus 1947 konden de eerste na-oorlogse koersen doorgaan. Er waren in totaal toch 16 koersen in 1947.

Architect van de Renbaan was de Oostendenaar FOBERT. Architecturaal gezien zijn de renbaangebouwen een typisch product van de vroegste na-oorlogse periode : een soort verweekt functionalistische art-deco.

De bouw van een Koninklijke Tribune (voltooid in 1955), bleek een onvoldoende troef om van onze vorsten fervente koersgangers te maken.

X X X

Na het overlijden van Max DUGNIOLE(1966) zette diens weduwe zijn werk verder, bijgestaan door Pierre BEAUDUIN en Maurice VAN DEN DRIESSCHE.

Mevrouw DUGNIOLE overleed in juli 1970 en werd op haar beurt opgevolgd door Fernand PEETERS.

X X X

De drafbaan

Sedert 1971 beschikt de Wellington ook over een moderne drafbaan (trotting). Daartoe werd op 27 augustus 1970 een nieuwe maatschappij "Wellington Trotting" (voorz. E. SMOLDERS) opgericht.

De werken werden in 1970 aangevangen en op zaterdag 26 september 1970 greep de "eerste steenlegging" plaats door Burgemeester J. PIERS en Schepen J. FELIX (N.B. : 1970 was een verkiezingsjaar). De eerste administratieve secretaris was Jef Klausling (1970-1971).

De feestelijkheden gingen gepaard met een drafmeeting en een "Gentlemen's Drive". De grote promotor en tevens de architect, was J. VERGRACHT. De werken werden uitgevoerd door de N.V. SECOVA (VAN BIERVLIET).

De piste, 20 m breed, werd aangelegd met 6.000 TON tufo-aarde, een lavahoudende aardesoort uit de streek van Napels. Die aarde heeft de voordelen absorberend, vast en elastisch te zijn.

De bochten van de piste werden hellend aangelegd, kwestie van in de bochten snelheid te kunnen houden.

Door het aanbrengen van a-giorno-verlichting werden koersen bij avond mogelijk.

De "Nachten van het Paard"

In het kader van de drafrennen startte men in september 1973 met een nieuw initiatief; de "Nachten van het Paard".

Dit waren en zijn nog steeds totaalspectakels waarin "het paard" centraal staat : stuntwerk te paard, tornooien, carroussel van de rijkswacht, dressage... verder stoeten en optochten doorheen de stad, folkloristische manifestaties, volksspelen, vuurwerk, en centraal natuurlijk de drafrennen.

Dit alles uiteraard bedoeld als promotie voor de Renbaan.

De "Nachten" kenden een wisselend succes en soms speelden regen en storm als echte spelbrekers.

1978

Anno 1978 werd de "Société Royale des Courses d'Ostende" ontubeld in een v.z.w. "Hippodroom Oostende" en een N.V. "Koninklijke Renvereniging Oostende".

Eerstgenoemde heeft Jules VOSS als voorzitter, de tweede vereniging Charles DECROP.

VOSS' taak behelst vooral het eigenlijke renwezen.

DECROP is verantwoordelijk voor het beheer van de onroerende goederen.

1983 JUBELJAAR

Het 100-jarig bestaan van de renbaan ging niet onopgemerkt voorbij.

Alle locale en nationale bladen wijdden de nodige aandacht aan dit heuglijk feit.

Voor de gelegenheid werd een speciaal logo bedacht : 2 horizontale banden van elk 6 lijnen onder elkaar waarover een groep galopperende paarden (ontwerp Johan GOEKINT).

We vinden het terug op alle folders van de koersen, op stickers, op vlaggen waarmee in de zomer '83 Wapenplein, Leopold II-laan en renbaan bevestigd werden.

Er was een etalagewedstrijd en de onvermijdelijke uitgifte van locale munt, dit keer "50 rijder" genaamd.

De Raad van Beheer van de Renbaan liet een luxueus gedenk-album verschijnen.

ENKELE VERZAMELTIPS

De Wellingtonrenbaan is potentieel een interessant onderwerp voor verzamelaars van "Ostendiana" :

Er zijn de ontelbare prentkaarten, de programmafolders, maar vooral toch de affiches. De vooroorlogse, meestal van de hand van Alexandre Clarys waren echte juweeltjes van toegepaste kunst. Maar ook de na-oorlogse zijn artistiek niet te versmaden.

Raymond ART ontwierp deze van 1959, 1963, 1964, 1966 & 1967; Willy Bosschem deze voor 1956, 1957, 1958 & 1965; W.P. LATESTTE deze van 1955.

Bronnen - Literatuur

- Kronieken in de locale weekbladen 1883-1983

- D. DEMOOR, Paardekoers te Oostende in 1830, in De Plate, dec. 1976, p. 11.

- O. VILAIN, Langs 't hard zand, 1973. ("De paardekoers" en "Renbaan" p 133-135; 136-140)

- Y. VYNCKE, Oostende in oude prentkaarten, 2 delen.

- N.N., Hippodroom Wellington is honderdjarig, in Tips, 10 maart 1983, p. 4.

- (A. DESWAEF-BOELS, J. GUILLEMIN & T. STORME), Wellington Hippodroom Oostende 1833-1983, Oostende, 1983.

Nobert HOSTYN

HET ALBUM "WELLINGTON HIPPODROOM OOSTENDE 1833-1983" IS TE VERKRIJGEN AAN DE BOEKENSTAND VAN "DE PLATE" (750-).

WAT IS DE GROOTSTE MENSELIJKE DRANG ?

Prof. John DEWEY (1859-1952), de bekende filosoof, psycholoog en opvoedkundige schreef ergens dat de mens 8 menselijke drangen kent, nl.

1. Gezondheid en behoud van zijn leven
2. Voedsel
3. Slaap
4. Geld en dingen die hij voor geld kan kopen
5. Een leven hiernamaals
6. Sexuele voldoening
7. Het welzijn zijner kinderen
8. Gewichtigheid.

Bij het antwoord op de vraag wat de belangrijkste menselijke drang is, staat men wat versted bij de mening van DEWEY, namelijk dat "GEWICHTIGHEID" de belangrijkste menselijke drang is. Met goed na te denken moet men DEWEY wel gelijk geven. Hoevelen zetten hun gezondheid, hun voedsel, hun slaap, hun fortuin, enz. niet op het spel om gewichtig te zijn. Men hoeft maar te kijken naar zakenlieden, politiekers, kunstenaars, sportlui en ook naar de heel eenvoudige mens, die er soms alles voor over heeft om toch iets meer te zijn dan "gewone mens". Zo kan het verklaard worden dat er toch zoveel verenigingen in maatschappijen bestaan, waarvan de brave bestuurslui er inderdaad alles, hierboven van 1 tot 7 opgesomd, voor over hebben, om gewichtig te zijn. Bij zakenlui en politiciers kan dit leiden tot machtswellust, bij kunstenaars tot de dolste creaties en bij sportlui tot nutteloze recordpogingen. Ja, DEWEY heeft gelijk, want wie zegt "ik ben de eenvoud zelf" doet al gewichtig.

O. VILAIN

SPOORWEGEN EN PORSELEINKAARTEN IN 1868

Even een porseleinkaart signaleren waarvan in ons "Plate-archief" een fotocopie berust (het origineel hebben we helaas niet).

Het betreft een porseleinkaart van 24,5 x 16 cm, gedrukt bij "DAVELUY, Lith. du Roi, Ostende" en getiteld :

CHEMIN DE FER
D'OSTENDE A ARMENTIERES
SECTION
D'OSTENDE A THORHOUT
INAUGUREE LE 22 MARS 1868

gevolgd door de namen van tientallen gerechten die de royale spijskaart van het gelegenheidsbanket "aux soins de Mr. J. LANTOINE" uitmaakten. Versierd met rank en loofwerk, bloemenkorfdragende putti, de wapenschilden van België, Frankrijk, Oostende, Ieper, Thorhout en Armentieres.

G. VERMEERSCH

EEN FRANSE FAMILIE EN EEN OOSTENDS GEZIN

Een gelukkig toeval - ik wist voordien nog niets af over het bestaan van het tijdschrift "De Plate" - gaf mij de gelegenheid een goed gedocumenteerde uiteenzetting te lezen betreffende fotograaf LEBON. (1) Daar mijn familie deze aangelegenheid een zekere alhoewel bescheiden rol gespeeld heeft en mede dank zij het relaas van mijn nu bijna zesentachtigjarige moeder is het mij mogelijk enkele aanvullende details te verstrekken en de door u zelf aangehaalde tekorten bij te vullen. Aldus hoop ik wat bij te dragen tot de "petite histoire" van Oostende en tevens een stuk familiale kroniek en autobiografie te schetsen.

Om het onderwerp te lokaliseren verwijs ik naar het gebouw gelegen Vlaanderenstraat 44 waar de gevel boven de verdwenen bazar ongeschonden bewaard is gebleven en het appartementsgebouw Montfleuri in de Van Iseghemlaan 34-36 waar vroeger fotografie en aquarium ondergebracht waren. Wie evenwel bij laag water op het strand kuiert zal rachtover de Louisastraat bovenaan de glooiing van de dijk het uiteinde van de buis ontwaren waarlangs het water uit de zee gepompt werd.

De Fransman Ferdinand (of Louis) Lebon vestigde zich te Oostende en huwde er een Brugse dame Emilie Daceuninck (niet Amélie Heuninck). De zoon Gaston (of Emile) trad in het huwelijk met Rosa Guillon en had geen kinderen. De dochter Lucie huwde Jules Soustre en als enige zoon werd Lucien geboren. Daar Gaston in België geboren was, kon hij, wat hij ook heeft gedaan, de staat van Belg gemakkelijk verwerven.

Een andere familie heeft haar geschiedenis verweven met die van de Lebons. Mijn grootvader, Arthur Sweetlove, van Engelse afkomst zoals de naam laat vermoeden en pasteibakker van beroep, is in contact gekomen met Monsieur Lebon, die altijd zo werd aangesproken en die hem de fotografie aanleerde. Uit het huwelijk van Arthur Sweetlove en Elisabeth Vanduyvenboden sproten twee kinderen voort : de zoon Georges en de dochter Lucie.

De verhouding tussen beide families was meer dan die van werkgever tot werknemer. Zo werd Lucie Lebon meteen van mijn moeder die de voornaam Lucie kreeg. Mijn grootvader werd getuige bij het huwelijk van Mademoiselle Lebon met Jules Soustre. Op bijgaande foto n°1 zijn de volgende personen afgebeeld :

1e rij : getuige Arthur Sweetlove, zoon Gaston Lebon, de bruid, vader Lebon;
2e rij : een getuige, vader Soustre, de bruidegom, moeder Lebon, een getuige.

De Lebons hebben 's winters steeds in Frankrijk verbleven. De bazar was dan gesloten en mijn grootvader hield de fotografie open. Aan genoemde samenwerking kwam echter een voorbarig einde, daar mijn grootvader reeds in 1908 - hij was 57 jaar - overleed, zodat mijn grootmoeder achterbleef met twee weesjes. Zij moest als naaister in haar onderhoud voorzien en hield 's zomers de kas van de bazar. Daar troonde inmiddels "Madame Lebon" als bazin, later opgevolgd door "Madame Soustre". Niet alleen tijdens de winter maar ook binst de Eerste Wereldoorlog vertoefde de familie Lebon in Frankrijk. Men kan zich de hachelijke toestand van mijn grootmoeder indenken, op wie als alleenstaande vrouw de narigheden van de oorlog in het bezet gebied, het onbekende lot van de gemobiliseerde zoon en de onbeheerd achtergebleven eigendommen van de Lebons een bijna ondragelijke druk uitoefenden. Gelukkig kwam na de oorlog alles weer op zijn pootjes terecht.

FOTOGRAAF LEBON

Het huwelijk Soustre - Lebon

Studio met huisnummer 36 in de Van Iseghemlaan.

Het laboratorium van fotograaf Lebon langs de Louisastraat.

Daar ik als jonge knaap meermaals met mijn ouders zowel in de bazar als in de fotografie ben binnen gegaan wil ik over beide gebouwen nog even uitweiden en zodoende er de verdere geschiedenis van schetsen.

Langs weerszijden van de winkel en achteraan waren tegen opgesteld. De ruimte was verder gevuld met glazen kasten waarin de koopwaar tentoongesteld was. De prentkaarten hingen aan meterhoge rollen en de ondeugende jongen kon aan de verleiding niet weerstaan daaraan te trekken zodat de ganse reeks doordraaide. Strandgerief, waaronder visnetten en vliegers, opgevulde dieren zoals schildpadden waren er te zien. Ik herinner mij de glazen bollen waarin het sneeuwde op het kursaal wanneer je ze omdraaide. Als specialiteit waren er dozen in allerlei vormen en die versierd waren met de meest diverse soorten schelpen. Op het sluitingsuur werd een ophaaldeur bijna zo breed als de winkel uit de kelder naar omhoog gehesen en kwam er nog zo'n half gevaarte van boven naar beneden. Een afdruk van een gekleurde foto van de "Industrie Ostendaise" verscheen in "De Plate" op blz. 80/93. Zoals door u vermeld kwam er een einde aan de bazar in 1930, de inboedel verhuisde naar de Van Iseghemlaan en de winkel met aanhorigheden werd verhuurd aan Destrooper en Cie.

Van het aquarium kan ik geen persoonlijke herinneringen opdiepen. Toch ben ik blij uit het familie-archief bijgaande foto n° 2 te kunnen reproduceren. Daarop zien we de tijdens de oorlog 1914-1918 door bombardementen geteisterde lichtbakken met als achtergrond de gevel van de studio waarop duidelijk het huisnummer (36) te bespeuren is. De dames zijn mijn grootmoeder, mijn moeder omringd door hun twee vriendinnen Deman.

Wat nu nog onze aandacht opeist is de fotografie-zaak gevestigd in een gebouwtje dat meer geleek op een barak. Op foto n° 3 (een echte Lebonfoto) ziet men mijn grootvader tussen twee helpers en ook het gedeeltelijk glazen dak, want er kon slechts gefotografeerd worden bij zonlicht desnoods afgeschermd met gordijnen. De foto laat ons kijken in de Louisastraat tot aan de "Grote Markt".

De tegen de muur van het nabijgelegen huis opgerichte constructie verschilde niet veel van wat mij als knaap is bijgebleven. In deze studio werd ik voor het eerst in mijn "blote flikker" op het geitevelletje geplaatst vóór de enorme bruine kast met peer en zwarte doek. En wie onder de andere Oostendenaars herinnert er zich niet de andere requisieten en decors zoals de zee, het prieel, de Sint-Bernardushond, de strandcabine met trapje, de hoge rieten strandzetel, de ezels, het mandje van de luchtballon, enz... ?

Na de Tweede Wereldoorlog heeft Monsieur Gaston de fotostudio verhuurd aan Alfons Vilain. Langs de straatzijde worden een reeks winkels gebouwd : één op de hoek van de Louisastraat, daarna de overdekte doorgang naar de fotografie, vervolgens twee winkels zonder woning en een met woning aanleunend bij de nabije geboort. Gaston Lebon verkocht er 's zomers de restantjes van de afgeschafte bazar in de Vlaanderenstraat.

Nog later werd het ganse complex verkocht, afgebroken en vervangen door een flatgebouw. Aldus verrees de residentie Montfleuri met op het gelijkvloers een apotheek (34), een winkel (34A), de toegang tot de appartementen (36) en nog twee winkels (36A en 36B). Dit was het einde van de Lebon-historie te Oostende.

Gaston sleet zijn laatste levensjaren te Cannes en zijn zuster Lucie is gestorven te Parijs.

juli 1983
André VANDENAUWEELE

(1) Zie N. HOSTYN : Fotograaf Lebon in : "De Plate" : jg. 1980, p. 92-95, 123-126 en 153-154.

**De laatst nieuwe
uitgegeven boeken**

**zijn ALTIJD
te verkrijgen bij**

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming,
Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN DE KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgende Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN
Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 10 oktober, 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

OKTOBER-AKTIVITEIT

Donderdag 27 oktober 1983 te 20u30

in de Conferentiezaal van het V.V.F. van Dr. L. Colensstraat 6, Oostende
spreekt JEF KLAUSING over :

DE VISSERSOPSTAND TE OOSTENDE IN 1887

Er is veel geschreven geweest over de beruchte vissersrevolutie van augustus 1887 te Oostende, en ook veel verteld.

Nog zeventig jaar na de gebeurtenissen verschenen verschillende artikels hieromtrent, niet alleen in de plaatselijke, maar ook in de nationale pers. Wiilen Dr. Jos. de Smet, Rijksarchivaris wijdde er een belangrijke bijdrage aan in Biekorf nr. 10/1954.

Wat is er toen allemaal gebeurd ? Konfrater Jef Klausing heeft alles zoveel als mogelijk uitgeplozen : de feiten zoals in de pers beschreven en uit de processtukken blijkt, het impakt op de bevolking, het proces zelf. Aan de hand hiervan zal hij trachten de gebeurtenissen voor te stellen zoals ze zijn voorgevallen, samen met de "petite histoire" welke niet zonder belang is voor de plaatselijke heemkunde.

Van groot belang zijn evenwel de oorzaken en feiten die aanleiding gaven tot de revolutie. Naderhand dan de gevolgen : de slachtoffers, het onderzoek, de rechtszitting, het vonnis en... de repressie.

Dit alles wordt voorgesteld in het kader van de toenmalige broeierige sfeer van sociale onrust in onze gewesten.

Leden van de DE PLATE en alle belangstellenden zijn van harte welkom.

O.V.

IN DIT NUMMER :

- blz. 2 : J.H. KLAUSING : Wat gebeurde er met de tweede vuurooren;
blz. 3 : G. BILLIET : August Stracké (6) ;
blz. 8 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (10);
blz. 11 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis: XXVII Jules Deswert ;
blz. 13 : ST. VANDENBERGHE : Een vermoedelijk 15de eeuws kanon uit Oostende;
blz. 14 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici VII;
blz. 17 : N. HOSTYN : Monumenten en beelden X. James Ensor-monument;
blz. 20 : De zwarte nonnen te Oostende (deel 3);
blz. 22:N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstenaars XXXV Armand Delwaide;
blz. 23 : N. HOSTYN : Hippodroom Wellington 1883-1983 (slot);
blz. 26 : A. VANDENAUWEELE : Een Franse familie en een Oostends gezin.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Zijn activiteiten in de Oostendse Handelskamer (5)

1907 - 1908 - 1909

De ijver waarmee A.S. de vorige 6 jaar de vergaderingen van de Kamer heeft bijgewoond is sterk verslapt. Voor zijn talrijke afwezigheden excuseert hij zich niet altijd.

In 1907 is hij aanwezig op de A.G. van 27 april en op 3 van de 8 zittingen van het C.P. maar hij neemt het woord niet.

In 1908 woont hij de A.G. van 26 januari bij en 4 van de 9 bijeenkomsten van het C.P. Weer komt hij niet aan het woord.

Het jaar 1909 brengt hem succes en tegenslag.

A.G. 24 januari 1909 - A.S. voorzitter "Badseizoen"

+A.S., sinds 1899 secretaris van de sectie "Badseizoen", wordt nu tot voorzitter daarvan verkozen ter vervanging van Leon Thoma die ontslag neemt. Albert Bitte (Hôtel de la Couronne) volgt A.S. op als secretaris)

N.B. De afwezigheid van A.S. op de 3 eerste vergaderingen van het C.P. dit jaar, is te verklaren door de ziekte van zijn vrouw, Anna Maria Rau, die op 24 april sterft, bijna 76 jaar oud.

+A.S. verschijnt nog op 2 van de 5 zittingen van het C.P. en komt één keer aan het woord. Hij is nu ook plaatsvervangend rechter bij de Handelsrechtbank.

C.P. 15 juni 1909 - Late bedeling van Duitse Post

+In verband met de bedeling van de Duitse post in onze stad vestigt A.S. er de aandacht op dat de trein uit Duitsland die om 3 uur 's morgens in Brussel arriveert, in Schaarbeek gerangeerd wordt en slechts om 5 uur naar Oostende vertrekt waar hij om 7 uur toekomt. Waarom dat oponthoud van 2 uur, vraagt A.S.

Terloops : Op 14 september 1909 neemt A.S. ontslag als voorzitter van de Oostendse Hoteliersbond (wegens doofheid, zegt hij in zijn autobiografie) en wordt erevoorzitter van de bond.

1910

Ten opzichte van de Handelskamer vertoont A.S. dat jaar wat meer bedrijvigheid. Hij is tegenwoordig op de A.G. van 16 januari en op 6 van de 8 bijeenkomsten van het C.P. Nog 3 keer neemt hij het woord. Anderzijds moet hij, na 25 jaar, en wel vanaf 1 maart 1910 de exploitatie van het restaurant der pakketboten overlaten aan de "Cie internationale des Wagons-Lits".

A.G. 16 januari 1910 - Kritiek op sectie "Badseizoen"

H. Raick betreurt dat de sectie "Badseizoen" te weinig bijeengekomen is in 1909. Voorzitter A. Bergers voegt erbij dat buiten A.S. en H. Raick alle leden afwezig zijn, zoals van jaar, als er badseizoenproblemen ter sprake komen.

A.S. is het daarover eens met de voorzitter. "Wanneer ik de leden bijeenroep, komen ze niet. ik zal ze de volgende keer weer uitnodigen".

N.B. De afdeling "Badseizoen" blijkt dus niet zo naarstig te zijn. De kritiek die we hier horen is tenslotte een herhaling van wat op de bijeenkomst van 28 januari 1906 is uitgebracht (cf. supra). Het zal de laatste keer niet zijn dat de prikkelbare N. Raick zijn ongenoegen over de sectie uitspreekt.

C.F. 14 juni 1910 - Publiciteit

De heer Smis-Valcke beweert dat er in zake publiciteit te veel gevraagd wordt van de stad en dat hoteliers en handelaars zich zouden moeten verenigen om samen reclame te maken.

Daarop antwoordt A.S. : "De meeste hoteliers voeren publiciteit. Onder hen zijn er die per seizoen meer dan 20.000 fr eraan besteden."

C.F. 25 oktober 1910 - Trein München-Oostende

A.S. houdt een uiteenzetting daarover. De trein, die om 23 uur moet aankomen, heeft vorige zomer heel onregelmatig gelopen. In Verviers werd de aansluiting naar Oostende 50 keer gemist. Hoewel daartegen geprotesteerd werd, leidde de administratie de reizigers voor Oostende naar Brussel, waar ze maar logies moesten zoeken.

Die feiten werden aan de Duitse Spoorwegen gesignaleerd. In de Duitse kranten werd scherpe kritiek geuit en de reizigers afgeraden over Oostende naar Engeland te reizen. Duizenden toeristen werden zo van de lijn Oostende-Dover afgeleid. Bovendien was die zaak heel nadelig voor onze hotels. Vele reizigers hadden er een appartement besproken en meenden inderdaad om 23 uur aan te komen.

Niettegenstaande gerechtvaardigde klachten - waarvan talrijke neergeschreven zijn in het klachtenboek van het station Verviers - heeft de Belgische administratie geen maatregelen getroffen. Ze gaat koppig voort met de reizigers voor Oostende naar Brussel te loodsen.

In geval van vertraging van de trein uit München en Keulen zou in Verviers aansluiting moeten verzekerd zijn voor die reizigers, die over 't algemeen talrijk zijn.

A.S. staft zijn beweringen met 3 artikelen uit de Kölnische Zeitung, nl. van 10.09.1910, 8.10.1910 en 24.10.1910. Daarin wordt telkens het besluit getrokken : over Holland naar Engeland reizen.

De voorzitter bedankt A.S. en zegt dat de administratie van de Spoorwegen zal gewezen worden op de nadelige gevolgen van die feiten voor België, voor de lijn Oostende-Dover en voor de hotelnijverheid in Oostende.

1911

Beperkte bedrijvigheid van A.S. in de Handelskamer. Hij is aanwezig op de bijzondere algemene vergadering van 19 november 1911 en neemt op 3 van de 5 bijeenkomsten van het C.F. het woord.

Op 30 mei 1911 is hij in Wiesbaden hertrouwd met Katharina Hoffmann.

C.F. 9 mei 1911 - Reisgoedcontrole

A.S. vraagt aan de Kamer stappen te doen opdat het reisgoed van de reizigers die direct uit het buitenland komen, via de grote internationale lijnen, niet aan de grens zou nagezien worden maar in Oostende zelf.

N.B. : Die controle is 'n oud zeer. Al in 1890 en 1896 werd er geklaagd over dat tijdrovende gedoe aan de Franse grens (cf. supra).

C.P. 20 juni 1911 - Weer reisgoedcontrole

De voorzitter deelt mee dat het reisgoed van de reizigers nagezien wordt in Oostende, overdag in het Kaaistation, 's nachts in het andere station.

Daarop bevestigt A.S. dat het reisgoed van reizigers komende uit München met de trein van 18u13, in Verviers onderzocht wordt. Indien de reizigers daar niet uitstappen, blijft hun reisgoed in Verviers.

C.P. 31 oktober 1911 - Publiciteit buitenland - Vertraging havenwerken

+Secretaris A. Bouchery heeft in het station in Hamburg kurroosters zien hangen van de 4 veerdiensten : Vlissingen-Folkestone; Calais-Dover; Boulogne-Folkestone en Oostende-Dover. Onze lijn stond het laatst geciteerd.

Daarop zegt A.S. dat de administratie van het Zeewezen iedere week naar de grote hotels in Duitsland en Oostenrijk-Hongarije tabellen stuurt met de naam van de pakketboten Oostende-Dover en vice versa.

+In verband met de vertraging van de afwerking der kaaimuren merkt A.S. op : "Vandaag heeft de handelscommissie van de gemeenteraad (waarvan A.S. nog tot het einde van het jaar lid is) zich met die zaak bezig gehouden. Ze zal zich inspannen om de Oostendse Kamer voldoening te geven."

1912 - 1913 - 1914

Die drie jaar die aan W.O.I voorafgaan, neemt de bedrijvigheid van A.S. in de Handelskamer verder af. Over zijn prestaties in 1914 kunnen we, bij gebrek aan informatie, niet spreken.

In 1912 komt hij nog naar de A.G. van 28 januari en naar 6 van de 9 zittingen van het C.P.

C.P. 24 december 1912 - A.S. gefeliciteerd

Voorzitter A. Borgers feliciteert A.S. n.a.v. de hulde hem onlangs betuigd door de Oostendse Hoteliersbond en door collega's uit het binnenland. A.S. verdiende dat, aldus de voorzitter, om zijn onverdroten ijver voor de belangen van Oostende. Zijn lange loopbaan dient tot voorbeeld.

A.S. bedankt de voorzitter en de leden van de Kamer. Zoals voorheen, zegt hij, zal hij blijven werken voor het welzijn van de stad.

N.B. A.S. was eigenlijk gevierd als ere-vice-voorzitter van de Nationale Federatie van Hotel- en Restauranthouders van België. Een banket, met een kostelijk menu, werd op zaterdag 30 november 1912 gehouden in het Hotel de la Couronne, waar 32 gasten aanzaten die er ook een oratorisch feest van maakten. A.S. had er ook het woord genomen (cf. Le Carillon, 3 december 1912).

In 1913 schijnt de activiteit van A.S. in de Handelskamer uit te doven. De A.G. van 26 januari woont hij bij en ook 2 van de 6 bijeenkomsten van het C.P. Daar het jaarboek 1914 ontbreekt, is het, voor ons, op de hierna volgende zitting, de laatste keer dat A.S. in de Oostendse Handelskamer het woord neemt.

C.P. 22 april 1913 - Expo Gent

In verband daarmee zegt hij dat het Oostends paviljoen gereed is. Het zal goed uitgerust zijn. Enkele leden zijn onlangs naar Gent geweest en hebben geconstateerd dat alle maatregelen genomen zijn om het succes te verzekeren.

Dat jaar 1913 eindigt voor A.S. - althans wat zijn optreden in de Handelskamer betreft - in mineur. Voor de 4 bijeenkomsten van de sectie "Intérêts balnéaires", gehouden op 12, 20 en 27 november en op 4 december; laat hij zich, ongesteld, verontschuldigen.

Op het laatste C.P. waar er nog spraak is van A.S. (4.11.1913), wordt hij, onrechtstreeks, op de vingers getikt door H. Raick. Wellicht niet ten onrechte als men aan de onvervulde wens van secretaris Bouchery denkt. Deze had op de A.G. van 26.01. in zijn rapport over 1912, de wens uitgedrukt dat alle secties hun jaarverslag zouden binnenbrengen. Alleen "Ze-visserij" (3) en "Verzenders" (6) werkten goed. Daarop had A.S., voorzitter van de sectie "Badseizoen" en aanwezig op de vergadering, niet gereageerd.

C.P. 4 november 1913 - Kritiek op sectie "Badseizoen"

Voorzitter A. Borgers leest een brief voor van H. Raick. Deze heeft herhaaldelijk de inertie van de sectie "Badseizoen" betreurt. Sinds hij lid is (16.06.1903) werd die sectie nooit samengeropen. Er moet meer gewerkt worden, meer publiciteit gevoerd.

In zijn commentaar verklaart de voorzitter dat A.S. - aan wie de brief werd meegedeeld - zijn goede wil betuigd heeft om de sectie bijeen te krijgen en er de problemen te behandelen die de leden hem willen voorleggen.

Die verzoenende woorden van de voorzitter lijken wel een doekje tegen het bloeden. A.S., niet aanwezig, kan zich niet verdedigen.

Zo eindigt dat relaas van zijn actief optreden in de Handelskamer niet bijster positief. Paradoxaal voor een man die jarenlang duidelijke bewijzen had geleverd van energie en ondernemingslust. De oorlog met zijn naweën verdrongen hem helemaal en definitief in de schaduw.

1919

Zoals gezegd ontbreekt het jaarboek 1914. Tijdens de volgende oorlogsjaren viel de werking van de Handelskamer stil. Eerst in 1919 verschijnen er weer bulletins met het verslag van 5 zittingen. Op de eerste vergadering is A.S. aanwezig.

C.P. 4 februari 1919

Weer is A. Borgers voorzitter en A. Bouchery secretaris. Alsof er niets veranderd is. Op de lijst van de aanwezigen staat A.S. vermeld als: "président section des intérêts balnéaires". Maar dat is een lege titel waarachter geen realiteit meer steekt. Overigens, dat jaar komt A.S. niet meer naar de vergaderingen.

Waarschijnlijk is zijn aanwezigheid op die zitting te verklaren uit een behoefte om zich te bevestigen en uit een vorm van ijdelheid waarvan ook A.S. niet vrij was. Heel begrijpelijk trouwens voor de selfmade man met zo'n schitterende carrière.

1920

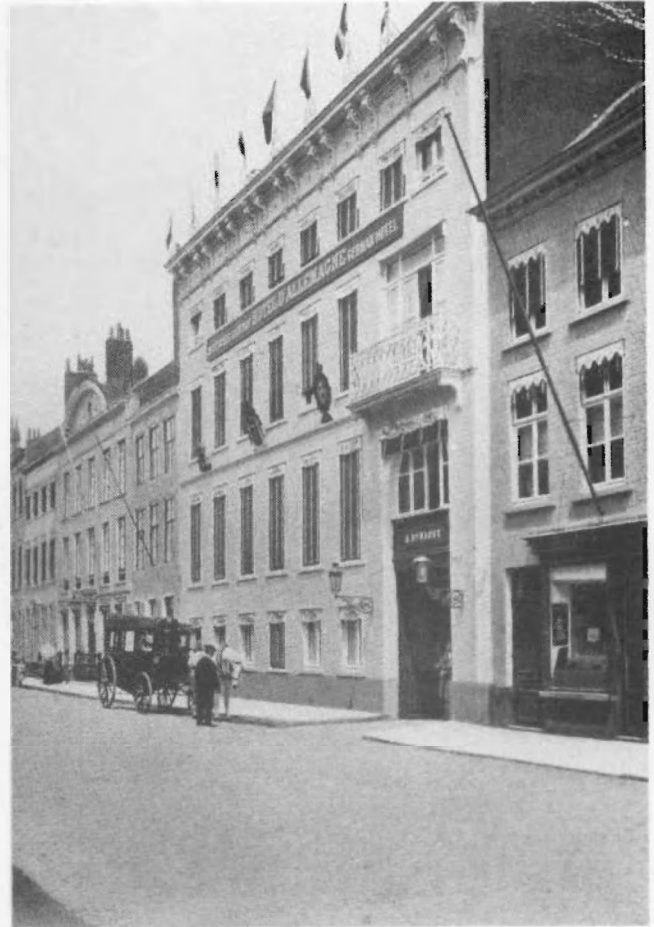
In de ledenlijst, vooraan in het bulletin van dat jaar, prijkt A.S. nog als "négociant en hûtres et howards, rue du Quai 37". Hij wordt zelfs opgegeven als de derde oudste en als lid van de bekende 5 secties. Maar die vermelding is gewoon een achteloos herhalen van een vroegere situatie.

A.S. was toen geen handelaar en ook geen hotelhouder meer. Hij woonde nu aan de overkant van de straat, tegenover het hotel dat op 25 april door de Zusters van Sint-Jozef gekocht was voor 86.500 fr. De nieuwe eigenaressen konden pas vanaf 1 november 1914 het gebouw in gebruik nemen. Maar de oorlog beschikte daar anders over.

AUGUSTE STRACKÉ

Een prachtig portret werd in 1921 van A. Stracké gemaakt door E. Desoutere.

Het "Hotel d'Allemagne" van A. Stracké in de Kaaistraat (circa 1900).

De luxueuse binnenkoer van het "Hotel d'Allemagne" (circa 1900).

Op de A.G. van 1 februari 1920 is A.S. nog aanwezig. De samenstelling van het bestuur leert ons dat Henri Hillebrand nu voorzitter is van de sectie "Intérêts balnéaires" en remplacement de M. Stracké Aug., démissionnaire". Maar over dat ontslag krijgen we nergens informatie. Albert Ditte, de vroegere secretaris, is vervangen door ~~...~~.

Dat is - in de Handelskamer - het laatste (passief) optreden van A. Stracké die op 26 januari dat jaar 74 jaar is geworden. Zoals een foto uit die tijd laat zien, een nog statige grijze man met een waardig voorkomen die, met een indrukwekkende staat van dienst, zich nu uit de zaken mag terugtrekken.

Op de zitting van het C.P. van 1 maart 1921 wordt door voorzitter Borgers en secretaris Fouchery (in zijn rapport over 1920) hulde gebracht aan H. Hillebrand, overleden op 12.12.1920, na amper één jaar sectievoorzitter te zijn geweest. Hij wordt vervangen door H. Raick die op zijn beurt de lof uitsprekt van zijn voorganger. Over A.S. verschijnt niet één woord van afscheid.

Zo valt over A.S. het doek der vergetelheid. Een glansloos einde voor een man die bijna 40 jaar lid was van de Handelskamer, 10 jaar sectiesecretaris en 5 jaar sectievoorzitter.

Waarom wordt hij doodgezwegen? Is hij persona ingrata geworden? Wordt er een campagne tegen hem gevoerd? Hoort die afgang tot de nasleep van de oorlog die hem grote verliezen en veel moeilijkheden heeft berokkend? In zijn autobiografie (januari 1926) spreekt hij van "difficultés sans fin qui existent encore en partie jusqu'à nos jours".

Even bevreemdend is het ook dat hem na zijn dood (24 september 1935) de gebruikelijke hulde voor een gewezen gemeenteraadslid niet werd gebracht. Was hij slachtoffer van een wrok? Konden sommigen hem zijn Duitse afkomst niet vergeven?

Eenzaam en vergeten heeft A.S. de laatste jaren van zijn lang leven gesleten.

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

CENTRUM VOOR STEDENBOUWKUNDIGE GESCHIEDSCHRIJVING *

Onlangs (1981) werd te Brussel het Centrum voor Stedebouwkundige Geschiedschrijving opgericht. Het verenigt, voor het eerst in België, historici, kunsthistorici, geografen, stedebouwkundigen en architectuurtheoretici. Het centrum, dat in eerste instantie zal fungeren als een netwerk van personen, stelt zich tot doel om elementen aan te dragen ter "verklaring van de ruimtelijk - morfologische neerslag van de door menselijk ingrijpen geordende omgeving".

In navolging van een verwante Urban-History, zoals die o.a. in Engeland en Italië tot stand komt, wordt uitgegaan van de materiële structuur van de gebouwde omgeving, onder dan van de ideewereld die erover bestaat, of het complex van sociaal-economische processen of politieke handelingen dat er zich binnen afspeelt. Door middel van overleg, onderlinge afstemming van thesiswerk en collectief onderzoek, zal getracht worden om in geselecteerde cases het tot stand komen van die materialiteit te begrijpen.

Het initiatief groepeerde academisch en wetenschappelijk kader van vier Vlaamse universiteiten (K.U. Leuven, R.U. Gent, U.F.S.I.A., V.U.B.).

Voor een eerste periode van drie jaar werd M. SMETS, docent stedebouw aan de K.U. Leuven, tot voorzitter verkozen.

* Opgemerkt en genoteerd door E. Smitsaert, in het veertiendaagse informatieblad van de Katholieke Universiteit Leuven, jaargang 16, nr. 6, 14 januari 1982, blz. 9.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XXXVI : MAURICE DESFORGES

Informatie over deze Oostendse kunstenaar bleek tijdens onze researchperiode (1976-1983) erg moeilijk te vinden, enkele schaarse verwijzingen in de "Echo d'Ostende" niet te na gesproken.

Ook zijn werk moet erg zeldzaam zijn : tot nu toe kregen we niets van hem onder ogen !

Hoofdbrok van informatie is een artikel van A. JOLY in de "Echo d'Ostende" van 27 november 1910 : "Les peintres Ostendais : Maurice Desforges".

Uit dit 1 kolom lange artikel vol ronkende volzinnen, maar met slechts bitter weinig nuttige informatie, konden we het volgende distilleren :

- Maurice DESFORGES woonde omstreeks 1910 in een mooi herenhuis in de Cirkelstraat 13. Een huis vol antiek, bibelots, souvenirs en naturalia. Zijn beroep was reder en handelaar in Noors ijs.

Schilderen en graveren was zijn hobby.

- JOLY vermeldde expliciet volgende kunstwerken :

- portret van zijn moeder (schilderij)

- etsen : marines, een binnenkoer, kattenkopjes, bomen in de wind, havengezichten, winterlandschappen, een gezicht op de SS. Petrus & Pauluskerk (1910).

DESFORGES was lid van de "Cercle Artistique d'Ostende" en nam deel aan hun "2e Salon des Peintres Ostendais" (1909) in het Kursaal met :

- Geraniums

- Studie

- Voorhaven van Oostende in 1886 (ets)

- Windstoot

- Sous-bois (olieverf)

- Na de regen (olieverf)

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDER - XXXVII : ACHIEL VLAMINCK & MARTHE VLAMINCK-DUFOUR

Van beide kunstenaars, echtgenoten, zijn me geen nadere biografische gegevens bekend. Beide waren lid van de in 1894 gestichte "Cercle des Beaux-Arts d'Ostende".

Ze exposeerden beide in het Salon 1894 in het Oostends Kursaal, ingericht door de "Cercle des Beaux-Arts d'Ostende".

Achiel VLAMINCK toonde er 3 werken : "Etude d'atelier", "Nature morte" en "Accessoires". Hij was dus overwegend stillevenschilder.

Marthe VLAMINCK-DUFOUR toonde er een werk getiteld "Violettes".

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XXXVIII : THEODOOR KOCKEROLS

Deze dilettant-kunstschilder was lid van de "Cercle Artistique d'Ostende" en exposeerde in een salon dat anno 1910 door die kring in het Kursaal werd ingericht. De titel van het toen geexposeerde schilderij was "Stilleven".

In dezelfde expo toonde hij ook een sculptuur "Syrène" genaamd.

KOCKEROLS woonde Kapellestraat 4 te Oostende, rechtover de SPILLIAERT's dus.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - IXL : CHARLES BENS

Charles BENS, geboren te Oostende op 26 juni 1895, was beambte bij Bruggen en Wegen. Hij was gehuwd met Rachel BKOUCKAERT.

Ze woonden Langestraat, 96. Het schilderen beoefende hij als liefhebber.

"De Plate" bezit - via een gift - 2 olieverfjes van C. BENS, beide gesigneerd

"Carlo Bens", n.l. : - "Oud Buskruitmagazijn"

(Gezicht op de totaal vervallen toegangspoort)

- "Oud staketsel te Oostende"

gedateerd juni 1934.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XL : ROBERT BUYS

Geboren te Knokke op 19 september 1898.

Woonde te Oostende in de Leffingestraat 152. In de kiezerslijsten vermeld als "decoratieschilder".

Deze kunstschilder, die onbetwistbaar grote kwaliteiten had, bleef bij zijn leven helaas al te veel op de achtergrond in zijn stad Oostende.

Hij werkte bij voorkeur in sanguine en pastel.

In die media zette hij prachtige, sober opgezette stillevens en typische platte-landsgezichten neer.

Er zijn ons ook parels van marineschilderingen in olieverf gekend, in een heel persoonlijke, bijna abstraherende stijl.

Voorlopig bezitten we nog geen sluitende biografische gegevens over BUYS, die men ook vruchteloos zal zoeken in de bestaande naslagwerken.

De Stedel. Musea Oostende bezitten van hem :

- "Oude hoeve" (sanguine; 35 x 25 cm) (inv. 390)

- "Hoeve" (sanguine; 55 x 77 cm, (1930) (inv. 640)

N. HOSTYN

VOLGENDE BIJDAGEN ZIJN GEWIJD AAN : BENIEST, CARROEN, DELARUIERE, DEUTSCH, FINCH, HANSOUL, REGOUDT, SCHYRGENS, BOSSUET EN ASAERT.

DE BAS

Op vraag van Konfrater Mesdagh uit Brussel (De Plate 1971 no. 5) over de herkomst van het woord "Bas", waarmede in het Oostends bedoeld wordt de "dikke ronde muur in rode baksteen tussen het staketsel en het klein strand", werd in het volgende nummer verwezen naar Larousse, waar te lezen is "basse : endroit où l'eau est peu profonde et recouvre un banc de sable ou de roches...".

In verband hiermede vind ik op een oud plan van de haven van Nieuwpoort de stenen dammen aan beide zijden van de haveingang aangeduid als "jetées basses et d'estacades".

Zou hierin de oorsprong niet liggen van het begrip "de bas" (of "basse") in ons dialect, waarmede dan het laag gedeelte van de pier of de stenen dam bedoeld wordt?

Jef KLAUSING

1. Situering in de tijd

Het ontstaan van de Vlaamse beweging en de opkomst van de Romantiek in onze kontreien zijn zo nauw met elkaar verbonden dat men haast van een wederzijdse beïnvloeding en stimulering kan spreken. Een van de hoofdkenmerken van de Romantiek is immers de grote belangstelling voor de volkstaal; wanneer we de etypologische betekenis van het woord 'roman' opzoeken vinden we voor :
'escrire roman' : het gebruik van de volkstaal i.p.v. het Latijn.
'romanesque' : extravagant, non-konformistisch . (1)

Een verband leggen tussen het taalaspect van de Romantiek en de Vlaamse Beweging, waar de taal eveneens een belangrijke rol speelt, is maar een kleine stap.

Fas in het midden van de 19° eeuw is er sprake van een originele Romantische beweging in Vlaanderen; voordien was de Romantiek een importprodukt die ingevoerd werd vanuit Frankrijk, Duitsland en Engeland. Rond die periode wint ook de Vlaamse Beweging aan belangrijkheid.

Een van de hoofdredenen voor deze late ontwikkeling is de opeenvolging van bezetters tijdens de periode 1780-1830. Het nationaal gevoel bleef onderdrukt en in sommige gevallen, ook te Oostende, weigerde een deel van de plaatselijke bevolking voor haar autonomie op te komen en verkoos te leven onder een vreemd regime. (2)

Niettemin liggen in die periode de wortels van de Vlaamse Beweging en haar strijd voor het behoud van haar eigen taal. Welke rol Oostende hierin gespeeld heeft en welk belang dit had op nationaal vlak zullen we in dit essay proberen te onderzoeken.

2. De Oostenrijkse Overheersing

De Oostenrijkse tijd was voor de Oostendenaars een periode van economische heropstanding. De stad genoot van een welvaart die deed terugdenken aan de 15° eeuwse bloeiperiode. (3) Wanneer we deze paragraaf de titel meegeven van Oostenrijkse overheersing mag men dit niet interpreteren als een periode van repressie. De 'bezette' gebieden behielden hun taal, zeden en gebruiken; de plaatselijke bevolking vormde het gemeentebestuur. Veel last van de buitenlandse bezetter had men ogenschijnlijk niet.

De Brabantse Omwenteling, die toch een uitstekende gelegenheid tot het verwerven van onafhankelijkheid bood, veroorzaakte verdealdheid onder de Oostendenaren. Een deel van de bevolking sloot zich aan bij de troepen van Vandernoot terwijl de rest de Oostenrijkse keizer bleef steunen. Toen de Oostenrijkse macht hersteld was werden er zelfs represailles genomen door de bevolking tegen de revolutionairen. Een Nieuwpoorts kroniekschrijver bericht : "Al hoe wel den keijzer Leopoldus alles met veel liefde hadde vergeven de saaken van de gepasseerde revolutie was er in het land nog al eenigen moet wijl ontstaen, besonder tot Oosende, al waer eenigte soo genaemde keijserlijke gesinde, tegen de pateriotten hebben eenige slegt peijsende lieden en stoorders der gemeene ruste sig vermeten van met de carre waer mede men de vuilligheijt uijt de stad voert, die lieden daer in te werpen, en die rond de stad te voeren, als ook hebben een partje van die soo genaemde keijzers

gesinde sig begeven ten huijse van den heer pastor van Mariakerke bij het selve Oostende (in de rand : "zeker heere de Cuyper") en aldaer in het geseijde huijs veel moet wijl bedreeven, alles uijt gegeeten en gedronken wat er maer te vijnden was, en dan nog bovendien aen stukken gebrooken wat maer in het huijs te vijnden was, weedar kaerende naer de stad met het hooft verwarmt meenden hunne sottigheyt te erbeginnen, maer den uijtviijnder dier begonnen sottigheijd in de hooft wagt vastgenoomen (68) en in de wagt gesteeken, alvaer den officier hem heeft op een bank doen binden en hem vijfantwintig stock slaegen op zijn broek heeft doen aftellen. Daer eindigde alles de gewaende keijzers schap der Oostendenaers." (4)

Deze pro-Oostenrijkse houding vinden we terug in twee hekeldichten overgebleven uit die periode. In Liedeken : Stem : Vivat Keyzer Leopold wordt de spot gedreven met sommige Oostendenaers, waaronder de deken van de rederijderskamer, die in opstand gekomen waren tegen het Oostenrijks bewind; Eene Oostendische Fyge aen eene Brugsche Fruyma is een twist tussen een Oostendenaar en een Bruggeling : de Oostendenaar steunt de Oostenrijkers, de Bruggeling is een aanhanger van Vandernoot. (De twee gedichten bevinden zich in het archief van de stadsbibliotheek).

Beide gedichten bevatten elementen die later een belangrijke rol zullen spelen in de Oostendse Vlaamse Beweging : het liberalisme en het Vrije Denken. Keizer Leopold, en voor hem Jozef II, waren alle twee 'verlichte despotten' m.a.w. zij waren voorstander van een handelskapitalisme waarin de burgerij een belangrijke economische rol speelde. De Oostendse burgerij begreep zeer goed dat de uitbouw van de haven hen materiële welstand zou brengen. Daarom keerden zij zich tegen de Statisten, die de economische en sociale maatregelen van Jozef II wilden te niet doen, en verzetten zij zich tegen de Vonckisten, die volgens hen een veel te revolutionaire koers volgden. (5)

Op het einde van de 18^e eeuw doet zich ook een groei voor bij de aanhangers van het Vrije Denken, vooral onder de vorm van vrijmetselarij. Dit gebeurde meestal uit oppositie tegen de soms fanatiek godsdienstige Statisten. Een bewijs hiervan is het succes dat de Oostendse vrijmetselaarsloge 'Les Trois Niveaux' kende in die tijd. Oppericht in 1784 nam zij onmiddellijk afstand van de Kerk, geïnspireerd door wat zich in andere loges voordeed : "par décision du 12-5-1886, la R.^o.L.^o. Les Amis Philantropes a décidé qu'elle ne serait plus représentée aux funérailles d'un maçon, lorsque celui-ci serait inhumée avec le concours d'un culte quelconque. L'Affaire fit grand bruit, et on en discuta loguement au G.^o.O.^o.B., en 1887 (volgens ons 1787). Finalement, en vertu du principe de tolérance, le G.^o.O.^o.B.^o. décida alors de laisser à chaque loge la liberté complète de décider en la matière et d'apprécier ce qui est le plus favorable au développement du sentiment maçonnique." (6)

De vrijmetselaarsloge is in die mate voor onze studie belangrijk dat zij leiding hebbende rederijders onder haar leden telde. Thomas Vermeirsch is daar wel de voornaamste van. Een nauwe samenwerking tussen de loge en de rederijders zal daar later het gevolg van zijn. De belangstelling van de Oostendse vrijmetselaars voor de letterkunde bestond al onder Jozef II, zoals blijkt uit wat volgt : in 1787 schaft Jozef II de vrijmetselaarsloge af, niettegenstaande hij hen altijd relatief gunstig gezind was geweest. Ook te Oostende was dit het geval. Maar vijf maand na de ontbinding van de loge wordt de Sociëté Littéraire opgericht; de ledenlijst toont een grote gelijkenis met die van de loge. (7) Ook de rederijders onder de vrijmetselaars werden lid van de nieuwe vereniging, die hoofdzakelijk Franstalig van aard was.

Het is duidelijk dat dit een hinderpaal vormde voor de ontwikkeling van de volkstaal. Hoewel... Frans bekleedde in die periode de positie van wereldtaal, zoals Engels vandaag. Het was de taal van de wetenschap, filosofie en literatuur, m.a.w. het was de kultuurtaal. Op het einde van de 18^e eeuw had men nog niet die minachting voor het Vlaams zoals we die rond 1930 zullen vinden. Frans was een middel om met buitenlanders in contact te komen, en de Oostendse loge bevatte vele Fransen en Engelsen. Deze internationale invloed had tot resultaat dat de Oostendenaars vroeger dan de meeste andere Vlamingen in contact kwamen met de buitenlandse Romantiek.

Deze evolutie naar internationalisme had een dubbele invloed op het nationaal gevoel van de Oostendenaars, dat in die tijd soms nogal verward was en hier en daar tekenen van apathie vertoonde. Uit de gedichten die in de pas heropgerichte rederijkerskamer geschreven werden kan men afleiden dat begrippen als 'Vlaanderen' en 'Nederland' een totaal andere konnotatie hadden dan deze die we twintig jaar later terug vinden. Zo wordt in Vivat Keyzer Leopold wel het woord 'Vlaanderen' gebruikt, zonder dat men er een scherpe omlijning aan geeft :

"Van geel ons Vlaender-land, roept Viva ten allen kant
Oostende de Croon spand, van geel ons Vlaender-land." (8)

Toen dit gedicht geschreven werd bleken de Oostendenaars nog erg 'stadsgezind' te zijn. Hiermee bedoelen we dat de stad centraal stond, niet het land of de streek. Niet de welvaart van Vlaanderen speelt een belangrijke rol, wel die van Oostende. Dit blijkt ook uit de vragen die de rederijkerskamer stelde. Zo luidt de vraag van 18 maart 1787 :

"Hoe dan nog blijven kan 't voordeel , dat den Vos
Van Holland meer als die van Vlaand'ren weerdig is ?
ô! Moge hier stoffe zijn, om snêge Neêrlandse Penmen,
Die zyne Visscherien genoegzaam kunnen kennen
Te zien ophelderen, in ruyme maat,
En voorwerp dat 't welzijn van 't algemeen aengaet. (9)

Merk op dat ook hier verschillende termen door elkaar gebruikt worden : Vlaanderen en Oostende zijn synoniemen, evenals Nederland, gebruikt in tegenstelling tot Holland. Nogmaals, de term Vlaanderen was niet vast omschreven en voor verschillende interpretaties vatbaar.

De Romantiek is tijdens de Oostenrijkse periode nog in haar beginstadium : de plaatselijke bevolking komt er voor de eerste maal mee in aanraking door toedoen van de vreemdelingen die in Oostende verblijven. Het moet gezegd worden dat Oostende in die tijd een internationaal knooppunt was op handelsgebied. Er moest dus voor ontspanning gezorgd worden voor de kooplui die hier verbleven, zodanig dat rondreizende toneelgroepen aangetrokken werden om voorstellingen te geven. Professor Schrickx behandelt in een studie de opvoering van She Stoops to Conquer van Coleridge; Y. Mertens beschrijft in Ostendiana I de verschillende ontspanningsmogelijkheden die op dat moment te Oostende voor handen waren. Mevrouw Mertens schrijft dat zelfs Franse en Italiaanse gezelschappen de stad aandeden. (10)

Vlak voor de Franse Revolutie hadden de Oostendenaars enkel oog voor het behoud van de pas verworven economische welvaart. Alles stond in dienst van de plaatselijke economie, ook de heropgerichte rederijkerskamer. De Oostendse rederijkers prezen in hun gedichten de Oostendse waar aan en gingen daarvoor enige rivaliteit met naburige steden niet uit de weg.

Van eensgezindheid met de rest van Vlaanderen is omzeggens geen sprake. Welke nationaliteit de Oostendenaren hadden liet hen koud, zo lang hun beurs maar gevuld bleef. Vanzelfsprekend geldt deze geestesingesteldheid enkel voor de burgerij en de leidende klassen. Wat de gewone arbeidende bevolking hiervan dacht is onbekend.

Al met al vond de Romantiek toen weinig ingang. Nationalisme en vaderlandsliefde waren bijna onbestaande; de literatuur was klassiek geschoeid en de nadruk werd op de economische welvaart gelegd; filosofische en ideologische onderwerpen werden weinig behandeld.

(vervolgt)

J. SURMONT

BIBLIOGRAFIE

- (1) VANDERHOEVEN, J., et al., De Romantiek, Orion, Brugge 1977, p. 23
- (2) Liedeken : Stem : Vivat Keyzer Leopold en Eene Oostendsche Fyge aen eene Brugsche Pruyne, Archief Ostendiana, Stadsbibliotheek Oostende
- (3) LANOYE, R., Oostende's Epos, Erel, Oostende, p. 62-63
- (4) RYPENS, J.-B. en DE ROO, R., Beschrijving der Stad ende Haven van Nieuport in het Graefschap Vlaenderen Benevens alle Merkwedigheden er in begrepen, voorgevallen zoo binnen de stad, als in de omliggende plaetsen ende landen + 1770-1876, uitgegeven door Heemkundige Kring 'Bachten de Kupe' Nieuwpoort, nov. 1966, p. 43-44
- (5) LUYCKX, T., Politieke Geschiedenis van België, Elsevier, Brussel-Amsterdam, 1978, p. 31-35
- (6) VANTOMME, R., La Vie de Loge 'Les Trois Niveaux', p. 25-26
- (7) VAN ISEGHEM, I., Eléments Numismatique ostendaise, Brussel, 1903, p. 101-103; zie ook VANTOMME, op. cit. p. 31
- (8) Liedeken : Stem : Vivat Keyzer Leopold, v. 21-22
- (9) Prysvraeg Uitgegeven Door de Konst-Minnaers Der Academie van Rhetorica, Cornelis De Moor, Brugge, 1787, v. 95-100, archief heemkundig museum Oosenen
- (10) SCHRICKX, W., Oliver Goldsmith's She Stoops to Conquer at Ostend in 1782, in Studia Germanica Gandensia, IX-1967.

ERRATUM

In ons vorig nummer werd een deel van de tekst over "Een Franse familie en een Oostends gezin" door A. VANDENAUWEELE niet afgedrukt. Wij drukken hierover onze spijt uit. Daar een deel van de tekst in verband met de afgedrukte foto's op p. 27 hierdoor onduidelijk toont, hebben we besloten p. 28 te hernemen en vragen we onze leden p. 28 van vorige maand uit hun tijdschrift te willen verwijderen en te vervangen door het in dit nummer nieuwe bijgevoegde p. 28-83/191.

O.V.

TEKSTOVERNAME UIT " DE PLATE " STEEDS TEOGELATEN MITS BRONOPGAVE

ORGELS IN GROOT-OOSTENDE : SINT-KATHARINAKERK (KONTERDAM-MEIBOOM)

Na een periode waarin het elektronische orgel in verschillende kerken zijn intrade deed, zien we in de laatste jaren een gelukkige terugkeer naar het degelijke pijporgel. Nadat de Sint-Franciscuskerk in 1981 zijn elektronische orgel voor het omgebouwde schijvenorgel van de vroegere Sacré-Coeur verwisselde (1), uitte de kerkraad begin 1979 de wens om het elektronische orgel in de Sint-Katharinakerk te vervangen door een tweemanualig pijporgel en dit orwille van de herhaaldelijke, alsmear hoger oplopende reparatiekosten.

Eind 1979 hadden drie solliciterende orgelbouwers een prijsofferte ingediend : Stevens (Duffel), Delrotte (Doornik) en Loncke (Kortemark). Aan de firma, die de laatste prijsaanbieding deed, nl. orgelbouwer Loncke, werd de opdracht toevertrouwd.

Tijdens de bouw, opstelling en afwerking (januari 1981 -december 1982) hielden twee leden van de bisschoppelijke orgelcommissie, nl. Stef Dombrecht en Fr. Rotsaert geregeld toezicht op het verloop der werkzaamheden.

Zaterdag 18 december 1982 werd tijdens de avondmis van 18.00 u de kroon op het werk gezet toen het orgel door Mgr. Desmedt ingewijd en door organist Stef Dombrecht ingespeeld werd (2). Het plaatselijk Sint-Gregoriuskoor droeg zijn steentje bij tot het welslagen der plechtigheid.

Tijdens de plechtigheid speelde Stef Dombrecht o.a. "Preludium in es" van J. Lemmens (intrede), "Toccata" van P.J.M. Plum (offertorium), het koraalvoorspel "Nu syt wellcome" van Flor Peeters (communie) en tot slot een knap uitgevoerde "Toccata en fuga in re klein" van J.S. Bach.

Het orgel heeft volgende samenstelling :

Pedaal : Gedekt 16'		Positief : Gedekt 8
(C-f') Koraalbas 4'		Roerfluit 4
		Prestant 4
Grootorgel : Prestant 8'		Larigot 1 1/3
(C-g ^{'''}) Holpijp 8		Octaaf 2
Spitsfluit 4		
Octaaf 2		Koppelingen : II + I
Sesquialter sup. 2 rangen		II + P
Vulwerken 3 rangen (1 v)		I + P

Mechanische toets - en registertractuur

De voorziene tongwerken Trompet 8' en Groot-orgel en Kromhoorn 8' op Positief werden niet geplaatst wegens de beperking van de financiële middelen.

Robert HOSTYN

(1) Zie "De Plate" 81/7-8

(2) N.a.v. de inwijding werd de aanwezigen een folder met alle gegevens nopens het orgel ter beschikking gesteld.

VOLGENDE AFLEVERING : ONZE-LIEVE-VROUW TER DUINEN.

ANTONY NIET VERGETEN !

In "The Bulletin. Belgium's News Weekly in English" van 2 september 1983 lazen we op p. 16-17 een artikel over fotograaf ANTONY : "Scene of Peace and War in Flanders. Geïllustreerd met een drietal meesterlijke foto's.

N.B.

Op 1 april 1900, werd te Oostende, onder muzikanten-instrumentisten een vereniging gesticht, met name "Syndicale kamer der Toonkundigen". Hun lokaal was in het "Hôtel de l'Etoile", 46 Langestraat. De Syndicale Kamer had voor doel onder zijn leden de gedachten van samenwerking, eensgezindheid en eendracht te onderhouden en te bevorderen; onder hen een geest van ware, vaste, openhartige en verkleefde wederzijdse verplichting te verwekken; elkander te helpen en te ondersteunen in alle vraagstukken betreffende het ambt; overal de Syndicale Kamer en haar vertegenwoordigers te verdedigen, waar hun rechten en eerbied zouden miskend worden en tenslotte als bijzonderste doelstelling van het tot standkomen van deze vereniging: Een minimum van jaarwedde of loon vast te stellen voor de schouwburgen, avondstonden, concerten, bals, repetitiën, uitstapjes, en verder alles wat het beoefenen van hun beroep betrof.

De beheerraad bestond uit : één voorzitter, één onder-voorzitter, één schrijver-schatbewaarder en zeven beheerraadsleden, die gekozen werden voor twee jaar op de algemene vergadering van de maand mei.

In de schoot van de Syndicale Kamer was er een scheidsrechtswaard, bestaande uit drie leden, voorgesteld door het bestuur en verkozen in alg. verg. Zij mochten geen bestuurslid zijn. Door de schrijver moest volgende boeken gehouden worden; Een register met de verslagen van de algemene vergaderingen, een verslagboek der bestuurszittingen en een kopijboek waarin alle bestuurlijke brieven bewaard bleven. De schatbewaarder moest een lijst bewaren van al de waarden die de syndicale kamer bezat, een dagboek van de ontvangsten en uitgaven. Er mocht nooit méér dan 1.000 fr. in kas zijn.

In 1927 werd de jaarlijkse bijdrage vastgesteld op 20 fr. (alle kosten inbegrepen, betaalbaar op voorhand of in gedeelten van 10 fr. per sem.). De nieuwe leden werden gehouden hun inkomgeld der eerste drie maanden te betalen in de maand hunner aanvaarding en daarenboven een inkomgeld te betalen van 100 fr.

Ieder persoon die instrumentaal muziek uitoefende, kon deel uit maken van de syndicale kamer, maar om als lid aanvaard te worden moest men : voorgesteld worden door twee leden, en een eerverbintenis afleggen de statuten en de tarieven bij uitvoeringen te aanvaarden en te eerbiedigen, de besluiten der vergaderingen stipt na te leven. Voor uitsluiting van leden waren er verschillende graden van ergernis. Werden tijdelijk uitgesloten de leden die, rechtstreeks of onrechtstreeks zonder bewijs te leveren een bestuurslid zouden beschuldigen van ontrouw of onkiesheid of andere erge feiten in de uitvoering van hun ambt en de leden die de bepalingen van tarieven of statuten niet naleefden. Werden voor goed uitgesloten, de leden die door oneerlijke of zedeloze daden niet waardig geacht werden en zij die een bijdrage ten achter stonden. Al die gevallen werden beslecht bij geheime stemming met twee derden van de aanwezige leden.

Een der bijzonderste artikels van de statuten luidde als volgt! "Daar de Syndicale Kamer voor grondslag heeft de goede overeenkomst en de eensgezindheid verbinden zich alle leden enkel de gesyndikeerde collega's in dienst te nemen".

Hier volgt de lijst der bestuursleden en de leden met hun adres en de instrumenten voor dewelke zijn ingeschreven waren in de Syndicale Kamer der kunstmuzikanten der stad Oostende in het jaar 1927-1928.

(dit voor zover ik de gegevens heb kunnen terugvinden)

Marc. A. BOUSSY

HET BESTUUR

Ere-Voorzitter : Mechelinck R. Marie-Joséplein
Ere-lid : Toussaint-De Sutter Directeur van het conservatorium
Voorzitter : Van Branteghem Louis
Onder-Voorzitter : Moreaux Théo Kapellestraat 101
Secretaris-schatbewaarder : Cranshoff Auguste Warschaustraat 14
Beheerraadsleden : Cluytens Emile Groentemarkt 6
Lamote Valère Witte Nonnenstraat 26
Steenacker G. Schildersstraat 4
Van Neste M. Prinses Stephanieplein 3
Verbarckmoes Edgard Edm. Laponstraat 40
Inslegers Eug. Nieuwlandstraat 25
Jackson Louis Kairostraat 52

LEDENLIJST VAN DE SYNDICALE KAMER VAN BEROEPSMUZIKANTEN TE OOSTENDE in 1927-1928

Absolon Gustave	Alfons Pieterslaan	Bugel-Piston
Ardaen Joseph	Zuidstraat 6	Fluit-Grote trom
Allary Emile	Stuiverstraat 212	
Asaert Jacques	Kairostraat 72	Hobo
Ballieul Albert	Romastraat 8	Piano
Barremaeker Alex	Hennepstraat 31	Kleine trom en Grote trom
Bens Charles	Romestraat 3	Viool
Blomme Edouard	Steenbakkersstraat 138	Hobo-Engelse hoorn
Blondeel Reni H.	Wellingtonstraat 22	Fluit
Blondeel René	" " "	Slagwerk
Blondeel D.	" " "	Slagwerk
Ploeyaert A.	Euphrosine Beernaertstraat 26	Hobo
Boddaert Emile	Witte Nonnenstraat 25	Bugel
Boedt Maurice	Edmond Laponstraat 50	Viool
Boëhne Gaston	St. Sebastiaanstraat 25	Keteltrom-Kleine en grote trom
Bogaert Julien	Weeshuisstraat 3	Viool-Piano -piano
Bogaert François		Klarinet-Basviool
Bogaert Marcel	Amsterdamstraat 52	Piano
Bonnel, Joseph	IJzerwegstraat 29	Bombardon-orkestmeester-
Borrey Madeleine	Romestraat 17	Viool bazuin
Bottemane Jules	Nieuwlandstraat 37	Orkestmeester
Bottemane Ghislain	" " "	Piano
Boussy Prosper	Beekstraat 8	Piano-bombardon
Boussy Walter	Schaafstraat 21	Bazuin-tuba
Bruneel Leopold	Sint-Franciscusstraat 62	Klarinet
Chapel Charles	Hendrik Serruyslaan 36	Saxofoon
Chapel Ch. (zoon)	Wellingtonstraat 94	Piano
Cluytens Emile	Groentemarkt 6	Viool-orkestmeester
Coppens René	Duinkerkelaan 20 DE PANNE	Viool
Cornu Julien	Velodroomstraat 40	Klarinet
Corsellis Florim.	Nieuwpoortsesteenweg 82	Viool
Cortvriendt Alphonse	Hendrik Serruyslaan 2	Piano
Corveleyn Roland	Aartshertoginnestraat 58	Viool
Courtois Armand	Pr. Clementinaplein 26	Piano
Daele Fernand	Oesterbankstraat 24	
Daneels Joseph	Wagenstraat 10	Klarinet
Dangez Willy	Edith Cavellstraat 11	Piston-trompet

Danby Marcel	Langstraat 36	
Debarse Léo	Sint-Franciscusstraat 34	Hoorn
Debarse Théo	" " "	Hoorn
Debatty Marcel	Leffingestraat 168	Bazuin
Debuysse Léon	Stockholmstraat 21	Viool
Dechaene Th.	Ieperstraat 20	Bazuin
Dechaene Th. (zoon)	" " "	Piano-bazuin
Debourclèze	Hennepstraat 37	
Declercq Georges		
Decock Robert	Maïa-Thérèsiastraat 9	Viool
Decock Nelly	" " "	Cello
Decoo Ferdinand	Ooststraat 45	Cello
De Feyer G.	Zeealaan 9 OOSTDUINKERKE	
De Ghezelle Felix	Sint-Sebastiaanstraat 39	Viool-klarinet
De Grez Camille	Verlaatstraat 1	Bugel-piston-bazuin-tuba
Deschrevel Ferd.	Lijnbaanstraat 38	Piston
De Groot Maurice	Verlaatstraat 1	Bombardon
Demarest Jules	Willam Devoslaan 138 NIEUWPOORT	Piano
Depopliment Paul	Gouwelozestraat 41	Klarinet
Deridder François	Kaïrostraat 63	Klarinet
Destabel Jules	Warschaustraat 5	Bombardon-basviool-tuba
Desticker Louis	Christinastraat 87	Hobo
Deturck Charle	Edmond Laponstraat 24	Orkestmeester-basviool
Devleeschouwer Jos.	Rietstraat 1	Klarinet
Devos Albert	Amsterdamstraat 33	Orkestmeester-fluit-saxo
Devos Alois	Stuiverstraat 76	Viool
Devos Isidore	Verenigingstraat 102	Viool
Dewachter Julien	Verlaatstraat 16	Paspip-saxofoon
Dewapeniare Charles	Rogierlaan 44	Grote trom
Dewuffel Michel	Romestraat 22	slagwerk-kleine trom-grote trom
Dombrecht Camiel	Ooststraat 18	Bombardon
Dombrecht Richard	Beekstraat 24	Slagwerk-bombardon-tuba
Dorchain Adolphe	Veldstraat 53	Bas-viool-tuba
Dorchain Gustave	Aartshertoginestraat 8	Orkestmeester-bas-viool-tuba
Dorchain Juvenal	Vrijhavenstraat 41	Orkestmeester-klarinet-saxo
Deossaer Georges	Ooststraat 19	Alt-viool-saxofoon
Dufasne Simone	Smedenstraat 14	Piano
Dumont Jean	Alfons Pieterlaan 82	Viool-bazuin
Dutron Emile	Maria-Thérèsiastraat 29	Orkestmeester-piston-trompet
Dyserinck Aug.	Kerkstraat 131 AMSTERDAM	Alt-viool
Dereuk Victor		Bugel-trompet
David Maurice		Viool
Devriendt Oscar		Viool
Deboo Georges		Viool
Dupon Lucien		Viool
De Bourdera M.		Fluit
Debeukelere Aug.		Saxofoon
Fauconnier André	Torhoutsestaenweg 277	Slagwerk
François Achille	Ieperstraat 8	
Goberech Isidore	Amsterdamstraat 46	Kleine trom
Goddyn Arthur	Sportstraat 13	Cello
Goes Bernard	Euph. Beernaertstraat 1	Bombardon-bazuin-tuba
Goes Henri	Kapucijnenstraat 24	Bugel-Piston
Grumiaux Omer	IJzerwegstraat 22	Fluit
Goeghebeur Charles		Viool

Hallumiez Fernande	Wellingtonstraat 90	Viool
Weindricks Romain	Karel Janssenslaan 43	Viool
Helsmoortel Mme	Romestraat 37	Piano
Hermans Lambert	Amsterdamstraat 61	slagwerk
Hermé Eug.	Groentemarkt 13	
Heusequin Fernand	Plakkersstraat 43	Viool-trompat
Hongenae Julien	James Ensor galerij 34	Viool
Hoofd Michel	Lijnbaanstraat 25	Piston
Hoornaert Auguste	Aartshertoginnestraat 35	slagwerk
Hanssens Alfred		Klarinet
Inslegers Eugène	Nienwlandstraat 25	Hoorn
Jackson Louis	Kaïrostraat 32	Piano
Janssens Henriette	Aarshertoginmestraat 35	Piano
Joye Pierre	Sint-Franciscusstraat 68	Piston
Joye Charles	" " "	Saxofoon
Kiper Maurice	Kerkstraat 13	Viool
Lamote Valère	Witte Nonnenstraat 26	Saxofoon-grote trom
Lauweres Pierre	Sint-Franciscusstraat 47	Fluit
Lauwers Gaston	Sint-sebastiaanstraat 19	Tuba
Lauwers Ed.	" " "	Piston
Lauwereyns Maurice	Torhoutsesteenweg 181	Klarinet
Legay E. Mme.	Velstraat 83	Piano
Legrave Charles	Muscardstraat 28	Viool
Lingier François	Filip Van Maestrichtpl. 7	Klarinet
Lust Prosper	Nieuwpoortsesteenweg 12	Kornet
Mackelberghe Aug.	Kapucijnenstraat 17	Piano
Macken Emile	Amsterdamstraat 29	Viool
Marote Alphonse	Sint-Franciscusstraat 42	Bombardon-tuba
Malfayt Ad.	Witte Nonnenstraat 8	
Mathys Christophe	Langestraat 118	Piston-trompet
Moreau Constant	Pr. Clementinaplein 2	Orkestmeester
Moreaux Théo	Kappellestraat 101	Piano
Moreaux Gilbert	Alfons Pieterslaan 95	Viool
Mouqué Aimé	Ieperstraat 20	Viool
Mouqué Fernand	Maria-Thérésiastraat 53	Bugel-viool
Opstaele Séraphin	Sint-Catharinaplein 30	Bugel-Piston-trompet
Mathys Achiel		Bugel
Mouqué Georges		Viool
Feeleman Michel	Gouvelozestraat 49	Klein trom
Pierkot Georges	Warschaustraat 16	Viool
Pierloot-Degraeve	Sint-Peterburgstraat 70	Piano
Pieters Louis	Bonenstraat	Baspijp
Pols Joseph	Kaïrostraat 20	Bazuin
Pick Jerome	Stuiverstraat 20	Bazuin
Philippe Albert		Klarinet
Queeckers Maurice	3e Linie Regiment	
Radelet Gilbert	Kaïrotstraat 72	Klarinet
Raes Stephan	Plakkerstraat 52	Kleine trom en grote trom
Roels Florent	Veldstraat 64	Basviool-trompet
Roels Maurice	Leffingestraat 164	Klarinet
Roland Charles	Patiss. Engelenbert DE PANNE	Viool
Roelandt Theodore	Chris-inastraat 90	Klarinet
Rubin Leopold	Ooststraat 32	Viool
Salomé Auguste	Maria-Thérésiastraat 55	Klarinet
Schreiber Max	Kaïrostraat 6	Viool

Seys-Dorvhain	François Musinstraat 58	Piano
Simoen Arthur	Duinenstraat 10 MIDDELKERKE	Alt-viool
Simoens François	Euphr. Beernaertstraat 21	Fluit
Simon Auguste	Torhoutsesteenweg 330	Piston
Simon Charles	" " "	Hoorn
Symons Eugène	Cirkelstraat 11	Klarinet
Spierlyncck Armand	Nieuwe Promenade 32 BRUGGE	Bazuin
Steenacker Gustave	Schildersstraat 4	Orkestmeester-klarinet
Salomé Georges		Viool
Tytgat Polydore	Romestraat 10	Viool-klarinet-tuba
Tournoy Max		Viool
Tratsaert Robert		Klarinet
Van Belle Alphonse	Bonenstraat 12	Piston-trompet
Van Branteghem Louis	Alfons Pieterslaan 32	Hoorn
" " Maurice	" " "	Slagwerk-kleine en grote trom
" " Lucien	" " "	Viool
" " Hilaire	Kerkgoedstraat 28	Viool
" " Pierre	Romestraat 79	Fluit-saxofoon
Vandenhoecke Robert	Euphr. Beernaertstraat 98	Orgel
Vanduyver Henri	Edith Cavelstraat 79	Tuba
Vandenberghé Armand	Louisastraat 11	Cello-klarinet
Vanden Broucke Guillaume	Rentenierstraat 37	Basviool-bazuin-tuba
Van de Castele Marcel	Veldstraat 1	Piano
" " Alfred	" " "	
Vandevelde Gustave	Steenbakkersstraat 36	Klarinet-Kl. klarinet
Vanheste Juvenal	Romestraat 79	Basviool-klarinet
" Henri	" " "	Cello
Vanlaere Camille	Amsterdamstraat 49	Bazuin-grote trom
Vanheste Emile	Joseph II straat 15	Basviool
" Fernand	" " " "	Viool
Van Thuyne Gentil(zoon)	Wagenstraat 10	Viool
" Laure	" " "	Piano
" Louis	" " "	Cello
Van Tilborghe Maurice	Torhoutsesteenweg 264	Basviool-klarinet
Vanthygem Emile	Grote Markt COSTDUINKERKE	
Vanhoecke Georges	Veldstraat 87	Cello-bazuin
Vanhoutte Auguste	Romestraat 65	Klarinet
Van Lerberghe Henri	Gasthuisstraat 1	Piston
Van Maele Maurice	Duivenhokstraat 15	Viool
" Julia	" " "	Piano
Vanneste Maxime	Pr. Stefanieplein 3	Orkestmeester-orgel-piano
Van Wynsberghe Raymond	Veldstraat 2	Klarinet
Van Steenlandt Achille	Lijndraaiersstraat 54	Piston-tuba
Van Thuyne Gentil	Wagenstraat 10	Bazuin-tuba
Vanhinsberghe Antoine	Veldstraat 14	Viool-basviool-klarinet
Verbankk Alfred	Kaïrostraat 27	Basviool-Piston-trompet
Verberckmoes Edgard	Edmond Laponstraat 40	Viool-orkestmeester-klarinet
" -Pierloot Mme.	" " "	Piano
Vervouillie Bernard	Gerststraat 2	Basviool-bazuin
Verdonck Georges	Flakkersstraat 33	Klarinet
Vertriest Jean	Frère Orbanstraat 2	Hoorn
Verlinde Oscar	Alfons Pieterslaan 41	Viool
Verplancke Liévin	Fortuinstraat 15	Alt-viool-viool

Verstraete Albert	Recolletestraat 2 NIEUWPOORT	
Vilain Léandre	Van Iseghemlaan 10	Orgel
Vyncke Léon	Koninginnelaan 45	Slagwerk-piston
Vlemmicks Richard	Nieuwpoortsesteenweg 10	
Vanhecke Georges		Alt-viool
Van Roy Pierre		Alt-viool
Van Steenlandt Henri		Viool
Vanhoorne René		Piston
Vanheste Pierre		Piston
Wauters Adolphe	Sint-Peterburgstraat 17	Viool-orkestmeester-piano
Wellecomme Georges	Edith Cavellastraat 5	
Wynsberghe Joseph	Romestraat 25	Flarinet
" " Mme	" "	Piano
Zanders Achille	Edmond Laponstraat 35	Alt-viool-viool
Zanders Emile	Langestraat 108	Fluit
Wittezaele		Viool

OUDE LIEDERENINVENTARIS

De Hoofdbibliotheek van de Stad Antwerpen bezit twee kostbare bundels Vlaamse volksliederen uit de 18de en de 19de eeuw. De meeste van deze straatliederen zijn niet enkel belangrijk op folkloristisch, letterkundig en taalkundig gebied, maar ook als typografische documenten. Het grootste aantal werd inderdaad te Antwerpen gedrukt. nl. bij J. Thys, de weduwe Thieullier en J. De Cort. De eerste bundel bevat 118 liederen; de tweede, tegelijk de kostbaarste, 276 liederen, alle op losse bladen gedrukt. Voor liefhebbers van het genre vermeld ik dat de "Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde", jaargang 1931, van blz. 483 tot en met 580, volgende bibliografie bevat : KONINCKX (Willy), Twee kostbare liederenboeken. Een inventaris van 394 Vlaamse volksliederen uit de XVIIIe en XIXe eeuw. Deze inventaris, inzonderheid van betekenis voor volkskundigen en bibliografen, wordt afgerond met een index van de "incipit", wat beter toelaat de teksten terug te vinden dan een index op de titels en onmiddellijk inlichtingen verschaft over opeenvolgende uitgaven van zekere succesvolle liederen. Uiteraard te raadplegen door belangstellenden ! ...

Emiel SMISSAERT

DRIE RECENTE DIALICTLOGISCHE VERHANDELINGEN

- JONCKHEERE (J. de) , Uit de taal van de timmerman in de streek van Bredene.
Licentiaatsverhandeling Rijksuniv. Gent, 1980 ;
- MARICAU (A.), Pronominale standaardisatie in Adinkerke.
Licentiaatsverhandeling Katholieke Universiteit Leuven, 1980 ;
- SOETE (P.), Interferentieverschijnselen in het Algemeen Nederlands van Oostendse dialectsprekers.
Licentiaatsverhandeling R.U.Gent, 1979.

BRON : "Taal en Tongval. Tijdschrift voor dialectologie", jaargang 34 (1982), blz. 178-181.

Emiel SMISSAERT

De "School voor Teeken- en Bouwkunde" bleef als dusdanig bestaan tot in 1867, het jaar toen ze werd omgevormd tot een vakschool.

In het schooljaar 1865-1866 bezochten 127 leerlingen de instelling. Men had de keus tussen de "Cours d'Architecture" en de "Cours de Dessin". Voor het jaar 1866-1867 bedroeg het leerlingenaantal 129.

Toen kwamen de veranderingen die kaderden in de hervormingsbewegingen op het vlak van het industrieel onderwijs. In 1859 reeds werd in de Oostendse Gemeenteraad de opportuniteit van een "Ecole Professionnelle" geopperd. Die instelling kwam er dus pas in 1867. De nadruk lag meer dan voorheen op de vakkundige opleiding van jonge mensen, met vanzelfsprekend een afdeling scheepshouwkunde.

Het organiek reglement van die vakschool werd op 14 februari 1867 goedgekeurd. Ziehier de tekst :

CHAPITRE 1st.

Enseignement

- Art. 1er. Une école professionnelle est fondée à Ostende par la commune, avec le concours de la province et du gouvernement.
Elle se compose de deux sections :
1° La section industrielle;
2° La section des beaux-arts.
- Art. 2. L'enseignement de la section industrielle comprend :
Le dessin et ses applications à l'industrie et au tracé des machines, l'arithmétique, la géométrie, la physique et la mécanique et leurs applications aux branches spéciales d'industrie de la ville d'Ostende.
L'enseignement de ces diverses branches d'études se répartit sur trois années.
- Art. 3. L'enseignement de la section des beaux-arts comprend :
Le dessin de l'ornement et de la figure, le dessin d'après le plâtre, d'après la figure antique et le modèle vivant, le dessin et la composition d'architecture, le tracé des plans, les principes de la perspective, l'arithmétique et la géométrie, les éléments de la physique et de la mécanique et les applications de ces sciences à la connaissance des matériaux et à la construction en général.
La durée de ces études est de quatre ans.
- Art. 4. Les cours pendant les deux premières années seront communs aux deux sections. Ils seront donnés en flamand, sans préjudice d'une section française dont l'utilité pourrait être reconnue par le conseil communal.
A moins d'une disposition spéciale du conseil communal, tous les cours sont gratuits.
- Art. 5. Une bibliothèque, des collections d'instruments et de modèles, et le matériel nécessaire servent à compléter l'enseignement de l'école.

CHAPITRE II

Administration - Personnel - Attributions

- Art. 6. L'administration et la haute surveillance de l'école sont confiées à une commission administrative composée de six membres, nommés : deux par le conseil communal, deux par la députation permanente du conseil provincial

et deux par le Ministre de l'intérieur.

La commission désigne son président et son secrétaire; celui-ci peut également remplir les fonctions de trésorier.

Art. 7. Le gouverneur et le bourgmestre ou l'échevin délégué par lui, assistent, lorsqu'ils le jugent convenable, aux réunions de la commission. Dans ce cas, ils la président avec voix délibérative.

Les décisions sont prises à la majorité absolue des voix. En cas de partage, l'objet de la discussion est renvoyé à la séance suivante, et si, dans cette séance, le partage a lieu de nouveau, la voix du président est prépondérante.

Art. 8. La commission est renouvelée par moitié tous les trois ans. Ce renouvellement a lieu de manière à faire sortir en même temps un membre nommé par le gouvernement, un membre nommé par la députation permanente et un membre nommé par le conseil communal.

Les membres sortants peuvent être réélus.

Art. 9. La commission se réunit au moins une fois par mois, en séance ordinaire, aux jour et heure à fixer par elle.

Elle se réunit extraordinairement sur décision de l'assemblée ou sur convocation soit du bourgmestre, soit de son président élu.

Elle ne peut délibérer si au moins quatre des ses membres ou l'un de ses présidents et trois membres ne sont présents.

Elle ordonne et surveille l'acquisition du matériel et des matières nécessaires à l'enseignement.

Art. 10. La commission dresse la projet de budget. Elle arrête également les comptes, qui doivent être approuvés comme il est spécifié à l'art. 35, et exerce une haute surveillance sur les études et la discipline.

Elle fait les règlements d'ordre intérieur sous l'approbation du conseil communal, de la députation permanente et du Ministre de l'intérieur.

ART. 11. Les membres de la commission visitent l'école chaque fois qu'ils le jugent nécessaire, interrogent ou font interroger les élèves et s'assurent de l'observation régulières des programmes et de l'exécution des règlements.

ART. 12. A la fin de l'année scolaire, les membres de la commission entendent le directeur et les professeurs, en séance spéciale, et confèrent ensuite sur la situation de l'école et les mesures qu'il peut y avoir à prendre dans l'intérêt de l'institution.

Un rapport est fait, à la suit de cette séance, au conseil communal, et copie de ce rapport est transmise à la députation permanente et au Ministre de l'intérieur, avec les observations du conseil communal, s'il y a lieu.

Le programme des cours est arrêté dans la même séance et annexé au rapport ci-dessus.

CHAPITRE III

Du personnel.

Art. 15. Le personnel de l'école se compose d'un directeur, de professeur et d'un surveillant. L'un des professeurs peut être appelé aux fonctions de directeur.

Art. 14. La nomination du personnel attaché à l'institution appartient au conseil communal. Cette nomination a lieu sur deux listes doubles de candidats présentés, l'une par la commission administrative, l'autre par le collègue échevinal. Les candidats portés sur une list peuvent également l'être sur l'autre.

Ces nominations sont soumises à l'approbation de la députation permanente et du Ministre de l'intérieur. L'arrêté de nomination fixe le traitement.

- Art. 15. Le conseil communal, la commission administrative entendue, peut révoquer le directeur, les professeurs et les autres agents de l'école. La commission administrative peut, par mesure disciplinaire, les suspendre pour un terme ne dépassant pas quinze jours.
- Art. 16. Le directeur est chargé de la direction des études et de l'exécution de toutes les dispositions réglementaires qui concernent l'enseignement et la discipline. Le personnel enseignant et les élèves lui sont subordonnés.
- ART. 17. En cas de nécessité, le directeur est remplacé provisoirement par un délégué à désigner par la commission administrative.
- Art. 18. Le directeur visite les classes aussi souvent qu'il le juge utile.
- Art. 19. Le personnel de l'école communique avec la commission administrative par l'intermédiaire du directeur, qui accompagne de son avis les demandes écrites quelconques.
- Art. 20. Les professeurs ne peuvent modifier les programmes des cours sans y être autorisés; ils sont tenus de donner leurs leçons aux heures et jours fixés par le tableau de l'emploi du temps.
- Art. 21. En cas d'empêchement d'un professeur, le directeur pourvoit, s'il y a lieu, à son remplacement provisoire, ou prend les mesures voulues pour que le temps qui aurait dû être consacré à la leçon soit employé par les élèves aussi utilement que possible. Toutefois, si l'absence du professeur doit durer plus de quinze jours, la désignation provisoire de son suppléant est faite par la commission administrative, le directeur, en tout cas, entendu.
- Art. 22. Chaque professeur a la police de sa classe; il est responsable du matériel qui lui est confié.

CHAPITRE IV.

Des élèves.

- Art. 23. Tous les élèves doivent se faire inscrire chaque année au registre tenu par le directeur.
- Art. 24. Pour être admis à la section industrielle, il faut être âgé de douze ans au moins, savoir lire et écrire couramment et connaître les quatre premières règles de l'arithmétique. Pour la section de dessin et d'architecture, être âgé également au moins de douze ans, savoir lire et écrire et connaître aussi les quatre premières règles de l'arithmétique. Des dispenses d'âge motivées pourront être accordées par la commission, le directeur entendu.
- Art. 23. L'aptitude des élèves est constatée, avant leur admission, par le directeur et les professeurs réunis en commission spéciale, sous la présidence d'un membre délégué de la commission administrative. Les élèves sont admis ou rejetés, sauf recours à la commission administrative de l'école.
- Art. 26. La commission administrative peut autoriser toute personne qui en manifeste le désir, de suivre un ou plusieurs cours de l'école, pour autant que les locaux le permettant et que les élèves proprement dits aient toujours la préférence. Elle peut aussi autoriser des élèves à ne pas suivre certains cours.

- Art. 27. Nul ne peut être admis au cours de la 2e, de la 3e ou de la 4e année d'études, s'il ne possède les matières enseignées dans les cours antérieurs.
- Art. 28. Il peut être délivré des certificats de capacité à ceux qui se sont distingués par leurs progrès et qui subissent avec succès un examen, soit sur toutes les matières de l'enseignement, soit sur la matière des cours qu'ils ont été autorisés à fréquenter.
- Cette preuve devra être faite devant un jury à désigner par la commission administrative.
- Les conditions en sont réglées par la commission administrative, sous l'approbation du Ministre de l'intérieur.
- L'examen se fera par écrit et oralement.

(vervolgt)

Nobert HOSTYN

EEN NIEUW TIJDSCHRIFT VOOR DE HISTORISCHE KARTOGRAFIE

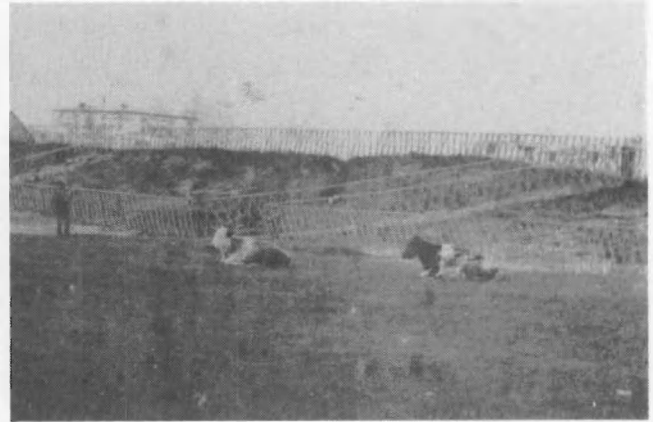
"CAERT-THRESOOR", onder deze titel verschijnt begin 1982 een gloednieuw, nederlandsstalig tijdschrift(je) gewijd aan de studie en bekendmaking van de historische kartografie in Nederland. Dit land neemt immers in de geschiedenis van de kartografie naar verhouding een grote plaats in, zeker wat betreft het tijdvak vóór de industriële revolutie. Vooral gedurende de 16de tot de 18de eeuw was de Nederlandse kartografie zowel qua niveau als bereik van internationale betekenis, met Amsterdam als spil van de kaartproductie. Nog steeds zijn de kartografische produkten van de zeenan, de landmeter, de graveur en de kalligrafist niet alleen bij de historisch onderzoeker en belangstellenden, maar ook bij de verzamelaar en de kunsthistoricus fel in trek. De nieuwe periodiek, "CAERT-THRESOOR", wil geïnteresseerden op de hoogte houden van literatuur, facsimilés en tentoonstellingen op Nederlands kartografisch gebied vóór 1850. In elke aflevering wordt tevens, middels korte artikelen, aandacht gewijd aan collecties van kaarten, aan (her)ontdekte kaarten en tenslotte aan een kaartmaker of kaartmakersgeslacht. Het blad, waarvan het eerste nummer verschijnt in februari 1982, plant vier keer per jaar uit te komen en staat onder redactie van Rob BRAAM (kaartbeheerder Topografische Dienst, Delft), Jan WERNER (konservator kaartenverzameling, Universiteitsbibliotheek, Amsterdam) en Kees ZANDELIET (plattservangend hoof kaartenafdeling, Algemeen Rijksarchief, Den Haag). Tot slot enkele nuttige, meer technische gegevens. De eerste vier nummers van de lopende jaargang 1982 zullen bestaan uit 12 pagina's binnenwerk, gehecht in een omslag met op bladzijden 2, 3 en 4 advertenties; in het blad zelf zal een rubriek met kleine advertenties voor abonnees (f 5,- per 12 woorden) worden opgenomen, een zgn. "vraag- en aanbod"-rubriek; de prijs voor 1982 bedraagt 15 gulden. Geadigden kunnen zich opgeven bij de administratie van "CAERT-THRESOOR", per adres : postbus 68, NL-2400 VB Alphen aan den Rijn, in Nederland.

Emiel SMISSAERT

TOEN ER NOG DIEREN WAREN TE OOSTENDE

De Italiaanse geitenboer die melk verkocht (hier in de Euphrasina Beernaertstraat circa 1906).

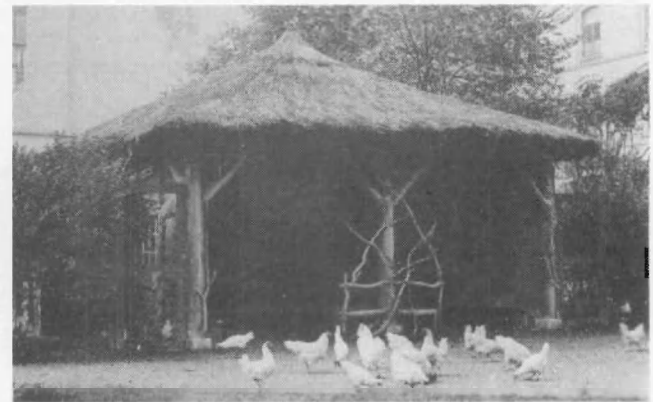
Koeien in de Koningstraat (in de achtergrond de Zeedijk met "Le Pavillon du Rhin", circa 1870).

Een schapenkudde in de Wellingtonrenbaan, nabij het palace-hotel (circa 1908).

Kippen gekweekt in het Sint-Jozefsinstituut (later Sint-Andreas) in de Kaaistraat (circa 1925).

En ook hoenderen in het pensionaat "Sacré-Cœur" aan de Zeedijk te Mariakerke (circa 1930).

ENSORIANA :

1. N; a.v. de Grote ENSOR-retrospectieve te Zürich, bracht het kunstmagazine "PEAUX-ARTS MAGAZINE" in juni 1983 een rijk geïllustreerde bijdrage over de Oostendse meester. De auteur was GILDA THOMAS.
2. Nog n.a.v. de Zürich-expo : Renate SCETTLEP, Ein Ensor Für die Gegenwart, in Der Kunsthandel, p. 20-21.
3. idem : Birgit LAHANN, Die Macht der Masken, in Stern-Magazin, 19 mei 1983, p. 170 ev.

4. CATALOGUS J. ENSORRETROSPECTIEVE TE ANTWERPEN

- Het ENSOR-festijn wordt na Zürich van 20 augustus tot eind oktober verder gezet in het Kon. Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen.
Dat leverde de amateurs nog maar eens een catalogus op, 235 blz. dik en rijkelijk geïllustreerd zowel in kleur als in zwart-wit.
De catalogus bevat volgende bijdragen :
- DL.H. NAMESZ "Im Jardin d'amour"
 - Biografie
 - Leen DE JONG "Ensor en het Kon. Museum te Antwerpen"
 - S.M. CANNING "Vervreemding en expressionistische visie-Ensor, Les Vingt en de kritiek"
 - M. DE MAEYER "De genese van masker-, travestie- en skeletmotieven in het oeuvre van James Ensor" (=en tekst die reeds in 1963 verscheen...)
 - G. OLLINGER-ZINQUE "Ensor de gekruisigde. Van de reeks Aureolen tot de intrede van Christus te Brussel"
 - L. SCHOONBAERT "Ensor als tekenaar"
 - Catalogus van de tentoonstelling (hierin alleszins één fout : het nr. 17 is geen gezicht op de Vlaanderenstraat, maar wel op de Van Iseghemlaan)
 - Beknopte bibliografie.

5. geschreven pers wijdde uiteraard de nodige aandacht aan de Antwerpse expositie. Een eerste overzicht :

5. -Johan DE ROEY, Een uitzondering genaamd Ensor, in Knack, 24 augustus 1983, p. 105-110
6. -Robert MELDERS, Ensor van Zürich naar Antwerpen. Veerzijde van het Fin-de-siècle, in de Standaard, 24 augustus 1983, p. 5
7. -Jacques MICHEL, Les mascarades de James Ensor, in La Monde, 26 augustus 1983, p. 1 & 15.
8. -N.V. (=Nicole VERSCHOORE-, James ENSOR, talent door demon bezeten, in Het Laatste Nieuws, 20-21 augustus 1983, p. 10

9. N; a.v. de Ensor-retrospectieve werd een nieuwe film over de meester gedraaid :
"PIETJE DE DOOD - DE VISIONAIRE KUNST VAN JAMES ENSOR"
regie en scenario : Marc-Julien Ghens
Productie : Varia-film/Antwerpen

10. N. HOSTYN, Marineschilders van bij ons. James Ensor, in Het Visserijblad, 50, 12 aug. 1983.
11. - Nieuwe ENSOR-prentkaarten in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende :
 - Ensor en generaal Leman (gekleurde tekening)
 - Visserspaar op het strand (jeugdwerkje); - Henry DE GROUW "Portret van James Ensor" ; - Félix LAGISSE "Bonjour Mr. Ensor" ; - Interieur van het "Blauwe salon" in het Ensorhuis.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE - XII : HET LEOPOLD II - MONUMENT
OP DE ZEEDIJK

De vroegste plannen om Leopold II, weldoener van Oostende te Oostende met een monument te eren, dateren van kort na zijn overlijden in 1909.

Bij zijn leven stond zijn portretbuste in een naar hem genoemd salon in het kursaal. Dit beeldhouwwerk, door VINCOTTE, bevindt zich nu in het Heemkundig Museum, in de afdeling "portrettengalerij".

Het zou pas na W.O. II zijn dat men van de plannen voor een standbeeld werk ging maken. Het was de toen beroemde beeldhouwer Alfred COURTENS die de opdracht toegevoerd kreeg.

Het monument werd in 1931 opgetrokken tegen de verbindingsbrug domein Kon. Villa - Koninklijke galerijen, in de Oostendse volksmond gekend als de "Drie Gapers". De middelste van de drie doorgangen werd aan de zeezijde toegemaakt en daartegen kwam dan het monument.

Het monument heeft een belangrijk architecturaal gedeelte dat grosso modo bestaat uit een volumineuze opgaande zuil, met links en rechts twee horizontale basementen. Aldus bekomen we de vorm van een soort dubbel-L-monogram (2 van elkaar afgewende L's).

Bovenop, in brons, Leopold II in militair uniform, te paard gezeten, kijkend over de eindeloze Noordzee.

Onderaan links een meer dan levensgrote beeldengroep, eveneens in brons, voorstellende "Dank van de Congolezen t.o.v. Leopold II om hen te hebben bevrijd van de slavernij onder de Arabieren". Rechts, een tegenhanger, voorstellende "Hulde van de Oostendse vissersbevolking". Het zijn twee beeldengroepen die nu wat overdreven sentimenteel aandoen.

Echte Oostendenaars weten dat de visser die vooraan op het schip staat in de rechter beeldengroep, de "sterkste man van Oostende" is. Wie het niet wist moet zich zelf maar eens gaan overtuigen.

In het bloemenprieeltje ervoor (sinds enkele jaren toegevoegd met prozaïsche tegels) een pathetische fakkeldragende figuur.

Het is opvallend dat het architecturaal gedeelte, het werk van de beeldhouwer's broer Herman, modern aandoet : het zit volledig in de art-décosfeer van toen. De beeldengroepen zijn achter meer academisch traditioneel. Wat wel mooi is, is de opgaande lijn die vanuit de beeldengroepen gaat tot aan de ruitersfiguur.

X X X

BEELDHOEWER ALFRED COURTENS

Alfred Courtens werd te Brussel geboren op 27 juni 1899, als zoon van de befaamde Dendermondse kunstschilder Frans Courtens. Na de lagere school te hebben voltooid, ging Alfred de lessen volgen in de beeldhouwkunst aan de Koninklijke Academie van Antwerpen, waar hij samen op de banken zat met Rik Wouters, Eugène Canneel, Marcel Rau, Oscar Jespers, Rotsaert, Wijnants, Beernaert en vele andere. Hij was een leerling van Charles Van der Stappen en Theo Vincotte. Behaalde reeds op jeugdige leeftijd de eerste prijs Godecharle in 1914, nam deel aan de triennale salons sinds 1907 en werd later professor aan de Akademie van Dendermonde.

Vele borstbeelden zijn van zijn hand, waaronder die van de heer Adaeti, Japans ambassadeur te Brussel in 1925; Minister Jan Van Houtte, Minister Kamiel Gutt; Professor Nolf; Koningin Astrid te Stockholm; Koning Leopold III in de Rijksuniversiteiten van Gent en Luik en dat van de Nationale Bank van België; Koning Boudewijn in brons op het stadhuis van Brugge; Koningin Fabiola, en vele andere. Onder de monumenten vernoemen wij naast dat van Koning Leopold II te Oostende: Generaal Jacques te Diksmuide; Koningin Astrid te Kortrijk; het Leimonument te Kortrijk; Omer Lefèvre te La Louvière; dit van de gesneuvelden te Sint-Gilles (Waas); dit van de gesneuvelden op het militair kerkhof te Dendermonde en Peter Benoit te Harelbeke. Ook heeft hij het monument gebeeldhouwd voor zijn vader, kunstschilder Frans Courtens, in diens geboorteplaats Dendermonde. Zijn hoofdwerk is ongetwijfeld het ruitersstandbeeld van koning-soldaat Albert I op de kunstberg te Brussel. Met deze bekroning van gans zijn oeuvre is hij begonnen in 1940. Het werd in 1950 ingehuldigd.

Alfred Courtens heeft eveneens meegewerkt aan de voltooiing van de eeuwfeestpaleizen te Brussel. De gedenkzuil opgericht te Hertain uit erkentelijkheid aan het Britse leger is van zijn hand in samenwerking met zijn broer-architect Herman. Verder hebben wij de ingang van de Gesu-kerk te St.-Joost-ten-Node, aan de Koningsstraat, waar hij de 12 beelden van de apostelen van deze van het O.L.V.-beeld heeft gebeeldhouwd.

X X X

Het monument werd onthuld op zondag 19 juli 1931 in aanwezigheid van het vorstenpaar Albert & Elisabeth, van Prinses Clementina en haar zoon Napoleon, en van een eindeloze lijst hoogwaardigheidsbekleders.

De plechtigheid ging gepaard met optochten van schoolkinderen & oudstrijders, een vlaggendéfilé, en een patriottisch concert in het kursaal.

Daar werd de cantate "Feestzang" van TOUSSAINT DE SUTTER onder diens leiding uitgevoerd.

Het was natuurlijk ANTONY die de fotoreportage verzorgde.

ICONOGRAFIE

Voornamelijk prentkaarten.

PLECHTIGHEDEN :

Elk jaar, in de zomer, brengen de oud-kolonialen nog een bloemenhulde aan het monument, alsook aan het memoriaal Justin MAELFEYT in het Leopoldpark.

N. HOSTYN

IN DIT NUMMER :

- blz. 2 : G. BILLIET : A. Stracké (6) Handelskamer (5)
- blz. 8 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders
- blz. 10 : J. SURMONT : De Vlaamse burgerij weerspiegelt in de Oostendse literatuur
- blz. 14 : R. HOSTYN : Orgels in groot-Oostende : Sint-Katharinakerk
- blz. 15 : M. BOUSSY : Syndicale Kamer van beroepsmuzikanten te Oostende
- blz. 21 : N. HOSTYN : Een voorloper in De Oostendse kunstakademie (1)
- blz. 25 : E. SMISSAERT : Een nieuw tijdschrift over de historische kartografie
- blz. 27 : N. HOSTYN : Monumenten te Oostende

De laatste nieuwe
uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**

te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N.V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

GELEZEN

Marc CONSTANTDT, het "villainperium" van Dr. JOUX te Oostende vóór 1914, in Genootschap voor Geschiedenis. Handelingen, CXX, 1983, 1-2, p. 101-107.

Van ons medelid, lic. hist. Marc CONSTANTDT verscheen bovenmelde studie. Het is een degelijke historische benadering van een deelaspect van de geschiedenis van het Oostends toerisme in de "Belle-Epoque" : nl. het verhuren van villa's per maand aan bemiddelde toeristen die niet beschikten over een eigen permanent zomerverblijf te Oostende. Louis JOUX, een Brusselse arts, bouwde villa's met die doelstelling op gronden die hij kocht aan de "Société des Terreins Domaniaux d'Ostende" en aan de N.V. "Terrains Ostende Extension" (Mariakerke).

N. H.

DE GEDACHTENIS AAN BELGIË'S 150 JAAR ONAFHANKELIJKHEID GEBOEKSTAAFD.

In 1980 bestond het Koninkrijk België 150 jaren. En dat werd met luister gevierd. De herinnering aan deze verjaardag is intussen wel bij de meesten van ons vervaagd. De verdienste van het werk, "België 150 jaar onafhankelijkheid : 1980" (Brussel, Kamer van Volksvertegenwoordigers en Senaat, 1982, 244 bladzijden), bestaat bovenal in het bijeenbrengen van de voornaamste documenten over de officiële viering van de honderdvijftigste verjaaring van de Belgische onafhankelijkheid. Het is, kortom, bedoeld als gedenkschrift en een soort inventaris van wat in 1980 te beleven viel. In het opgesomde programma van provincies, steden en gemeenten viel ons oog op dat wat West-Vlaanderen te bieden had, te vinden in het boek op blz. 168-173, waar ook enkele plechtigheden en manifestaties te Oostende vermeld worden.

E. Smissaert

ROUWBETUIGINGEN

"De Plate" is in de jongste maanden verschillende malen met droeve mare van het overlijden van een lid of een naast familielid geconfronteerd geworden.

We vermelden met innige droefheid :

Mevrouw Suzanne PINTELON, echtgenote van Fernand PINTELON, overleden in juli.

De Heer Robert RYS, Kolonel van de Rijkswacht op rust, wonende te Gent, overleden in de maand augustus.

De Heer Etienne TAVERNIER, apotheker op rust, wonend te De Haan, overleden in de maand september.

De Heer August VANDERBEKE overleden in de maand september.

Mevrouw Daniëlle LEROY, dochter van de Heer en Mevrouw Robert LEROY-DEMEY, overleden op 1 oktober ingevolge een smartelijk verkeersongeval.

Aan al de familieleden van de betreurde afgestorvenen biedt "De Plate" haar oprechtste blijken van deelneming aan in de zware rouw die hen komt te treffen.

August VAN ISEGHEM
Voorzitter

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N.V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 11 november 1983

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

NOVEMBERACTIVITEIT

De OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE" heeft de eer en het genoegen u uit te nodigen op de voordracht die doorgaat op :

donderdag 24 november 1983 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende
met als onderwerp : DE GESCHIEDENIS VAN DE FILM

en als spreker de heer Roland STRUYS.

Roland Struys, kunst en toneelmedewerker bij dagblad Het Volk, lid van de Unie van de Belgische Filmkritiek, is voor vele leden van de Plate lang geen onbekende meer. Verleden jaar nog kregen wij hem als spreker op het gestoelte met "Toneel te Oostende" als onderwerp. De banden tussen toneel en film zijn zeer eng, de werkwijze helemaal anders de gevolgen op technisch en sociaal vlak zeer uiteenlopend.

In zijn deskundige hoedanigheid van Lid van de Unie van de Belgische Film en lid van de Docip-keuringscommissie, is hij ongetwijfeld de aangewezen man om aan onze leden : "De geschiedenis van de Film" uit de doeken te doen.

Het betreft hier een lezing in twee delen, waarvan wij u nu op Donderdag 24 November het eerste deel krijgen. In het tweede deel dat op hen nog nader te bepalen datum in 1984 zal doorgaan wordt dan specifiek de "Film te Oostende" uit de doeken gedaan. Wie deze niet van elkaar te scheiden voordracht wil volgen... en met de geschiedenis van de Film, wellicht eigen jeugdijaren en ervaringen met het "witte doek" wil horen en zien herleven, doet er dan ook best aan de twee avonden bij te wonen.

Deel 1 wordt gegeven zonder beeld of dia's, maar wie de vlotte en luimige verteltrant van Roland Struys kent, weet nu dat er heel wat wetenswaardigheden uit de bus zullen komen.

Deel 2 bestaat dan hoofdzakelijk uit dia's en filmmateriaal, dat door het Filmarchief te Brussel momenteel bewerkt wordt tot onbrandbare pellicula en daardoor pas volgend jaar ter beschikking zal zijn.

Een avond door de echte Oostendse film liefhebber, waarop echter alkeen met belangstelling voor de zevende kunst welkom is. Zoals altijd is de toegang vrij en zijn ook niet leden van harte welkom.

J.B.D.

EERSTE DECEMBERACTIVITEIT

Op zaterdag 10 december 1983 om 19u30 gaat onze jaarlijkse kleinkunstavond door in het ons nu reeds goed vertrouwde kader van het Koninginnehof in het Maria-Hendrikapark, ons aller Bosje.

Voor deze door en door Oostendse avond konden we beroep doen op de ons reeds bekende groep VOEKESJUUS. Deze groep startte haar carrière voor drie jaar met een optreden voor onze kring in het Vossenhol. Sedertdien heeft de groep een mooie weg afgelegd en worden zij zelfs regelmatig in het buitenland gevraagd. Hun Oostends en Westvlaams repertorium werd ondertussen aangepast, vernieuwd en verruimd.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door ons jaarlijks stentje.

Rekening houdende met de economische trend trachten we de prijs op het peil van verleden jaar te houden. We zetten in met een aperitief met een "smaksje" aangeboden door de kring en worden dan vergast op een OOSTENDSE WATERZOOI MET VIS om te besluiten met ijsroom.

Deelnemers in de kosten 4 2 5 fr. per persoon. Hierin is de prijs voor de maaltijd en het optreden begrepen.

Inschrijvingen door overschrijving van voornoemde som op postrekening

000-0507753-55
J.B. Dreesen
Rode-Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

met vermelding "Inschrijving "De Plate" kleinkunstavond van 10-12-83.

Deze moet uiterlijk 5 december 1983 in ons bezit zijn. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

LIDGELD

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de heemkundige vereniging "DE PLATE" is voor 1984 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	300 Fr.
Steunend lid :	500 Fr.
Beschermend lid :	1000 Fr. (vanaf)

Mogen we onze leden vragen gebruik te maken van hun hierbijgevoegd stortingsbulletin ?

O.V.

VRAAG I.V.M. OORLOGSDAGBOEK

De heer Ronny Maes uit Varsanara vraagt of wij in het oorlogsdagboek het feit willen behandelen van 2 broeders die te Oostende op 5 september 1944 door de Duitsers neergeschoten werden.

Zoals onze leden reeds hebben kunnen vaststellen gaat het oorlogsdagboek enkel en alleen maar over bombardementen en beschietingen. Het werd opgesteld door een lid van de passieve luchtbescherming.

Het enige wat wij over bovenvermeld feit weten is dat de genaamden Leon en Gustaaf SNAUWAERT op 5 september 1944 in het spergebied van de Handelshaven levenloos werden aangetroffen. Beiden waren neergeschoten. Dit feit moet zich voorgedaan hebben toen de Duitsers Oostende ontruimden. Oostende werd immers drie dagen later, op 8 september 1944, door de Canadezen bevrijd.

O.V.

Geboren te Oostende op 9 mei 1902 en er overleden in 1978.

Pierre BENIEST was op de eerste plaats restaurateur van oude schilderijen en slechts op de tweede plaats kunstschilder. Hij leerde het delicate beroep pas aan tijdens W.O.II te London, meer bepaald aan de "Restoration School", olv. ene Prof. Applebee.

In 1952 opende hij te Oostende onder de naam "Breughel de Velours" zijn restauratie-atelier, gekoppeld aan een bescheiden handel in oude schilderijen en antiek. Dat was Poststraat 12, het hoekhuis met de Aartshertoginnestraat. (Het pand werd eind juni 1983 gesloopt met het oog op de uitbreiding van de R.T.T.-diensten.)

BENIEST voerde er tal van restauraties uit in privéopdracht, maar ook voor de Stad Oostende. Zo o.m. het restaureren van de grote tafereelen van Charles WILNT, afkomstig uit de danszaal "Keuntje" (1), en een altaarstuk uit het kerkje van O.L.V. ter Duinen, mogelijks werk van Gaspard DE CRAEYER.

Nog in opdracht van de stad penseelde hij in 1956 een kopie naar een origineel schilderij van Sebastiaan VRANCKX (1572-1647), het "Beleg van Oostende" voorstellend. VRANCKX 'origineel', uit een Engelse privécollectie, was in dat jaar te Brugge ge-exposeerd tijdens de tentoonstelling "Vlaamse kunst in Brits bezit" (2).

We zien een Spaans legerkamp met in de verte de belegerde stad en de Noordzee. Een overvloed aan interessante details toont ons het dagelijkse leven in het kamp der belegeraars.

Deze kopie van BeniEST hangt, gezien haar historische waarde, permanent in het Heemkundig Museum "De Plate".

Het schilderen van originele schilderijen was bijzaak voor BENIEST. Toch herinner ik me hem in het Leopoldpark; pretentieloze parklandschappen te hebben zien schilderen.

Lit. : Omer VILAIN, Chirurg van schilderijen. Pierre BENIEST, in : Ostende-Flash, 1, 7, oktober 1958, p. 1-2.

N. HOSTYN

- Nota's : 1. N. HOSTYN , Vergeten Oostendse kunstschilders XXI : Charles Wildt, in De Plate, 1982/61-63; 103.
2. Zie A. VERBOUWE : Iconografie p. 202 (227 bis).

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS XLII: ADO CARROEN

Schilder van pretentieloze landschappen en marines in romantisch-realistische stijl. Hij zocht zijn inspiratie vooral langs de Noorzeekust en in het Vlaamse land, dat hij per fiets ontdekte.

Voor W.O.II stelde hij de zomer regelmatig tentoon in het Kursaal.

Van 1940-1945 verbleef hij - op last van de bezetter - te Assabroek.

Van 20 december 1947 tot 1 januari 1948 had hij nog een individuele tentoonstelling in het Casino (Schouwburg).

CARROEN maakte ook heel wat pentekeningen met dezelfde thematiek. Heel wat Oostendenaars bezitten een werkje van hem.

N. HOSTYN

Bron : Het Kustblad van 30.11.1947 & 25.12.1947.

(2)

3. De Franse Bezetting

De Franse bezetting zorgde in 1794 voor een totale omwenteling op bestuurlijk vlak : in tegenstelling tot hun voorgangers legden de Fransen hun eigen wetten, taal en gebruiken op. (11) Het openbaar leven werd helemaal verfranst, evenals het onderwijs. Ook het verenigingsleven onderging grondige veranderingen : "Op 15/12/1795 werd afgekondigd het decreet vernietigende alle corporaties zoo gilden, confrerieren, kloostergezelschappen, benevens het besluit van het departement der Lays van 13 frimaire, regelend de te nemen schikkingen nopens de eigendommen der gesupprimeerde corporaties." (12)

De rederijderskamer was dus officieel ontbonden, hoewel de activiteiten na enkele jaren onderbreking hernomen werden. Het waren weer de vrijmetselaars die hier voor veel tussen zaten. In 1799 hadden zij het Schippershuis in de St. Fransiscusstraat, 49 gekocht, dit door toedoen van F. Muscar, Commandant de Place en lid van de loge. Toen Muscar in 1804 uit de loge trad veranderden de vrijmetselaars terzelfdertijd van lokaal en werd de oude vergaderzaal aan de rederijders overgelaten. (13) Hieruit blijkt dat de Franse overheid toegelaten had gedaan in zaken ontspanning : de rederijders mochten terug vergaderen en toneelstukken opvoeren, op voorwaarde dat minstens een van de stukken in het Frans opgevoerd werd. (14) Dit had tot gevolg dat het repertorium grondig moest veranderd worden; de Duitser Kotzebue werd aan de kant geschoven en Corneille en Molière namen zijn plaats in (15) Wat de geestesinstelling betreft, die was na die korte periode van onderdrukking weinig veranderd. Een lekker glaasje haffan en eens goed plezier maken voruden nog altijd de hoofdingrediënten van de rederijdersactiviteiten en het thema van hun gedichten : "De Geestigheid van al de Bacchus gunstelingen,
Als die gezeten zijn aen eene Swijne-feest
En dat het druyve zap verwekt den blijden geest." (16)

Wel vermindert de belangstelling voor de economie, waarschijnlijk wagens Franse Censuur : de haven was erg achteruitgegaan door de economische crisis en de bevolking had hier onder te lijden. Hierdoor verloren de rederijders hun voornaamste inspiratiebron zodat enkel drank en plezier maken hen nog restte.

De Franse aanwezigheid bracht de Oostendse rederijders op een tweespalt : enerzijds kwam er protest tegen de Franse overheid die probeerde het Vlaams te vervangen door het Frans, anderzijds waren sommige rederijders ideologisch met de Fransen verbonden, wat samenhang met gunstmaatregelen vanwege de overheid. Men durfde geen beslissing te nemen over de in te nemen stelling en deze aarzelende houding gaf aanleiding tot het ontstaan van een tweede cultuurmet, dat een blijvende invloed op het Vlaams literair leven zal uitoefenen. De 'vijfpozige liederen' werden nu bijna allemaal geschreven op muziek van Franse wijsjes als : "Avec les yeux dans le village,
Vous-qui d'amoureuse aventure.
Femmes voulez-vous approuver.
Aussi-tôt que la lumière.
C'est qui nous console." (17)

Dezelfde muziek werd gebruikt voor verschillende gedichten (in het kamerboek van 1807-1808 zijn dat Femmes voulez-vous approuver en Vous qui d'amoureuse aventure) wat een dubbela betekenis heeft : ofwel waren die liedjes op dat ogenblik er populair ofwel was de kennis van Franse liedjes eerder beperkt zodat men telkens dezelfde nam; in ieder geval bestond er een bereidheid om die liedjes te gebruiken.

De verfransing kwam echter vooral tot uiting in het openbaar leven omdat Frans de officiële voertaal geworden was. Dit had ook een weerslag op de gelegenhedsdichters die zich nu verplicht zagen hun verzen in het Frans op te stellen; zoals het gelegenhedsvers opgedragen aan A.J. Van Isaghem, burgermeester van Oostende, naar aanleiding van zijn benoeming tot ridder in het Légion d'Honneur. Al dan niet verplicht wordt Napoleon afgeschilderd als "du plus grand des héros, du meilleur Souverain, qui jamais des français ait gouverné l'Empire : Napoléon le Grand... (18)

Belangrijk is hier dat voor de eerste maal blijk wordt gegeven van enig patriotisme. Weliswaar gaat het over Frankrijk, maar zoiets was tijdens de Oostenrijkse tijd nooit het geval geweest : toen de voorzitter van de rederekamers, de heer Bruynseraerde, gehuldigd werd was er geen enkele maal sprake van de Oostenrijkse vorst, hoewel die meer voor Oostende gedaan had dan Napoleon twintig jaar later. (19)

Klaarblijkelijk hadden de rederijders zich aangepast aan de nieuwe machtshebbers. 'Wiens brood met eet, woord men spreekt' luidt het spreekwoord; niets is hier minder waar. De rederijders namen gewillig de Franse gewoontes over, ook op literair gebied. De Romantiek begon vald te winnen, althans de uiterlijke kenmerken. We betwijfelen of de Oostendenaars, en vooral dan de burgerij, zwaar tilden aan de verfransing, want ook in privékringen kwam het Frans meer en meer aan bod. Zo luidt het programma voor de viering van voorzitter B. Spickx :

- " 1. L'Ouverture des Petis Savoyards.
2. Alle Geluk-Wenschen
3. Overture de Raoul Sire de Gréqui.
4. Ariette des Maris-garçons, gezongen door broeder Papillon.
5. Duo de Violon et de Guitare
6. Duo des Maris-garçons, gezongen door de broeders Caron en Papillon.
7. Quator de flute, Violon, etc. door broeder Delobel en Liefhebbers.
8. Rondeau de Guilnare ou l'Esclave persanne, gezongen door broeder Caron.
9. Overture de l'Epreuve villageoise." (20)

Toch zal uit de vreugde voor de Franse nederlaag in Waterloo blijken dat niet iedereen zo gelukkig was met het Franse bewind. Bovendien werden door de groeiende oppositie tegen de Franse tirannie de grondslagen gelegd voor een grotere taalgevoeligheid en vaderlandsliefde. De taalwetten van Willem I zullen de taalgevoeligheid nog meer opwekken, zodanig dat het Romantisme tot volle bloei zal kunnen komen.

De Franse overheersing heeft bij ons diepe sporen nagelaten : op bestuurlijk vlak werd de basis gelegd van instellingen die we vandaag nog kennen; op gevoelsvlak werd de bevolking bewust van haar eigen id, hoewel door de bezetter het tegengestelde beoogd werd. Vlaanderen was terug één geworden maar had hiervoor een zware tol moeten betalen en Oostende had hier ook een deel in :

"Les Français, en occupent la Belgique pendant un quart de siècle, y infusèrent pourtant, dans les somnolentes provinces autrichiennes, dans cet esprit qui fit la gloire du dix-neuvième siècle..."

La ville d'Ostende, après tant de vicissitudes, et le port, après tant d'abandon, étaient ruinés. Il semblait bien difficile de réparer des tels désastres. La décadence de la ville et du port était telle, écrit Verhaegen, que l'on y constatait "la perte pour ainsi dire totale du commerce et de la navigation."
(21)

Door in kontakt te komen met de Franse letteren was men onbewust overgegaan tot het opnemen van de belangrijkste Romantische elementen : taalgevoel, vaderlandsliefde, individualisme en het emotioneel verdedigen vande eigenheid vonden hoe langer hoe meer ingang in de Oostendse gemeenschap. Wanneer in 1815 België bij Nederland gevoegd werd waren de verwachtingen hoog gespannen om die eigenheid nog verder te kunnen uitbouwen. Hollanders en Vlamingen spraken immers dezelfde taal, zodat een band tussen die twee volkeren duidelijk was.

(vervolgt)

J. SURMONT

BIBLIOGRAFIE

11. LUYCKX, T., op. cit. p. 36-38
12. ----- Dag-Journael van alles wat dag op dag voorgevallen is binnen de stad Oostende, sedert den 25 Maart 1793 tot en met den 28 September 1802, Hs. bewaard in archief Ostendiana, Stadsbibliotheek Oostende.
13. VANTOMME, R., op. cit. p. 84 en p. 177; zie ook VAN DE WEGHE, F., Schets Eener Geschiedenis der Oostendsche Kamer van Rhetorica, 1486-1849, Daraardt-Verhoye, Roeselare, 1914, p. 5
14. SABBE, M., MONTEYNE, L., COOPMAN, T.H., Het Vlaamsch Tooneel, Brussel 1927, p. 79
15. LISSENS, R.F., De Vlaamse Letterkunde van 1780 tot heden, Elsevier, 1974, p. 28-29
16. VANDE WEGHE, F. op. cit. p. 43
17. ----- Kamerboek van de Kamer van Rhetorica 'Wat rijp, wat groen Komst Wijsheid Voën' 1807-1808, archief Ostendiana, Stadsbibliotheek Oostende
18. ----- Vers adressées au nom des membres de la société de la Rhétorique d'Ostende, archief Haemkundig museum Oostende
19. ----- Wenscht D'Heer Gerardus Bruynsereerde Vaer Heyl, Geluk en Zegening, Meet-Gesang, Cornelis De Moor, Brugge, 1785, archief haemkundig museum Oostende
20. ----- Rhetorica, Geagten Dichtkonst-Broeders en Wairde Zusters, archief haemkundig museum Oostende
21. SOYEZ, G., Le Drame Revolutionaire et Napoléonien à Ostende, Imprimerie Centrale, Oostende, 1928, p. 362-363.

HET (P)LEMINGSVAARTUIG PATER FYFE I vraag

Het opnemingsvaartuig PATER FYFE I werd in 1939 gebouwd, geraakte tijdens de Tweede Wereldoorlog in Duitse handen en ging vermoedelijk verloren. Wie kan inlichtingen bezorgen over dit vaartuig? Hoe werd het door de Duitsers gebruikt? Hoe kwam het aan zijn einde? Zijn er nog bemanningsleden uit die tijd die hierover kunnen vertellen. De heer Dirk DEQUIPERE, Kleine Wervikstraat 27, 8660 Geluwe, tel 056/515625 werkt aan een boek "Geluwe in de Tweede Wereldoorlog". En vermits PATER FYFE in Geluwe geboren werd, zou onze confrater uit de grensstreek ook het opnemingsvaartuig hierin behandelen. Wie kan en wil hem helpen?

J.B.D.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS -- XXVIII : JOSEPH MICHEL, DIRECTEUR VAN HET MUZIEKCONSERVATORIUM 1883

Op 29 november 1883 overleed muziakschooldirecteur François DE MOL, amper 39 jaar oud (1).

Reeds op 18 december 1883 stelde de Gemeenteraad een opvolger aan, de Luikse musicus Joseph MICHEL. Zijn tegenkandidaat voor het ambt, Charles SIMAR, moest het afleggen met één stem tegen 11.

In het verslag van de gemeenteraad lezen we ook dat MICHEL, conform het organiek reglement, belast werd met de leergangen piano en harmonie; zijn jaarwedde voor 1884 bedroeg 3.000 fr.

X X X

Jacques-Joseph MICHEL werd op 13 december 1847 te Liège geboren als zoon van Eustache MICHEL en Josephine HALLIN.

Hij deed zijn muzikale studies aan het Conservatorium te Liège; erg schitterende studies met o.a. een Eerste Prijs piano in 1868.

Na zijn studies werkte MICHEL korte tijd te Paris, maar kwam al in 1870, ten gevolge van de Frans-Duitse oorlog, naar België terug.

Hij ontpopte zich als een componist van piano en orkestmuziek, van militaire en religieuze muziek, alsook van opera's en opettes die in de schouwburgen van Liège, Gent, Brussel en Antwerpen werden uitgevoerd. Geen van allen wist repertoire te houden.

MICHEL's opera's waren de volgende :

- "La meunière de Saventhem" (première te Liège op 19 december 1872)
- "Les Chevaliers de Tolède" (première te Liège op 19 december 1872)
- "Mr. Canardier, s.v.p." (première op 25 februari 1875)
- "Aux Avant-postes" (première te Brussel in april 1876)
- "Gilles Amoureux" (divertissement in 1 akte; première op 2 januari 1879)

Vermelden we nog de patriottische cantate "La Visite Royale" die in juni 1877 te Liège werd uitgevoerd.

MICHEL was gehuwd met Alix LAGASSE.

X X X

DE MUZIEKSCHOOL TEN TIJDE VAN JOSEPH MICHEL

In de Gemeenteraad van 4 juni 1883 was een nieuw organiek reglement voor het conservatorium goedgekeurd (Jaarverslag 1883, p. 63-67).

Daarin werden de doelstellingen van de school, de aard van het verstrakte onderwijs, de samenstelling van de bestuurscommissie, de bevoegdheden van leraars en directeurs, de organisatie van wedstrijden, de verlofregeling en de comptabiliteit grondig onschreven en bepaald.

Herinneren we er nog aan dat de muziakschool ondergebracht was in gammele gebouwen gelegen in de St. Franciscusstraat .

Toen Joseph MICHEL op 1 januari 1884 officieel zijn ambt opnam, zag het lerarenbestand er als volgt uit :

E. PIERKOT : koperblazers en solfège
J. VAN DER AA : houtblazers en solfège
Hippolyte VAN ACKER : cello & contrabas en notenleer
(aangesteld op 18.12.1883 in opvolging van Ch. HAES)
E. LIMBOR : viool - altviool
Joseph MICHEL : directie / Piano / harmonie.

In de gemeenteraad van 19 maart 1886 werd E. MACKEN als 2e vioolleraar benoemd.

Onder MICHEL kende de instelling een grote opgang, die zich weerspiegelt in het aantal leerlingen :

	1883-1884	1886-1887
noteleer jongens	126	151
Notenleer meisjes	80	143
notenleer volwassenen	9	30
koperblazers	10	12
houtblazers	11	8
cello/contrabas	3	10
viool/altviool	7	10
piano	25	21

MICHEL creëerde verder klassen voor "samenspel" (30 leerlingen in 1887) en voor "koorzang" (304 zangers in 1887).

(Gegevens uit jaarverslagen Stad Oostende)

In 1886-1887 bestond de bestuurscommissie uit :

J. MONTAGNIE, voorzitter
Ch. JANSSENS,
E. VAN DER HEYDE, leden
E. VAN BREDAEL, secretaris.

X X X

De jaarlijkse prijsuitreikingen gingen ten tijde van Joseph MICHEL door in de balzaal van het Kursaal. Een concert, gegeven door verdienstelijke leerlingen van het conservatorium (in koor- & orkestformatie) en met optredens van leerlingen-laureaten, zette die plechtigheden de nodige luister bij.
(Hierbij de terloopse bedenking hoe diep we de laatste jaren op dat vlak wel gezakt waren...)

Uit "La Saison d'Ostende", het programma van de Prijsuitreiking op 24 juli 1888 (afgedrukt in nr. van 28 juli 1888). :

- Mars in ré (op. 188) F. MENDELSSOHN
- Oberon (Barcarolle en Chant des Sylphes) koor en orkest C.M. VON WEBER
- Ballet Egyptien (orkest) A. LUIGINI
- Alix-gavotte (piano, viool, celli) J. MICHEL
uitgevoerd door jonge leerlingen
- Le Moulin (koor en orkest) M. BONIS
- Souvenir de Bade (fantasie voor viool op. 30)
(uitgevoerd door de laureaat Désiré VAN DER AA, een leerling van MACKEN)
- Roméo et Juliette ("Feest bij de Capulets") koor en orkest CH. GOUNOD.

Zijn functie als muziekschooldirecteur maakte MICHEL automatisch ook tweede dirigent van het Kursaalorkest, waarvan Emile PERIER (zie vorige bijdragen) eerste dirigent was. MICHEL's taak bestond er in concerten te dirigeren bij afwezigheid van meester PERIER, repetities te leiden, enz.

Ter illustratie van het gevoerde repertoire, het programma van het Kursaalconcert dd. 10 juli 1888, gedirigeerd door MICHEL :

- La reine de Saba (mars)	CH. GOUNOD
- Les Noces d'or	GREGH
- Les joyeuses commères de Windsor (ouverture)	O. NICOLAI
- Dernier amour (csardas)	GUNG'L
- Tarantella Napolitana	G. ROSSINI
- Les Huguenots (fantasie)	MEYERBEER/GENIN
- La Frileuse (valse lente)	J. MICHEL
- Les Toréadors (uit Carmen)	G. BIZET.

Merk MICHEL's eigen compositie 'Frileuse' op, een succes volgens 'La Saison d'Ostende' van 13 juli 1888.

Stippen we nog terloops even aan dat het ingebruik nemen van het Kursaalorgel (15 juli 1888; titularis A. WIEGAND) nieuwe perspectieven op muzikaal gebied opende.

X X X

Joseph MICHEL overleed onverwachts na enkele dagen ziekte (meningitis) in de nacht van 6 op 7 september 1888.

Hij werd op maandag 10 september 1888 begraven op het Robermontkerkhof te Liège. Er werd een indrukwekkende rouwstoet georganiseerd om het stoffelijk overschot van MICHEL uit zijn "Villa Alix" tot aan het station te begeleiden. Emile PERIER was één van de "slippedragers". Er waren gelegenheidstoespraken door schepen A. PIETERS en door architect Antoine BUJARDIN, jeugdvriend van MICHEL (3). Over MICHEL's opvolger DESWERT las u reeds in een voorgaande bijdrage.

Norbert HOSTYN

(Met bijzondere dank aan Jan SURMONT voor de informatie uit het "Project Ostendiana" in de schoot van de Oostendse Stadsbibliotheek)

Nota's :

1. Oostendse muziekgeschiedenis : VIII : 1878, in De Plata, 80/205-206.
2. Echo d'Ostende, 9 september 1888 (necrologie)
13 september 1888 (verslag begrafenis)
3. Zou A. BUJARDIN, via DELBOUILLE erg invloedrijk te Oostende, voor iets in de wel erg snelle Oostendse benoeming van zijn stadsgenoot MICHEL tussen gezeten hebben ?
Of is dit een verfoeilijke veronderstelling in een stad waar alles zo eerlijk verloopt ?

Er is een tijd geweest dat bijna ieder liefhebber van boeken een eigen ex-libris liet ontwerpen. Jarenlang, vooral als men minder aandacht ging besteden aan een eigen mooie bibliotheek en het boek maar een gewoon gebruiksvoorwerp geworden was, geraakte de ex-libriskunst op de achtergrond.

Thans stelt men vast dat er heel wat ex-librissenverzamelaars zijn, die deze kleine grafische kunst naar waarde weten te schatten. Ook omdat veel van de ontwerpen een klein kunstgewrocht zijn van een gekende kunstenaar.

Daarom hebben we gemeend er goed aan te doen eens een kleine bijdrage over de ex-libris te wijden.

Wat is een ex-libris ? Een goede bepaling vinden we in het standaardwerk van Ger Schmoek "Boek en Bibliotheek" (1937-1952) op p. 519 : "Het ex-libris (= uit de boeken), het eigendomsbewijs (als bescherming tegen boekenlezende vrienden) bestaat meestal uit een monogram van de bezitter, of een symbolische tekening met zijn naam of beroep. Het behoort niet tot het boek. Het wordt ingeplakt op binnenblad, schutblad, inhangblad of Frans titelblad. Het heeft in de loop der jaren aanleiding gegeven tot een bijzondere **kleinkunst**".

Thans liet het tijdschrift "Graphia" een bijzonder nummer verschijnen "Over het verzamelen van ex-libris : ingeleid en samengesteld door Luc Van den Briele."

In de inleiding lezen we o.a. het volgende : "Het ex-libris is een eigendomsbewijs dat door een boekenverzamelaar in zijn boeken gekleefd wordt. Vroeger liet men één enkel ex-libris maken en een afdruk van dit ene ex-libris kleefde men dan in elk boek van zijn bibliotheek. Daarom waren de meeste ex-libris een weerspiegeling van de persoonlijkheid van de titularis ; de illustratie bevatte zinspelingen op de naam, het beroep, de vrijetijdsbesteding, de woonplaats van de boekenverzamelaar. Dit soort ex-libris bestaat ook nu nog; maar vooral in de periode na de Tweede Wereldoorlog zijn sterk afwijkende zijwegen ingeslagen. Hoe meer gespecialiseerde boeken werden geproduceerd, hoe meer gespecialiseerde bibliotheken er ontstonden. Naast een algemene verzameling boeken ontstonden dus meer en meer gespecialiseerde verzamelingen".

Daarbij waart de auteur ons te vertellen dat sommige bibliofielen tientallen ex-librisen bezitten en dat sommige verzamelaars deze dikwijls gebruiken om met andere verzamelaars te ruilen om aldus hun verzameling, die soms uit duizenden ex-librisen bestaat, te kunnen verrijken.

Onze persoonlijke mini-verzameling, die maar uit een klein dozijn exemplaren bestaat, hebben we hier eens willen afdrukken omdat het ofwel om gekende Oostendenaars of gekende kunstenaars gaat die het ontwerp maakten.

Wellicht krijgen we er aldus nog enkele bij, die we dan per gelegenheid later eens kunnen afdrukken.

Omar VILAIN

LITERATUUR :

J. SCHWENKE : Exlibriskunde; een nieuwe kunstwetenschap met een beschrijvende bibliografie van het exlibris in België en Nederland (Antwerpen, Wereldbibliotheek, 1947)

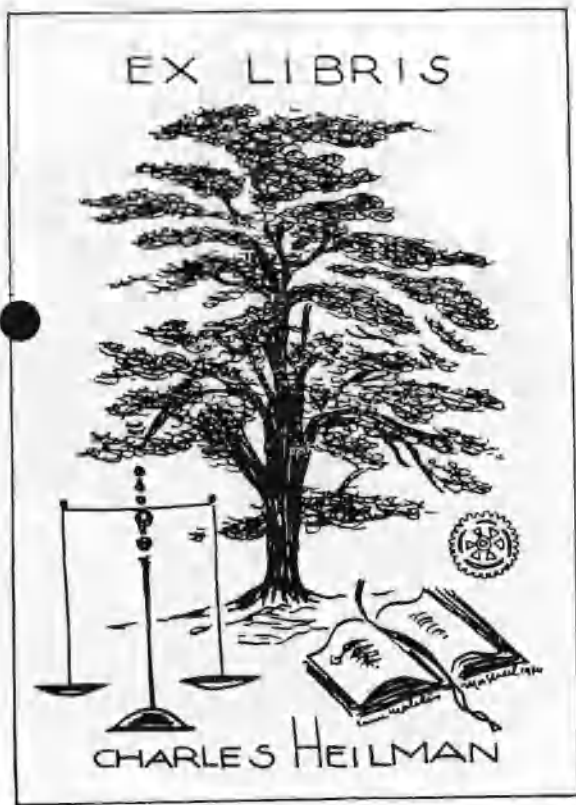
L. Van den BRIELE : Over het verzamelen van exlibris (Sint-Niklaas, Graphie, 1982)

1

2

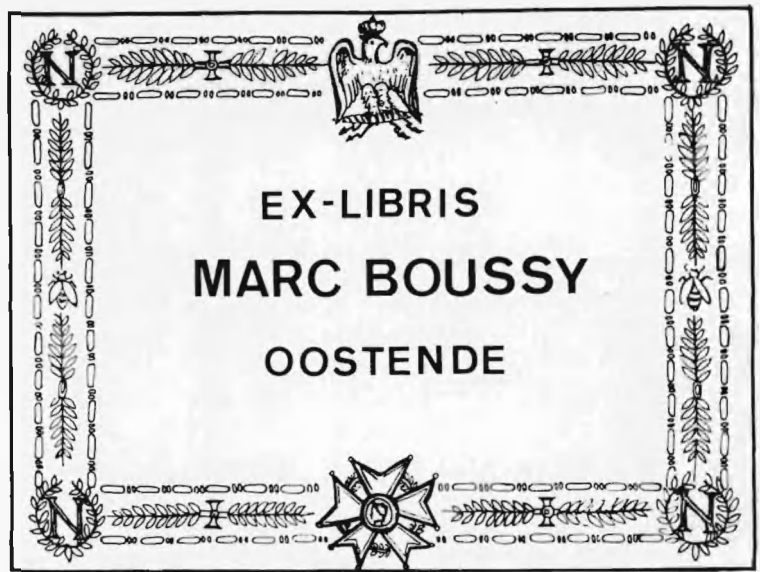
3

4

5

6

7

DR. JOSEPH JULES
HELLEPUTTE

A.V.C.

9

Omer G. Dilain

8

HORAS NON NUMERO NISI SERENAS

10

11

1. Frans DEVRIENDT : de boekhandelaar met vele liefhebberijen en tevens een behendig knutselaar met het devies "gaat uw weg en ziet niet om".
(houtsnede van Paul EECKHOUT)
2. Georges DECRYSE : boekhandelaar te Oostende; beide schildhouders van het Oostends wapenschild lezen een boek, inplaats van het zwaard en de spiegel te houden.
(tekening van André VLAANDEREN)
3. Charles HEILMAN : de ceder van Libanon (consul van Libanon), de weegschaal (voorzitter van de Handelsrechtbank), Het Rotary-embleem (past-gouverneur van de Rotary), een boek (boekhandelaar).
(tekening van MAUCLES-MASEREEL)
4. Marie-Thérèse DAEMS : een vrouwenfiguur met abstracte lijnen, die de hobby's muziek en tennis moeten voorstellen. (tekening van Roger VANDAELE)
5. Marcel WANDELS : verzamelaar van alles wat James ENSOR betreft, een Ensoriaans tafereel.
(ets door Roland DEVOLDER)
6. Marc BOUSSY : als bewonderaar van Napoleon in de vier hoeken de keizerlijke "N" en adelaar in het midden. (tekening van André SERVAIS)
7. Karel JONCKHEERE : zinspeling op de naam Jonkheer = ridder ; onderaan boeken en veder, werktuigen van de lettarkundigen.
(pentekening door Jules GONTHIER)
8. Omar VILAIN : zinspeling op het beroep van stadsbibliothecaris; met boeken komt men uit het donker naar het licht (pentekening door August MICHIELS)
9. Joseph Jules HELLEPUTTE : De waarheid (veritas) komt uit een waterput, gesymboliseerd door een jonge vrouw. (tekening van André VLAANDEREN)
10. Joseph VAN POUCKE : een linde (woont Huis Ter Linde), boekenliefhebber en het latijnse levensdevies "Moras non numero nisi serenas" (ik tel alleen de onbewolkte uren).
(pentekening door Willy BOSSCHEM)
11. C. DE FUYDT : een kikvors = zinspeling op de naam - met boeken, ook zinspeling in het devies "immer vorschende", op de achtergrond de slang, allegorie van de geneeskunde.
(tekening door Cor WESTERDUIN)

GESCHIEDENIS VAN DE KUSTVLAKTE DER LAGE LANDEN.

Van 5 tot en met 7 september 1978 werd, op initiatief van Prof. Dr. Adriaan Verhulst en M. Gottschalk (respectievelijk voor België en Nederland de historische-geografische specialisten op dit gebied), een colloquium te Gent gehouden betreffende de vroegste geschiedenis van de Noord- en Zuidnederlandse kustvlakte, m.a.w. van Nederland en België. De "Handelingen" hiervan, 332 blz. dik, werden te Gent inmiddels gedrukt en uitgegeven door het "Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis" (publicatie nummer 66 in de reeks); voel : "Transgressies en occupatiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België. (Handelingen) Colloquium Gent 5-7 september 1978. Dit boek kan gebeurlijk besteld worden op ett Seminarie van Prof. A. Verhulst, Blandijnberg 2, 9000 Gent, maar gegevens over de kostprijs zijn mij niet bekend... Enkele grepen uit de inhoud : - Hugo Thoan, Romeinse bewoningsgeschiedenis; - Frans VERHAEGHE, Middeleeuwse bewoningsgeschiedenis; De experts die aan dit baanbrekend colloquium deelnamen, wijdden tevens veel aandacht aan een plausibele verklaring voor de interpretatie van de fenomenen "transgressie", "Stormvloed" en andere meer. Het accent dat gelegd werd op dit Colloquium was gericht op de interdisciplinaire onderzoeksmethodes. Gheel deze problematiek kan ook in de toekomst het voorwerp vormen van een nieuw en volgend, nog diapergaand colloquium, binnen een ruimere interdisciplinaire en multidisciplinaire context gevat en benaderd. (Alle gegevens voor deze notitie werden door mijn ontleend en enigszins bewerkt uit de recensie van de heer K. de Landtsheer, verschenen in het Vest-Vlaamse tijdschrift "BIEKORF", 1981, afl. 4, blz. 395-396), waarvoor dank aan de recensent en de radactie).

E. SMISSAERT

Dit jaar is het honderd jaar geleden dat Karl Marx, de grondlegger van wat hij zelf het "wetenschappelijk socialisme" heeft genoemd, overleed. Zijn getrouwe medewerker en strijdgenoot Friedrich Engels zou nog geruime tijd Karl overleven tot in 1895.

Beide mannen hadden op bepaalde ogenblikken van hun leven te maken met Oostende, als badstad of als havenstad ter inscheping naar Engeland. Friedrich Engels was de zoon van een textielbaron uit Barmen, in Rijnland-Westfalen, thans gefuseerd met Wupperthal. Zijn familie was dus welgesteld en bestemde zoonlief tot het beroep van zakenman, waarvoor hij naderhand stagiair werd bij zakenkmissen van zijn vader in Manchester. De verkeerstechnisch voordeligste weg naar Engeland ging in die tijd van Barmen over Elberfeld, Düsseldorf, Keulen, Aken en Oostende omdat het grootste deel van de weg reeds met het spoor kon bereisd worden. Engels zal dan ook vaak door Oostende reizen, op weg naar Engeland. Reeds op 19 november 1842 doet Engels vanuit Oostende de overvaart naar Londen, met het schip "Sir Edward Banks". In augustus 1843 vaart hij opnieuw vanuit Oostende naar Londen, dit keer met de "Lord Melville". Op 24 augustus wordt immers zijn aankomst te Londen geregistreerd. In de loop van dezelfde maand augustus 1843 was Engels naar Oostende gekomen om er zijn familie, die sinds jaar en dag te Oostende haar vakantie kwam doorbrengen, te bezoeken; zijn moeder en zijn twee zusters vertoefden er. In september 1843 vinden we Engels opnieuw te Oostende waar hij vanuit Manchester een slippertje had gemaakt om er enkele progressistische vrienden te ontmoeten die in zijn later leven ook nog een rol zullen spelen.

Hij ontmoette er o.a. de dichter George Herwegh, een man die een rol zal spelen als revolutionair in 1848, de publicist en politicus Arnold Rug en de publicist en uitgever Julius Fröbel. Zonder twijfel hebben ter plaatse gesprekken in verband met de revolutionaire toestand in Duitsland latere acties bepaald. Op 1 februari 1845 kwam Karl Marx, de goede vriend van Engels, te Brussel aan, nadat hij uit Frankrijk was geweest. Dadelijk nam Engels contact met hem op en liet hem weten dat hij hem zou willen zien, maar dat moeilijkheden met zijn vader en zijn familie dit onmogelijk maakten: zijn vader wil hem wel financieel helpen maar niet om communistische propaganda te voeren...

Zodra echter de geldkwestie zal geregeld zijn zal hij afkomen, ook omdat zijn moeder en zijn zusters opnieuw hun vakantie te Oostende zullen doorbrengen.

Gedurende de zomer van 1845 zullen beide vrienden samen een reis naar Engeland maken, eveneens waarschijnlijk vanuit Oostende, om Marx toe te laten een eerste maal kennis te maken met de Engelse toestanden en met het materiaal aldaar dat hem dienstig zou kunnen zijn voor zijn latere studie. Een ander verblijf van Engels te Oostende, waar hij op kosten van zijn familie een vakantie doorbrengt: levert merkwaardige details over het leven te Oostende in die tijd en over heider verblijf in 1846. Engels vertoeft er in de Sint-Thomasstraat, 11. Wanneer Marx verneemt dat Engels te Oostende verblijft vraagt hij hem de nodige inlichtingen om zo spaarzaam mogelijk een maand aan de kust te kunnen vertoeven. Op 27 juli 1846 antwoordt Engels hem en bezrgt hem een reeks preciese gegevens ter zake.

Engels meldt dat Oostende door badgasten is overrompeld en, hoewel hij overal heeft rondgekeken, dat er bijna geen logement meer te vinden is. Ofwel is het logies te groot, ofwel is het te klein voor Marx en zijn familie. Maar toch, de avond voordien, heeft hij twee mogelijke kwartieren gevonden: een in de "Duc de Brabant", in de Karnemelkstraat, voor 95 F en 30 F voor een bijkomend bad, terwijl het morgenmaal er 50 centiemen kost, en een ander kwartier in de Wittenonnenstraat, 5, dat wat groter is, met een kamer op het gelijkvloers, een grote kamer op de eerste verdieping en een klein kabinet, het geheel voor 150 F en het morgenmaal eveneens voor 50 centiemen.

Alles is, volgens Engels, sinds verleden jaar veel duurder geworden. Alles lijkt ons trouwens vandaag in 1983 zeer eigentijds... en Oostends. We krijgen bovendien vanwege Engels een prijzenlijst verschaft.

Marx, schrijft hij, zou kunnen noemen met zijn familie voor 5 F; biefstukken en ribstukken kosten 1 F, de wijn 2 à 3 F. Het hier is slecht! De sigaren zijn slecht en duur : Marx zou er best een honderd of twee uit Brussel meebrengen... Engels maakt het budget van Marx als volgt op :

logement	125-150 F
morgenmaal	45-45 F
noemaal	150-175 F (als ge op de dijk eet)
avondmaal	60-90 F (2 à 3 biefstukken : man "vreet" hier veel)
koffie op de dijk	
onvermijdelijk	18-18 F
wasgoed	20-30 F (zzer duur hier; is een minimum)
daarbij de baden à 1,30 of 1,50 F, hat zij 40 F bij te rekenen	
<hr/>	
samen	418-508 F

Men moet daarenboven een hondertal F voorzien voor wat Engels heet te zijn de 'incidental expenses'.

Volgens Engels zou een verblijf van een maand volstaan. Maar, indien Marx wat langer wenst te blijven doet hij er best aan bij aankomst een akkoord te maken per dag, zoniet zal men hem veertien dagen aanrekenen zelfs indien hij slechts twee dagen blijft...

Voor de rest vindt Engels het zeer vervelend aan de kust. Naast zijn familie heeft hij slechts het gezelschap van een filister uit Barmen. Doch dankzij zijn vriend Blank van Londen heeft hij een intelligente en beschaafde Fransman leren kennen. Mevrouw Hess, de echtgenote van een bekend socialist, latere aan hanger van de bekende Duitse socialist Ferdinand Lassalle, is ook te Oostende waar ze, volgens Engels, de onnozelheden van haar man voortverteldt.

Het gevolg van deze correspondentie is dat Karl Marx met zijn familie de eerste helft van augustus te Oostende ging doorbrengen en hij er met Engels allerlei plannen zou gaan smeden. Oostende als revolutionaire draaiplaat... wie weet ? Dat Engels nochtans niet altijd aan de revolutie en aan het communisme dacht, bewijst een leuke tekening waarmee hij zijn brief aan Marx versierde : een dikkontige badmeesteres naast een badende Engels, aan de boord van de zee, waarbij Engels klaarblijkelijk bezig is zijn tenen te reinigen. Bij de tekening schreef Engels : "Diese Bilder waren gestern in der See zu besichtigen für männliches und weibliches Publikum". Zeker is dat nog andere revolutionairen en voornamelijk Duitse emigranten uit het gezelschap van Marx en Engels Oostende hebben gekend. Zo vernemen we uit een brief van 1850, van de hand van August Willich, een revolutionair van 1848, communist en emigrant te Londen (hij werd later generaal in het Amerikaanse leger!) dat hij een ruzie met Marx (Marx was een eminente ruziemaker) Willich een duel aangaat met een zekere Schramm. Willich reist met een zekere Techow, eveneens een revolutionair van 1848, naar Oostende. Ze raken er 's nachts in een hotel gelogeerd. De tweede duellant Schramm kwam ook naar Oostende samen met zijn getuige, een vroegere Russische officier, die een rol had gespeeld in de Hongarenopstand. Een Franse bekende van Willich toont hem een krant, de "Précurseur de Bruxelles", waarin vermeld dat de Franse republikein Ledru-Rollin, die ook te Londen verbleef, samen met andere Franse vluchtelingen rond deze tijd een congres te Oostende zouden houden in gezelschap van Belgische democraten. Maar Willich gelooft niet aangedeggelijk opzet vanwege de Fransen en vermoedt dat "Herr Marx" daarachter steekt. Het duel ging uiteindelijk niet door in de Oostendse duinen maar wel te Antwerpen, waarop Willich terug naar Londen trok, met het spoor en dan via Oostende.

Rond dit duel werd nogal wat gacorrespondeerd, niet steeds in vleisende toon voor Marx en dezes ambitie om oeveral baas te spelen over iedereen.

We dachten het de moeite waard voor de trouwe Oostendenaars deze enkele weinige gegevens weer te geven.

Ze kenschatsen niet enkel de atmosfeer en de bekendheid van Oostende rond het midden van de vorige eeuw, maar ze geven ook wat tips over twee dan toch bekende personages die geschiedenis hebben gemaakt.

Walter DEBROCK

U HOORT HET OOK EENS UIT ANDERMANS MOND ...

Studenten en vooral afgestudeerden van een hogeschool weten, dat aldaar nogal wat belang gehecht wordt aan de zogenoemde 'stellingen' die, bij het voorleggen van een origineel proefschrift, insgelijks dienen verdedigd te worden. Kort verduidelijkt: 'stellingen' zijn door de doctorandus bondig geformuleerde, op zijn promotie te verdedigen en te bewijzen waarheden.

Bij het inzien van het proefschrift van Jan BOUWHUIS over 'Johanna F. van Buren. Dichterschap en dialect' (Enschede, 1981) viel mijn oog op de bijgevoegde 'stellingen' van dewalke twee mijn aandacht scherpten:

- (2) Het behoort tot de taak van een wetenschappelijke instelling met de naam "Nedersaksisch Instituut", zich bezig te houden met meer dan de taalkunde van de daaronder ressorterende stræktalen alleen. Een uitbreiding zoals die in de laatste jaren heeft plaatsgevonden met historische volkskundige en literaire taken komt de binding van regio en wetenschap ten goede, en dient daarom gehandhaaft te blijven.
- (10) In de regionale geschiedschrijving is het een gunstige ontwikkeling, dat men zich intensief gaat bezighouden met de sociale geschiedenis uit meer recente tijd.

Sommige medewerkers aan "De Plate" en ook menig ander heemkundig tijdschrift zijn, in grote lijnen gezien en dit sedert jaren, op gelijke wijze in die trant aan het ijveren !....

Emiel SMISSAERT

JOHN GHEERAERT

Van ons lid John Gheeraert verschaen zopas een nieuwe roman "De non" dat we echt aanbevelen.

Het is een vlot geschreven verhaal over gewone mensen die "argens" de Tweede Wereldoorlog meemaken. Al schrijft de auteur op de keerzijde van het **titelblad** dat elke overeenkomst met bestaande personen of toeschouwer toevallig is, toch zal iedere Oostendenaar er zijn stad in herkennen en sommigen zullen wel merken dat enkele figuren aan bepaalde personen doen herinneren.

O.V.

Situering van het Vindictivegedenkteken

Het Vindictivegedenkteken nabij de Demeysluis bestaat uit de boeg van de Vindictive en de masten van de Thetis en de Intrepid. Deze drie Engelse schepen werden tijdens de Eerste Wereldoorlog tot zinken gebracht op de Belgische kust in een vertwijfelde poging om de Duitse macht op zee te breken. Vanuit de duikbootbasis van Brugge bereikten de Duitse onderzeeërs de open zee via de haven van Zeebrugge of Oostende. Eenmaal in open zee vormden die Duitse U-boten een serieuze bedreiging voor de scheepvaart van de geallieerden, vooral daar de Duitsers vanaf 1917 een onbeperkte duikbootoorlog voerden. Men wou dus beide havens blokkeren om zo de duikboten de weg naar zee af te snijden.

In de nacht van 22 - 23 april, de zgn. St. George's day, werd de havengeul van Zeebrugge gedeeltelijk geblokkeerd met ondermeer de Thetis en de Intrepid. De Vindictive, gebouwd in 1905 te Chatham, die daar als troepenvervoer fungeerde werd vrij ernstig beschadigd. De aanval op Costende die in dezelfde nacht doorging was geen succes.

De Vindictive werd te Dover opgeknapt en uitgerust voor een nieuwe poging op de haven van Oostende. Die ging door in de nacht van 9-10 mei 1918 en de Vindictive werd effectief tot zinken gebracht in de vaargeul van de haven.(1) Over het uiteindelijk nut van die acties, met de menselijke tol voor ogen, zijn ernstige bedenkingen te maken.

Hetzelfde jaar nog liep de 'grote oorlog' ten einde en in de havens van Zeebrugge en Oostende stak een roestige en hinderlijke erfenis. Het was voor iedereen overduidelijk dat die verzwaarde wrakken dringend verwijderd dienden te worden om de normale scheepvaart niet te verhinderen. Die lichter, zowel te Oostende als te Zeebrugge, werd verzorgd door de 'Salvage Section' van het Engelse leger op kosten van de Belgische staat.

Het wrak van de Vindictive, waarvan de masten op de schouw nog door de Duitsers werden verwijderd, werd op 16 augustus 1920 gelicht. Nadat het wrak voorzichtig naar de Leopoldsluis werd gesleept was de rol van de 'Salvage Section' uitgespeeld. De verdere afbraak werd door de Belgische Staat aanbesteed en de Gentse firma 'Van der Tack' uit Rotterdam. Niettegenstaande het werk beëindigd moest worden voor 16 maart 1922, sleepte het toch aan tot eind augustus 1925 vooraleer men ermee klaar was. Bij de afbraak van de Vindictive werden ook gelegenheidskrachten aangeworven, waaronder Oostendenaars.

Het sloopmateriaal werd grotendeels het eigendom van de aannemer die de boeg echter overdroeg aan de stad Oostende. Daarbij schonk de Belgische Staat de schroeven van de Vindictive. Hoe de masten van de Thetis en de Intrepid naar Zeebrugge te Oostende aanbelandden is ons niet duidelijk. Het ensemble; boeg, schroeven, masten; werd eind 1925 of begin 1926 ingehuldigd.

Marc CONSTANDT

1. Over die militaire raids werd al heel wat literatuur geproduceerd, we beperken ons tot twee werken :

C. VLAEMYNCK, De havens van Brugge en Zeebrugge tijdens beide wereldoorlogen, in Brugge en de zee, Antwerpen, Mercatorfonds, 1982.

J.W. STOCK, Zeebrugge en Oostende 1983, Antwerpen - Amsterdam, Standaard uitgeverij, 1979. (vertaling uit het Engels).

2. De opruimingswerken werden vrij uitvoerig beschreven door :

GHEURY, La Fin du Vindictive, in L'Echo d'Oostende, 8/12/1925, p. I.
(Overdruk uit Annales des Travaux Publics).

N.v.d.r. : Men leze ook : Marc CONSTANDT, Het fonds Zeebrugge.

Inleiding en beknopte catalogus, in Jaarboek 1982. Brugge-Stedelijke Musea.

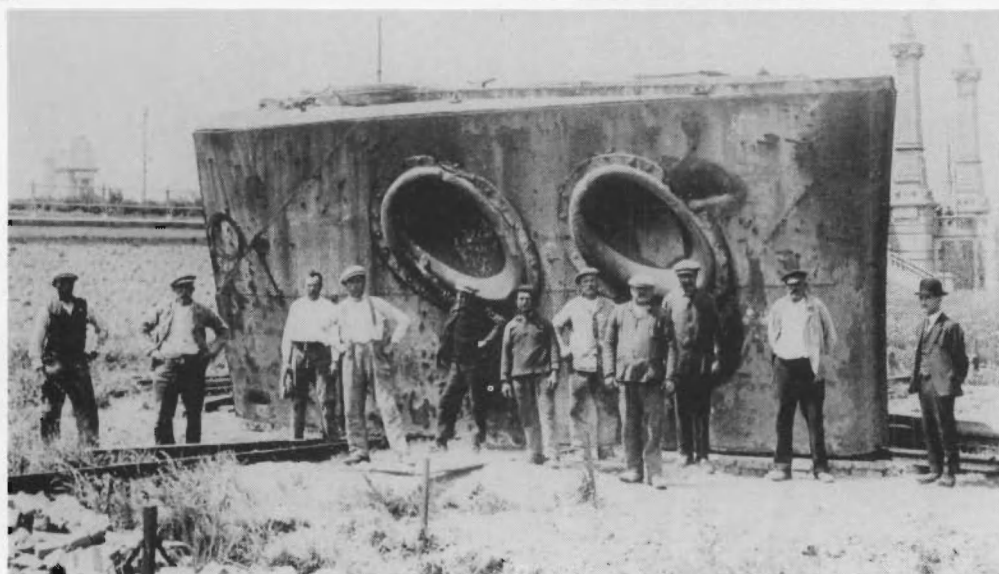
VINDICTIVE

1. Het wrak van de Vindictive in de vaargeul, de masten en de schouw zijn reeds verwijderd, ca 1919. (Foto Georges Pottiers, Oostende. Verz. Stadsarchief Oostende).

2. Het vlot gemaakte wrak van de vindictive wordt voorzichtig uit de vaargeul geloodst, 1920. (Foto Stephen Cribb, Southsea. Verz. Stedelijke Musea Brugge).

3. De boeg van de Vindictive wordt op haar definitieve 'rustplaats' opgesteld, 1925. (Foto Stephen Cribb, Southsea. Verz. Stedelijke Musea Brugge).

Zijn ontraden in de Oostendse Gemeenteraad (1904-1911). (1)

A. Stracké, exploitant van het welbeklant Hôtel d'Allemagne en bevriend met veel Europese vorstenhuizen, bereikt de eerste jaren van die periode wel het toppunt van zijn prestige. Dat blijkt uit het volgende.

Zijn natuurhistorisch museum, in de Mariakerkse duinen opgericht in 1897 en waartegen hij in 1903 een prachtige villa gebouwd had, kende veel succes. Op 5 juni 1903 werden prins Albert en prinses Elisabeth in dat museum feestelijk onthaald. Op 11 september 1904 overhandigde A.S. met grote plechtigheid een modern uitgerust lazaret, gehecht aan die villa, aan het Rode Kruis van België. In 1905 vierde hij met veel luister zijn gouden arbeidsjubileum. Eerst met de pers, die hij op 8 april uitgenodigd had en daarna, op 30 april met de Hoteliersbond en de bestuursleden van de Handelskamer, telkens met een fijn banket. Van 31 mei tot 4 augustus 1905 had hij, in zijn villa, de kleine prinsen Leopold en Karel te gast en ook - met onderbrekingen - hun ouders, prins Albert en prinses Elisabeth. Op 16 augustus datzelfde jaar, kwamen graaf en gravin Törring-Fettenbach er logeren (de gravin was de zuster van Prinses Elisabeth). In november 1906 maakt A.S. op uitnodiging van Prins Ferdinand (nl. Ferdinand I, prins van Saksen-Coburg (1861-1948), in 1887 tot regerende vorst van Bulgarije verkozen en van 1908 tot 1918 tsaar van dat land) een reis naar Bulgarije en in december, datzelfde jaar, werd hij officier in de orde van Alexander van Bulgarije (nl. Alexander von Battenberg (1857-1893), voorganger van Ferdinand I en vorst van Bulgarije 1879-1886).

Zoals ik al heb meegedeeld (cf. mijn bijdrage : "De politieke carrière van A. Stracké" in De Plate, 11e jg., nr 9, sept. 1962) kwam A.S. (kandidaat op de katholieke lijst) eigenlijk door een achterpoortje in de Oostendse gemeenteraad. Bij de verkiezingen van 18.10.1903 had hij 3.989 stemmen behaald, d.w.z. 24 minder dan de liberaal Polydora Tanghe. Maar op grond van onregelmatigheden proclameerde de Bestendige Deputatie op 27.11.1903 A.S. als verkozen. Hij zou dus in de gemeenteraad zetelen en wel van 2 februari 1904 tot 12 december 1911.

Nog duidelijker en grondiger dan het "Bulletin mensuel" van de Oostendse Handelskamer, weerspiegelt het "Bulletin communal" (het gemeenteblad dus dat pas in 1922 definitief en integraal in het Nederlands verscheen) de zorgen en problemen van de Oostendse administratie. Uit dat gemeenteblad, over de jaren 1904-1911, haal ik haast al mijn wetenschap hier over dat stukje lokale geschiedenis. Vanzelfsprekend beperk ik mij tot het optreden van A.S. zoals voor zijn bedrijvigheid in de Handelskamer ga ik weer chronologisch te werk en vermeld telkens de gemeenteraadzitting. Tosspraken en mondelinge tussenkomsten worden meestal samengevat.

De eerste twee jaren van zijn mandaat schijnt A.S. van ijver te blaken. Hij neemt 34 keren het woord. Vooral bekommerd om de rust, de stilte, de veiligheid, de hygiëne en de belangen van het seizoen, houdt hij interpellaties o.a. over danszalen, café-concerts, de brandweer, de verzekering der stedelijk gebouwen, het drinkwater, de kursaal, de publiciteit. Al in 1906 vermindert zijn activiteit heel sterk. De laatste 6 jaar van zijn mandaat tellen we slechts 12 tussenkomsten.

1904

Dat is het piekjaar van A.S. als gemeenteraadslid. Hij mist geen enkele van de 18 raadszittingen en houdt 19 interpellaties. Maar zijn woord valt niet altijd in goede aarde. De sfeer in de gemeenteraad is niet zo gemoedelijk als in de Handelskamer.

Zitting - 1 februari 1904

Voorzitter van de raad was A. Pieters, tot burgemeester benoemd op 18.10. 1904. Nadat de gemeentesecretaris, A. Van Iseghem, nog eens het arrest van de Bestendige Deputatie van 27.11.1903 voorgelezen had, legden de nieuwe raadsleden de eed af. A.S. deed dat, met 10 anderen, in het Frans; 7 raadsleden deden dat toen in het Vlaams. Daarna werden de schepenen gekozen en beëdigd. Dat waren D. Fermon (Openbare Werken- Brandweer), Ern. Van Glabbeke (oom van de latere burgemeester) en A. De Cock, A. Liebaert (Handel en Nijverheid - Opbaar Onderwijs - Schone Kunsten) was al in functie. A.S. werd aangesteld als lid van commissie 4, onder schepenen Van Glabbeke (Gaschillen - Financiën - Gas) en van commissie 5, onder schepenen De Cock (Hygiëne, Gezondheidsdienst, Regies).

Zitting 2-18 februari 1904 - Aanbesteding Kursaal, Baden, Theater-Bestek

A.S. doet zich voor het eerst gelden. Bij de stemming over het voorstel van D. Willem om de aanbesteding van Kursaal, Baden en Theater voor een jaar uit te stellen (o.a. wegens de ongunstige invloed van de oorlogsverklaring tussen Rusland en Japan en het feit dat de lokalen in Kursaal en Theater niet gereed waren) onthield A.S. zich (met P. Van Graefschephe).

Als reden gaf hij op dat de bewuste lokalen inderdaad niet voltooid waren. Anderzijds achtte hij verdere vertoningen in het oude (houwvallige) theater in de Weststraat gevaarlijk. Wel keurde hij het bestek goed.

Zitting 3 - 23 februari 1904 - Prostitutie

Nadat raadslid D. Willem gevraagd heeft scherper toezicht te houden op huzen van geheime ontucht, neemt A.S. het woord.

's Zomers, zegt hij, zijn er veel klachten van vreemdelingen die zich ergeren over zgz. sigarenwinkels die in werkelijkheid bordelen zijn. Ze komen vooral in de Kapucijnenstraat voor, de Herststraat en de Langestraat. De eerlijke handel lijdt daaronder. Bovendien worden de vreemdelingen daar soms lastig gevallen. Hij verzoekt de burgemeester maatregelen daartegen te treffen.

Op de opmerking van J. Laroye dat die vreemdelingen zich beter tot de politie zouden wenden, antwoordt A.S. dat vrees om in gerechtszaken gemengd te worden ze ze weerhoudt.

Danszalen, café-chantants

Even later geeft A.S. blijk van gebrek aan administratieve ervaring. Hij vraagt waarom het voorstel om de taks van 50 fr. op danszalen en café-chantants te verminderen en om sommige drinkgelegenheden tijdens de kermisdagen een taks van 10 fr. op te leggen, niet dadelijk besproken wordt.

Burgemeester Pieters antwoordt dat het de gewoonte is een kwestie eerst door een commissie te laten onderzoeken.

In de volgende zitting krijg. A.S. de gelegenheid zijn afkeer voor lawaai en café-concerts, een van zijn stokpaardjes, in een uitgebreide interpellatie, de langste uit zijn loopbaan, uit te drukken.

Zitting 4 - 15 maart 1904 - Danszalen, café-concerts.

Schepenen Van Glabbeke heeft het rapport voorgedragen waarin voorgesteld wordt de taks op drankgelegenheden met mechanische muziekinstallaties te verminderen en geen taks van 10 fr. te leggen op herbergen waar tijdens de kermisdagen mag gedanst worden.

A.S. breekt los met een soort van heilige verontwaardiging "U wilt dus de taks van 100 fr. op orkestrions en orgels verminderen, instrumenten die 'n hels lawaai maken en de rust van inwoners en vreemdelingen verstoren. Door die taks op 50 fr. te brengen kunnen de kleinste cafés die instrumenten aankopen.

Welnu die kleine cafés maken misbruik van de toelating want terwijl danszalen alleen 's zondags en 's maandags hun orkestrions spelen, kunnen die cafés dat zo dikwijls en zo lang ze willen. Dat is een stelsel van twee maten en twee gewichten wat onaanvaardbaar is voor 'n reglement. Ik protesteer tegen de wijziging van dat reglement dat eerst van 1903 dateert en herhaal de opmerkingen die ik onlangs in de commissie (Financiën) gemaakt heb.

Die danszalen met orkestrion, orgel of piano betekenen een ware plaag voor een stad die zich Koningin der Badsteden noemt. Onze vreemdelingen komen naar Oostende niet uitsluitend om zich te amuseren, maar vooral voor hun gezondheid, om hun zenuwen te versterken, om uit te rusten van hun werk en hun zaken. Door die orkestrions vinden ze hier geen rust. Laat u die orkestrions toe, dan kaat u zich tegen degenen die Oostende willen vooruithelpen. U verjaagt de gasten. Ik neem niet aan dat u daardoor de brouwers wilt beschermen. Naem, u wilt alleen niet breken met een oude tolerantie die u enkele duizenden fr. opbrengt maar die anderzijds de Oostendenaars belangrijke bedragen doet verliezen.

De opwerping, in de commissie gedaan, dat de stad de danszalen niet kan verbieden, weerleg ik. In 1878 werd het klokkengelui verboden, op klacht van een inwoner, uit de Christinastraat, geloof ik, De rechtbank van Brugge heeft uw recht en de wettelijkheid van dat verbod betwist. Maar in hoger beroep gaf het hof van cassatie u gelijk. Het vonnis vermeldde: "door het luiden van klokken te verbieden in het belang van de rust der burgers". Daaruit volgt dat het recht en de plicht van het Oostends gemeentebestuur onbetwistbaar is. L'Echo d'Oostende van 13.04.1879 voegde erbij: "Oostende is een voorvechter van de openbare orde en de vooruitgang. De stad zal niet meer dulden dat de rust der burgers verstoord wordt."

Welnu, Mijne Heren, ik vraag niets meer. Verloochen uw recht en uw plicht niet. Zorg voor rust en stilte voor onze gasten. Een eersterangsstad die Koningin der Badsteden wil blijven, moet gelijke tred houden met de vooruitgang. Ze moet voortdurend verbeteren op gevaar af te vervallen want de concurrentie neemt elk jaar toe. Het is uw plicht voor de goede naam van Oostende borg te staan.

Per jaar geeft u bijna 350.000 fr. uit voor het onderwijs. Dat juich ik toe. Het onderwijs is de rijkdom van de jonge generatie. Om die opvoeding nuttig en efficiënt te maken, moet u de moraal verhogen, de grondslag van opvoeding en openbare orde. Met die danszalen ondermijnt u de moraal want daar gaan de kinderen van de arbeidersklasse heen, om zich te amuseren. Daar ziet u meisjes van 14, 15, 16 jaar - die pas de school verlaten hebben - in en uit gaan om plezier te zoeken en in hun verderf te lopen.

Bovendien moet u de hotelnijverheid beschermen waarin enorme kapitalen geïnvesteerd zijn. Het is de belangrijkste bedrijvigheid van Oostende die duizenden mensen werk bezorgt en die honderduizenden uitgeeft voor de handel en de welvaart.

De hoteliers helpen u trouwens in uw taak. Ze houden de hotelnijverheid hoog en concurreren met gelijk welke stad ter wereld. Onze gastronomie staat aan de spits omdat we met de vooruitgang meegaan. De vreemde bezoeker die thuis petroleum brandt, wil hier elektrisch licht. Die anders 4, 5, 6 verdiepingen hoog klimt zonder te klagen, wil hier een lift om naar de eerste verdieping te gaan.

Welnu, indien wij niet alle kwalen bestrijden, zoals nachtlawaai van orkestrions, orgels en andere barbaarse instrumenten, riskeren wij klanten te verliezen in plaats van er te winnen. Brek voor goed met die tolerantie van orkestrions en orgels, zoals in andere steden gebeurd is. Dat is muziek voor wilde volken, niet voor een badstad als Oostende. Ik spreek uit bezorgdheid voor de belangen van de stad en uit naam van allen die van het seizoen moeten leven.

De totale of gedeeltelijke afschaffing zal een wijs besluit zijn en een belangrijke ontlasting voor politie en gerecht. Ziehier dan wat ik voorstel :

1. De gemeenteraad zal erover beslissen of er reden is om publieke danszalen met orkestrion of orgel te sluiten.
2. In het negatief geval stel ik voor :
 - a. de houders van danszalen te verbieden muziek te spelen, bij dag of bij nacht, ieder jaar vanaf 10 juli tot september.
 - b. de jaarlijkse taks proportioneel te verminderen en de huidige taks op 50 fr te behouden voor de andere inrichtingen.
 - c. in de toekomst geen nieuwe vergunningen meer af te leveren.

Schepen Van Glabbeke diende A.S. het eerst van antwoord.

"Die danszalen zijn een noodzakelijk kwaad. Ze zijn er voor de mindere klasse en we kunnen ze niet weigeren. Bovendien liggen ze meestal in straten, die niet bezocht worden door onze zomergasten, ver van grote hotels en villa's. Als we dat voorstel aanvaarden, dan moeten we alle amusementsinrichtingen doen verdwijnen. Tegen café-concerts zoals La Terrasse, La Scala, L'Eldorado, La Régina zijn er talrijke klachten. Wellicht nog meer dan tegen de danszalen in de Schippersstraat. De burens van die luxe-inrichtingen worden ook in hun rust gestoord. Toch denkt A.S. noch een ander raadslid eraan ze te verbieden omdat het attracties zijn voor de rijken. We zouden hier dan ook twee maten hebben en twee gewichten".

A.S. krabbelt wat achteruit : "Ik vraag slechts de opheffing van de danszalen met orkestrions of orgels". Waarop Van Glabbeke repliceert : "Ik geloof dat u vooral de sluiting wenst van de danszalen in de Schippersstraat, achter het Hôtel d'Allemagne".

(N.B. Voor de tweede keer vergist de verslaggever of Van Glabbeke zich. Het Hôtel d'Allemagne grensde ten oosten niet aan de Schippersstraat maar aan de Sint-Franciscusstraat).

"De opmerkingen van de heer A.S.", gaat Van Glabbeke verder, "werden al in de commissie verworpen. Een lid daarvan, de heer Deweert, heeft toen de heer A.S. het volgende geantwoord : "Indien die danszalen hem storen, dan kan hij ze doen zwijgen door voor het seizoen een vergoeding uit te betalen. De exploitanten zouden blij zijn in juli, augustus en september hun deuren te kunnen sluiten en iedereen zou tevreden zijn".

"Akkoord", zegt A.S., "maar waar zou dat eindigen als het college 's anderendaags al nieuwe vergunningen toekent!".

Van Glabbeke : "Niet alle huizen zijn geschikt voor danszalen. Daartoe zijn ruimtelijke en hygiënische voorwaarden gesteld. Anderzijds komen overal danszalen voor, zelfs in de katholiekste steden. Het volk amuseert zich daar, zoals de rijken in de Kursaal. Ieder wil gediend zijn. Tenslotte brengt dat de stad jaarlijks ongeveer 6.000 fr. op".

J. Laroye betreurt dat hier persoonlijk belang mee gemoeid is. Danszalen en kermissen brengen veel onaangenaamheden mee. Maar ze liggen in de gewoonten. Er kan geen sprake van zijn danszalen te sluiten tijdens de seizoenmaanden. Gaan de vreemdelingen niet dansen in de Kursaal of in andere luxe-inrichtingen ? Dat voorstel van de heer A.S. is niet redelijk.

Schepen De Cock doet ook een duit in het zakje. "Het voorstel vande heer A.S. verbaast me sterk. Hij kent Oostende toch al lang. De vreemdelingen komen hier ook om zich te ontspannen. De plezieren en de feesten afschaffen, dat is de vreemdelingen verjagen en van de eerste badplaats ter wereld een onbeduidend nest maken. Misbruiken, ja, die moeten bestraft worden".

A.S. bindt in. "Ik verzet me niet zozeer tegen de danszalen maar tegen het hals lawaai, het late sluitingsuur en de vechtpartijen die daarop volgen, tot 2 en 3 uur in de morgen. Dat is geen ontspanning meer, het is een kwelling voor de vreemdelingen. U verjaagt ze door die ellendige spektakels. Ik handhaaf daarom mijn voorstel en verzoek de voorzitter om de stemming".

Met 20 stemmen tegen 2 (A.S. en Fr. Duchateau) wordt het voorstel verworpen.

A.S., met zijn strenge gedisciplineerde jeugd, met zijn hang naar orde, fatsoen en waardigheid, met zijn conservatieve aard, kon zich niet verzoenen met ongebonden luidruchtigheid. Hij werd hier gestuit, ongetwijfeld omdat hij te ver ging en ongenueanceerd oordeelde. Van de luxe-amusementsinrichtingen sprak hij inderdaad niet en Van Glabbeke moest wel geloven dat A.S. de danszalen in de Sint-Franciscusstraat bedoelde. Bovendien had A.S. zich hier het ongenoegen op de hals gehaald van verscheidene raadsleden. Dat zou nog herhaaldelijk tot uiting komen.

Zitting 5 - 6 april 1904 - Baden, Kursaal, Theater

Het enige punt op de dagorde is de aanbesteding voor Kursaal, Baden en Theater. G. Marquet en H. Stocq (uit Namur) hebben samen ingeschreven voor 466.000 fr. De president stelt de raad voor het bod aan te nemen.

A.S. verzet zich en wenst een nieuwe publieke aanbesteding die, zo meent hij, een groter bedrag kan opleveren dan dat van Marquet. Ook dat voorstel van A.S. wordt afgewezen.

Op de twee volgende zittingen, nr. 6 (12 april 1904) en nr. 7 (19 april) is A.S. aanwezig maar hij komt niet aan het woord.

Zitting 8 - 20 april 1904 - Baden, Kursaal, Theater

Weer staat die belangrijke aanbesteding op de agenda. De heren de Lannoy en de Cubas hebben een bod gedaan van 532.000 fr. Marquet-Stocq hebben zich schriftelijk verbonden het verschil (nl. 66.000 fr) bij te passen. Maar de meningen in de raad blijven verdeeld.

A.S. verdedigt zich tegen de beschuldiging : de belangen van Oostende niet te behartigen. Hij verklaart dat hij de offerte van Marquet zou aangenomen hebben indien ze hoger was geweest dan die van zijn concurrent. En voegt erbij dat hij geen van beide inschrijvers kent.

Maar schepen De Cock draait de schroef wat aan. "Bij de eerste aanbesteding was de inschrijving van Marquet hoger dan die van de Lannoy en toch heeft de heer Stracké ze niet aangenomen".

Er wordt tenslotte gestemd en het bod van Marquet-Stocq wordt aanvaard met 20 stemmen tegen 5 (A.S., Pil, Hamman, Dereere, Duchateau).

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

"ERZÄHLEN BIS OSTENDE" VAN JUERGEN BECKER. EEN BOEKBESPREKING DOOR EDMOND OTTEVAERE.

Dit boek, vol met fragmentaire teksten die zeer los met elkaar verbonden zijn en zeker niet als een (gewone) roman kunnen worden omschreven, is geen traditioneel verhaal dat vlot leest. Integendeel. Het gaat hier om een mozaïek te lezen "monologue intérieur". Meer over dat vreemd boek komt u te weten in de recensie van E. Ottevaere, een specialist in moderne Duitse letteren die schrijft voor het literaire Vlaamse tijdschrift 'Dietsche Warande en Belfort', nummer 7, september 1982, blz. 543-545.

Emiel SMISSAERT

83/243

AUGUSTUS 1941

- Maandag 25 Britsche vliegtuigen overvlogen de stad, het afweergeschut trad in werking om 22u45 tot 3 uur.
Een tiental bommen werden afgeworpen rond het Sanatorium "Astrid" te Breedene. Ook brandbommen werden aldaar afgeworpen. Een brandbom kwam terecht op het dak van een nabijgelegen woning drong verder door de vloer een plofte naar op het been van Mej. Yvonne Docquit, geboren 18.7.24.
Het meisje was zwaar getroffen en in de eerste oogenblikken niet verzorgd daar er geen dokter aanwezig was. Ze werd nadien zoo spoedig mogelijk naar het Gasthuis te Brugge overgebracht waar ze aan haar verwondingen overleden is.
Brandbommen kwamen ook terecht op het koersplein alwaar brand uitbrak die evenwel snel gebluscht werd.
Over het algemeen werden een honderdtal brandbommen afgeworpen. De vast post Opex meldde dat in de richting van Klemskerke drie branden waar te nemen waren.
- Dinsdag 26 Britsche vliegtuigen overvliegen de stad, het afweergeschut trad in werking om 0u25 tot 4u50.
- Woensdag 27 Het afweergeschut trad in werking om 22u45 tot 4u25. Een brand werd opgemerkt in de richting Steene.
- Donderdag 28 Britsche vliegers overvliegen de stad, het afweergeschut trad in werking om 22u45 tot 4u50.
Rond 3u05 werden een zevental bommen geworpen. De vaste post Mariakerke meldde ons dat ze gevallen waren in de richting van Steene. Na verkenning werden ze op het vliegplein afgeworpen. Brandbommen werden ook geworpen rond de Hangars van het vliegplein. In de Oogstrstraat vielen 4 brandbommen tusschen de huizen een viel in de Slachterstraat, een andere aan de Hooge Barriere In de Nijverheidstraat viel een brandbom door het dak van een auto waardoor deze in brand schoot.
Springbommen werden te Gistel en Westkerke geworpen in een weide.
- Vrijdag 29 Het afweergeschut is in werking getreden om 22 uur tot 4u30.
- Zondag 31 Idem van 24u30 tot 2u30.
Zoeklichten zochten het luchtruim af, rond middernacht geraakt eenvlieger in de zoeklichten, als een lichtend puntje in een spinneweb van stralen. Het afweergeschut trad in werking. Lange reeksen lichtkogels, als gloeiende lampjes klonnen omhoog in de richting van het vliegtuig, doch ze ontploften er onder of er boven of er langs, boven Gistel, Oudenburg of Snaeskerke legde het vliegtuig zich op zijn zij en men zag een reeks blinkende projectielen zich van het vliegtuig losmaken.

Toen zwenkte de vlieger terug Noordwaarts waar hij zich uit de zoeklichten werkte.

Bommen zijn gevallen tusschen het Fort Napoleon en het (Spergebied) Militair Hospitaal.

SEPTEMBER 1941

Maandag 1

Het afweergeschut trad in werking om 22u05 tot 1u05.

Volgens vaste post Opex zou een obus gevallen zijn nabij de kerk zonder ontploft te zijn. Brand werd opgemerkt in de richting Zandvoorde. Rond 23u45 werden springbommen gelost op het Spergebied Opex.

Dinsdag 2

Vliegers hebben het grondgebied Oostende overvlogen van 22u14 tot 1u30. Navigatie afweergeschut trad in werking.

Om 22u25 werden spring- en brandbommen uitgeworpen in de richting van Steen en Mariakerke. Twee groepen verkenners zijn onmiddellijk uitgerukt. Op hetzelfde oogenblik wierpen de vliegers spring- en brandbommen op Breedene a/z. Een springbom vernietigde de hofstede van landbouwer Matsu August in den Duinenstraat. Ook tegen de Blauwe Sluis kwamen projectielen terecht. De verkenners melden dat drie branden waar te nemen waren op wijk Mariakerke.

Om 22u35 vallen springbommen voor de Kursaal en op het strand. Om 23u18 lossen de vliegtuigen nogmaals springtuigen op Mariakerke, waar zond de bevelhebber verkenners uit.

Men meldt uit Mariakerke dat er bommen rond het Hotel Alfa afgeworpen zijn, dat eveneens een achterhuis is getroffen in de Distellaan, waardoor de waterleiding gesprongen is. De betrokken diensten werden aanstonds verwittigd. Verder meldt de vaste Post dat een brand uitgebroken in de Raversijdestraat 108, waar de brandweer weinige oogenblikken nadien verscheen.

Om 3u50 wordt verder een brand gemeld bij Wwe Grijspeerd op Mariakerke. De Brandweer wordt verwittigd en de bevelhebber der L.B. rukt onmiddellijk uit met een groep redders. Ter plaatse aangekomen was reeds een groot gedeelte van de brand geblusht. Om Oulo werden een groot aantal brandbommen uitgeworpen meer Zuidwaarts en terstond laaide een hooge vlam op. Aanstonds werd

koers in deze richting gezet. Het was een graanoogst die in de lichte laaie stond van de boerderij op de Torhoutsesteenweg eigenaar Fensjonghe. Nij gebrek aan beter materiaal bestreden de redders de brand met emmers water inderhaast gepompt op het neerhof, de brand was zoo hevig dat men door de hitte op afstand gehouden werd. De ijzeren steumbalken die het dak op hielden plooiden van de hitte en de eternieten platen van het dak waren gansch uitgebrand. Alles werd in het werk gesteld om de brand zooveel mogelijk te beperken, alle brandbare voorwerpen moesten van het vuur verwijderd worden. Tot de Deutsche brandweer ter plaatste kwam die terstond hun motorpomp en lansen in gereedheid brachten en weldra werd een sterke straal in de vuurpoel gespoten, doch het vuur had reeds het grootste deel van de oogst verteerd en zou weldra aan tekort van voedsel van zelf uitdoven.

De L.B. mannen waren om 1u15 terug in de kaserna.

(vervolgt)

IN MEMORIAM BROEDER ANNOBERT

Voor mij op de schrijfdis liggen drie kleine boekdeeltjes. Zeevaartkundige instrumenten, uitgegeven in 1948; Plaatsbepaling op zee, uitgegeven in 1949; Het weer, uitgegeven in 1951. De drie laatsten van een reeks pretentieloze handboeken die meer dan een kwarteeuw de zeevarenden van Oostende en elders van dienst zijn geweest. Zij werden geschreven door Broeder ANNOBERT, bij leven ALFONS BROECKX de man die zich van 1923 tot 1949 met hart en ziel heeft ingezet voor het visserijonderwijs te Oostende.

Geboren in 1900 in Bergerhout trad Alfons Broeckx zeer jong toe tot de Congregatie van de Broeders van Liefde. Na een tijdlang les te hebben gegeven aan minderbegeefden in Leuven moest hij zijn legerdienst vervullen waarna hij op 1 januari 1923 tot leraar werd benoemd in de Sint-Andreas Vrije Visserijschool Oostende. Hij werkte daar onder de legendarische PASTER PYPE, stichter en directeur van deze school.

Naast zijn voltijdse leraarsopdracht vond broeder ANNOBERT nog tijd om een reeks handboeken voor het scheepvaart- en het visserijonderwijs te schrijven. Hierbij dient men rekening te houden met het feit dat in dit tijdperk er weinig of geen leerboeken van deze soort in ons land voorhanden waren. Hij is blijven schrijven en zijn werken blijven aan passen aan de modernere wordende vereisten van 1928 tot 1949.

Stuk voor stuk waren het degelijke werkjes, eenvoudig van taal en samenstelling en praktisch gericht. Ze werden niet alleen in de visserij gebruikt, maar vonden na de Tweede Wereldoorlog ook hun weg bij de beginnende Zeemacht en in de opkomende watersportwereld.

26 jaar lang heeft Broeder ANNOBERT zich met grote stuwkracht voor de Vlaamse en voornamelijk voor de Oostendse visserij ingezet. Hij bracht de Vrije Visserijschool van onze stad tot een uitzonderlijke reputatie. Hij werd dan ook door de vissers en de visserijmiddens zeer hoog geschat. Nadat hij in 1949, na de beslissing van de Generaal-Overste om de Broeders uit de Oostendse scholen terug te trekken, onze stad verliet, bleef hij niettemin zeer actief.

Hij stichtte in Aalter een middelbare school waar hij directeur en tevens leraar was. In 1952 werd hij overste van een inmiddels ter plaatse opgericht klooster. Vanaf 1955 zorgde hij voor de recrutering van de Congregatie. Hij werd in 1960 juvenistenmeester te Gent, om twee jaar later naar zijn eigen streek, Merksem, te worden overgeplaatst om er godsdienstleraar te worden.

In 1969 onderging hij een heikundige bewerking die invloed zou uitoefenen op zijn verdere activiteiten en hem verplichtte in 1971 met rust te gaan, na een rijkgevulde carrière van bataloze inzet voor de gemeenschap van om en bij de 50 jaren. Anno 1976 ging hij naar Zelzate waar hij zijn laatste levensjaren sleet.

Hij overleed op 26 augustus van dit jaar en werd op 31 augustus 1983 plechtig ter aarde besteld op het kloosterkerkhof.

Ter zijner Gedachtenis werd op 15 oktober 1983 een zielemis opgedragen in de dekenale Sint-Pieter en Pauluskerk van onze stad.

Veel Oostendenaars hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt om een laatste openbare hulde te brengen aan de nagedachtenis van een man die meer dan een kwart eeuw ten dienst van de Oostendse gemeenschap heeft gestaan.

J.B. DREESEN

Bij een recent bezoek aan de abdij van MALE genoten we achteraf nog even van een wandeling doorheen de heerlijke brok natuur die het vroegere Gravenhof omringt. Op het kruispunt van de straat naar de abdij en de Maalsesteenweg stond, midden in een bloemenperk, een manshoge blauwe granieten naaldsteen. Na enkele voorzichtigte veronderstellingen in de richting van een herdenkingsteen, een oorlogsmonument en dies meer, nam ik het zekere voor het onzekere en ging de steen even van naderbij bekijken.

Op de achterkant van de paal kwam de volgende tekst voor :

PELDERYN VAN MALE
Heropgericht 1950

We hadden te doen met de heropgerichte schandpaal van MALE.

PELDERYN of PELDERYN, PELORYN of PILORYN zijn typische Westvlaamse namen voor wat in het Algemeen Nederlands een schandpaal noemt. Men zal deze namen vruchteloos in de "Van Dale" zoeken. Het Westvlaamse woord is afgeleid van het Franse PILORI dat er de oorspronkelijke betekenis aan geeft.

De schandpaal was vanaf de Middeleeuwen tot in onze moderne tijd een belangrijk werktuig van de vroegere justitie. Hij werd gebruikt om veroordeelden, tot hun schande, publiekelijk ten toon te stellen. De straf kon van minimum twee uren tot meerdere dagen duren. Zo leest men bij DESPART : "...dede hem modernnaect drie daghen lanck, zonder etene ofte drinkene, up enen pelleryn stellen, daer hy continuelick van den volcke met allerhande vuyliebede van der straeten beworpen wierd van alle syden..."

ook werden ; ... Blasphemateurs van de moeder Gods up 't pelleryn ofte scavot gheset... Lasteren, kwaadspreken, ruziezoeken en andere onhebbelijkheden die het leven in gemeenschap verpesten werden soms "met t' peleryn gestraft." Vagabonden, bedelaars en ribauden werden na een geseling "metta ore en t' peleryn genageld".

De schandpaal bestond uit een houten of stenen paal. Hij was voorzien van een metalen ring met ketting die de veroordeelde rond de hals werd gesloten. Soms wordt met het pelderyn een KAAK bedoeld. Een kaak had dezelfde functie als de schandpaal, maar verschilde in constructie. Veelal waren het torenachtige bouwsels met een verdieping die langs alle kanten open stond. Het kon ook een gewone houten paal zijn of een stenen zuil van boven van een platje voorzien. Op het platvorm van deze verdieping of op het platje werden de veroordeelden aan de schande en de publieke inachting prijsgegeven, nadat zij daarbij soms eerst een geseling of een brandmerk had gekregen. Soms was het platvorm uitgerust met een soort draaimolen in metaal en hout voorzien van de nodige gaten. De veroordeelde werd dan met het hoofd en de handen in deze gaten geklemd en zo naar alle windstreken gedraaid ten aanschouwe van de voorbijgangers. Een zeer mooi kaak stond eertijds in KASTEELBRAKEL, Braine-la-Chateau, in de provincie Brabant. Of dit monument de afbraakwoede overleefd heeft is me onbekend.

HANGENDE KAKEN werden soms tegen de raadhuismuur gemetseld. Op het gekende Spreekwoordenschilderij van Breugel staat tussen de vele zaken die erop voorkomen een kaak afgebeeld. Hij dient als illustratie van het spreekwoord "Op de kaak spelen" in de betekenis van zicht iets op een onrechtmatige wijze toe te eigenen. Het woord kaak leeft nog in onze taal maar wordt enkel in de figuurlijke zin gebruikt in de uitdrukking AAN DE KAAK STELLEN. Het wordt gezegd om een persoon of zaak in haar verkeerdheid of belachelijkheid openlijk tentoon te stellen, aan de bespotting prijs te geven, te hekelen. Schandpalen werden in Frankrijk in 1789 afgeschaft, daarin in 1837 door Engeland gevolgd en in 1854 door Nederland. Het aan de Kaak stellen bleef in Frankrijk echter behouden tot 1848. Buiten Male staat er ook nog in Oudenburg een pelderyn. Men kan hem zien bij het buitenrijden van Oudenburg, richting Westkerke. Oostende had waarschijnlijk ook zijn pelderyn, waar die stond en wanneer hij verdween is voor mij een open vraag en misschien is dit voer voor de echte Oostendekenners.

J.B. DREESEN

JACQUELOOT Armand Romain

1. °Bredena 3 november 1839 +Oostende 21 juli 1894
 2. vader : Joseph
 3. moeder : Françoise D'hollander
 4. -chtg. : 1. Sidonie Declercq
2. Hélène Deforseca
 5. beroep :aannemer
komiteit Ass. lib.; lid Willemfonds 1887 -
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1885-1890
- 1.2.3.4./ overlijdensakte
5./Echo d'Ostende 2/10/1884 p. 3,a

JANSSENS Charles François Fidèle

1. °Oostende 8 november 1822 +Oostende 4 september 1887
2. vader : François Jacques
3. moeder : Catherine Cecile Jacqueline De Ridder
4. ongehuwd
5. beroep : griffier aan handelstribunaal
komiteit Ass. lib.; voorz. Ass. lib. 1884; lid Willemfonds 1887-
6. pol. strekking : liberaal
katholiek in 1854
7. pol. loopbaan : gem. raad 20/11/1851-1882
schepen 30/6/1852-1863
burgm. 30/5/1882-1887
prov. raad 1850-1882
kamer 1882-1884

1.2.3.4.5./ overlijdensakte
Portretschilderij door L. HERBO in HANDELSKAMER-OOSTENDE
" " E. BULCKE in STADHUIS-OOSTENDE (Raadszaal)

JANSSENS Ernest François Fidel

1. °Oostende 25 augustus 1819 +Oostende 25 augustus 1899
2. vader : François Jacques
3. moeder : Catherine Cecile Jacqueline De Ridder
4. ongehuwd
5. beroep : koopman
voorz. burg. hospitaal; voorz. Bank van lening
lid Willemfonds 1888 -
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888 - 1899
burg. 14/1/1888-3/3/1888
prov. raad 1886-1899

1.2.3.4./ Overlijdensakte
5./ Sabrechts

JANSSENS François Jacques

1. °Oostende 4 juli 1807 + Oostende 3/10/1852
 2. vader : Jacques
 3. moeder : Marie-Anne Huyes
 4. echtg. : Catherine Cécile Jacqueline De Ridder
 5. beroep : geneesheer
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1842 - ontslag 17/10/1851
- 1.2.3.4.5./ Sebrechts

JANSSENS Thomas François

1. °Oostende 10 juni 1834 +Oostende 9/4/1874
 2. vader : Jacques Fidèle
 3. moeder : Marie Anne Claire Huyse
 4. echtg. : Rosalie Jacqueline Valcke
 5. beroep : gem. sekretaris 5/11/1833-4/5/1852
gem. ontvanger 4/5/1852-13/1/1853
vrederechter 21/1/1834
 6. pol. strekking : unionistisch
 7. pol. loopbaan : gem. raad 1830-3/11/1833
- 1.2.3.4./ overlijdensakte
5. /Echo d'Oostende 18/4/1874 p. 2,d

JEAN Auguste Gabriel Luc

1. °Oostende 26 november 1824 +Oostende 25 maart 1869
 2. vader : Gabriel François
 3. moeder : Jeanne Elisabeth Caroline Ocket
 4. echtg. : Amélie Mathilde Thérèse Vanderheyde
 5. beroep : eigenaar
stichter en voorz. Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : prov. raad 1867-1869
- 1.2.3.4.5/ overlijdensakte

JEAN Edouard

1. °Oostende 6 april 1852
 2. vader : Edouard Louis Luc Jean
 3. moeder : Clémence Juliette Eugénie Serruys
 4. echtg. : Marie Van Schelle Oostende 10/9/1881
 5. beroep : Greffier handelsrechtbnak
voorz. Société du commerce Ostendais
komiteit en sekretaris Ass. lib.
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : gem. raad 17/1/1888-1914
prov. raad 1878-1914
- 1.2.3./ geboorteakte
4./Echo d'Ostende 11/9/1881 p. 3,d
5./Bulletin communal de la ville d'Ostende 1885 p. I

KESTELOOT Charles

1. °Mariakerke (Oostende) 24 januari 1854
2. vader Hubert Joseph
3. moeder : Françoise Jeame Verleye
5. beroep : hotelirr
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : schepen Mariakerke
gem. raad 1904-1914

1.2.3./ geboorteakte

5. Rapport sur l'administration de la ville d'Ostende

W. MAERVOET

ROUWBEKLAG

We vernemen met grote droefheid volgende overlijdens in de loop van de maand september :

De heer Gustaaf KLAUSING, vader van ons beheerraadslid Jozef Klausing;
De heer Alfons VERMOORTELE uit Blankenberge en sinds talrijke jaren lid van onze vereniging;
Mevrouw Anne MILLECAMPS, dochter van ons lid Dokter en Mevrouw Millecamps, overleden bij een verkeersongeval te Gent.

Aan de diepgetroffen familielieden van de overledenen biedt "De Plate" haar oprechte bliken van medeleven aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

IN DIT NUMMER :

- blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse schilders XLII : Pierre BENIEST;
- blz. 4 : J. SURMONT : De Vlaamse beweging in de Oostendse literatuur (2)
- blz. 7 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis XXVIII : Joseph MICHEL
- blz. 8 : O. VILAIN : Ex-librissen uit Oostende
- blz. 13 : E. SMISSAERT : Geschiedenis van de kustvlakte der Lage Landen
- blz. 14 : W. DEBROCK : Marx-Engelsiana te Oostende
- blz. 16 : E. SMISSAERT : U hoort het ook eens uit andermans mond
- blz. 17 : M. CONSTANDT : Oostendse monumenten XI: situering van de Vindictive
- blz. 19 : G. BILLIET : August Stracké (7)
- blz. 24 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (11)
- blz. 26 : J.B. DREESEN : In memorium broeder ANNORERT
- blz. 27 : J.B. DREESEN : Van pelderijnen, schandpalen en kakken
- blz. 28 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici (VIII)

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N.V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen van het Belgische Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
12e jaargang, nr. 12 december 1983.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

DECEMBER-ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen u uit te nodigen op de voordracht met dia's die gegeven wordt op :

donderdag 22 december 1983 om 20U30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. L. Colensstraat 6, Oostende

Het onderwerp : OOSTENDSE MONUMENTEN & GEDENKPLATEN

De spreker : de heer Norbert HOSTYN

De "Plate-kalender" van 1983, verzorgd door Omer VILAIN, was gewijd aan het thema "Oostendse monumenten". Van die gelegenheid maakte ons bestuurslid Norbert HOSTYN gebruik om in ons tijdschrift te starten met een reeks bijdragen omtrent hetzelfde thema ;

Een reeks die ook nog in 1984 en wellicht 1985 zal worden verdergezet, gezien de uitgebreidheid van het thema.

Aan de hand van heel wat diamateriaal maken we deze avond een eerste wandeling langs-
heen enkele Oostendse monumenten, waarbij de spreker voor heel wat achtergrondinfor-
matie zal zorgen.

Een thematentoonstelling omtrent hetzelfde onderwerp zal van januari 1984 af te zien zijn in het Heemkundig Museum "De Plate".

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos. Ook niet-lieden zijn van harte welkom.

J.B. DREBSEN

Zoals elk jaar verschijnt ook nu weer een handige inhoudstafel & index op de voorbije Plate-jaargang.

U kunt ze bestellen door 100 F te storten op rekening nr. 750-9109554-54 van De Plate met vermelding "Index 1983". U kunt ze ook bekomen in de museumshop. Vermoedelijk verschijningsdatum : 2e week van januari.

VRIENDENBOEK: JOZEF PENNINGCK

Al wie in Brugge en wijde omgeving belangstelling heeft voor heemkunde, geschiedenis, archeologie of volkskunde, kent Jozef Penninck. Op al deze terreinen is de heer Penninck immers sinds vele jaren actief.

Reeds in 1952 trad hij toe tot het bestuur van de Koninklijke Gidsenbond van Brugge en West-Vlaanderen. In die hoedanigheid richtte hij o.m. de eerste cursus voor gidsen te Ieper in, en ook nu nog mag hij tot de actiefste leden van de Bond gerekend worden. In 1958 was hij mede-oprichter van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde waarvan hij tot op vandaag voorzitter is. Van 1973 tot 1982 stelde hij zijn talenten van administrator ter beschikking van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, terwijl ook de v.z.w. 't Manneke uit de Mane in hem een bekwaam penningmeester vond. Voorts zetelt hij in verschillende commissies, zowel op nationaal als regionaal en lokaal vlak. Sinds kort is hij ook redaktiesekretaris van het tijdschrift Ons Heem.

De Heemkundige Kring - Het Brugs Ommeland - wil zijn sekretaris huldigen ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag. In december komt een extra-nummer van de pers, met bijdragen van een dertigtal vrienden van de gevierde. Om in te tekenen gelieve te gireren 400 frank op rekening nummer 712-8000681-10 van de Heemkundige Kring Maurits Van Coppenolle te Brugge met vermelding "Huldeboek Penninck".

CHARLES, FRANCOIS, FIDEELE JANSSENS

Enkele aanvullende gegevens betreffende deze Oostendse politieker (zie DE PLATE november 1983 p. 83/249).

Charles JANSSENS was medestichter van de "ASSOCIATION COMMERCIALE, MARITIME, INDUSTRIELLE & AGRICOLE de l'arrondissement d'Ostende". Hij was tevens voorzitter van deze voorloper van onze Handelskamer sedert haar stichting in 1880 tot aan zijn overlijden in 1887. Zijn mandaat werd drie maal verlengd met éénparigheid van stemmen.

Na zijn overlijden werd de toenmalige Nieuwpoortsteenweg door de gemeenteraad omgedoopt tot "avenue Charles Janssens", de huidige Karel Janssenslaan.

Op de begrafenis van Charles Janssens waren, onder meer, aanwezig :

A. DUTREMEZ, voorzitter van Handelsrechtbank,

L. MARYSSAEL, schepen (apoteker),

J. MONTANGIE, schepen (advokaat),

F. DE STEURS, volksvertegenwoordiger (eigenaar),

Alphonse PIETERS, Majoor, Kommandant der Burgerwacht,

ORIANNE, kolonel, plaatskommandant

MAERTENS, stafhouder van de balie,

Ed. JEAN- fils - Provincieraadslid (griffier handelsrechtbank),

Adolphe JANSSENS - apotheker (broer van de overledene),

Ernest JANSSENS, provincieraadslid (broer van de overledene).

We gaan eerst nog even door met het organiek reglement van die school, zoals goedgekeurd op 14 februari 1867 :

Art. 29. Les conditions de passage d'une année d'études à l'autre seront déterminées par un règlement particulier, arrêté par la commission administrative, le directeur et les professeurs entendus.

Art. 30. Sauf les cas exceptionnels à apprécier par la commission administrative, les examens d'admission, de passage et de sortie ont lieu chaque année dans la dernière quinzaine du mois de juin.

Art. 31. Les élèves sont tenus :

- 1° D'assister avec assiduité et attention aux leçons;
- 2° De faire les devoirs qui leur sont indiqués par les professeurs;
- 3° De prendre part, s'il y a lieu, aux examens publics et aux concours;
- 4° De se conformer aux proscriptions du présent règlement et aux dispositions d'ordre intérieur.

Art. 32. Des punitions peuvent être infligées aux élèves par le directeur et par chaque professeur pour son cours, en conformité du règlement d'ordre d'intérieur.

Art. 33. Lorsqu'un élève a commis une faute de nature à justifier son exclusion définitive, celle-ci est prononcée par la commission administrative, le directeur et au besoin le professeur entendu.

Art. 34. A la fin de chaque année scolaire, des prix consistant en livres, instruments de mathématiques, etc., pourront être décernés aux élèves qui se seront le plus distingués par leur application, leurs progrès et leur conduite.

La commission administrative règlera, s'il y a lieu, les dispositions relatives à la distribution des prix, sur la proposition du directeur.

CHAPITRE V

Budget et comptabilité

Art. 35. Le budget de l'école est proposé annuellement par la commission administrative, avant le 1er septembre.

Il est soumis à l'approbation du conseil communal, de la députation permanente et du Ministre de l'intérieur.

Le budget comprend :

a. En recettes :

- 1° La subvention de la commune;
- 2° Le subside de la province et de l'Etat;
- 3° Les produits divers;

b. En dépenses :

- 1° Les traitements;
- 2° Les sommes nécessaires à l'entretien et à l'amélioration du matériel de l'enseignement et ses collections, ainsi que les frais de distribution des prix ;
- 3° Les frais de chauffage et d'éclairage, ainsi que les menues dépenses.

Art. 36. Les sommes portées en recette au budget sont versées dans la caisse communale.

L'administration communale mandate, au nom de la commission administrative, les sommes formant l'import des dépenses évaluées au budget. Ces dépenses sont liquidées sur mandats délivrés par la commission au nom du secrétaire-trésorier, qui fournit à l'appui les quittances et mémoires détaillés, visés par le directeur pour tout ce qui concerne les dépenses portées au budget.

Art. 37. Chaque année, dans le courant du mois d'avril, les comptes de dépenses relatifs à l'exercice écoulé sont rendus au conseil communal et soumis à la députation permanente et au Ministre de l'intérieur.

CHAPITRE VI

Inspection

Art. 38. Le Ministre de l'intérieur et la députation permanente de la province peuvent faire inspecter l'école, chaque fois qu'ils le jugent utile, par les personnes qu'ils délèguent à cet effet.

Art. 39. Le présent règlement sera soumis à l'approbation de la députation permanente et du Ministre de l'intérieur, et mis à exécution pour l'année scolaire 1866-1867.

CHAPITRE VII

Disposition finale

Art. 40. L'école d'architecture et de dessin, fondée à Ostende, le 12 décembre 1820, en vertu de l'arrêté royal du 15 avril 1817, est supprimée. En exécution de l'art. 6 du règlement organique, la commission administrative de cette école, a été composée de :

MM. Ch. Van Iseghem

Edm. Serruys

nommés par le conseil communal.

MM. Ch. Janssens

J.-B. Valcke

nommés par la députation permanente.

MM. H. De Coninck

D. Lanszweert

nommés par M. le Ministre de l'intérieur.

La commission qui a été installée le 15 juin 1867, a nommé président, M. Ch. Van Iseghem; secrétaire, M. Edm. Serruys et trésorier, M. H. De Coninck.

Le conseil a procédé en séance du 3 septembre 1867, à la nomination du personnel dont voici la composition :

Directeur, M. Emile De Brouwer,

Professeur de mécanique, id.

Professeur d'architecture et de dessin industriel, M. Gustave D'Anvers.

Professeur adjoint d'architecture, M. T.-L. Dieryckx.

Professeur de mathématiques et de construction navale, M. Randolphe Doorme.

Professeur d'arithmétique et de physique, M. François Van Bysselberghe.

Professeurs de dessin artistique, MM. Michel Van Cuyck, Antoine Van Cuyck et Charles Pavot.

Surveillant M. Jean Ackermans.

Ces nominations ont été approuvées par arrêté de M. le Ministre de l'intérieur, du 23 novembre 1867.

X X X

HET BESTUUR EN HET ONDERWIJZENDE PERSONEEL :

In de "Provinciale wegwijzer" van 1871 vonden we de namen van het toenmalig bestuur en deze van de leden van het lerarenkorps terug :

Bestuur : Voorzitter : Ch. VAN ISEGHEM

Leden : Ch. JANSSENS, F. DE LORI, V. VAN DER HEYDE-DE RIDDER

Schatbewaarder : H. DE CONINCK

Professoren :

Kunst-taekening : Michel VAN CUYCK

Bouwkunde : Ch. DIERYCKX & J. OCKET (adjunct)

Nijverheidstekenen : C. D'ANVERS & A. FRANKIGNOUL (adjunct)

Geometrisch tekenen : E. VAN CUYCK & J. VAN CUYCK (adjunct)

Lineaire tekening : S. PROVOOST

Geometrie en maritieme bouwkunde : E. DOORME

Wiskunde en Physica : F. VAN RYSSELBERGHE

Werktuigkunde : E. DE BROUWER

Surveillant : J. ACKERMANS.

In de "Provinciale Wegwijzer" van 1873 vinden we deze samenstelling zo goed als onveranderd terug.

Voortgaande op de "Provinciale Wegwijzers" van 1878 & 1879 kunnen we volgende veranderingen signaleren:

Bestuur : Voorzitter : L. MARYSSAEL (i.p.v. Ch. VAN ISEGHEM)

Leden : Ch. JANSSENS, H. SIMON & F. DE LORI

secretaris : C. VERHAEGHE

Onderwijzend personeel : Directeur : E. DE BROUWER

Lerarenkorps : E. DE POORTER

In 1885 zag het lerarenkorps er dan als volgt uit :

lineair tekenen : PROVOOST & DEWULF

klein plaaster : Jules VAN CUYCK

Groot plaaster : Ed. VAN CUYCK & Alph. VAN CUYCK

architectuur : J. OCKET

Industrieel tekenen : G. D'ANVERS & A. FRANKIGNOUL

scheepsbouw : FRANKIGNOUL

N. HOSTYN

(vervolgt)

Pamfletten en brochures, doorgaans dunne cahiertjes gedrukt op papier dat al te vaak broos is van gehalte en kwaliteit, zijn haast per definitie erg tijdsgebonden en, eens uitgegeven en hun doel bereikt, zo vlug vergeten. Tja, wat nadien ermee? Ook... en zelfs in bibliotheken? De Centrale Bibliotheek van de "Université libre de Bruxelles" (F.-D. Rooseveltlaan 50, 1050 Brussel) kwam op de gelukkige gedachte om, althans van een gedeelte van het in & tienduizenden oplopende fonds pamfletten, een inventaris te laten samenstellen. Deze nieuwe reeks die "Varia Bruxellensia" heet, opent in 1982 met een eerste inventaris en wel van de hand van Jean-Pierre Devroey : "La vie politique en Belgique (1830-1950). Inventaire des "varia" conservés à la bibliothèque principale des Sciences humaines (de l'U.L.B.)" (in-4°, 29 blz.) en somt 187 brochures op betreffende het "politieke" reilen en zeilen in België, van 1830 tot 1950. Wij scherpten onze pen toen wij een paar geschriften van kleine omvang aantroffen die de liberale politicus schreef over een in zijn tijd actuele kwestie. De naam Adolf Buyl (Volksvertegenwoordiger te Oostende van 1900 tot 1929) komt nu nog vaak op de lippen van de Oostendenaars, gewoon omdat hij te Oostende voortleeft in de welbekende winkelstraat in volle stadscentrum : Adolf Buylstraat. Wij schrijven nauwgezet de titelbeschrijving, voorafgegaan door de signatuur, van de twee brochures voor u naar :

- VBA BUYL (Adolphe)
B897p Pillage des deniers publics au profit des Couvents.
Exposé des conséquences financières du projet scolaire du
gouvernement. 29 mars 1911.
Bruxelles, Ligue de l'Enseignement, 1911, 8 p.
- VBA BUYL (Adolphe)
B897q La question de l'éclairage public et privé. Une loi injuste...
Ixelles, 1924, 12 p.

E. SMISSAERT

N.v.d.r. : In Stadshbibliotheek van Oostende zijn ook nog een viertal brochures van A. BUYL te raadplegen :

- BUYL, Adolphe : Een belangrijk nationaal vraagstuk : een alarmkreet!
(z.d.)
BUYL, Adolphe : Le Canal de la Lys à l'Yperlée et le port de Nieupoort
(1903)
BUYL, Adolphe : Discours patriotiques (1914)
BUYL, Adolphe : Plundering der openbare kassen ten profijte van de
kloosters : de geldelijke gevolgen van het school-
wetsontwerp der regering van 19 maart 1911 (1911).

Zowat 80 jaar geleden waren onmondige inwoners van "Le hameau Contradam niét de dupe van een inleveringscontroverse waardoor ze moeilijk hun werk konden bereiken, naar niettemin de speelbal van kat en muis om een vlotte doorgang naar hun dagelijks labeur. Het stadsbestuur van Oostende en de centrale regering wilden maar niet financieel over de brug komen inzake een korte en gemakkelijke verbinding tussen de Konterdam en wat petitiés toen werkverschaffend noemden "ce centre d'activité tres important pour la polpulation ouvrière".

Verzoekschriften waren al in 1903 niet uit de lucht. Een ervan vond ik zo sprekend inzake de sociaal-ekonomische toestand van een gehucht op Stenas grondgebied, dat ik hem niet kon achterhouden. In deze smeekbede ligt een pak sociale nood vervat.

"Aan de Heer Minister van Openbare Werken,

De ondergetekende werklieden der gemeente Steene wonende op de wijk genoemd "Contradam" gelegen tegen de nieuwe haveninrichtingen van Oostende nemen de eerbiedige vrijheid van Uwe hooggeplaatstheid u het volgende kenbaar te maken en te vragen : Sedert meer dan 5 jaren is het grootste getal werklieden die dicht bij hun werk woonden verplicht geweest hunne woningen te verlaten die gelegen zijn te Sas-Slijkens welke onteigend werden voor het uitbreiden der havenwerken van Oostende. Sedert dien geene werkmanswoonsten meer vindende hebben zij verplicht geweest met verscheidene huisgezinnen samen in een huis te wonen die ghael ongezond en onvoldoende was voor het talrijk huisgezin die wij werklieden hebben. In dien stand van wonen niet meer kunnende blijven hebben eenigen onder ons sedert kort kleine gezonde woningen bekomen in een wijk genaamd Contradam. Ten einde ons van onze wooningen naar ons dagelijksch werk te begeven zijn we verplicht driekwartuurs om te gaan uit oorzake der zijdsvaart door dewelke wij van ons werk gescheiden zijn, niettegenstaende dat onze woningen hoogstens vijf minuten afstand van ons werk gelegen zijn. Nogtans over korte tijd nog konden wij de vaart over gaan bij middel der sluisdeuren, wanneer deze gesloten waren, maar deze sedert eenigen tijd gedurende open blijvende zijn wij verplicht ieder maal om te gaan om ons naar ons werk te begeven.

De wijk "Contradam" die reeds zeer bevolkt is is de eenigste gelegen rond de haveninrichtingen waar den werkmans eene gezonde en goedkoopere woning kan vinden. Uit dien hoofde nemen wij de vrijheid, Mijnheer de Minister, van uwe hooggeplaatste welwillendheid U te vragen over dien vaart eene brug te willen laten leggen die zonder twijfel van algemeen nut zal wezen in dien volkrijken wijk. Het leggen van eenen brug over de vaart kan met weinige kosten gadaan worden aangezien de brug gelegen boven de militaire sluizen nabij den atelier der marienen afgebroken moet worden; die zou wel kunnen dienen om naar onze wijk verplaatst te worden met al haar toebehoorten..."

Bij de ondertekenaars hoorden Ch. Castaleyn, Vergaerde, Brock, Verbanck, Maackelberghe, Naert, Verplancke, J. Cloc, Vanloc, Havermate, Lissame, Ch. Belleberghe, Gunst en Devriendt.

Kern van de zaak was wie een draaibrug op de Konterdamsluis wilde bouwen en hoe die te financieren. Gelegen op de vertakking van de Brugse Vaart, begrepen tussen de Kapellebrug te Slijkens en de handelsdocken. Die Pont de La Chapelle komt trouwens uitgebreid voor in het verhaal. Het Ministerie van Openbare Werken had de metalen val van de ophaalbrug die kwam uit de afbraak aan Stad aangeboden bij een overeenkomst van 23 oktober 1902 maar deze laatste heeft de overname nooit gewild. In de optiek van het Schepencollege zou de bouw van een verbindingsbrug moeten overgelaten worden aan de Staat, uit "Intéret général".

Op 21 december 1911 stuurt het Collège een brief aan hoofdingenieur Van der Schueren "qu'elle persiste à croire qu'elle n'a absolument aucun intérêt direct à l'exécution de ce travail". Van eng protectionisme gesproken. Het is niet de eerste keer in de geschiedenis dat "l'intérêt général" opbotst met "l'intérêt local". Zelfs een brouwer van de Konterdan, Jolyt, klinkt in de pen wanneer hij de betrokken minister aanzoekt een salomonsoordaal te geven "qu'il faut prendre la défense d'une groupe de braves et honnêtes travailleurs". Of de eminentie travaillistisch dacht heb ik niet kunnen achterhalen; toch is hij bereid een groot deel van de onkosten voor zijn departement te nemen. Welke vaart het daarna allemaal heeft genomen, kun je zelf vergewissen wanneer je een fietstocht maakt onder de duiker van de spoorweg te midden een gesolaat industrieterrein dat dringend aan economische reconversie toe is... niet alleen voor de huidige Konterdanpaars.

Ivan VAN HYFTE

BOEKBESPREKING : André VAN CAILLIE, Oud Oostende in beeld, Oostende (eigen beheer),
----- 1983

Over het nut en de historische waarde van fotoalbums genre "... van toen" of "... in oude prentkaarten" zijn de meningen verdeeld.

Velen menen er een louter commercieel inspel op de nostalgische sentimenten in te zien. Toch kan men moeilijk ontkennen dat op dié manier heel wat uniek historisch-topografisch-iconografisch materiaal gemultipliceerd wordt en aldus voor een breder publiek toegankelijk gesteld. Wat dan ook weer zijn waarde heeft, zeker wat Oostende betreft, -en stad die erg zwaar door oorlogsfeiten en blinde bouwpromotie werd aangetast.

Zopas verscheen André VAN CAILLIE'S "Oud Oostende in beeld", een album met 200 foto's, opnamen gaande van 1863 tot de jaren van het interbellum. (Uitgave in eigen beheer; prijs : 950 fr.)

Het betreft in hoofdzaak originale foto's, slechts waar nodig aangevuld met (erg zeldzame) prentkaarten, alle voorzien van een korte tekst.

In zijn selectie liet de samensteller de iconografische zeldzaamheid van bepaalde opnames primeren op de foto-esthetische kwaliteit, een standpunt dat we - gezien de aard van het boek - kunnen bijtraden. Uiterst boeiend zijn o.m. de havengezichten uit de jaren 1860, gezichten op de verdwenen Babylonestraat, het I° Kursaal, de verdwenen Vuurtorenwijk, de omgeving van de oude Sint-Pieterskerk.

"Oud Oostende in Beeld" is een welkome aanvulling op de erg populaire deeltjes van Y. VYNCKE'S "Oostende in oude prentkaarten" die op een ruimer publiek mikten. VAN CAILLIE stelt met zijn album vooral de meer veeleisende geïnteresseerden van het oude Oostende tevreden.

Verzorgde uitgave, helaas zonder index.

N. HOSTYN

Zijn optreden in de Oostendse Gemeenteraad (1904-1911) (2)

Zitting 9 - 3 mei 1904 Baden, Kursaal, Theater

Het muisje van de vorige zitting heeft een staartje. De Bestendige Deputatie heeft het besluit van 26 april jl. (nl. het aanvaarden van het bod van Marquet-Stoep) niet goedgekeurd. Nu stelt de president voor een nieuwe aanbesteding uit te schrijven.

A.S. is het daar niet mee eens. "Alleen de offerte van de Lannoy is regelmatig. Ze waigeren is partijdig handelen. Dat voorstel van 't College kan zware gevolgen hebben en kan leiden tot mislukking want de inschrijvers kunnen zich akkoord verklaren ten nadele van de Stadskas. Ik staun geen favoritisme. Wat is vrees, wil ook de Bestendige Deputatie vermijden, want zij raadt geen nieuwe aanbesteding aan".

De voorzitter schiet uit : "Die taal duld ik niet langer. De heer Stracké mag niet vooruitlopen op de bedoelingen van de Deputatie. Ons besluit van 26.04 is afgekeurd. We moeten dus tot een nieuwe aanbesteding overgaan".

A.S. verdedigt zich tamelijk zwak. "En als de Lannoy niet meer inschrijft..." - "Wet u dat al?" onderbreekt schepen De Cock hem - "... dan verliest de stadskas honderdduizenden", besluit A.S.

Daarna leest A.S. een telegram voor van Marquet aan de Lannoy. Deze wordt uitgenodigd te telegraferen naar de burgemeester van Oostende : dat hij afziet van de toewijzing, zodat Marquet de concessie goedkoper krijgt.

A. Chenot vraagt ironisch of A.S. lid is van de geheime politie. De voorzitter roept A.S. tot de orde : "Dat hoort niet tot ons debat en gaat alleen de twee concurrenten aan. A.S. moet de discussie bij 't voorstel van 't College houden".

J. Laroye helpt A.S. uit de penarie. "Ik versta het verzet van de heer Stracké niet. Het besluit van het College stelt een minimum bod vast. De stad kan dus nog een gunstiger offerte krijgen".

A.S. grijpt de reddende plank : "Bevat dat besluit die bepaling?". Na het bevestigende antwoord van de voorzitter zegt A.S. in te stemmen met het voorstel van het College.

Zitting 10 - 10 mei 1904

A.S. is aanwezig en hoort dat Marquet-Stoep de hoogste offerte hebben gedaan : 600.000 (tegen 532.000 voor de concurrent). Maar hij neemt het woord niet.

Zitting 11 - 7 juni 1904

Drinkwater

Na een discussie over het probleem van het drinkwater - waarvoor een commissie opgericht is - vraagt de voorzitter of er nog leden willen deel uitmaken van die commissie. A. Stracké en A. Chenot gaven zich op.

Raadzaal

Daar krijgt A.S. het woord. Na de inlichtingen hem verstraakt door de burgemeester, trekt hij de interpellaties, die hij aangekondigd heeft, in, met uitzondering van die over de raadzaal. Deze moet beter geschikt worden, zegt hij, zodat de raadsleden en de pers de sprekers behoorlijk kunnen verstaan.

Voddenopkopers

In verband met het politiereglement protesteert A.S., een beetje later, tegen het ergerlijk lawaai van sommige voddenopkopers die van 6 uur 's morgens vreselijk te keer gaan. Alle inwoners klagen erover. Hun bedrijf zouden ze niet mogen beginnen vóór 9 uur.

De voorzitter antwoordt : "We zullen het politiereglement toepassen dat zegt : vanaf 8 uur. Die kleinhandel kan men nochtans niet verbieden. Knechten en meiden halen er een beetje profijt uit".

Zitting 12 - 12 juli 1904 Legaat Dutramez

Mevr. We L. Dutramez-De Bal heeft een legaat van 50.000 fr geschonken aan de burgerlijke Godshuizen.

A.S. haakt daarop in. Daar de schenkster geen voorwaarden heeft gestipuleerd, stelt hij voor het bedrag te gebruiken voor de inrichting van een kraamkamer. Dat is onmisbaar in Oostende en het bestaat in minder belangrijke steden. De dokters hebben dat al herhaaldelijk gevraagd.

Hij denkt dat raadslid Dr. I. Playn de eerste zal zijn om hem te steunen.

Verder, zegt A.S., is er in het hospitaal van een stad van 42.000 inwoners een dienst van internen nodig. De toegewijde zusters verdienen alle lof maar een nachtintern is hier vandoen.

Zitting 13 - 26 juli 1904 Bijkomende werken Sint-Pieters-en Paulus

Er moet gestemd worden over het al dan niet terugzenden naar de commissie (Openbare Werken) van het rapport van de kerkfabriek van Sint-P. en P., over werken aan en in de hoofdkerk. Stemmen ja : 11 leden, neen : 13 waaronder A.S.

Houtstapels

Op dezelfde zitting is er spraak van taksvermindering voor het bezetten van gemeenteterreinen door houtimporteurs.

Bij die gelegenheid vraagt A.S. aan het College die houtstapels bij de landingskaai weg te nemen om ongevallen te voorkomen.

N.B. Dat hout was een oud zeer. Al jaren lag het daar want A.S. had het twee keer gesignaleerd in de Handelskamer. Eerst in zijn rapport (II) over 1900, op de bijeenkomst van 15 januari 1901. Daarna op de zitting van 16 juni 1903. (cf. De Plate, XIIe jg., nr. 4 april en Nr. 5 mei).

Zitting 14 - 6 september 1904 Bedrijfsbelasting op familie-pensions

Raadslid H. Van Graefschep verklaart dat niet het gemeentebestuur maar het Ministerie van Financiën een bedrijfsbelasting voorziet voor houders van familie-pensions en verhuurders van gemeubileerde kamers, en dat op verzoek van A.S., president van de Hoteliersbond.

"Inderdaad", zegt A.S., "Als president van de Oostendse Hoteliersbond heb ik stappen gedaan bij de Minister van Financiën om familie-pensions avangoed te belasten als de hotels. De leden van de Hoteliersbond beklagden zich over de concurrentie van die pensions, zonder dat die belast zijn. Ik was niet van hun mening maar zij waren in de meerderheid en als president heb ik hun verzoek ingewilligd. Maar er is nooit spraak van geweest ook verhuurders van gemeubileerde kamers te treffen".

Op deze zitting zorgt A.S., verstrooid of niet geïnteresseerd, voor hilariteit.

In zijn rapport wijst schepen Van Glabbeke erop dat de kerkfabriek 1538,13 fr meer subsidie vraagt. Verder is er een uitgave van 100 fr voor werken aan de pastorie, en een van 275 fr voor de installatie van de nieuwe pastoor. Voor de eerste uitgave wil de schepen meer details, te meer daar vorig jaar de pastorie garestaureerd werd tot voldoening van de pastoor. (N.B. : dat was P.B. Van Dromme, pastoor van Mariakerke 1898-1903). Voor de tweede uitgave (275 fr) is niets voorzien in het decreet van 30.12.1809 (N.B. : die nieuwe pastoor was J. Bossuyt ingehuldigd op 14.01.1904). Voor de dekanale bezoeken kan geen 100 maar 75 fr worden toegestaan, zoals voor de O.L.V.-kerk (Haeegras). Verder meent de schepen dat subsidies voor een tweede kapelaan moeten verworpen worden omdat het gemeentebestuur het nut van een tweede kapelaan nog niet erkend heeft.

Tenslotte stelt de voorzitter voor over dat rapport van Van Glabbeke te stemmen. 19 leden keuren het goed; 3 stemmen ertegen en 1 onthoudt zich : A. Stracké. Gevraagd naar zijn motieven antwoordt hij : dat hij niets van de discussie begrepen heeft !

Drinkwater

Op dezelfde zitting zegt de voorzitter dat hij een brief ontvangen heeft van de heer A.S. waarin deze zegt dat hij wil interpellieren over het drinkwater. Waarop krijgt A.S. het woord voor een heel korte tussenkomst.

In zijn nummer van 17 september, zegt A.S., publiceert een lokaal blad (N.P.: Le Carillon) het bericht dat het probleem van het drinkwater opgelost is want dat de stad binnenkort Bockwater krijgt. "Ik wou graag weten in hoever dat juist is", besluit A.S.

De voorzitter antwoordt nuchter : "Het College bestudeert nu een voorcontract met de internationale distributiemaatschappij".

Zitting 16 - 11 oktober 1904

Leurhandel

Volgens een ministerieel schrijven moet het politiereglement op de leurhandel onderscheiden worden van de taksverordening daarop. In dat verband stelt A.S. voor de taks op de venters te verhogen. Ze doen veel kwaad aan de lokale handel.

De voorzitter ontuchtert A.S. "In de meeste gevallen is die taks lager dan in Oostende. Een verhoging zal niet goedgekeurd worden".

Drukwerk en bureaubenodigheden

Even later neemt A.S. weer het woord. "Het stedelijk budget voor 1904 voorziet 15 à 20.000 fr voor drukwerk, bureaubenodigheden, enz. Werd hiervoor een aanbesteding gehouden? In negatief geval stel ik voor dat te doen in het belang van de gemeentefinanciën".

De president antwoordt zakelijk : "Er is een beperkte aanbesteding voor 't drukken van het gemeenteblad, het jaarverslag en de bestekken van het bureau van Openbare Werken. Voor bepaalde leveringen is een aanbesteding mogelijk. We zullen met de vraag van de heer A.S. rekening houden".

Stedelijke gebouwen

Daarop nieuwe interpellatie. "Ik wens te weten", vraagt A.S. "of onze stedelijke gebouwen allemaal verzekerd zijn. Ik schat ze op 12 à 15 miljoen zodat het de moeite waard is ze te verzekeren tegen brand".

Terzelfdertijd wenst hij erop te wijzen dat het nodig is het brandweerpersoneel aan te vullen. Bij een geweldige brand zou het prachtig materieel van de stad niet kunnen gebruikt worden wegens gebrek aan manschappen. De stad zou daarvoor zedelijk verantwoordelijk gesteld worden.

A.S. herinnert er ook aan hoe nodig het is een nieuwe brandweerkazerne te bouwen. De huidige zou het vermeerderd personeel niet kunnen herbergen.

N.B. De praktische A.S. kon hier met kennis van zaken spreken. Hij had zijn eigen brandweerbrigade samengesteld uit leden van zijn personeel. Bij de grote kerkbrand van vrijdag 14 augustus 1896 was hij dadelijk ter hulp gesnel en had (volgens Le Carillon van 18.08.1896) bijgedragen tot het vrijwaren van het grafmonument van Koningin Maria Louisa. L'Echo d'Ostende - die A.S. niet zo gunstig gezind was - vermeldt A.S. helemaal niet in verband met dat bluswerk. Stracké zelf steekt in zijn autobiografie (januari 1926), met overdrijvende ijdelheid, resoluut die pluim op zijn hoofd... "c'est grâce à moi que le monument de la reine Marie-Louise a été préservé en le tenant pendant toute la durée du feu sous eau avec ma pompe à incendie par mes hommes et mon matériel".

Ook in zijn gemeente was hij al een paar keer de brandweer bijgesprongen, nl. op 23 oktober 1899 bij een brand in de haringrokerij van Rau, Ooststraat, 57 (cf. Le Carillon, 24 okt. 1899) en op 12 oktober 1904 bij suikerbakker Th. Parrein, Ooststraat, 46. Hierbij was A.S. opgetreden in zijn uniform van commandant (cf. Le Carillon, 13 okt. 1904).

Terug tot de raadszitting. Raadslid A. Chenot tast de interpellatieprocedure aan. "De heer A.S. heeft hier twee andere kwesties opgeworpen : uitbreiding van de brandweer en de bouw van een nieuwe kazerne".

"Die hangen samen", zegt A.S.

A. Chenot weer : "De plannen voor een nieuwe kazerne zijn al een paar jaar gedgekeurd. Er is nog geen aanbesteding wegens geldgebrek."

A.S. op zijn haart : "Dat betekent niet dat de nieuwe constructie niet nodig is".

Nu komt de president tussen : "Ons korps is goed georganiseerd. Het aantal brandweperlui is voldoende. Het is nu geen geschikt moment voor een kostelijke nieuwbouw".

Van Glabbeke vraagt hoeveel brandweperlui er nog nodig zijn.

"Vijftien", antwoordt A.S.

Raadslid A. Dumon valt A.S. bij en meent dat men zo gauw mogelijk werk moet maken van de nieuwe kazerne.

Sloppen

En tenslotte heeft A.S. het over de sloppen in de Aartsheartoginstraat en in de Serruyslaan. Die krotten, zegt hij, moeten weg om de hygiëne en de publieke zedelijkheid. Voor dat saneringswerk moeten de nodige kredieten voor onteigening aangevraagd.

De president antwoordt dat het slop in de Aartsheartoginstraat binnen kort verdwijnt. In dat in de Serruyslaan (N.B. : hiermee is waarschijnlijk het Babylonstraatje bedoeld) staan slechts 4 of 5 huizen, goed onderhouden.

A. Chenot merkt een beetje verijng op : "A.S. zwijgt over de miserabele sloppen in de Sint-Franciscusstraat".

A.S. antwoordt : "U had anders kunnen denken dat ik uit eigenbelang spreek".

A.S. berijdt weer een ander stokpaardje : publiciteit.

In mei volgend jaar (nl. 1905 : de 75e verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid) zullen het Nieuw Theater, de Nieuwe kerk (St.-P. n P.) en ook de nieuwe havenwerken klaar zijn.

A.S. wenst te weten of het College al bezig is met de organisatie van de feestelijkheden. Moet er geen speciale commissie benoemd worden? Welke feesten worden er gehouden ?

Het is dringend noodzakelijk dadelijk grote publiciteit daarrond te voeren om de vreemdelingen te lokken. Te meer daar, door het vaststellen van de datum van inwijding, de aannemers verplicht zijn op tijd klaar te komen.

"Kan het College geen subsidies loskrijgen van Staat en Provincie en die feesten vastleggen op de eerste dagen van juni ?", vraagt hij nog.

Als A. Hamman en ook de voorzitter medelen dat voor patriottische feesten alleen de provinciehoofdplaatsen een toelage genieten en dat Oostende het dus met eigen middelen moet rooien, dringt A.S. er nog eens op aan op tijd publiciteit te voeren.

A.S. houdt zijn zoveelste interpellatie die weer niet tot zijn voordeel afloopt.

Hij heeft, zegt hij, verscheidene brieven van vreemdelingen ontvangen die hem vragen wanneer de trekking van de tombola van de Expo van de damesmode zal plaats vinden. "Sommigen zijn erg ontvreden over het voortdurend uitstellen daarvan op grond van uitvluchtsels. De faam van onze stad eist een trekking binnen korte tijd. De heer Devriese, beheerder van de Expo en directeur van de Tombola, met wie ik over die klachten sprak, zei me dat hij er heel bundel had. Dat is geen antwoord". A. Chenot valt scherp uit: "A.S. brengt hier personen te bard. Daarom vraag ik de zaak te bespreken in geheime zitting".

A.S. pareert de slag. "De tombola staat onder de auspiciën van het stadsbestuur. Ik mag me hier dus wel tot dat bestuur richten!".

Hu legt schepen De Cock A.S. het vuur aan de schenen. "Ik zatel in de commissie die de tombola controleert en verzoek de heer Stracké mij de klachtenbrieven die hij uit Duitsland ontvangen heeft te overhandigen om ze te beantwoorden".

A.S. laat er één zien. "Dat zijn geen "verscheidene brieven", merkt De Cock op.

"Men heeft me van verscheidene kanten geschreven", beweert A.S.

"Dat moet u bewijzen", replicaert De Cock. "Daarbij, niet het gemeentebestuur maar de speciale commissie is hier verantwoordelijk. Die had de heer A.S. moeten aanspreken. Daarbij, A.S. kent goed de moeilijkheden die de vertraging veroorzaakt hebben. Hij die altijd zo doortastend lijkt te zijn, is het hier niet. Hij had ons al lang in staat kunnen stellen te antwoorden op de vragen die hij zegt ontvangen te hebben. Het verwondert me dat hij dat niet gedaan heeft, in 't belang van de vreemdelingen, en dat hij nu de stad aansprakelijk stelt".

A. Chenot schiet een puntig pijltje af : "Mr. Stracké fait de la parade" (m.a.w. hij pronkt graag).

A.S. verdedigt zich zo goed als hij kan. "Het patroonschap van de stad staat voluit op de biljetten. Verder wordt er geen datum van trekking vermeld. Mag ik dan niet vragen wanneer dat zal gebeuren? Dat is toch geen blijk van wantrouwen!"

De Cock chargeert weer. "Om zijn klanten te voldoen had A.S. zich kunnen richten tot de bevoegde instantie. Hij heeft hier alleen maar de aandacht willen trekken en de stad aanvallen die niets met de zaak te maken heeft. De speciale commissie heeft haar plicht gedaan.

De trekking vond nog niet plaats omdat een exposant, van wie men prijzen gekocht had, zich niet aan het reglement onderwerpt. Die vertraging is zeer onaangenaam, maar de schuld ligt niet bij de organisatoren van de tombola. Onze adviserende advocaat heeft de zaak in handen. Over enkele dagen komt er een oplossing en nog vóór het einde van het jaar gebeurt de trekking".

A.S. een beetje verdeurdigd : " 't Is alles wat ik vraag".

De Cock, hardnekkig : "U had u tot de commissie van toezicht moeten richten en er geen politieke kwestie van maken".

A.S. : "Dat heb ik niet gedaan".

En A. Chenot draait het mes in de wonde. Hij herhaalt een daareven gebruikte uitdrukking : "M. Stracké a voulu faire de la parade". Hij voegt erbij : "En zoals bij ieder van zijn talloze interpellaties heeft hij een open deur ingetrapt".

De Cock wil het volle pond. "A.S. was trouwens van alles op de hoogte vóór hij hier kwam".

A.S. verweert zich nog : "Dat is vals".

De Cock : "Ik zal de persoon noemen die u op de hoogte gesteld heeft. Af en toe doet u of u van niets weet".

Daarop verklaart de voorzitter het geschil voor geïndigd.

Zo werd dat voor A.S. zo bedrijvige eerste jaar besloten met een tegenvaller. Het ging hem niet altijd voor de wind wegens zijn gebrek aan ervaring en aan soepelheid. Ook wegens onvoldoende dossierkennis gepaard met een zekere voortvarendheid. Speelde hier ook een latente vijandschap tussen hem en het stadsbestuur mee? In de Handelskamer had hij, herhaaldelijk en vinnig, op de laksheid van de stad in zake publiciteit gewezen (o.a. op 17.06.1902 en op 16.06.1903). En wellicht, had hij, vertrouwend op zijn aanzien en zijn relaties, van zijn optreden in de gemeenteraad meer succes verwacht.

(wordt voortgezet)

G. BILLIET

"VOORJAAR AAN ZEE", NIEUWE DICHTBUNDEL VAN P.G. BUCKINX, VERSCHENEN

Ik meen, dat ik in ons tijdschrift, jaargang 1980 of 1981, te makende verschijnen aankondigde van "voorjaar aan zee", de nieuwste dichtbundel van Pieter Geert Buckinx (1903°). Niet als afzonderlijke uitgave in de handel gekomen, maar wel opgenomen in zijn "verzamelde Gedichten" (P-v-r-n, Orion-Colibrant, 1982, 8°, 295 blz., 750 F.), met een inleiding door de criticus Rudolf van de Perre en opgenomen in de reeks "De Gulden Veder". De onuitgegeven en hier voor het eerste gepubliceerde bundel kreeg de titel "voorjaar aan zee. 1975 - 1980. - Mariakerk - Valld-mosa. Onuitgegeven gedichten" (blz. 257-280). Buckinx heeft de gewoonte aangenomen om, ieder voorjaar opnieuw, te Mariakerk te verpozen met zijn vrouw.

Berslag van dit trouwen en samen verblijf aan onze kust zijn volgende gedichten : "De zilverkroon der m-wen", "Zilbot n van zilver", "insor", "Nachrvissers varen uit", "Op het terras van t-aaroom Norch" en nog enkele andere verzen.

E. SMISJAERT

(ref. : DE PLATE, 12 jaargang, nr. 10, oktober 1983, blz. 83/206 tot 83/211)

Een lange opsomming van namen in een Heemkundig tijdschrift wordt niet steeds door alle lezers wild enthousiast onthaald. Toch zijn er heel wat personen in geïnteresseerd.

Eerst en vooral is de vereniging van de groep in een bepaald verband, de aanleiding daartoe, hun doelstelling en hun werking als een volkskundige uiting, van belang voor de lokale geschiedenis.

Hun vorm van verenigen geeft een maat van sociale inzet en beweging in een meer of minder ver afgelegen tijdperk.

De lijst zelf is van belang op sociaal-economisch gebied, omdat het in dit geval bv. een idee geeft hoeveel muzikanten er op dat ogenblik in de stad waren; hoe de verdeling mannen-vrouwen was en hoe de verdeling was over de verschillende instrumenten. Ook familiiekundig zitten er voor zeer veel personen interessante gegevens in. Gegevens waarmee een familiegeschiedenis kan gestoffeerd worden.

Nog een ander aspect reserveer ik voor het laatste. Onlangs was ik op bezoek bij de heer Jacques ASAERT (80 jaar) in zijn tijd een niet onverdienstelijk schilder (1) leerling van Meester Jan DE CLERCK en tot in de vijftiger jaren een gekend Oostends beroepsmuzikant en uitbater van het Laiterietje (2).

De heer ASAERT was opgetogen over de lijst die in ons tijdschrift verschenen was. Met uitzondering van een vijftal had hij de meer dan 200 (216) muzikanten die op de lijst voorkwamen persoonlijk gekend. Hij wist ons te vertellen dat van de 211 muzikanten die hij gekend had er nog een klein dertigtal in leven waren.

Tot meerdere informatie citeren we ze even zoals de heer ASAERT ze ons gaf :

ASAERT Jacques	MOREAUX Gilbert
BOEDT Maria	MOUQUE Georges
BRUNEEL Leopold	PIETERS, Louis
CORSELLIS Florimond	VAN BRANTEGHEM Louis
DEBARSE Leo	VAN BRANTEGHEM Lucie
DEBATTY Marcel	VAN DUYVER Henri
DECOCK Robert	VAN THUYNE Gentil
DECOCK Nelly	VANHOUTTE August
DEPOPLIMONT Paul	VAN MAELE Maurice
HEINDRICKX Romain	VAN MAELE Julie
HOORNAERT Augusta	VAN WIJNSBERGHE Raymond
JANSSENS Henriette	VAN STEENLANDT Henri
LAUWERS, Gaston	VAN WIJNSBERGHE Mm.
MATHIJS Christophe	ZANDERS Emile

Het syndicaat werd in het begin van de vijftiger jaren ontbonden. Dit correspondeert met het tijdstip waarop de grote traditionele syndicaten hun doorbraak kenden.

J.B. DREESEN

(1) N. HOSTYN wijdt in een van de volgende Plate-nummers een bijdrage aan de heer J. ASAERT.

(2) De Plate, 12de jaargang, Nr. 1, jan. 83, blz. 83/4

Was het orgaan van de Oostendse toneelkring 'Hendrik Conscience's Vrienden', dat vanaf jaargang 6 (1935) een algemeen literair tijdschrift is geworden, waarin gedichten van o.a. Johan Daisne (1912-1978) en Karal Jonckheere (°1906) zijn opgenomen. Lode Monteyne (1866-1959) verzorgde de toneelkroniek, Herman Thiery (ps. Johan Daisne) de filmkroniek en K. Jonckheere stond in voor de literaire kroniek. Een gedetailleerde ontsluiting van dit tijdschrift, althans voor de jaargangen 6 (1935-1936) tot en met 9 (1938-1939), is in druk beschikbaar en werd gemaakt door de bibliografen Dr. Robert Roemans en Dra. Hilda van Assche. Zij is, nader omschreven, te vinden in hun "Bibliografie van de Vlaamse tijdschriften", reeks 1 : 'Vlaamse literaire tijdschriften van 1930 tot en met 1958', aflevering 5; 'De tijdschriften opgericht vóór 1940' (Hasselt, 1962), blz. 149-163.

Frank Edebau, de latere stadsconservator, nam te dien tijde het redactiesecretariaat waar en gaf, op vraag van Roemans Van Assche, volgende verduidelijking over de ondertitel van dit toch wel merkwaardig, vooroorlogs tijdschrift :

" (...) 'Voetlicht', zesde jaargang, is inderdaad in die vorm en dat formaat de eerste jaargang. Het is een voortzetting van een vroegere publikatie die het orgaan was van de lokale toneelvereniging 'De Hendrik Conscience's Vrienden', waarin de te spelen stukken werden aangekondigd, voorzien van een commentaar alsmede de rolverdeling e.d.m. Deze periodiek werd gestuurd aan al diegenen die een abonnement hadden op de vertoningen. De zesde jaargang van 'Voetlicht' werd dus uitgegeven door de toneelkring 'Hendrik Conscience's Vrienden'. Vanaf november 1936, d.w.z. na de ontbinding van bovengenoemde toneelkring werd 'Voetlicht' uitgegeven door 'De Vrienden van het Nederlands Toneel', vereniging die opgericht werd om te Oostende vertoningen van de K(oninklijke) N(ederlandse) S(chouwburg) te organiseren."

De lijst van de medewerkers telt namen die nu nog vertrouwd in de oren klinken. Denk maar aan figuren als : Raymond Brulez, Pieter-Geert Buckinx, Gaston Duribreux, Fred Germonprez, August van Houtta, Richard Minne, Ary Sleeks, Julia Tulkens, Jan Vercammen, Ferdinand Vercnocke ...

En op welke drukkerij deed men beroep ? Drukkerij Cedem (Oostende) voor jaargangen 6 en 7; drukkerij Van Kerschaver (Knokke) voor jaargang 8 en drukkerij van 'Het Visscherijblad' voor de laatste jaargang, het negende.

Vermelden we tenslotte nog dat "Voetlicht" te raadplegen is in de Stadsbibliotheek van Oostende.

Emiel SMISSAERT

ENSORIANA

Nog wat recente publicaties nopens James ENSOR, kunstschilder :

1. Een 9 blz. lange bijdrage over ENSOR n.a.v. de retrospectieve te Zürich (20 mei 31 juli 1983) verscheen in het tijdschrift "Kunsthau Zürich", mededelingsblad van het "Zürcher Kunst-Gesellschaft" (1983/N° 2).
2. Leo DE HAES, The Ensor, my friend, is blowing in the wind, in Humo, 22 september 1983. (interview met Jean BUYCK, conservator Kon. Museum voor Schone Kunsten Antwerpen).
3. Freddy DE VREE, James Ensor - zijn intrede in Antwerpen, in Kunst- & Cultuur-agenda (Brussel, P.V.S.K.), 16, 1.10.1983.

N.H.

Bij een wandeling in het Koningspark - deze heerlijke oase van rust waar zelfs het gerucht van de voorbijrijdende tram verstomd - zal het opvallen dat er door de tand des tijds gehavende beelden tussen de ontbladerde bomen te bespeuren vallen. Het dichte lofer tijdens de zomer onttrekt enkele van die beelden zelfs totaal van ons gezichtsveld.

Er zijn vier beeldengroepen waarop zich telkens drie jongetjes bevinden met of zonder vleugels. Het zijn putti's en ik veroorloof mij hieronder ervan een beschrijving te geven, wat de gewillige lezer gedeeltelijk zal kunnen controleren met de op pagina 18 bijgevoegde foto's. Van elke verzameling zou immers iedere zijde dienen gefotografeerd om een volledig beeld te krijgen.

1e groep (bij muur Koninginnelaan)

- a) blaast in hoorn,
- b) houdt krans vast,
- c) knielt - heeft pijlenkoker en houdt bloemen vast.

2e groep (naast 1e groep)

- a) kijkt omhoog,
 - b) zit,
 - c) kijkt in de verte.
- b en c houden schelp vast

3e groep (nabij wandelweg)

- a) buigt voorover,
- b) zit op gans,
- c) houdt krans boven 't hoofd.

4e groep (midden bosje)

- a) houdt rozen vast,
- b) houdt fakkel in de hoogte,
- c) met bloemen van linker schouder tot rechter hand.

Deze onbaweglijke figuren te midden van de steeds wisselende natuur hebben mijn belangstelling opgewekt en zo ben ik tot enkele vragen gekomen. Wat stellen deze putti's voor? Wie is de beeldhouwer? Wie is de eigenaar? Hebben ze kunstwaarde?

Bij mij rees de hoop dat langs dit proza om, veel lezers van De Plaza en andere geïnteresseerden even hun wandeling langs het Koningspark zullen leiden en aldus met mij van oordeel zullen zijn dat die beelden verdienen opgekalafatard en daar zeker slecht geplaatst zijn.

Moest ik in die kwestie beslissingsmacht hebben dan zou groep nr. 1 een betere plaats krijgen in 't park, zou groep nr. 2 verhuizen naar het nu ontoegankelijk grasperk naast het standbeeld van Leopold II en de overige naar het grasperk van de Koninginnelaan naast de zwenkom. Wat een nieuwe attractie voor Oostende en mikpunt voor fotografen!

Wie zal mijn vier vragen beantwoorden en welke autoriteit zal zich deze zaak aantrekken, dat is mijn uiteindelijke bekommernis.

André VANDENAUWEELE

PUTTI'S IN HET KONINGSPARK

Op 28 mei 1831 besliste het Nationaal Congres om de gemeenten die zich gedurende de onafhankelijkheidsstrijd verdienstelijk gemaakt hadden te belonen.

Elke gemeente of stad die vrijwilligers stuurde of op enerlei wijze bijgedragen had tot het welslagen van de revolutie zou een erevaandel ontvangen.

Op 28 september 1831 werd te Brussel met dit doel een commissie opgericht die samengesteld was uit leden van de Commissie voor Nationale beloningen enerzijds en negen congresleden anderzijds. Zij werd belast met het toekennen van de vaandels en duidde een hondertal steden en gemeenten aan. Ook de stad Oostende werd aangeduid. (1)

In het besluit van 15 september 1832 drukte de koning de wens uit om de vaandels persoonlijk aan de gemeentelijke autoriteiten te overhandigen. Een afvaardiging samengesteld uit de burgemeester, schepenen of notabelen en oud-vrijwilligers van 1830 begaf zich naar de hoofdstad om het embleem in ontvangst te nemen. De plechtigheden waren voorzien op 27 september, wat samenviel met de herdenking van de septemberdagen.

De erevaandels

De afmetingen van deze zijden vaandels, afgebiesd met een driekleurige franje, bedragen 130 cm op 120 cm. Elk vaandel draagt de vermelding "A LA COMMUNE (LA VILLE) DE..... LA PATRIE RECANNAISSANTE".

Deze vermelding is voor alle gemeenten in het Frans. Rondom het vaandel zijn eikebladeren aangebracht en in het midden prijkt het getal 1830 omringd door een lauwerkrans. Al deze versieringen zijn in goudborduursel. De vlaggestok is uit zwartgevernist hout en voorzien van een rechthoekige kopstuk waarop een vergulde Belgische leeuw prijkt. Rechtopzittend houdt hij in de voorste klauwen een piek, met daarop een vrijheidsmuts. Op het kopstuk staat aan de ene zijde de vermelding "LIBERTE" en op de andere kant het jaartal MDCCCXXX gegraveerd.

Opvallend en eigenaardig is het feit dat de kleuren horizontaal geplaatst zijn, rood bovenaan, zwart onderaan, geel in het midden. Inderdaad, oorspronkelijk had ons nationaal embleem die schikking. Een besluit op 23 januari 1831 door Voorlopig Bewind uitgevaardigd, besliste tot een verticale schikking van de kleuren. Het lijkt misschien eigenaardig dat men in 1832 tegen dit besluit in heeft gehandeld bij de vervaardiging van de erevaandels. Vermoedelijk wilde men de herinnering aan de "eerste Belgische vlag" zoals die op 26 augustus 1830 ghesen werd op het stadhuis van Brussel, bewaren.

De uitreiking van de vaandels:

Het verslag in het Belgisch Staatsblad verhaalt de gebeurtenissen vandonderdag 27 september 1832 op volgende wijze: "Op deze dag, twee jaar geleden, luidde voor ons land het uur van de bevrijding. De Hollanders, goed gewapend, uitgerust met artillerie en voorzien van een onuitputtelijke voorraad munitie, hebben het onderspit moeten delven voor onze dappere vrijwilligers, die slechts bewapend en ordeloos ten strijde trokken, met als enig motief de liefde voor vrijheid en vaderland. Vandaag worden uit erkentelijkheid, in naam van het vaderland, deze nationale erkentingstekens uitgereikt aan de moedige strijders die hun leven gaven voor onze onafhankelijkheid... Dit is een nationaal feest, waarop koning en volk, één in verlangens en gevoelens, zich verenigen om elkaar te steunen en te verdedigen. Het is een feest dat België zich nog lang zal geheugen en waarop men terecht fier en gelukkig zal zijn."

In het midden van het Koningsplein te Brussel stond een tribune, versierd met de nationale kleuren, opgericht. Omheen de tribune hingen wapperende banieren met de wapens van de provincies. 's Morgens kondigden artillerie-salvo's en klokkengelui de plechtigheden aan. Om half twaalf begaven de afgevaardigden van de gemeenten evenals de invaliden van de septemberdagen die in het stadhuis samengekomen waren, zich naar het Koningsplein, waar het leger en de burgerwacht reeds opgesteld stonden. 's Middags werden de 100 vaandels door onderofficieren van de burgerwacht en het leger naar de tribune overgebracht. Een salvo van 21 kenonschoten kondigde de aankomst van de koning aan, die door de leden van de Commissie voor Nationale Beloningen verwelkomd werd.

Na een korte inleiding door de heer Gendebien, voorzitter van de Commissie, hield de koning een toespraak.

De afgevaardigden werden in alfabetische volgorde bij de koning ontboden en ontvingen uit zijn handen het vaandel samen met een oorkonde die door de heer Gendebien ondertekend was. Na de uitreiking defileerden de troepen en de delegaties met de ontplooide vaandels voorbij de tribune. Om 19 uur waren alle afgevaardigden van de steden en gemeenten, de burgerlijke en militaire autoriteiten, de leden van beide kamers en de ministers samen in de galerijen van het paleis der Naties voor een schitterend banket.

Triomfantelijke terugkeer.

De afvaardiging van Oostende keerde naar huis terug op Zaterdag 29 september. Ze werden ontvangen door de stadsautoriteiten en een grote menigte even buiten de stadsbestingen dicht bij de Brugse poort. Het vaandel werd overhandigd aan de Burgerwacht van de stad (2).

Wat is er van deze vaandels geworden?

Verschillende gemeenten bezitten nog een goed bewaard en prachtig vaandel. De tand des tijds en de talloze verplaatsingen daarentegen verklaren waarom de vaandels van andere gemeenten zich in een minder goede staat bevinden. Nog andere gemeenten bezitten het vaandel niet meer en weten niet eens wat er van geworden is.

Wat is er uiteindelijk met het vaandel van Oostende gebeurd?

Bij de terugkeer uit Brussel werd het vaandel dus overhandigd aan de Burgerwacht. Wij mogen veronderstellen dat deze instelling het vaandel zal behouden hebben tot bij haar officiële opheffing in 1921. Wat er nadien mee gebeurd is, is moeilijk te achterhalen maar in 1932 vinden wij het vaandel terug in het fort Napoleon. Toen in dit jaar, op initiatief van de heer C. Loontjens, toenmalig conservator, het fort Napoleon als heemkundig museum werd ingericht kreeg het vaandel er een gepaste plaats (2). Hier ook kunnen wij veronderstellen dat het er bewaard werd tot in 1939-1940. Tijdens de mobilisatie en de daaropvolgende Wereldoorlog werd het Fort echter bezet door Belgische, Franse en Duitse soldaten, die de verzameling een enorme schade toebrachten. Slechts in 1941 kreeg het stadsbestuur toelating om wat overblijfselen te evacueren. De restanten van deze verzameling werden ondergebracht in de kelders van het Gerechtshof (3). Als het vaandel tot deze "resten" behoorde weten wij niet. In 1948 nam stadsarchivaris Frank Edebau het initiatief een klein heemkundig museum op de zeedijk, in de Koninklijke Gaanderijen in te richten. De voornaamste voorwerpen, uit de oorlog gered, werden daar tentoongesteld (4). Het vaandel was er echter niet meer bij (5).

Ofwel sneuvelde het tijdens de mobilisatie of is het gewoon gerot in de kelders van het Gerechtshof na 1941.

Opnieuw in de belangstelling

De plechtige overhandiging in 1832 van de erevaandels werd herdacht tijdens de tentoonstelling in het Koninklijk Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis te Brussel, met als thema "27 september 1830". De organisatoren trachtten een beeld te schetsen van de septemberdagen, van de eerste maanden van het onafhankelijk België en in het bijzonder van de overhandigingsceremonie van deze vaandels. De heer Paul Van den Boeynants, toenmalig vice-eerste minister en minister van Landsverdediging, nodigde voor de openingsdag de burgemeesters uit van de steden die een nationaal embleem ontvingen in 1832.

De plechtigheid ging door op 27 september 1978. Een zestigtal burgemeesters waren aanwezig (6). Wij hebben niet kunnen terugvinden of de stad Oostende vertegenwoordigd was.

Waarom geen nieuw vaandel?

Het erevaandel van Oostende bestaat dus niet meer. Maar misschien kunnen wij het voorbeeld volgen van verschillende steden waaronder Brussel, Giel en Dison. Deze steden lieten een repliek maken van het originele vaandel zodat dit symbool van vrijheid, onafhankelijkheid en eenheid van België aan de vergetelheid werd onttrokken.

Deze repliek zou een ereplaats kunnen innemen in één der zalen van het Stadhuis en ter gelegenheid van plaatselijke of nationale feesten gehesen worden. Het is tenslotte ook een aandenken aan de eerste gesneuvelden voor het vaderland.

Jean-Pierre FALISE

Bronnen

- (1) Erevaandels - 1830 (Ch. De Maere - Memo historisch tijdschrift, nr. 5-61).
- (2) Le Fort Napoleon - son histoire - le musée (C. Loontjens - L'Echo d'Ostende 1933).
- (3) Fort Napoleon... Wat doen we ermee? (J.B. Dreesen - De Plate - 5e jaargang, nr. 7 - maart 1976).
- (4) Beknopte historie van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" (J.B. Dreesen - De Plate - 8e jaargang, nr. 12 bis - december 1979).
- (5) Catalogus van het Heemkundig Museum in de Koninklijke Gaanderijen van Oostende (Oostende, Omnia, 1948).
- (6) Vox - Militair Tijdschrift (5e jaargang, nr. 34).

VRAAG :

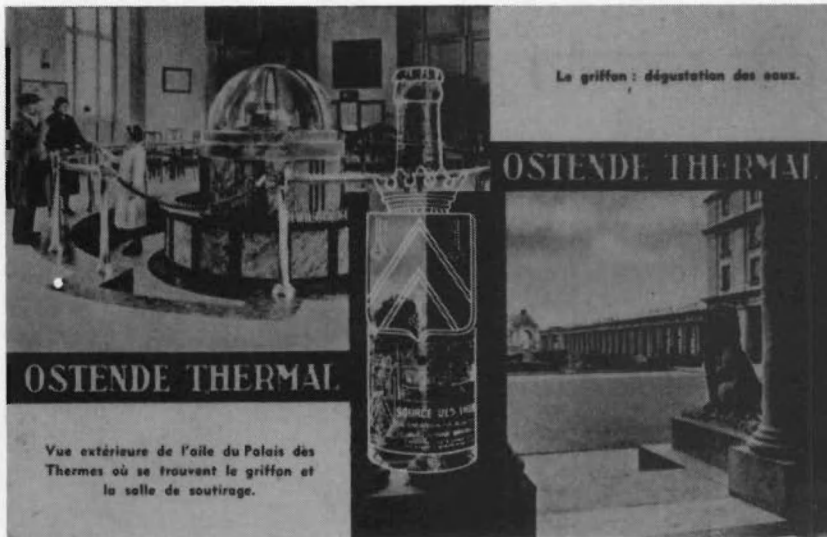
De heer Xavier TRICOT, Louisastraat 2c Oostende zoekt catalogi te raadplegen van tentoonstellingen in de galerie Studio (Adolf Buylstraat);

Vooraf die van James Ensor zijn belangrijk. Het gaat om de periode 1930-1945. Wie kan hem helpen?

LAATSTE NUMMER

Dit is het laatste nummer van "De Plate" dat onze leden voor 1983 ontvangen. Enkel zij die hun lidgeld 1984 hebben gestort zullen het januari-nummer ontvangen!

OSTENDE-THERMAL 1933-1983

Publiciteitskaart met de bron van de artesische put (352 m. diep). In 1936 "Albert I bron" genoemd.

Publiciteitskaart met de bottelmachine voor het Oostends bronwater.

EAU MINÉRALE ALCAINE
DES THERMES D'OSTENDE
GAZÉIFIÉE

OSTENDE THERMAL

EAU IONO-RADIO-ACTIVE, ALCAINE, BICARBONATÉE
CHLORURÉE, LITHINÉE, BORATÉE-SODIQUE.

INDICATIONS
TROUBLES
DE LA
NUTRITION
ARTHRITISME
DIATHÈSES
AFFECTIONS
GASTRO-INTESTINALES
ET GÉNITO-URINAIRES
CHRONIQUES

REG. COM. BRUX. 6027

OSTENDE - THERMAL - OSTENDE

*Embouteillée sous le contrôle permanent
des services d'hygiène de la ville d'Ostende.*

Het mooie flessenetiket met het Thermaal Instituut er op. Het befaamde "eau d'ostende" behoort nu ook na een halve eeuw tot het verleden. Zal de bron nog eens terug werken?

Onze Anglicaanse kerk, die op 23/01/1865 werd ingewijd door Bisschop Samuel Wilberforce, heeft sindsdien de Engelse gemeenschap te Oostende trouw gediend. De oorsprong van de Engelse kerk in onze stad dateert echter van lang voordien. Vanaf 1783 werden kerkdiensten voor de Engelse gemeenschap gehouden, maar dan in verschillende gebouwen. Het ontstaan van deze gemeenschap hangt onvermijdelijk samen met de verrassende groei die Oostende kende op het eind van de 18de eeuw. Deze zeer onregelmatige groei was verbonden aan de politieke ontwikkeling van dat ogenblik en voornamelijk aan de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd.

Hierdoor groeide Oostende uit van een klein vissersdorp tot een bedrijvige haven, en centrum van handel en toerisme.

In 1783, tijdens de Oostendenrijks-overheersing onder Jozef II, bloeide de haven als vrijhaven. Engelse kooplieden werden hierdoor aangetrokken. Er kwamen nieuwe warenhuizen en mettertijd vormde er zich een gemeenschap van + 2000 Engelsen die er op dezelfde manier gingen leven als thuis. Er kwamen banken en verzekeringsmaatschappijen. Er waren Engelse pubs en er werden in het theater Engelse toneelstukken opgevoerd. Maar, deze expansie was niet voorbestemd om te blijven. Met het Verdrag van Versailles en de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten veranderden de zaken en de bedrijvigheid in de Oostendse haven slonk. De Engelsen trokken weg en slechts enkele families bleven. Keizer Jozef II had echter een reeks decreten goedgekeurd die aan niet-katholieken burgerrechten en een volledige vrijheid van godsdiensttoefening gaven. De alhier verblijvende Engelsen ijverden dan ook om een "chaplain" in vast verband te krijgen. Aan hun wens werd tegemoet gekomen. Zij kozen als eerwaarde, John Trevor die in een oud warrehuis werd ondergebracht dat ook dienst deed als kerk. Dit eerste begin van een Engelse kerkgemeenschap in Oostende floreerde niet omdat met de komst van de Fransen nog meer Engelsen zich terugtrokken en ook de handel met Engeland verviel. Men moest wachten tot na de nederlaag van Napoleon om de volgende stap naar een kerkgemeenschap te nemen.

Vanaf 1817 werd een "chaplain" aangesteld die Nederlands, Frans, en Engels sprak en die het leger en de Engelse inwoners van Oostende diende. De Nederlandse regering gaf toelating om de kapel van het klooster van de Witte nonnen vrij te maken van militair materiaal en te gebruiken voor de protestantse eredienst.

De Engelse inwoners van de stad vonden echter dat ze een eigen (Engelse) "chaplain" moest hebben. Hierop ging de Nederlandse regering naar enig aarzelen in. In 1829 werd de eerwaarde heer Moses Marcus geïnstalleerd, naast de Nederlander eerwaarde heer Van Dinsse.

Na het ontstaan van het Koninkrijk België in 1830 kwam er een nieuwe bloeiperiode van Oostende. Het openen van de spoorweg tussen de badstad en Brussel werd gevolgd door het bouwen van drie mailboten om een betere dienst naar Dover te verzekeren. Het was een tijd van enorme expansie: nieuwe hotels, een casino, Engelse toeristen en ook een tijd waarin beslist werd een nieuwe kerk te bouwen voor de Engelse gemeenschap. De omgeving van het oude slachthuis in de Langestraat werd voorgesteld en de huidige kerk werd er gebouwd naar de tekeningen van Felix Laurijs (die ook het stadsstation en de kerk van het Haasgras ontwierp.).

De Engelse kerk (ze werd nooit anders genoemd) werd gemeubeld met een aantal zaken uit de kapel van de Witte nonnen o.a. de communietafel, de preekstoel, de kerkbank en het orgel. Onze eerste koning Leopold I, was de Anglicaanse kerk zeer genegen en steunde haar regelmatig. Tot na de Tweede Wereldoorlog stond er een staatskerkbank die verschillende malen gebruikt werd door Koningin Victoria en andere leden van de Engelse Koninklijke Familie, als ze op bezoek kwamen bij Leopold I, oom van koningin Victoria.

Ook de Duitse keizer woonde er regelmatig, met zijn echtgenote, de eredienst bij. Bij het binnenkomen vallen onmiddellijk de Nationale vlaggen en de Standaarden van de Royal British Legion op, die aan weerszijden op de kerkmuur hangen. In de herdenkingsnissen vind men de namen van de mannen van de Belgische Sectie van de Royal Navy, van de Brigade Piron en van het Royal Army Service Corps. Merkwaaardig zijn ook de herdenkingsplaten die de raid op Zeebrugge, het zinken en bergen van de Vindictive, herdenken. Opvallend is ook de Godslamp, geschonken door de vroegere Chaplain, Eerwaarde heer I.E. Jones, ter nagedachtenis aan zijn vader, die met anderen van het 9de bataljon van het Welsh Regiment in 1917 te Passendale gedood werd.

Kijkt men naar boven dan ziet men het Memorialglasraam dat het Legionkenteken bevat. Dit kleine deel van een vroegere glasraam werd intact gevonden na een bomexplosie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het nieuwe raam werd in 1962 onthuld en is opgedragen aan de herinnering van de Oostendse en Districtsleden van het British Legion, die hun leven lieten tijdens de twee wereldoorlogen.

Opvallend in deze eenvoudige kerk zijn het aantal zaken die in verband kunnen gebracht worden met de twee wereldoorlogen. Dit hoeft geen verwondering te wekken als men bedenkt hoeveel officers de Engelsen op Vlaamse bodem gebracht hebben, niet alleen in de Eerste, maar ook in de Tweede Wereldoorlog.

In de nacht van 23 op 24 oktober laatstleden is het plafond van de kerk naar beneden gekomen. De ravage die door tonnen plaaster, beton en balken werd aangericht is enorm. Een deel van de zitbanken en de preekstoel werd door de brokstukken beschadigd. De zondagmorgen waren nog een dertigtal mensen op een eredienst aanwezig geweest. Men verwacht dat de kerk gedurende verschillende maanden buiten gebruik zal zijn. De erediensten die er traditioneel in de eerste helft van november doorgaan zullen gehouden worden in de Capucijnkerk. Helemaal in lijn met de opvattingen van onze huidige paus met betrekking tot de protestanten.

Laat ons hopen dat de Engelse kerk vlot hersteld wordt en weer dienst kan doen. Zij verwelkomt iedereen die Gods woord in het Engels wilt horen.

(Naar gegevens uit CONTACT, News-sheet of the English Church).

J.B. DREESEN

Lit. :

H.J. HILLYARD : A souvenir of Ostend being an historical record of the town and the English Church (Ostend, Unitas, 1935).

Robert HOSTYN : Oostendse orgels : Anglicaanse kerk
In De Plate, 1983, nr. 12, p. 66-67

LIDGELD 1984

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkundige vereniging "DE PLATE" is voor 1984 vastgesteld als volgt :

Aang-sloten lid :	300 fr.
Steunend lid :	500 fr.
Beschermend lid :	1000 fr. (vanaf)

Mogen we onze leden vragen gebruik te maken van hun hierbij gevoegd stortingsbulletin ?

O.V.

ROUWBERICHT

Met droefheid vernemen we het overlijden van de heer René LUST, die reeds meer dan 25 jaar lid was van onze vereniging.

Aan de familie Lust bieden wij onze oprechtste rouwbetuigingen aan.

A. VAN ISECHEM
voorzitter

SEPTEMBER 1941

Maandag 8

Het afweergeschut trad in werking om 22u00 tot 3u25.

Zaterdag 20

Afweergeschut om 21u40 tot 24u30. Om 22u30 worden spring- en brandbommen geworpen op de verboden Zone van Opex. Om 22u45 werden brandbommen en 3 springbommen geworpen op wijk Mariakerke. Vier en twintig brandbommen werden uitgeworpen op straat en in huizen. De drie bommen bielen in de waide van Pintelon. Heer Vermeylen Edm., Vereenigingstraat 8 werd licht gewond. Spring- en brandbommen viel n in de Noord Edestraat bij den heer Baillière (Bredene). Zes dooden zijn te betreuren.

Branden op verschillende hoeven werden waargenomen. De brandweer was onmiddellijk ter plaats.

Wat later wierpen de vliegtuigen spring- en brandbommen af rond de Elisabethlaan waardoor een 5 tal huizen zijn beschadigd. Om 22u10 kwamen bommen terecht op Zandvoorde.

OKTOBER 1941

Woensdag 1

Britsche toestellen overvlogen het kustgebied. Te Oostende wierpen ze een paar springbommen af in de Steenenstraat 40 en op de achterkant van de huizen nr. 139 en 141 van de Zwaluwenstraat. De huizen in de onmiddellijke nabijheid werden beschadigd of onbewoonbaar.

De heeren Heuban en Ragebaert zijn licht gekwetst en zijn verzorgd door de L.B. mannen respectievelijk in de huizen 139 en 141 Zwaluwenstraat.

In de namiddag kwam een afdeling britsche bommenwerpers in N. Westelijke richting de stad overgevlogen. Ze lieten een vijftiental projectielen vallen op de hangars van de firma Purfina, en de houthandel Claeys verder op de magazijnen van Cattrysse-Degroote en Lannoye. Dit gebeurde om 15u40.

Alle gebouwen liepen zware beschadigingen op. Verschillende phosphooren electroon brandbommen lokten kleine branden uit die echter spoedig gebluscht werden. Een blindganger van het afweergeschut ligt naast het magazijn van Cattrysse-Degroote. Een doode valt te betreuren : Den heer Jerome Corveleyn, geboren te Middalkerke op 10 april 1908 en wonende steenweg op Nieuwpoort 666.

Vier gekwetsten :

Vercruyse Angelus geb. Oostende 17.3.20, vleeswonde aan rechterslaap

Lievens Achiel, 10.1.20 wonende Torhoutstraat 37, aan rechterbil gewond.

Deschacht Evarist, Zerkegem 22.4.08 met vleeswonde aan hand en voet.

Cattelion Julien, geb.1920 en wonende 73 Albertlaan, diepe wonde aan rechterborst.

De bestendige ploeg was onmiddellijk ter plaatse met 32 man. De wagen werden afgesperd en de overige mannen stonden de brandweermannen bij. Verder zijn geen slachtoffers te betreuren.

Vrijdag 10

Britsche vliegers overvliegen de stad om 20u45, het afweergeschut trad in werking. Om 21u27 ontploften drie bommen in de weide van den heer Libin aan de batterij Hamilton. Verschillende huizen zijn beschadigd. De vaste post Opex meld brandbommen in de duinen en rond het Militair Hospitaal. Om 7u45 vraagt L.B. Gistel om versterking voor opruiming van een bombardement aldaar in de Statiastraat. Onmiddellijk vertrekt een auto met mannen en materiaal. Te Oostende vallen dooden noch gekwetsten te betreuren.

Dinsdag 14

Afweergeschut om 11u20 tot 7 uur.
Om 1u20 verwittigde 1° groepsleider Verberckmoes ons dat er waarschijnlijk bommen gevallen waren in de richting van Snaeskerke, op hetzelfde oogenblik liet de vaste post Opex ons weten dat een brand waar te nemen was in Zuidelijke richting en vaste post Mariakerke meldde dat het brandde tusschen Middelkerke en Snaeskerke. Voor alle zekerheid werd de 1° groepsleider met 4 man uitgezonden doch hebben niets gevonden.

Vrijdag 24

Afweergeschut om 20u40 tot 1u15.
OM 23u10 is een vliegtuig naar beneden gestort. De vaste post Opex werd uitgezonden tot aan de blauwe sluis toe. S.L. Boursaau is met een ploeg vertrokken om de juiste plaats op te zoeken. Het vliegtuig is in 't kanaal Oostende-Brugge gevallen tusschen de kerk van het Sas en de Gasketels van Union Chimique. De Duitse overheid gaf bevel twee mannen voor de wacht aan te stellen hetgeen gedaan werd.

Maandag 27

Om 9u25 werd door vliegers de firma Beliard en Crighton gemitrailleerd alsook het watervliegplein. Op deze laatste zijn twee watervliegtuigen getroffen waarvan een in de vlammen is opgegaan.

Dinsdag 28

Afweergeschut om 20 uur tot 20u20.

NOVEMBER 1941

Vrijdag 7

Om 20u15 overvliegen Britsche vliegers de stad. Het afweergeschut trad oogenblikkelijk in werking van 20u15 tot 3uur. Om 20u15 vielen springbommen in het Spergebied en in en rond het Quidok.
Om 23u05 zijn op de volgende plaatsen in de stad bommen geworpen :

Kapellestraat bij den heer Theo Dehaene, wiens winkel tot op den grond vernield werd. De Heer Dehaene werd licht gekwetst.

61 bij den heer Louis Verhulst die licht gekwetst werd.

De huizen aan den overkant en in de onmiddellijke nabijheid werden zwaar beschadigd.

Kaaistraat 4 bij den Heer Sanders, voor den gevel ontploft, zware stoffelijke schade.

Hofstraat in de gevel van Hotel Pacific, zware stoffelijke schade.

Vleeschmarkt tusschen de kramen waarvan verschillende vernield zijn.

Louisastraat 1, 3, en 5 brandbommen die snel gebluscht zijn.

Groote Markt bij den Heer Tasse een groot aantal brandbommen, die het dak vernielden.

St. Sebastiaanstraat in de drukkerij Smissaert en het huis Krelly ontstonden hevige branden die door L.B. mannen en bevolking, politie en brandweer gebluscht werden.

Christinastraat, verscheidene brandbommen in straat zelf

In de A. Buylstraat op de puinen van het huis naast Palace.

Vlaanderenstraat op de cinema Forum en bij apotheker Racq en op bakkerij Smaghe.

St. Peterburgstraat, Kazerne L.B. 4 brandbommen

"	69	: 1 brandbom
"	79	: 2 brandbommen
"	81	: 2 brandbommen
"	83	: 1 brandbom
"	32	: 8 brandbommen
		in de straat zelf 4

A. Pieterslaan 23 : 3 brandbommen

"	11	: 3 brandbommen
"		verscheidene in de straat zelf

Ieperstraat huis 11 : 1 brandbom

"	9	: 1 brandbom
"	7	: 3 brandbommen
"	5	: 2 brandbommen
	SEO	: 5 brandbommen

Stockholmstraat : Volksbond 4 brandbommen.

De Duitse overheid trad op om 23u45 met brandweermateriaal. Een springbom verwoestte het huis Amsterdamstraat 32 waar een meisje van onder de puinen werd gehaald haar identiteit luidde : Agnes VELTER, 14 jaar oud. Ze stierf op de weg naar het hospitaal.

Den Heer Englebert liep een diepe verwonding op aan de bil waardoor hij veel bloed verloor. Dr. Mercier diende hem de nodige zorgen toe en liet hem naar huis voeren met de ambulanciewagen.

Een blindganger werd gevonden in de kelder Kerkstraat 40. Het tuig werd door den Heer Demey ontladen, en vervolgens naar de kazerne overgebracht.

(vervolgt)

4. De Nederlandse Periode

Aanvankelijk beschouwde men in onze streken de aanhechting bij Nederland als een goede zaak. Men hoopte op allerlei verbeteringen die de economie terug op gang zouden brengen; bovendien was de volkstaal terug de officiële voertaal geworden en werd het onderwijs in het Nederlands gegeven. De openbare besturen bleven echter in grote mate verfranst en stonden weigerachtig tegenover een overgang naar het Nederlands.

Het duurde dan ook niet lang of er vormde zich een oppositie tegen het Nederlands bewind. De Kerk verzette zich tegen Willem I en zijn taalwetten omdat zij vreesde dat het Nederlands het protestantisme zou vevoordelen; de liberalen, vooral de jongere generatie, wensten een democratischer beleid waarin de vrijheid van het individu zou gerespakteerd worden. Willem I schonk weinig aandacht aan die eisen, met als gevolg dat de Kerk en de liberalen samen front vormden tegen de Nederlanders.

Het was weerom de taal die het ergste leed onder die gebeurtenissen : het Vlaams en het Nederlands werden door de Franstaligen als identiek beschouwd; uit protest weigerden zij het Nederlands te leren omdat zij dat een toegeving aan de Nederlandse vorst beschouwden. Het Bestuur en de openbare instellingen bleven dus verfranst, ondanks de Nederlandse inspanningen.

De toestand te Oostende lag enigszins anders. Willem I had maatregelen getroffen om de haven weer op gang te krijgen, nadat die tijdens de Franse overheersing erg verwaarloosd was geweest. Natuurlijk won hij zo aanhang bij de Oostendse burgerij die hun winstmarge opnieuw zagen stijgen. Zij lieten dan ook niet na de nieuwe vorst te loven voor zijn initiatieven; de rederijkers zetten hun beste beentje voor tijdens de dichtwedstrijden. Zo won E. Desmet in 1816 de tweede prijs te Roeselare voor zijn lierzang :

"Het huwelijk van Z.K.H. Prins Willem van Oranje met Anna Polowna, Grootvorstin van Rusland." (22)

Gedurende de ganse Nederlandse periode zal de Oostendse rederijderskamer Willem I blijven steunen, zoals blijkt uit de vragen gesteld op de Oostendse dichtwedstrijden; in 1820 moest men schrijven voor :

"De luister der Nederlandse Zeemacht in de XVIIIe eeuw.

"Zege der Moedertaal." (33)

In 1826, wanneer de eerste revolutionaire stemmen zich laten horen, reageert de rederijderskamer door een wedstrijd te organiseren met de vraag :

"D' Yselijkheden van eenen Burgerkrijg." (24)

Hoewel geen enkele van de gedichten rechtstreeks naar de politieke situatie verwijst zijn er toch enkele verdoken verwijzingen die het ongenoegen van de Vlamingen uitdrukken. De meeste gedichten veroordelen weliswaar de oorlog maar verdedigen het recht te strijden voor onafhankelijkheid en vrijheid. Meteen zien we dat we midden in de Romantiek verzeild zijn geraakt.

De Romantische schrijvers hadden bij ons bekendheid verworven : vele vande ingezonden gedichten vertonen een Byroniaanse inslag, één ervan situeert zich zelfs in de Grieks-Turkse oorlog. We herhalen dat die gedichten de mening van de andere Vlaamse steden vertegenwoordigt : de inzendingen kwamen uit Brugge, Deerlijk, Kortrijk en Roedelare. De Oostendenaars verdedigen een geïsoleerd standpunt, dat weinig steun kreeg bij hun landgenoten; de meeste Vlamingen waren al lang de zware belastingen en Willems beleid bau.

Nog andere factoren leidden tot het Oostendse orangisme. Waarom verwijzen we naar de loge en haar leden. Eerder vermeldden we al Thomas Vermeirsch, die konnekties had met zowel de rederijkers als de vrijmetselaars. Een man die tijdens de Nederlandse periode eveneens een belangrijke rol speelde was J.J. Maclagan. Ook hij was lid van de loge en een fervent aanhanger van de Nederlandse zaak. Zijn zoon was rederijker en deelde naar alle waarschijnlijkheid de opinie van zijn vader. (25) Tolerantie was één van de sleutelbegrippen van de loge, wat dus godsdienstvrijheid betekent. Deze liberale houding, die reeds van uit de Oostenrijkse tijd stamt, zal ook het politieke leven gaan beheersen en dit blijven doen tot na de eeuwwisseling. Dit bracht met zich mee dat de Kerk en de katholieke gemeenschap de Oostendenaars links lieten liggen, evenals de progressieve liberalen, die zich verzetten tegen de orangistische en soms nogal behoudsgezinde ideeën van hun Oostendse vrienden.

Men mag echter niet denken dat alle Oostendenaars gelukkig waren met het Hollandsbewind. Wat we hierboven beschreven hebben is de toestand bij de Oostendse burgerij, die kon profiteren van de economische gunstmaatregelen voor de Oostendse haven. De gewone bevolking ging, zoals de rest van Vlaanderen, gebukt onder zware belastingen. Toen de revolutie in Brussel op gang kwam ontstonden er ook rellen te Oostende. Tijdens straatrellen sneuvelden twee inwoners. (26) Uit de nieuwjaarwensen van kort na de onafhankelijkheid kunnen we de gevoelens van de arbeidende klasse afleiden. De lantaarnkuischers schrijven :

"Der Belgen dapp'ren Leeuw heeft Jantje Kees doen loopen,
Hy zal niet meer ons land door zwaere schatting stroopen.
Hy zal, door dwinglandy, niet meer ons pluimen gaen,
En door slagveld, gemael, tot aan de ribben vlaen;
Neen, Jantje Kees, in zyn moeras, kan nu gaen turfjes kappen,
En syn gescheurde broek met 't vel van spek lappen." (27)

Het onderscheid tussen de Oostendse burgerij en de werkmans was tijdens de Hollandse overheersing naar voren gekomen. De arbeiders hoopten dat de onafhankelijkheid hen minder belastingen brengen zou (28) en zij schaarden zich daarom achter de meerderheid van Vlaanderen, waar het Belgische nationalisme hoogtij vierde.

De pro-Hollandse houding van sommige Oostendenaars was dus meestal gebaseerd op materiële overwegingen; weinigen verdedigden de meer Romantische principes in verband met de moedertaal. Wel waren er onder hen enige rederijkers, maar zij misten de nodige bagage om de rest van de burgerij voor de zaak te winnen.

Van zodra de Oostendse burgerij echter inzag dat de haven onder Leopold I ook zou bloeien en dat zelfs een nieuwe bron van inkomsten, namelijk het toerisme Oostende verder ging uitbouwen, lieten ook zij hun Hollands sympathieën varen.

Alles werd opnieuw verfranst en de literaire bloei die Oostende gedurende deze korte periode gekend had zonk tot een nieuw laagtepunt. Het einde van de Hollandse periode betekende het begin van het einde voor de Oostendse redarijkers, en een stap achteruit voor de erkenning van het Vlaams als een volwaardige taal.

(Vervolgt)

J. SURMONT

BIBLIOGRAFIE

22. DE POTTER, F., Verhandeling over de Vlaamsche Letterkunde, p. 53
23. Ibidem, p. 54
24. -----, Dicht- en Kunstwedstrijd voorgesteld aan alle Taal-Dicht-en Letterkundige Genootschappen in het Koninkrijk, archief Ostendiana, Stadsbibliotheek Oostende
25. DE BROCK, W., J.J. Maclagan, Oostendse orangist, in Ostendiana, jaarboek van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Afdeling Oostende-Kuststreek, 1982
26. MAERVOET, W., De Politieke Evolutie in het Arrondissement Oostende, 1830-1914, onuitgegeven licentieverhandeling R.U.G., 1964-65, p. 97.
27. -----, Nieuwjaer-Wensch opgedraagen aan de Heeren Burgers Vnn de Stad Oostende, 1831, archief heenkundig museum Oostende.
28. WILS, L., De Vlaamse Beweging tot 1914, De Standaard, 1955.

ROUWBEKLAG

Op 21 november overleed op 58 jarige ouderdom ons lid de heer Henri DUMAREY, gemeenteraads- en provincieraadslid. Gedurende 12 jaar was hij schepen van de Haven. "De Plate" biedt aan de familie haar oprechtste bliken van deelneming aan.

A. VAN ISEGHEM
voorzitter

IN DIT NUMMER :

- blz. 3 : N. HOSTYN : De voorloper van de Oostendse Kunstakademie (2)
- blz. 6 : E. SMISSAERT : Twee brochures geschreven door Adolf Buyl
- blz. 7 : I. VAN HYFTE : De Konterdam in het verweer
- blz. 9 : G. BILLIET : A. Stracké (7) Activiteit in de Gemeenteraad (2)
- blz. 15 : J.B. DREESEN : De Syndicale Kamer van Beroepsmuzikanten
- blz. 16 : E. SMISSAERT : Het tijdschrift Voetlicht (1930-1939)
- blz. 17 : A. VANDENAUWEELE : De putti's in het Koningspark
- blz. 19 : J.B. FALISE : Het erevaandel 1830 van de Stad Oostende
- blz. 22 : O.V. : Ostende-Thermal (fotoblz.)
- blz. 23 : J.B. DREESEN : De Engelse kerk te Oostende
- blz. 25 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (12)
- blz. 28 : J. SURMONT : De Vlaamse beweging weerspiegeld in de literatuur (3)

TEKSTOVERNAMES UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

De laatst nieuwe
uitgegeven boeken

zijn **ALTIJD**

te verkrijgen bij

INTERNATIONALE - BOEKHANDEL

N.V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen